

Από Κ. Σιμώτη

Σκέψεις για το κυβερνητικό πρόγραμμα

Τμήμα Α'

Το πλαίσιο του κυβερνητικού προγράμματος

1. Τό κυβερνητικό πρόγραμμα του ΠΑ.ΣΟ.Κ. είναι ένα πρόγραμμα για σήμερα και για αύριο, για τις εκλογές που έρχονται καθώς και για κάθε άλλη εκλογή στο καπιταλιστικό σύστημα. Τό πρόγραμμα διαγράφει τόσο τό τί μπορεί και πρέπει νά εφαρμοστεί άμέσως όσο και ποιές είναι οι μακροπρόθεσμες προοπτικές του άγώνα του. Τά προγράμματα των άστικών κομμάτων αποτελούν σχεδιασμό σ'ένα στατικό κόσμο. Τό άστικό κόμμα έπιδιώκει νά προασπίσει, νά προστατέψει, νά άναμορφώσει για νά άποφύγει τήν ούσιαστική άλλαγή. Τό άστικό κόμμα μπορεί γι'αυτό νά σχεδιάσει μέτρα μέ έπακριβή καθορισμό των βημάτων που θά άκολουθηθούν. Τό πρόγραμμα του ΠΑ.ΣΟ.Κ. δέ μπορεί νά άκολουθήσει τόν ίδιο δρόμο. Γιατί αντίθετα μέ τά προγράμματα των άστικών κομμάτων είναι ένα πρόγραμμα άλλαγής, μετασχηματισμού. Έπόμενα και τά μέτρα που περιγράφει είναι και είδικά και γενικά, και ξεκάθαρα και άσαφη. Στόχος του δέν είναι νά διορθώνει μόνο τό ένα ή τό άλλο κακό αλλά κύρια νά δημιουργήσει τή δυναμική, που θά έπιτρέψει τό ξεπέραςμα και τήν αντικατάσταση του οίκονομικο-κοινωνικού συστήματος που κρατεί σήμερα στην έλληνική κοινωνία.
2. Έ εφαρμογή του προγράμματος τούτου θά συναντήσει βέβαια δυσκολίες. Έ προσπάθεια για τό μετασχηματισμό της κοινωνίας γίνεται σ'ένα συγκεκριμένο περιβάλλον, που χαρακτηρίζεται από τήν ύπαρξη ανταγωνιστικών στρωμάτων και τάξεων, από ανταγωνιστικά συμφέροντα από ιδεολογικές και πολιτιστικές αντιθέσεις, από άγνοια, άσάφειες, συγκεχυμένες έπιδιώξεις και τήν έγωκεντρική λειτουργία των ατόμων που δημιουργήσε και καλλιέργησε τό μέχρι σήμερα κοινωνικό σύστημα. Έ προσπάθεια πραγματοποιείται σ'ένα θεσμικό πλαίσιο όπου νόμοι, κανόνες, συνήθειες και συμπεριφορές έχουν προϋπόθεση και κατεύθυνση τό αντίθετο άκριβώς σύστημα, σ'ένα πολιτιστικό πλαίσιο που έχει έμπεδώσει και έξάρει τις αξίες του καπιταλισμού, σ'ένα διεθνές πλαίσιο όπου τά ιμπεριαλιστικά κράτη παίζουν κυρίαρχο ρόλο.
3. Βασική έπιδίωξη του ΠΑ.ΣΟ.Κ. είναι η πραγματοποίηση των άλλαγών που επαγγέλεται σ'ένα κλίμα σταθερότητας, από μιá κυβέρνηση που έλέγχει αποτελεσματικά τήν οίκονομική και πολιτική κατάσταση και παίρνει τις αποφάσεις της άφου σταθμίσει προσεκτικά τις δυνατότητές της.

Οι άλλαγές που περιέχει τό κυβερνητικό τούτο πρόγραμμα δέν είναι άλλαγές που θά πραγματοποιηθούν σε έξη μήνες ή ένα χρόνο. θά

3. χρειασθούν για την ολοκληρωτική εφαρμογή του ίσως και περισσότερες τετραετίες. Θα χρειασθεί επίσης όχι μόνο η πλειοψηφία στη Βουλή, που αρχικά δε θα είναι παρά πολύ περιορισμένη, αλλά κύρια η συνεχώς και μεγαλύτερη υποστήριξη του πληθυσμού. Η υποστήριξη του πληθυσμού δεν κατακτιέται με καταγγελίες των αντιπάλων και παχειά λόγια. Κατακτιέται με τέτοια εξέλιξη των βιοτικών συνθηκών, που θα επιβεβαιώνει καθημερινά στο πληθυσμό, ότι η υπερψήφιση του Κινήματος άνοιξε το δρόμο της προόδου και μιας πιο εύτυχισμένης ζωής.
- Η εφαρμογή του προγράμματος τούτου χρειάζεται λοιπόν και πλατιά λαϊκή συγκατάθεση και πολύ χρόνο. Χρειάζεται επίσης σύνεση, υπομονή και μακροπρόθεσμη στρατηγική. Αλλά τό ΠΑ.ΣΟ.Κ. είναι αποφασισμένο να μη παρασυρθεί από δογματισμούς, από το πειρασμό της άμεσης πραγμάτωσης όλων των στόχων του, από την ανυπομονησία και τον πυρετό δράσης που καταλαμβάνει όλους εκείνους που τόσο καιρό καταπιέστηκαν. Τό ΠΑ.ΣΟ.Κ. θα προχωρήσει σταθερά στην εφαρμογή του προγράμματός του σύμφωνα με τις δυνατότητες που του παρέχουν οι συσχετισμοί των πολιτικών δυνάμεων και η διεθνής συγκυρία. Γιατί τότε μόνο θα μπορέσει να στεριώσει κάθε βήμα προς τό σοσιαλιστικό μετασχηματισμό, θα μπορέσει να δώσει στις αλλαγές που θα προαγαποποιήσει τέτοιες βάσεις ώστε να μην είναι ποτέ πιά δυνατή η επιστροφή της δεξιάς. Για τούτο τό πρόγραμμα αν και ανοίγει όρίζοντες για έναν νέο κόσμο είναι τό πρόγραμμα του έφικτου.
4. Τό κυβερνητικό πρόγραμμα που προτείνουμε συνεπάγεται νέα έσοδα αλλά και νέες δαπάνες. Η κυβέρνηση του ΠΑ.ΣΟ.Κ. σε μία πρώτη φάση εφαρμογής του προγράμματος θα επιβιώξει τή συγκέντρωση και τήν έπεξεργασία όλων των στοιχείων, που θα επιτρέψει τή σωστή ιεράρχηση των στόχων και τή μεθοδευμένη πραγματοποίησή τους. Γιατί σήμερα η κυβέρνηση είτε δεν παρέχει στοιχεία, είτε δίνει έλλειπή, είτε τέλος παρουσιάζει μία αναληθή εικόνα της πραγματικότητας. Οι προϋπολογισμοί των δημοσίων επιχειρήσεων ή διαφόρων κρατικών όργανισμών εμφανίζουν σάν αναγκαίες δαπάνες έξοδα για τήν έξυπνέτηση των κομματικών σκοπών της δεξιάς (προπαγανδιστικά φυλλάδια, άργομισθίες, άσκοπες έπιδοτήσεις κ.λ.π.). Σε σημαντικούς τομείς, όπως της παραγωγής ενέργειας υπάρχει ολοκληρωτική άγνοια του έπίσημου κράτους πάνω στο περιεχόμενο των ενεργειακών μας πηγών. Ακόμη και ένας ειδικευμένος όργανισμός όπως



4. ἡ Ἀγροτική Τράπεζα δέν εἶναι σέ θέση νά ἀναφέρει λεπτομερειακά ποιές χρηματοδοτήσεις, παροχές ἢ ἐπιδοτήσεις προσφέρονται στούς ἀγρότες, μέ ποιά μορφή καί ποιές διαδικασίες. Εἶναι λοιπόν ἀνγκαία γιά νά καθορισθεῖ τό κόστος τοῦ προγράμματος τῆς ἄλλας, ἡ συγκέντρωση τῶν στοιχείων, ἀνακοίνωσή τους καί δημόσια ἐπεξεργασία τους.

Τ μ ή μ α Β'

\* Η πραγμάτωση της εθνικής ανεξαρτησίας

## Κ ε ρ ά λ α ι ο Α'

### Γιά μιá δυναμική άνεξάρτητη έξωτερική πολιτική

#### Ι. 'Η πολιτικοστρατιωτική αποδέσμευση τής χώρας

Ο άγώνας του ΠΑ.ΣΟ.Κ. για τήν έθνική μας αναγέννηση, για μιá σοσιαλιστική καί δημοκρατική Ελλάδα στηρίζεται στην άρχή, πώς ή έθνική άνεξαρτησία άποτελεεί προϋπόθεση για τήν πραγμάτωση τής λαϊκής κυριαρχίας. Για τουτο πρώτος βασικός στόχος τής έξωτερικής πολιτικής του Κινήματος θά είναι ή δημιουργία πολιτείας άπαλλαγμένης από ξένο έλεγχο καί επέμβάσεις.

Τό ΠΑ.ΣΟ.Κ. θά επιδιώξει άμεσα τήν κατάλυση τής εξάρτησης τής χώρας από ξένα κέντρα αποφάσεων, θά αντιμετώπισει αποφασιστικά τή διάβρωση του κρατικού μηχανισμού από ξένες υπηρεσίες, θά αποδεσμεύσει τή χώρα από εκείνους τούς στρατιωτικούς, πολιτικούς καί οικονομικούς συνασπισμούς πού ύπονομεύουν τήν έθνική μας άνεξαρτησία καί τό κυριαρχικό δικαίωμα του Έλληνικού λαού νά προγραμματίζει αυτός τήν κοινωνική, οικονομική, πολιτική καί πολιτιστική πορεία τής χώρας. 'Η Ελλάδα θά άποχωρήσει όριστικά καί πλήρως από τό ΝΑΤΟ. Ταυτόχρονα θά καταγγελλοϋν όλες οί άμερικανικές συμφωνίες καί όποιαδήποτε άλλη συμφωνία πού παραβιάζει τά κυριαρχικά δικαιώματα τής χώρας. Αυτό άποτελεεί άναγκαίο, άν όχι καί ικανό, όρο για τό ξεκίνημα τής διαδικασίας, πού οδηγεί στην πραγμάτωση του προγράμματος του Κινήματος.

'Η προσπάθεια για τήν πολιτικοστρατιωτική αποδέσμευση τής χώρας πρέπει νά είναι συστηματική καί θ' άπαιτήσει μακρό χρόνο. Άμεσα πρέπει ν' άντικατασταθοϋν στίς καίριες, στρατηγικές θέσεις οί γνωστοί "προσεταιρισμένοι" κρατικοί λειτουργοί. 'Η άποσύνδεση (άποδέσμευση) των ελληνικών υπηρεσιών πληροφοριών από τά υπερεθνικά δίκτυα πρέπει επίσης νά συντελεστεί άμεσα. Στην περίπτωση των ένόπλων δυνάμεων, ή άποσύνδεσή τους από τό "συμμαχικό" δίκτυο πρέπει νά προγραμματιστεί με τέτοιο τρόπο, πού νά μήν ύποχρεώσει τόν "συμμαχικό" παράγοντα σε άμεσες άντιδράσεις. Άλλά κι αϋτή πρέπει νά συντελεστεί με γοργά καί αποτελεσματικά βήματα. 'Η αντιμετώπιση των ξένων βάσεων άπαιτεί κι αϋτή προσεκτική μεθόδευση. Τό πρώτο βήμα είναι ή στεγανοποίηση τους από τή ζωή τής χώρας -μαζί με τήν παροχή τής διαβεβαίωσης προς τόν "συμμαχικό" παράγοντα, πώς ή πολεμική περιουσία του θά προστατευθεί μέχρι τήν ώρα πού θά τήν άποσύρει. Τό επόμενο βήμα είναι ή κατάργησή τους καί ή άποχώρηση όλου του ξένου στρατιωτικού προσωπικού. 'Η καταγ-

γελία καί ἡ λύση τῶν διμερῶν καί πολυμερῶν συμφωνιῶν θά πρέπει νά γίνηι  
στά πλαίσια μιᾶς διαδικασίας πού νά μή μειώνει τόν "συμμαχικό" παρά-  
γοντα καί νά μή δημιουργεῖ ἰδιαίτερες ἀνησυχίες -πέρα ἀπό τή γνώση  
του πῶς ἡ χώρα ἔχει πάρει τήν ὁριστική ἀπόφαση ν'ἀκολουθήσει ἀδέσμευ-  
τη πολιτική.



## II. Γενικές αρχές της εξωτερικής πολιτικής

Η εξωτερική πολιτική έχει αποφασιστική σημασία για το μέλλον της χώρας. Επηρεάζει τις συνθήκες και τις δυνατότητες της εσωτερικής μας ανάπτυξης και προσδιορίζει τον βαθμό της θύθνικης ανεξαρτησίας. Από τήν εξωτερική μας πολιτική εξαρτάται αν και σε ποιό βαθμό πολιτικές και οικονομικές αποφάσεις ξένων κρατών επηρεάζουν τήν ελευθερία και εϋημερία των Έλλήνων και δεσμεύουν τήν τοποθέτηση της χώρας, αν ανήκει ή Ελλάδα στα Έλληνες.

Ο ριζικός αναπροσανατολισμός της εξωτερικής πολιτικής της χώρας αποτελεί για τοϋτο άκρογωνιαίο λίθο των προγραμματιών αρχών του ΠΑΣΟΚ. Βασική μας θέση είναι ή διαμόρφωση μιās ανεξάρτητης ελληνικής εξωτερικής πολιτικής.

Ποιά είναι τα χαρακτηριστικά μιās τέτοιας πολιτικής: Πρώτο, κάθε πράξη, κίνηση, απόφαση ή δέσμευση της χώρας μας στο διεθνή χώρο πρέπει να απορρέει από μιὰ συγκεκριμένη και ολοκληρωμένη έθνική στρατηγική που να αποβλέπει στην ενεργό εξυπηρέτηση του έθνικου συμφέροντος. Μιὰ τέτοια στρατηγική συνίσταται σ' ένα σύστημα κανόνων που προσδιορίζουν τί πρέπει να κάνουμε σχέση με κάθε δυναμική εξέλιξη. Στη διαμόρφωση της στρατηγικής ορισμένα πράγματα παίρνονται σαν "δοσμένα" σαν τό βασικό πλαίσιο της στρατηγικής.

Είναι κρίσιμο να μή γίνει λάθος ότίν έκτίμηση του τί είναι "δοσμένο". Για χρόνια τώρα θεωρείται σαν "δοσμένο" της εξωτερικής πολιτικής της χώρας μας πώς ή εξάρτησή μας από τις ΗΠΑ και ή συμμετοχή μας στην Άτλαντική Συμμαχία αποτελεί έγγύηση για τήν έθνική μας ανεξαρτησία. Κι' αυτό ήταν πιστευτό σε τέτοιο βαθμό ώστε να έναποτεθεεί ή τύχη της χώρας μας στις καλές προθέσεις της Ουάσιγκτον και να άτονίσει τελεία ή διαμόρφωση μιās οποιασδήποτε έθνικής στρατηγικής. Ύστερα από τήν άμερικανοκίνητη επτάχρονη δικτατορία, τή δοχοτόμηση της Κύπρου στα πλαίσια επίθεσης έναντίον του Έλληνισμού των "συμμάχων-τών ΗΠΑ της Άγγλίας και της Τουρκίας, τήν επιλογή της Τουρκίας σαν σταθμού του άμερικάνικου ιμπεριαλισμού στο Αίγαίο και τις διαγραφόμενες άπειλές ενάντια στην έδαφική μας άκεραιότητα τόσο στο Αίγαίο όσο και στη Θράκη. Είναι πιά βέβαιο πώς τά "δοσμένα" της πατροπαράδοτης πολιτικής μας είναι λαθεμένα -και της πατροπαράδοτης πολιτικής μας είναι λαθεμένα -και να προχωρήσουμε στη διαμόρφωση μιās νέας ελληνικής εξωτερικής πολιτικής. Αυτό άπαιτεί ή επιβίωση του έθνους.

"Δοσμένα" για την ελληνική εξωτερική πολιτική είναι ότι:

- α) Η Ελλάδα είναι χώρα που ανήκει ταυτόχρονα στην Ευρώπη, τα Βαλκάνια και τη Μεσόγειο και πρέπει να κάνει την παρουσία της αίσθητή στους τρεις αυτούς χώρους.
- β) Η ένταξη των ευρωπαϊκών χωρών σε αντιμαχόμενους στρατιωτικούς συνασπισμούς, ή στρατιωτική παρουσία των ΗΠΑ στα σύνορα της Σοβιετικής Ένωσης, ή παρουσία των στόλων των υπερδυνάμεων στη Μεσόγειο, ή συνέχιση των έξοπλισμών και ήαποθήκευση πυρηνικών όπλων στα Βαλκάνια και στη Μεσόγειο, ή ένταση στη Μέση Ανατολή και ο ανταγωνισμός των ΗΠΑ και της Σοβιετικής Ένωσης για την εξασφάλιση σφαιρών επιρροής δημιουργούν κρίσιμη κατάσταση που υποθάλλει τοπικές διαμάχες και ενέχει τον κίνδυνο τοπικής ή και γενικής πολεμικής σύρραξης.

Δεύτερο, η ανεξάρτητη ελληνική εξωτερική πολιτική δεν είναι πολιτική απομόνωσης. Είναι ενεργός, δυναμική πολιτική που τείνει στη δημιουργία εκείνου του πλέγματος διεθνών διασυνδέσεων ώστε να έγγυαται-στό μέτρο του ιστορικού δυνατού- την έδαφική ακεραιότητα και ανεξαρτησία της χώρας, καθώς και την εξυπηρέτηση των συμφερόντων της. Είναι πολιτική ρεαλισμού. Καμιά δέσμευση δεν πρέπει να αναλαμβάνεται χωρίς όρο που να καθιστά την αποδέσμευση δυνατή όταν παύει η δέσμευση να είναι έθνικά συμφέρουσα.

Κάθε συμμαχία ή δέσμευση στο διεθν ή χώρο πρέπει να στηρίζεται στην αρχή της διακρατικής ιστοριμίας και του αμοιβαίου σεβασμού. Πιέσεις και έκβιασμοί είναι απαράδεκτοι.

Τρίτο, η εξωτερική πολιτική της χώρας πρέπει να στηρίζεται στις αρχές της ειρηνικής επίλυσης των διεθνών διαφορών, την ενίσχυση της διεθνούς ειρήνης και την ανάπτυξη σχέσεων φιλίας και συνεργασίας με όλες τις χώρες. Για αυτό και η Ελλάδα είναι κατ'αρχήν, αντίθετη σε κάθε στρατιωτική συμμαχία ή συνασπισμό ο οποίος α) είναι δυνατό να στραφεί ενάντια στην ειρήνη και την αὐτοδιάθεση των λαών και β) να οδηγήσει στην πόλωση του ευρωπαϊκού ή του μεσογειακού χώρου. Η Ελλάδα θα επιδιώξει τη λύση των σταρτιωτικών συνασπισμών που διαιρδδν τον κόσμο και την Ευρώπη.

Τέταρτο, στον τομέα των διεθνών οικονομικών συναλλαγών πρέπει να κρατείται ο κανόνας της "εσης συναλλαγής". Με κανένα τρόπο και κάτω από κανένα πρόσχημα δεν είναι επιτρεπτό να υποθηκεύουμε τους πλουτο-

παραγωγικούς πόρους της χώρας σάν αντάλλαγμα γιά τήν είσοδή κεφαλαίου ή τεχνολογίας.

Πέμπτο, εϊμαστε ένεργά άλληλέγγυοι μέ όλους τούς λαούς πού μάχονται ένάντια στόν έμπεριαλισμό καί γιά τήν έθνική τους άνεξαρτησία. Προω-  
θοϋμε τήν ειρήνη τόσο στην περιοχή μας όσο καί σέ παγκόσμια κλίμακα  
πάντα κάτω από τόν όρο πώς δέν άποτελεϊ ή ειρήνη προπέτασμα καπνού  
γιά τήν παραβίαση τού δικαιώματος κάθε λαού καί κάθε έθνους νά χαθο-  
ρίζει τό ίδιο τήν πορεία του.

Ή διαμόρφωση καί ή υλοποίηση μιās νέας έθνικής στρατηγικής άπαιτούν  
ρόνο καί προσπάθεια. Ή όρόπος δέν είναι άνθόσπαρτος, αλλά δυνατός αν  
τόν ακολουθήσουμε μέ έπιμονή, σύστημα καί σύνεση.

Ή μεγάλη ανησυχία τού λαού μας στην πορεία μας προς τήν άνεξαρτησία,  
είναι αν θα διαμορφώσουμε διεθνή έρείσματα πού θα στηρίξουν αυτή τήν πο-  
ρεία. Τό έρώτημα είναι εύλογο. Ύπάρχουν θίως δύο άποφασιστικές άπαντή-  
σεις: Πρώτο, πολλοί λαοί τό κατόρθωσαν, ακόμη καί στό γειτονικό μας  
βαλκανικό χώρο. Δεύτερο, τά έρείσματα δέν προσφέρονται στόν όποιοδήποτε.  
Προσφέρονται σ'έκείνους πού ξεπερνούν μέ τούς άγώνες τους τά δεσμά της  
υποτέλειας, πού άποδεικνύουν τό "άξιόμαχό" τους, πού είναι πειστικοί  
σύμμαχοι στόν άγώνα ένάντια στόν έμπεριαλισμό καί στην παγκόσμια κατα-  
πίηση. Δέν πρέπει τέλος, νά ξεχνούμε πώς κανένας λαός δέν μένει δεσμώ-  
της αν δέν δέχεται τά δεσμά του ό ίδιος, αν είναι έτοιμος νά προσφέρει  
στό βαθμό της άνεξαρτησίας του.



Κ Ε Φ Α Λ Α Ι Ο Β '

Γιά ένα νέο προσανατολισμό της ευρωπαϊκής και μεσογειακής πολιτικής

Ι. Σκοπός μας ή 'Ομόσπονδη Σοσιαλιστική Εύρώπη

Στήν Εύρώπη αντιπαρατίθενται NATO και ΕΟΚ από τή μιá,τό Σύμφωνο της Βαρσοβίας από τήν άλλη μεριά.

Τό NATO είναι σύστημα οίκονομικης, πολιτικής και άμυντικης άστυνό-  
μευσης, πού έξυπηρετεί τά συμφέροντα -στρατηγικά και οίκονομικά-  
της επικυρίαρχης δύναμης, δηλαδή τών ΗΠΑ. Τό NATO δέν άνταποκρίνεται  
σέ καμμιά από τίς προϋποθέσεις μιáς άδέσμευτης έξωτερικης πολιτικής.  
Πρώτο, ή "συμμαχία" μάς ύποχρεώνει νά συμπαρασταθούμε στίς ΗΠΑ σέ  
περίπτωση επίθεσης κατά του έδάφους τους, μάς δεσμεύει έτσι μέ τόν  
άμερικάνικο ίμπεριαλισμό και μάς έκθέτει στό κίνδυνο προληπτικής επί-  
θεσης σέ περίπτωση πού οί ΗΠΑ θά έμπλακούν σέχπόλεμο. Δεύτερο, ή  
"συμμαχία" δέν προστατεύει τά σύνορά μας ούτε σέ περίπτωση επίθεσης  
άπό τρίτες ούτε και σε περίπτωση επίθεσης άπό άλλα μέλη του NATO όπως  
π.χ. άπό τήν Τουρκία. Τρίτο, ή άπόφαση τόσο της συμμετοχής όσο και  
οί άποφάσεις γιά τήν συγκεκριμένη μορφή "συνεργασίας" ήταν και είναι  
άποτέλεσμα πιέσεων και έκβιασμών. Τέταρτο, ή συμμετοχή στό NATO συνε-  
πάγεται επέμβαση σταέσωτερικά της χώρας μας. 'Η έφτάχρονη δικτατορία  
άποτελεί τήν πιο χονδροειδή μορφή επέμβασης. Πέμπτο, κάθε προσπάθεια  
άναθέωρησης (όπως ή δημαγωγική βέβαια άπόφαση της κυβέρνησης Καραμαν-  
λη νά άποχωρήσει άπό τό στρατιωτικό σκέλος του NATO) οδηγεί σε αντί-  
ποινα (όπως ή προώθηση άπό τίς ΗΠΑ της Τουρκίας σαν "ύποκυρίαρχης"  
δύναμης στό Αίγαίο.

'Η ΕΟΚ είναι ή οίκονομική πλευρά του NATO. 'Η συμμετοχή μας στήν ΕΟΚ  
επιβάλλει τήν άπδοχή μιá γιά πάντα -άπό μέρους μας όλου του νομοθετι-  
κού οίκοδομήματος τών ευρωπαϊκών κοινοτήτων, πού όριοθετεί μέ άσφυκτι-  
κά περιοριστικό τρόπο τά κοινωνικά και οίκονομικά πλαίσια μέσα σάά  
όποια μπορεί νά άσκηθεί πολιτική άπό τήν έλληνική κυβέρνηση. Κι'  
έπειδή τό νομοθετικό αυτό οίκοδόμημα διαμορφώθηκε γιά νά προωθήσει  
τά συμφέροντα του πολυεθνικού μονοπωλιακού κεφαλαίου ή ένταξη θά όδη-  
γήσει στή διαιώνιση του περιφερειακού δορυφορικού χαρακτήρα της χώρας  
μας.

Τό Σύμφωνο της Βαρσοβίας άποτελεί τήν αντίδραση της Σοβιετικής 'Ενω-  
σης στό NATO. 'Η Σοβιετική 'Ενωση διατήρησε με τή βοήθειά του

τήν ηγεμονία της στην Ανατολική Ευρώπη και επέβαλε στους συμμάχους της πολιτική σύμφωνη με τα στρατιωτικά, οικονομικά και πολιτικά συμφέροντά της. Το Σύμφωνο της Βαρσοβίας είναι κι αυτό όπως το NATO μέσο για τη διαίρεση της Ευρώπης σε σφαίρες επιρροής και αντιστρατεύεται κάθε προσπάθεια αδέσμευτης πολιτικής.

Τό συμπέρασμα είναι ούτε το NATO ούτε η ΕΟΚ ούτε το Σύμφωνο της Βαρσοβίας εξασφαλίζουν αδέσμευτη έξωτερική πολιτική. Είναι επομένως αναγκαία η δημιουργία νέων δομών στην Ευρώπη με βάση τις ακόλουθες αρχές:

1. Η Ευρώπη είναι ενιαία. Τήν Ευρώπη δεν αποτελούν μόνο οι χώρες της Κοινής Αγοράς αλλά και όσες δεν συμμετέχουν στην Κοινή Αγορά (π.χ. Αυστρία, Σουηδία) και οι χώρες της Ανατολικής Ευρώπης. Κάθε ευρωπαϊκή πολιτική πρέπει να αφορά το σύνολο των ευρωπαϊκών χωρών και να μην οδηγεί σε διαίρεση του ~~εξ~~ ευρωπαϊκού χώρου.
2. Η στενή συνεργασία ανάμεσα στα ευρωπαϊκά κράτη επιβάλλεται από το κοινό πολιτιστικό παρελθόν, τα κοινά οικονομικά, και κοινωνικά συμφέροντα.
3. Η ευρωπαϊκή πολιτική δεν μπορεί να έχει σά στόχο τη δημιουργία μιας νέας υπερδύναμης, η κοινωνία της οποίας θα είναι οργανωμένη με βάση τις αρχές του καπιταλισμού, δηλαδή ενός συστήματος που θέλουμε να καταργήσουμε στο τόπο μας. Στόχος της πρέπει να είναι ένας γενικός μετασχηματισμός που θα οδηγήσει στη δημιουργία μιας Ομόσπονδης Σοσιαλιστικής Ευρώπης.
4. Για την επίτευξη του στόχου αυτού θα πρέπει σε μία πρώτη φάση να δημιουργηθεί ένα ευρωπαϊκό συλλογικό σύστημα ασφάλειας, που θα επιτρέψει τον βαθμιαίο, ισόρροπο και ελεγχόμενο αποπλισμό. Σε μία δεύτερη φάση να πραγματοποιηθεί η αποδέσμευση από όλους τους στρατιωτικούς συνασπισμούς ώστε η Ευρώπη να ανεξαρτοποιηθεί από τις υπερδυνάμεις και να έχει δική της έξωτερική πολιτική. Σε μία τρίτη φάση να δημιουργηθεί σύστημα πολιτικής συνεργασίας και οικονομικών ανταλλαγών βασισμένο σε κοινούς θεσμούς.

Τό ΠΑ.ΣΟ.Κ. δεν θα συνεχίσει τις προσπάθειες για να πετύχει την ένταξη της Ελλάδας στην ΕΟΚ, που άλλωστε είναι πιο άβέβαιη από ποτε: θα προχωρήσει επίσης στο πάγωμα της Συμφωνίας Σθνδεσης με την ΕΟΚ, που δεσμεύει τη χώρα μας μέχρι τό 1984 -σε ό,τι αφορά τήμείωση των εισαγωγικών δασμών για τα προϊόντα που αγοράζουμε από την ΕΟΚ- μέχρις ότου η Κοινότητα εκπληρώσει τις υποχρεώσεις της από τη συμφωνία αυτή σ' ότι αφορά τα αγροτικά προϊόντα και τη χρηματοδότηση της Ελληνικής οικονομίας.



μίας. Ἐάν ἐπιτευχθεῖ ἡ ρύθμιση τῶν θεμάτων αὐτῶν ἡ Ἑλλάδα θά πρέπει νά ἐπιδοθῶσι τῇ σύναψι εἰδικῆς συμφωνίας, πού νά ἐξασφαλίζει τόν ἐθνικό ἐλεγχον πάνω στη διακίνηση ἐμπορίου, κεφαλαίου καί ἐργασίας. Ἡ Νορβηγία ἔχει συνάψει τέτοια εἰδική συμφωνία καί ἀνάλογη ρύθμιση προωθεῖ ἡ Γιουγκοσλαβία.

## II. Ἡ συνεργασία στή Μεσόγειο καί στά Βαλκάνια

Μέχρις οὗτο ἐπιτευχθεῖ ἡ ρύθμιση στόν εὐρωπαϊκό χῶρο, πού θά ἀνοίξει τό δρόμο γιά μιὰ ἐνιαία σοσιαλιστική Εὐρώπη ἡ Ἑλληνική Κυβέρνηση θά πρέπει νά ρωθήσῃ ἐνεργά τήν βαλκανική συνεργασία καί τήν σύσφιγξη τῶν σχέσεων μέ τίς χῶρες τῆς Μεσογείου. Εἰδικώτερα:

Στό μεσογειακό χῶρο εἶναι ἀναγκαῖα:

- α) Ἡ ἀπομάκρυνση τῶν ξένων στόλων, ἡ ἀπομάκρυνση ὅλων τῶν πυρηνικῶν ὁπλῶν, ἡ ἀποδέσμευση τῶν παρακτίων χωρῶν ἀπό πολιτικοστρατιωτικοῦ συνασπισμοῦ.
- β) Ὁ συντονισμός τῶν προγραμμάτων ἐπενδύσεων καί τῆς ἐμπορευματικῆς πολιτικῆς, ἡ ἐνιαία ἀντιμετώπιση τῆς δράσης τῶν διεθνῶν ὀργανισμῶν πού σπερρίζουν τήν κυριαρχία τοῦ δυτικοῦ μονοπωλιακοῦ καπιταλισμοῦ ὅπως ἡ Διεθνὴς Τράπεζα, ἡ ἐνιαία στάση στίς δαπραγματεῦσεις μέ τίς βιομηχανικές καπιταλιστικές χῶρες στά πλαίσια τοῦ "διαλόγου Βορρᾶ-Νότου". Μακροπρόθεσμα ἡ πολιτική αὕτῃ θά μπορούσε νά ὁδηγήσῃ στή δημιουργία μιᾶς Μεσογειακῆς Οἰκονομικῆς Κοινότητος.
- γ) Ἡ ἱδρυση ἐνός κοινοῦ Κέντρου Ἑρευνῶν γιά τήν ἀνάπτυξη τεχνολογίας, πού θά ἐξυπηρετεῖ τίς ἀνάγκες τῶν μεσογειακῶν λαῶν.

Ἐν τῷ βαλκανικῷ χῶρῳ θά πρέπει ἐπίσης νά ἐπιδιωχθεῖ:

- α) Ἡ ἀπομάκρυνση ὅλων τῶν ξένων στρατευμάτων καί βάσεων, ἡ δημιουργία ἀποπυρηνικοποιημένης καί ἀπυραύλου ζώνης, ἡ ἀποδέσμευση ἀπό πολιτικοστρατιωτικοῦ συνασπισμοῦ καί ἡ δημιουργία συλλογικοῦ συστήματος ἀσφάλειας.
- β) Ἡ διεύρυνση τῶν πολιτικῶν, οἰκονομικῶν καί πολιτιστικῶν σχέσεων μέ στόχο τή δημιουργία θεσμῶν, πού θά ἐξασφαλίσουν τή μόνιμη συνεργασία.

Κ ε φ α λ α ι ο Γ'

ΟΙ έστιες κρίσης

Ι. 'Η άπειλή στο Αίγαίο

Τό ΠΑ.ΣΟ.Κ. έχει καταστήσει από καιρό κρυστάλλινα σαφή τή θέση του πάνω στη "διένεξη" ανάμεσα στην 'Ελλάδα καί τήν Τουρκία στο Αίγαίο.

1. 'Η 'Ελλάδα έχει υπογράψει τή σύμβαση τής Γενεύης τοῦ 1958. Σύμφωνα μέ αυτή, τά νησιά μας έχουν ύφαλοκρηπίδα πού είναι έπακριβώς προσδιορισμένη. Έπεκτείνεται πέραν από τήν αίγιαλίτιδα ζώνη μέχρι τό ίσοβαθές τῶν 200 μέτρων από τήν επιφάνεια τής θάλασσας αλλά καί πέρα από τό ὅριο αυτό μέχρι τό βάθος εκείνο πού τά τεχνολογικά μέσα επιτρέπουν τήν έκμετάλλευσή της. 'Η ήπειρωτική καί νησιωτική ύφαλοκρηπίδα τής 'Ελλάδας αποτελοῦν σχεδόν μιάν αδιάσπαστη ένότητα.

'Η νησιωτική μας ύφαλοκρηπίδα τερματίζει τήν ήπειρωτική ύφαλοκρηπίδα τής Τουρκίας. Δέν υπάρχει τουρκική ύφαλοκρηπίδα δυτικά τῶν ελληνικῶν νησιῶν. 'Η Τουρκία δέν αποδέχτηκε τή σύμβαση τοῦ 1958 καί δέν αναγνωρίζει κατά συνέπεια τήν ελληνικότητα τής νησιωτικῆς μας ύφαλοκρηπίδας. Για μᾶζ, για τήν 'Ελλάδα, δέν υπάρχει τίποτα ἀμφισβητήσιμο σέ ὅ,τι ἀφορᾷ τά κυριαρχικά μας δικαιώματα. Κι'αυτό πρέπει νά γίνει σαφές μιά για πάντα μέ τή δημοσίευση επίσημου χάρτη πού νά προσδιορίζει τά σύνορά μας.

2. 'Οποιαδήποτε χώρα επιθυμεῖ μπορεῖ νά κάνει έρευνες στήν επιφάνεια τής θάλασσας πέραν ἀπ'τήν αίγιαλίτιδα ζώνη μας.

Οι έρευνες ὅμως στήν ύφαλοκρηπίδα μας (στό βαθμό τής θάλασσας) εἶναι δύο κατηγοριῶν: 'Η π ρ ὶ τ'η κατηγορία εἶναι καθαρά έπιστημονικῆς φύσης -καί δέν έχει καμμιά σχέση μέ τήν άνεύρεση καί πιθανή πρόθεση έκμετάλλευσης τοῦ υποθαλάσσιου πλούτου. Έρευνα τέτοιου τύπου απαιτεῖ προηγούμενη ἄδεια τής ελληνικῆς κυβέρνησης καθώς καί ὑποχρέωση τήςάλλης χώρας νά ανακοινώσει τά έπιστημονικά ἀποτελέσματα τῶν έρευνῶν της. Κάτω ἀπ'τίς σημερινές συνθήκες έντασης τῶν σχέσεων ανάμεσα σέ μᾶς καί στήν Τουρκία, συνεχῶν τουρκικῶν προκλήσεων καί κατοχῆς τμήματος τής Κύπρου, δέν νοεῖται χορήγηση τέτοιας ἄδειας στήν Τουρκία -καί ἐπομένως τό θέμα "έπιστημονικῶν" έρευνῶν εἶναι ἀνύπαρκτο. 'Η δ ε ὑ τ ε ρ η κατηγορία ἀφορᾷ έρευνες πού ἀποσκοποῦν στήν έκμετάλλευση τοῦ υποθαλάσσιου πλούτου. Τέτοιες έρευνες παραβιάζουν εὐθέως τά κυριαρχικά δικαιώματα τής 'Ελλάδας

καί εἶναι ἐπομένως ἀπαράδεκτες.

3. Ἡ τακτική τῆς Τουρκίας - μέ τήν καθοδήγηση τοῦ ΝΑΤΟ καί τῶν ΗΠΑ - εἶναι νά δημιουργήσουν νομικά προηγούμενα χρησιμοποιώντας τίς ἔρευνες τοῦ "Χόρα" σέ συνδυασμό μέ ἀπειλές, πιέσεις καί ταυτόχρονα μέ τή δημιουργία σύγχυσης γύρω ἀπό τό θέμα τῶν κυριαρχικῶν δικαιωμάτων τῆς Ἑλλάδας πάνω στή νησιώτικη ὑφαλοκρηπίδα. Στόχος τους εἶναι ἡ δημιουργία κλίματος ἀ ν ο χ ῆ ς ἀπό τήν Ἑλλάδα γιά τίς δηθεν "ἐπιστημονικές" τους ἔρευνες - πού στήν οὐσία ἀποτελοῦν καί παραβίαση τοῦ ἐθνικοῦ μας χώρου. Χρειάζεται στρατιωτική καί ἡθική προετοιμασία γιά τήν ἀντιμετώπιση τῶν ἀμερικανοτουρκικῶν πιέσεων.
4. Πρέπει ταυτόχρονα νά ἐπακτείνουμε τήν αἰγιαλίτιδα ζώνη μας στά δώδεκα μίλια - κάτι πού δικαιούμαστε μέ βάση τό διεθνές Δίκαιο. Αὕτη καί μόνο ἡ πράξη ὀριστικά λύνει κάθε ἀμφισβήτηση γιά τό μεγαλύτερο καί τό πιό ἐνδιαφέρον τμήμα τῆς νησιώτικης ὑφαλοκρηπίδας μας. Γιά τή διέλευση τῶν πλοίων ξένων χωρῶν θά καθορισθοῦν δίαυλοι, τῶν ὁποίων ἡ χρήση θά εἶναι ἐλεύθερη.
5. Ἡ ἀποφασιστική στάση τῆς Ἑλλάδας θά ἀπομακρύνει τή δυνατότητα πολέμου. Γιατί ἡ σύγχυση προτρέπει τόν ἀντίπαλο νά δοκιμάσει τήν τύχη του - κάτι πού τελικά ὁδηγεῖ στή σύγκρουση.
6. Ἡ διεθνοποίηση τῆς κρίσης εἶναι σέ βάθος τῆς χώρας μας. Παρέχει στίς μεγάλες δυνάμεις τή δυνατότητα νά ἐπηρεάσουν τήν ἑλληνική στάση. Ἡ Ἑλληνική Κυβέρνηση δέν συνεχίζει τή διαδικασία τοῦ Διεθνοῦς Δικαστηρίου τῆς Χάγης. Προϋπόθεση διαπραγματεύσεων μέ τήν Τουρκία εἶναι ἡ ἐκ μέρους της ἀναγνώριση τοῦ νομικοῦ πλαισίου ὅπως τό καθορίζει ἡ διεθνής σύμβαση τῆς Γενεύης. Στόχος τῶν διαπραγματεύσεων ἡ διερεύνηση τῶν δυνατοτήτων ἐκμετάλλευσης τῶν πλουτοπαραγωγικῶν πόρων τοῦ Αἰγαίου στά πλαίσια μιᾶς κοινῆς προσπάθειας ὅπου κάθε κράτος συμμετέχει στό προϊόν τῆς ἐκμετάλλευσης ἀνάλογα μέ ὅ,τι τοῦ ἀνήκει.



## II. Τό Κυπριακό

Ἡ πολιτική ἡάθε ἑλληνικῆς Κυβέρνησης στό Κυπριακό πρέπει νά εἶναι πολιτική ὑποστήριξης πρὸς τὴν Κυπριακὴ Κυβέρνηση πού εἶναι μόνη ἀρμόδια νά ἀποφασίζει πάνω στόν τρόπο καί τὰ μέσα ὑπεράσπισης τῶν συμφερόντων τοῦ κυπριακοῦ λαοῦ. Ἡ λύση τοῦ Κυπριακοῦ δέν θά εἶναι οὔτε σύντομη οὔτε εὐκολή. Ἡ Τουρκία δέν θά ὑποχωρίσει παρὰ ὅταν ὁ διεθνὴς συσχετισμὸς δυνάμεων ὑποχρεώσει τίς ΗΠΑ καί τὴν ΕΟΚ νά ἀποσύρουν τὴν ὑποστήριξη πού τῆς παρέχουν σήμερα καί νά ἀποδεχθοῦν τὴν ἀνεξαρτησία, τὴν ἀκεραιότητα τῆς Κύπρου καί τὴν συμβίωση καί συνεργασία τῶν Ἑλληνοκυπρίων καί Τουρκοκυπρίων στὰ πλαίσια ἑνὸς ἐνι-σίου κράτους. Χρειάζεται λοιπὸν κινητοποίηση γιὰ τὴν ἐπίτευξη μιᾶς ὅσο τὸ δυνατόν εὐρύτερης διεθνοῦς συμπαράστασης στόν κυπριακὸ λαό. Χρειάζεται ~~να χρησιμοποιήσουμε~~ νά χρησιμοποιήσουμε κάθε μέσο πρόσφορο γιὰ τὴ διεθνοποίηση τοῦ Κυπριακοῦ καί τὴν ἀσκηση πίεσης πάνω στὴν Τουρκία στὰ πλαίσια διεθνῶν ὀργανισμῶν. Χρειάζεται κατὰ τὴ διάρκεια τῆς μακρυᾶς αὐτῆς πορείας ἡ συνεχὴς σταθερὴ ἠθικὴ καί ὕλική συμπαράσταση στόν κυπριακὸ λαό γιὰ νά ξεπεράσει τὰ προ-βλήματα πού δημιούργησε ἡ τουρκικὴ κατάνκτηση.

## III. Ὁ ἀντιἱμπεριαλιστικὸς ἀγῶνας

Γιὰ μᾶς, γιὰ τὴν Ἑλλάδα ὁ δρόμος πρὸς τὴν ἐθνικὴ ἀνεξαρτησία σὺν-δέεται ἀρρηκτὰ μὲ τὴν πάλη ἐνάντια στόν ἱμπεριαλισμὸ στὴν ἐπεκτατικὴ καί ἐπιθετικὴ πολιτικὴ τοῦ διεθνοῦς μονοπωλιακοῦ κεφαλαίου. Εἶναι γιὰ τοῦτο τόσο προϋπόθεση τῆς ἐθνικῆς αὐτοδιάθεσής μας ὅσο καί χρέος μιᾶς ἑλληνικῆς σοσιαλιστικῆς κυβέρνησης νά συμπαρασταθεῖ στὶς σοσια-λιστικὲς προοδευτικὲς δυνάμεις σ' ὅλοκληρο τὸν κόσμο. Τὸ ΠΑ.ΣΟ.Κ. θά ὑποστηρίξει γιὰ τοῦτο:

Τὸν ἀγῶνα τῶν Παλαιστινίων γιὰ τὴν ἐπιστροφή στὴν πατρίδα τους σέ μιὰ εἰρηνικὴ Μέση Ἀνατολή - ἐλεύθερη ἀπὸ ξένες ἐπεμβάσεις. θά ἀνα-γνωρίσει τὴν ὀργάνωση γιὰ τὴν Ἀπελευθέρωση τῆς Παλαιστίνης σὰ νό-μιμο ἐκπρόσωπο τοῦ παλαιστινιακοῦ λαοῦ.

Κάθε ἀπελευθερωτικὸ κίνημα πού ἀγωνίζεται γιὰ τὴν αὐτοδιάθεση τῶν λαῶν ἐνάντια σέ ἀποικιοκρατικὰ ἢ ρατσιστικὰ καθεστῶτα. θά ἀναγνω-ρίσει τίς Κυβερνήσεις τοῦ Βιετνάμ καί τῆς Καμπότζης.

Τὸ ΠΑ.ΣΟ.Κ. θά ἐπιδιώξει:

Τὴν ἀναμόρφωση τοῦ διεθνοῦς νομισματικοῦ συστήματος σέ τρόπο ὥστε

νά μή λειτουργεῖ σέ βάρος τῶν χωρῶν πού παράγουν πρῶτες ὕλες.  
Τήν ἀναμόρφωση τῶν διεθνῶν δασμολογικῶν συμφωνιῶν ὥστε νά μήν  
προσπίζουσι κύρια τά συμφέροντα τῶν προηγμένων καπιταλιστικῶν  
χωρῶν. Τήν ἐνίσχυση τῆς θέσης τῶν ἐξαρτημένων χωρῶν στό διάλογο  
Βορρᾶ - Νότου.

Τή στενή οἰκονομική καί πολιτική συνεργασία μέ τίς ἀδέσμευτες  
χώρες.

Τμήμα Γ'

Ἡ πραγμάτωση τῆς κοινωνικῆς ἀπελευθέρωσης

Κεφάλαιο Α'

Μέτρα γιὰ τὴν οἰκονομικὴ δημοκρατία

Ι. Ἡ Κοινωνικοποίηση

Ἡ ἀποκατάσταση τῆς ἐξουσίας τῶν πολιτῶν δέν εἶναι δυνατή χωρὶς οἰκονομική δημοκρατία. Οἰκονομική δημοκρατία δέν ὑπάρχει ὁμως σήμερα, γιατί ἡ οἰκονομική ἐξουσία βρίσκεται στά χέρια τῶν λίγων ἐπιχειρηματιῶν, πού εἶναι οἱ κύριοι τῶν βασικῶν μονάδων παραγωγῆς.

Ἀπαραίτητη λοιπόν προϋπόθεση γιά νά ὑπάρξει οἰκονομική δημοκρατία εἶναι οἱ βασικές μονάδες παραγωγῆς νά ἀνήκουν στό κοινωνικό σύνολο, νά κοινωνικοποιηθοῦν. Σά βασικές μονάδες παραγωγῆς δέν χαρακτηρίζουμε μόνο τίς μονάδες ἐκεῖνες πού ἐξυπηρετοῦν ἀμεσα τήν παραγωγή ὅπως τό ἐργοστάσιο. Μέ τόν ὅρο τοῦτο χαρακτηρίζουμε ἐπίσης ὅλους τοὺς κατευθυντήριους μοχλοὺς τῆς οἰκονομικῆς δραστηριότητος. Περιλαμβάνονται ἄρα στίς βασικές μονάδες παραγωγῆς, οἱ μηχανισμοί τῆς χρηματοδότησης καί τοῦ ἐμπορίου, περιλαμβάνεται καὶ ἡ οἰκονομική μονάδα, πού ἀσχετα ὅπο τὸ συγκεκριμένο ἀντικείμενο παίζει καθοριστικό ρόλο στήν οἰκονομική ζωὴ τοῦ τόπου.

Ἡ Κοινωνικοποίηση τῶν βασικῶν μονάδων παραγωγῆς δέ σημαίνει ἀρνηση τῆς ἀτομικῆς ἰδιοκτησίας. Τὸ ΠΑ.ΣΟ.Κ. δέν ἀμφισβητεῖ τὴ δυνατότητα καί τὸ δικαίωμα τοῦ κάθε πολίτη νά τοῦ ἀνήκουν, νά εἶναι κύριος τῶν ἀγαθῶν, πού ἀπέκτησε χάρις στή δουλειά του ἢ τῶν μέσων πού χρειάζεται γιά νά ἐργασθεῖ. Τὸ Κίνημά μας ἀναγνωρίζει καί ἐγγυᾶται τὴν ἀτομικὴ ἰδιοκτησία. Τὸ Κίνημά μας δέν ἀναγνωρίζει καί δέν ἐγγυᾶται ἐκεῖνη τὴν ἀτομικὴ ἰδιοκτησία, πού γίνεται μέσο ἐκμετάλλευσης καί καταπίεσης τοῦ ἄλλου ἀνθρώπου. Μέσο ἐκμετάλλευσης γίνεται ἡ ἰδιοκτησία, πού παρέχει στὸν ἰδιοκτήτη τὴ δυνατότητα νά καθορίζει τὸν τρόπο δουλειᾶς, συμπεριφορᾶς, ζωῆς τῶν ὑπολοίπων μελῶν, πού παρέχει ἔτσι καθοριστικὴ οἰκονομικὴ ἐξουσία. Μέσο ἐκμετάλλευσης δέν εἶναι οὔτε τὸ ἔνα, οὔτε τὰ δύο διαμερίσματα, πού ἀγόρασε κάποιος μέ τίς οἰκονομίες του. Ἡ τιμὴ πού τὸ νοικιάζει δέν καθορίζεται αὐτόβουλα ἀπὸ τὸν ἴδιο ἀλλὰ ἀπὸ τίς γενικώτερες συνθήκες τῆς ἀγορᾶς, π.χ. ἀπὸ τὸ μίσθωμα πού ζητοῦν καί οἱ ἄλλοι ἰδιοκτήτες διαιρεσιμάτων, ἀπὸ τὸ κόστος ζωῆς, ἀπὸ τὸ ρυθμὸ τοῦ πληρωτισμοῦ. Μέσο ἐκμετάλλευσης δέν εἶναι ὁ ἀγροτικὸς κλῆρος, γιατί ὁ ἀγρότης μόνος του δέν εἶναι σέ θέση νά καθορίσει τίς τιμές τοῦ προϊόντος του, γιατί ὑπάρχουν χιλιάδες ἄλλοι ἀγρότες, πού προσφέρουν ἐπίσης ὅμοια προϊόντα, ὥστε ἡ ἀστοχὴ ἢ ἐκμεταλλευτικὴ ἐνέργεια τοῦ ἑνὸς νά μένει χωρὶς ἐπιρροή στό κοινωνικό σύνολο. Μέσο ἐκμετάλλευσης δέν εἶναι τὸ κατάστημα τοῦ παντοπώλη, τὸ ξενοδοχεῖο, τὸ ἐστιατόριο, ἡ μικροβιοτεχνία καί οἱ πολλὲς χιλιάδες μικροεπιχειρήσεις πού ὑπάρχουν πανθοῦ στό τόπο μας, γιατί δέν μποροῦν μόνες τους νά καθορίσουν εἴτε τὸν τρόπο ζωῆς τῶν πολιτῶν εἴτε τὴν πορεία τῆς οἰκονομίας.



Ἡ σοσιαλιστική θεωρία βασίζεται στή σκέψη, ὅτι κάθε ἐξαρτημένη ἐργασία συνεπάγεται ἐκμετάλλευση, γιατί ὁ ἐργαζόμενος δέν ἀμείβεται ἀνάλογα μέ τήν ἐργασία του, ἕνα τμήμα τῆς ἀξίας ποῦ παράγει κατακρατιέται ἀπό τόν ἐργοδότη. Ἡ σκέψη τούτη, ποῦ παραμένει σημαντική σάν μέσο κατανόησης τοῦ τρόπου, ποῦ λειτουργεῖ ἡ οἰκονομία, δέν μπορεῖ νά εἶναι καθοριστική γιά τήν ὀργάνωση τῆς οἰκονομίας καί τῆς κοινωνίας σήμερα. Οἱ οἰκονομικές σχέσεις εἶναι σήμερα τόσο πολύπλοκες ὥστε κάθε προσπάθεια νά ἀναδιοργανωθεῖ ἡ ὅλη οἰκονομική ζωή μέ βάση τήν ἀρχή, ὅτι δέν πρέπει νά ὑπάρχει κάμμιας μορφῆς ἐξαρτημένη ἐργασία θά ὀδηγοῦσε σ' ἕνα χάος. Ἡ κατάργηση τῆς ἐξαρτημένης ἐργασίας εἶναι οὔτοπική. Ἐκεῖνο ποῦ εἶναι δυνατό καί πρέπει νά γίνει, εἶναι νά ρυθμισθοῦν οἱ συνθήκες τῆς ἐξαρτημένης ἐργασίας σέ τέτοιο τρόπο ὥστε ἀπό τή μιὰ μεριά ἡ ἀμοιβή τοῦ ἐργαζόμενου νά βρίσκεται σέ σχέση μέ τήν παραγωγικότητα του καί τό γενικό μέτρο, τῶν ἀμοιβῶν στό τόπο, ἀπό τήν ἄλλη μεριά ὁ ἐργαζόμενος παρά τήν ἐξάρτηση νά ἀναπτύσσει τίς ικανότητές του, νά ὀλοκληρώνεται σάν ἄνθρωπος. Ἡ κοινωνικοποίηση δέν ταυτίζεται -ὅπως θέλουν πολλοί κακόβουλα νά τό παρουσιάσουν- μέ τήν κατάργηση τῆς ἐξαρτημένης ἐργασίας, ἀρα καί τόν τερματισμό κάθε ἰδιωτικῆς ἐπιχειρηματικῆς δραστηριότητας. Ἀκόμη καί στό σοσιαλιστικό καθεστῶς ποῦ ἀποσκοπεῖ τό πρόγραμμα τοῦτο θά ὑπάρχουν ἰδιωτικές ἐπιχειρήσεις.

Καθοριστικό κριτήριο γιά τή κοινωνικοποίηση εἶναι ὁ περιορισμός τῆς οἰκονομικῆς ἐξουσίας.

Κοινωνικοποιοῦνται:

- α) Οἱ τραπεζικές ἐπιχειρήσεις καί ὅλες οἱ ἐπιχειρήσεις τῶν ὁποίων τό κεφάλαιο ἐλέγχεται ἀπό τραπεζικές ἐπιχειρήσεις.

Σήμερα ὑπάρχουν κρατικές τράπεζες (ὅπως ἡ Τράπεζα τῆς Ἑλλάδος), ἰδιωτικές τράπεζες τῶν ὁποίων τό κεφάλαιο ἐλέγχεται ἀπό τό δημόσιο (ὅπως ἡ Ἐθνική Τράπεζα καί ἡ Ἐμπορική Τράπεζα) καί τράπεζες ποῦ ἀνήκουν ἀποκλειστικά σέ ἰδιῶτες (ὅπως ἡ Τράπεζα Πίστεως) καθαρά ἰδιωτικές. Ὅλες ἀνεξαιρέτα οἱ Τράπεζες ὑπάρχουν στό ἴδιο καθεστῶς τῆς κοινωνικοποιημένης ἐπιχείρησης.

Τραπεζικές ἐπιχειρήσεις ἐλέγχουν πολλῶν μορφῶν ἄλλες ἐπιχειρήσεις (ὅπως ἀσφαλιστικές, βιομηχανικές κ.λ.π.). Ὅλες οἱ ἐπιχειρήσεις αὐτές ὑπάρχουν ἐπίσης στό καθεστῶς τῆς κοινωνικοποιημένης ἐπιχείρησης.

Οἱ παγωμένες πιστώσεις τραπεζικῶν ἐπιχειρήσεων θά κεφαλαιοποιηθοῦν.

- α) Οί αντίστοιχες μετοχές θά περιέλθουν στίς κοινωνικοποιημένες τράπεζες. Σήμερα πολλές επιχειρήσεις όχι μόνο δουλεύουν μέ ένα ελάχιστο ποσοστό, ιδίων κεφαλαίων, αλλά καί δέν εξυπηρετούν κανονικά τά κεφάλαια μέ τά όποια δημιουργήθηκαν. Τά κεφάλαια αυτά, πού προέρχονται από τήν αποταμίευση τών εργαζομένων, πρέπει νά ανήκουν καί νά ελέγχονται από τό κοινωνικό σύνολο.
- β) Οί μεταλλευτικές επιχειρήσεις, έφ' όσον ό αριθμός τών απασχολούμενων ξεπερνά στό σύνολο του μεταλλευτικού συγκροτήματος (συμπεριλαμβανομένων καί τών θυγατρικών ή αδελφών εταιριών) τούς έκατό εργαζόμενους.
- γ) Οί επιχειρήσεις, οί όποιες διαθέτουν τά προϊόντα τους αποκλειστικά ή κύρια στό Δημόσιο, έφ' όσον ό αριθμός τών απασχολούμενων στήν επίχειρηση ξεπερνά τούς έκατό.
- δ) Οί επιχειρήσεις πού διαθέτουν μονοπωλιακή ή όλιγοπωλιακή θέση στήν ελληνική αγορά ή σέ σημαντικό τμήμα της έφ' όσον ό αριθμός τών απασχολούμενων στήν επίχειρηση ξεπερνά τούς έκατό. Μονοπωλιακή ή όλιγοπωλιακή θέση έχουν οί επιχειρήσεις έκείνες, πού μόνες μπορούν νά προσδιορίσουν μόνες τους τίς βασικές συνθήκες παραγωγής καί διáθεσης του προϊόντος όπως (τιμές, όρους πώλησως).
- ε) Οί μεταλλουργικές επιχειρήσεις έφ' όσον τό σύνολο τών απασχολούμενων του επίχειρησιακού συγκροτήματος (συμπεριλαμβανομένων καί τών θυγατρικών καί αδελφών εταιριών) ξεπερνά τούς έκατό.
- στ) Οί επιχειρήσεις βιομηχανικές ή έμπορικές, πού λόγω του μεγέθους της δυνάμεώς τους, του ρόλου πού παίζουν γιά τήν οίκονομική ανάπτυξη της χώρας ή μιáς περιφέρειάς της άσκουν καθοριστική επίδραση στήν οίκονομία του τόπου, έφ' όσον τό σύνολο τών απασχολούμενων ξεπερνά τούς έκατό.
- ζ) Οί επιχειρήσεις παραγωγής φαρμακευτικών προϊόντων, έφ' όσον άσκουν καθοριστικό ρόλο στήν παραγωγή καί διáθεση φαρμακευτικών προϊόντων στήν έγχώρια αγορά.
- η) Οί μεγάλες επιχειρήσεις του είσαγωγικού καί του έξαγωγικού έμπορίου. Μεγάλες θεωρούνται οί επιχειρήσεις, οί όποιες πραγματοποιούν πωλήσεις ύψηλότερες ποσοστού 10% τών συνολικών πωλήσεων του κλάδου καί άσκουν έτσι καθοριστική επίδραση στήν οίκονομία της χώρας.

• Η κοινωνικοποίηση πραγματοποιείται βαθμιαία. • Η κοινωνικοποίηση κηρύσσεται μέ ειδικό διάταγμα. Τό διάταγμα βλέπει τή διαδικασία υποζημίωσης. Οί συμμετοχές δημοσίων επιχειρήσεων, νομικών προσώπων δη-

μοσίου δικαίου, ιδρυμάτων, κοινωνικών φορέων, όπως δήμων ή της εκκλησίας δεν υπάγονται στη διαδικασία της αποζημίωσης, αλλά τους παρέχονται στα πλαίσια του γενικού προγραμματισμού οι πόροι τους οποίους τους εξασφάλιζε ή συμμετοχή τους. Μέσοι, των οποίων το ποσοστό συμμετοχής δεν υπερβαίνει το 1% του κεφαλαίου, ανταλλάσσουν τις μετοχές τους με όμολογίες, που εξοφλούνται σε καθορισμένο χρονικό διάστημα και προβλέπουν τιμαριθμική ρήτρα. Στις υπόλοιπες περιπτώσεις η αποζημίωση ορίζεται ανάλογα με τη περιουσιακή κατάσταση, τις ανάγκες και την προσφορά του αποζημιούμενου για τη δημιουργία της επιχείρησης. Σε καμμία περίπτωση η αποζημίωση δεν πρέπει να υποβοηθήσει την επανασύσταση οικονομικής δύναμης, την οποία και σκοπεύει να καταργήσει ή κοινωνικοποίηση. Η αποζημίωση χορηγείται σε μορφή ονομαστικών όμολογιών, των οποίων η πληρωμή θα κλιμακωθεί χρονικά. Οι όμολογίες είναι μεταβιβάστες σε περίπτωση θανάτου μόνο στη σύζυγο και στα παιδιά του κατόχου τους.



## II. Τό ξένο κεφάλαιο

Στόν τόπο μας ιδιαίτερη οικονομική εξουσία ασκούν οι ξένες επιχειρήσεις. Σήμερα κι'όλας η Ελλάδα βρίσκεται μέ πάνω από τό 1/3 της βιομηχανίας της κάτω από τόν ξένο έλεγχο καί μέ τούς στρατηγικούς κλάδους όπως τών χημικών προϊόντων κάτω από ξένο έλεγχο, πού φθάνει από 45% μέχρι 95%. Για νά αποκαταστήσουμε τόν έλεγχο της κυβέρνησης πάνω στην οικονομία της χώρας πρέπει νά επιδιώξουμε τή μείωση καί κατάργηση της οικονομικής εξάρτησής μας, από τά ξένα κέντρα λήψεως αποφάσεων. Πρέπει νά απελευθερώσουμε τή χώρα μας από τά πολύπλευρα δεσμά πού έχουν επιβάλλει τά μονοπωλιακά συγκροτήματα της Δύσης καί ιδιαίτερα του αμερικάνικου ιμπεριαλισμού.

Για τό σκοπό τουτο στόχου μας θά είναι:

- α) 'Η κατάργηση όλων τών νόμων, πού προβλέπουν ειδική μεταχείριση του ξένου κεφαλαίου στην Ελλάδα (π.χ. του ν. 2687/1953).
- β) 'Η κοινωνικοποίηση τών επιχειρήσεων πού υπάγονται στο ειδικό καθεστώς για τήν επένδυση ξένων κεφαλαίων, εφ'όσον ο αριθμός τών απασχολούμενων στην επιχείρηση ξεπερνά τούς πενήντα ή οι πωλήσεις της επιχειρήσεων υπερβαίνουν ποσοστό 10% τών συνολικών πωλήσεων του έλλάδου. 'Η κοινωνικοποίηση κηρύσσεται μέ ειδικό διάταγμα, πού ορίζει τό τρόπο αποζημίωσης. Κατά τόν καθορισμό της αποζημίωσης λαμβάνεται υπ'όψη προσφορά της επιχείρησης στην ανάπτυξη της χώρας. 'Εξετάζεται επίσης αν ο εμφανιζόμενος σαν επενδυτής είναι πραγματικά ξένη επιχείρηση.
- γ) 'Ο έλεγχος όλων τών ξένων επενδύσεων μέ σκοπό νά διαπιστωθεῖ, εάν πρόκειται πραγματικά για ξένων επενδύσεων ή για επενδύσεις έλλήνων επιχειρηματιών πού εξέγαγαν ή κατέχουν παράνομο στο εξωτερικό συνάλλαγμα. Στην τελευταία περίπτωση ή επιχείρηση κοινωνικοποιεῖται.
- δ) 'Η αυστηρή εφαρμογή στις υπόλοιπες επιχειρήσεις του ειδικού καθεστώτος (τών ξένων επενδύσεων μέχρις ότου λήξουν τά προνόμια, πού παρέσχε τό διάταγμα έγκρισης της επένδυσης. Σε όλες τίς επιχειρήσεις ελέγχεται, εάν τηρούν τούς όρους πού επέβαλε ή έγκριτική πράξη καί επιδιώκεται ή αποφυγή υπερτιμολογήσεων καί υποτιμολογήσεων.
- ε) 'Ο άμεσος καί αυστηρός έλεγχος όλων τών εταιριών πού έχουν έγκαι-  
τασταθεῖ στην Ελλάδα μέ βάση τήν νομοθεσία για τήν εγκατάσταση



- ε) ξένων εταιρειών για να διαπιστωθεί αν εργάζονται σύμφωνα με τις έπιταγές και τις προϋποθέσεις του νόμου. Ο περιορισμός ωρισμένων προνομίων που παρέχει ο νόμος για τό μόνιμο υπαλληλικό προσωπικό των εταιρειών.
- στ) Η απαγόρευσις έφεξης αγοράς γης από ξένους πολίτες. Ξένοι πολίτες ή εταιρείες που έχουν στην ιδιοκτησία τους ελληνική γη είναι υποχρεωμένοι να τή μεταβιβάσουν σε Έλληνες σε διάστημα τεσσάρων έτών.
- ζ) Ανώνυμες εταιρείες και εταιρείς περιορισμένης ευθύνης στις όποιες ξένα συμφέροντα ελέγχουν περισσότερο από 25% κεφαλαίου δεν μπορούν να έχουν στην ιδιοκτησία τους γη στην Ελλάδα. Έφ'όσον ή εταιρεία κατέχει γη πρέπει να ελέγχεται κατά 75% τουλάχιστον από ελληνικά κεφάλαια. Είkonική συμμετοχή Έλλήνων σε εταιρείς αποτελεί άδίκημα.
- η) Ξένοι άπασχολούνται στην Ελλάδα μόνο έφ'όσον δεν υπάρχει στην Ελλάδα προσωπικό με τις ειδικές γνώσεις για να ανταποκριθεί στις ανάγκες της δουλειάς. Οι άδεις εργασίας των αλλοδαπών, ιδίως σε διευθυντικές θέσεις έπιχειρήσεων, όπου έκπληρούν άποστολή που κάλλιστα θά μπορούσαν να αναλάβουν Έλληνες εργαζόμενοι, άνακαλούνται.
- θ) Τό ΠΑ.ΣΟ.Κ. δεν είναι αντίθετο με τή διεθνή οικονομική συνεργασία. θά συνεχίσει να έπιδιώκει τήν έπένδυση ξένων κεφαλαίων στην Ελλάδα, αλλά με τά ακόλουθα κριτήρια:
- αα) Η έπένδυση πρέπει να πραγματοποιείται με τέτοιο τρόπο ώστε να εξασφαλίζεται ή λήψη των αποφάσεων στη χώρα μας. (Συμμετοχή του ξένου έπενδυτου τό πολύ κατά 49% στο κεφάλαιο της έπιχείρησης ή δάνειο αντί για συμμετοχή στο κεφάλαιο).
- ββ) Η οικονομική διαχείριση πρέπει να είναι διαφανής και να μή έπιτρέπει τήν έξαγωγή κεφαλαίων με υπερτιμολογήσεις ή υποτιμολογήσεις.
- γγ) Η έπένδυση θά πρέπει να συμβάλει στην αυτόδύναμη ανάπτυξη της οικονομίας. θά πρέπει μ'αυτήν να εξασφαλίζεται ή ούσιαστική έισαγωγή τεχνολογίας, που θά μπορεί ν'άξιοποιηθεί και μετά τήν άποχώρηση του ξένου έπενδυτου. Οι έπενδύσεις που σκοπό έχουν τήν ίδρυση έμπορικών έπιχειρήσεων με βιομηχανικό μανδύα, δεν θά είναι πιά δυνατές.

### III. Ἡ αὐτοδιαχείριση

Ἡ αὐτοδιαχείριση δέν εἶναι οὐτοπία. Μέχρι σήμερα τό μεγάλο κεφάλαιο κατεύθυνε τό εκπαιδευτικό σύστημα μέ τέτοιο τρόπο, ὥστε ἡ μεγάλη μάζα νά μένει ἀμόρφωτη, ἔρμαιο τῆς προπαγάνδας, πολιτικῆς καί κοινωνικῆς, πού ἀσκοῦν οἱ κατέχοντες. Περιορίσε ἔτσι ἡ μεγαλοαστική τάξη συνειδητά τίς δυνατότητες τῶν ἐργαζόμενων, τοῦ ἀφαίρεσε τήν ἱκανότητα νά κατευθύνουν οἱ ἴδιοι τίς ὑποθέσεις τους. Σ' ἓνα καθεστώς πού θά ἐπιδιώξει ὁ κάθε ἐργαζόμενος νά ἀπολαμβάνει γενικῆς παιδείας, νά ἐκπαιδεύεται σέ τεχνικές καί ἐπαγγελματικές σχολές, νά μαθαίνει νά ἀντιμετωπίζει οἰκονομικά προβλήματα, οἱ ἐργαζόμενοι θά ἔχουν ἀπεριόριστα περισσότερες δυνατότητες ἀπό σήμερα.

Πρότυπα αὐτοδιαχείρισης ὑπάρχουν σέ ἄλλες χῶρες τοῦ κόσμου. Τά πρότυπα τοῦτα μᾶς δείχνουν τούς περιορισμούς καί τίς δυσκολίες τοῦ συστήματος. Πρέπει ἐμεῖς μέ βάση τίς ξένες ἐμπειρίες καί τά ἑλληνικά δεδομένα νά βροῦμε τό σύστημα, πού ἀρμόζει στή χώρα μας καλύτερα. Ἡ αὐτοδιαχείριση εἶναι στόχος πού θά πραγματοποιήσουμε βαθμιαία. Δέν θά εἶναι δυνατό ἀμέσως ἀφοῦ πάρει τό Κίνημα τήν ἐξουσία νά ἐφαρμόσει καί σέ ἐκτεταμένη κλίμακα τήν αὐτοδιαχείριση. Γιά τοῦτο σέ μιά πρώτη φάση θά πάρουμε τά μέτρα ἐκεῖνα, πού θά μᾶς ἐπιτρέψουν νά σταθμίσουμε τόν τρόπο, τήν ἑκταση, τόν ρυθμό τῶν ἀλλαγῶν, χωρίς νά διακινδυνεύσουμε μέ ἀσκοπούς πειραματισμούς τήν ἐξουσία τῶν ἐργαζομένων καί τήν πορεία τῆς οἰκονομίας. Σέ μιά δεύτερη φάση θά ἐφαρμόσουμε τίς ἀλλαγές τοῦτες ἀφοῦ στεριώσουμε τήν ἐξουσία τῶν ἐργαζομένων. Ἄς μή ξεχνᾶμε, ὅτι οἱ μεγάλες κοινωνικές ἀλλαγές πού ὀδήγησαν σέ θεσμούς πού μοιάζουν σήμερα αὐτονόητοι, ἐμοιάζαν κάποτε σάν ἀνέφικτα ὀράματα. Τοῦτο ἰσχύει τόσο γιά τή κοινοβουλευτική δημοκρατία ὅσο καί γιά τό συνδικαλιστικό Κίνημα. Ἡ ἀνοδος τοῦ ΠΑ.ΣΟ.Κ. στήν ἐξουσία θά ἀποτελέσει ἐπόμενα τήν ἀρχή μιᾶς μακροῦς περιόδου οὐσιαστικῶν ἀλλαγῶν.

Ὅλες οἱ κοινωνικοποιημένες ἐπιχειρήσεις θά ὑπαχθοῦν στό ἴδιο νομικό καθεστώς. Τά κύρια χαρακτηριστικά του θά εἶναι τά ἀκόλουθα:

- α) Ἡ κοινωνικοποιημένη ἐπιχείρηση διοικεῖται ἀπό διοικητικό συμβούλιο, στό ὁποῖο συμμετέχουν:
  - αα) Ἐκπρόσωποι τῶν ἐργαζομένων στήν ἐπιχείρηση.
  - ββ) Ἐκπρόσωποι τοῦ περιφερειακοῦ συμβουλίου γιά παραγωγικές μονάδες πού ἐξυπηρετοῦν τήν περιφέρεια, ἡ ἐκπρόσωποι τῆς Κεντρικῆς Κρατικῆς ἀρχῆς, γιά παραγωγικές μονάδες πού ἐξυ-



- α) ββ) πηρετοῦν ὁλόκληρη τή χώρα, καί ἑκπρόσωποι τοῦ περιφερειακοῦ συμβουλίου τῆς περιφέρειας ὅπου ἡ ἐπιχείρηση ἔχει τήν κύρια ἐγκατάστασή της.
- γγ) Ἐκπρόσωποι τοῦ δήμου ἢ τῆς κοινότητας πού ἔχει τήν ἐγκατάστασή της ἡ ἐπιχείρηση.
- δδ) Ἐκπρόσωποι τοῦ Κεντρικοῦ Ὁργάνου ἢ τοῦ Περιφερειακοῦ Ὁργάνου Προγραμματισμοῦ, ἀνάλογα μέ τή σημασία τῆς ἐπιχείρησης.
- εε) Ἐκπρόσωποι τῶν καταναλωτῶν πού ὁρίζονται εἴτε ἀπό τήν αὐτόνομη ὑπηρεσία προστασίας τῶν καταναλωτῶν εἴτε ἀπό τίς συνδικαλιστικές ὁργανώσεις τῶν καταναλωτῶν.
- β) Τό Διοικητικό Συμβούλιο ἐκλέγεται καί εἶναι ὑπόλογο σέ συνέλευση, πού ἀποτελεῖται ἀπό ἐκπροσώπους τῶν αὐτῶν φορέων, ἀλλά ἔχει πλατύτερη σύνθεση.
- γ) Οἱ ἐργαζόμενοι στήν ἐπιχείρηση συναποφασίζουν πάνω στόν τρόπο ὀργάνωσης καί λειτουργίας τῆς ἐπιχείρησης καί σ' ὅλα. τά θέματα τά σχετικά μέ τό προσωπικό (προσλήψεις, ἀπολύσεις). Σέ κάθε ἐπίπεδο ἀποφάσεων προωθεῖται ἡ συλλογική δουλειά καί εὐθύνη.
- δβ) Τήν ἐπιχείρηση ἐκπροσωπεῖ ὁ Πρόεδρος τοῦ διοικητικοῦ συμβουλίου, πού ἐκλέγεται ἀπό τό συμβούλιο. Ὁ Πρόεδρος κατευθύνει στά πλαίσια τῶν ἀποφάσεων τοῦ συμβουλίου τήν λειτουργία τῆς ἐπιχείρησης. Πρέπει νά ἀπασχολεῖται ἀποκλειστικά στήν ἐπιχείρηση καί θά εἶναι ἀσυμβίβαστη μέ τήν ιδιότητά του ἡ ταυτόχρονη ἀπασχόλησή του σέ ἄλλη θέση.
- ε) Ἡ κοινωνικοποιημένη ἐπιχείρηση ἔχει διοικητική αὐτοτέλεια.
- στ) Ἡ κοινωνικοποιημένη ἐπιχείρηση πρέπει νά ἐξασφαλίζει τήν οἰκονομική αὐτάρκειά της. Πρέπει νά καλύπτει μέ τά ἔσοδά της τίς δαπάνες διοίκησης καί ἐκμετάλλευσης, τίς συνηθισμένες ἀποσβέσεις τῶν ἐγκαταστάσεών της, τήν κάλυψη κάθε εἰδίου κινδύνου καί τήν αὐτοχρηματοδότηση τῶν ἐπενδύσεων στό μέτρο πού ὁρίζει τό πρόγραμμα. Ἐάν γιά τό δημόσιο συμφέρον ὁ ἀρμόδιος φορέας προγραμματισμοῦ ἐπιβάλλει τή λήψη ὠρισμένης ἀπόφασης, πού συνεπάγεται γι' αὐτήν οἰκονομικές ἐπιβαρύνσεις ἀσυμβίβαστες μέ τήν ἀρχή τῆς οἰκονομικῆς αὐτάρκειας (π.χ. τιμές χαμηλότερες τοῦ κόστους). Ὁ φορέας πρέπει νά φροντίζει γιά <sup>νά</sup> ἀποκατασταθεῖ στήν κοινωνικοποιημένη ἐπιχείρηση ἡ ζημιὰ πού προκαλεῖται μ' αὐτόν τόν τρόπο.
- ζ) Τό διοικητικό συμβούλιο ὀφείλει νά συντάσσει σύμφωνα μέ τό πο-

- ζ) λυετές πρόγραμμα, τό πρόγραμμα δουλειᾶς τῆς ἐπιχείρησης. Τά τιμολόγια τῶν προϊόντων ἢ ὑπηρεσιῶν πού παρέχουν οἱ κοινωνικοποιημένες ἐπιχειρήσεις καθορίζονται μετά ἀπό πρόταση τοῦ διοικητικοῦ συμβουλίου μέ ἀπόφαση τοῦ ἀρμόδιου φορέα προγραμματισμοῦ.
- η) Κάθε κοινωνικοποιημένη ἐπιχείρηση ὑπάγεται στόν ἐλεγχό τοῦ ἀρμόδιου φορέα προγραμματισμοῦ, (Κεντρικοῦ ἢ Περιφερειακοῦ). Ἡ ἐπιχείρηση ὀφείλει νά δίνει στόν ἀρμόδιο φορέα ὅλες τίς ἀπαραίτητες πληροφορίες γιά τήν καταπόπιά του πάνω στή πορεία τῶν ἐργασιῶν τῆς ἐπιχείρησης καί τήν ἐκτέλεση τῶν προγραμμάτων ἐπένδσης.
- θ) Ὁ ἀρμόδιος φορέας ἐλέγχου θά ὑποβάλλει στό Περιφερειακό Συμβούλιο ἢ στή Βουλή σέ τακτά διαστήματα, ἐκθεση γιά τή δραστηριότητα καί τήν οἰκονομική κατάσταση τῆς ἐπιχείρησης καί θά ἀναφέρει τά μέτρα, πού θεωρεῖ σκόπιμα νά ληφθοῦν γιά τήν καλύτερη ἐπίτευξη τῶν σκοπῶν της. Στήν ἐκθεση τούτη ἐπισυνάπτονται ἐκθεση τοῦ διοικητικοῦ συμβουλίου, ἰσολογισμός καί λογαριασμός ἀποτελεσμάτων χρήσης.



#### IV. Πρόγραμμα

Σέ ποιά βαθμό ένδεικτικό, σέ ποιά βαθμό ύποχρεπτικό; Ποιά ή έπιθυμητή αύξηση τοῦ έθνικοῦ εἰσοδήματος καί ποιά ή κατανομή τῆς αύξησης ανάμεσα στίς διάφορες κοινωνικές ομάδες; Πώς θά έπιδιωχθεῖ ή άρση τῶν άνισοτήτων; Ποιές οἱ σχέσεις μέ τό έξωτερικό (έξωτερική έμπορικὴ πολιτική); τίς χώρες πού άναπτύσσονται; Κοινωνική καί άτομική κατανάλωση, κατανομή; Περιφερειακή άνάπτυξη-κατανομή τῶν έπενδύσεων;

Συμμετοχή τῶν αὐτοδιοικουμένων έπιχειρήσεων στήν έκπόνηση τοῦ προγράμματος;

Έκπόνηση προγράμματος. Ποιοί θά εἶναι οἱ φορεῖς τοῦ προγραμματισμοῦ; ποιά θά εἶναι ή σύνθεσή τους; Περιφερειακοί καί τοπικοί φορεῖς προγραμματισμοῦ; Ποιές αποφάσεις θά συζητιοῦνται καί θά παίρνονται σέ κάθε επίπεδο (έπιχείρηση, τοπικό, έθνικό); Ποίος θά εἶναι ὁ ρόλος κυβέρνησης, βουλῆς; Πώς θά κατατοπίζεται ή ὁλότητα πάνω στίς αποφάσεις καί θά τίς έλέγχει; Πώς θά γίνεται ή κατανομή τῶν πόρων; Προηγούμενη γνωμοδοτική διαδικασία καί τελική απόφαση από πολιτικά ὄργανα; Ποίος έπιφορτίζεται μέ τήν έκτέλεση τῶν αποφάσεων;

Τό πρόγραμμα θά καθορίζει ποιά μέσα πρέπει νά χρησιμοποιηθοῦν από τήν επιχειρησιακή ένδoτητα γιά τή πραγματοποίηση τοῦ πλάνου της (κεφάλαιο, εργασία); θά επιβάλλονται καί σέ ποιά βαθμό ποσοτικοί στόχοι;

Θά καταρτίζονται διοικητικές συμβάσεις μέ βάση τίς ὁποῖες κάθε κοινωνικοποιημένη μονάδα θά άναλαμβάνει άπέναντι στό κοινωνικό σύνολο πού συμμετέχει στή διαχείρισή της καί στό άνώτερο ὄργανο προγραμματισμό ὁρισμένες ύποχρεώσεις;

Σέ ποιά βαθμό θά έπιτρέπεται ή αὐτοχρηματοδότηση; Στήν ίδιωτική; στήν κοινωνικοποιημένη έπιχείρηση; Ποιό ποσοστό άπό τά κέρδη πρέπει νά μεταφέρει ή κοινωνικοποιημένη έπιχείρηση στό κέντρο;

Έλεγχος τῆς πραγματοποίησης τῶν στόχων τῆς έπιχείρησης; Άπό ποιόν καί μέ ποιά τρόπο; Σέ ποιά χρονικά διαστήματα;

Τό πρόγραμμα ποιά χρονικό διάστημα θά καλύπτει; Θά εἶναι αντικείμενο καί μέ ποιά τρόπο τῆς διαμάχης τῶν πολιτικῶν δυνάμεων;

Ποιά θά εἶναι τά κριτήρια τοῦ προγράμματος; τῶν έπενδύσεων στήν κοινωνικοποιημένη οἰκονομία;

Στόν τομέα της ιδιωτικής οικονομίας ή αποδοτικότητα με τό κριτήριο τοῦ κέρδους;

Στόν τομέα της κοινωνικοποιημένης οικονομίας ή κοινωνική χρησιμότητα καί ή δαπάνη σέ εργασία; Μέ ποιά διαδικασία θά καθορίζεται ἡ κοινωνική χρησιμότητα λόγω της πολυπλοκότητας τῶν στοιχείων πού πρέπει νά ληφθοῦν ὑπ' ὄψη (οἰκονομικές ἀνάγκες, προστασία περιβάλλοντος, συνθήκες εργασίας, ἀνάπτυξη οἰκισμῶν, ἀπασχόληση , κ.λ.π.);

Κεφάλαιο Β'

Μέτρα για μια νέα οικονομική πολιτική αυτοδύναμης ανάπτυξης

I

Γενικές Κατευθύνσεις της Οικονομικής Πολιτικής

Άξονες της οικονομικής πολιτικής θα είναι:

1. Ἡ προστασία τοῦ νομίσματος κατά τοῦ πληθωρισμοῦ καί τῆς κερδοσκοπίας.
2. Δημοσιονομική πολιτική πού θά διατηρήσει ἰσοσκελισμένα ἔξοδα καί ἔσοδα καί θά ἐπιδρώξει τή δικαιότερη κατανομή τοῦ ἐθνικοῦ εἰσοδήματος.
3. Ὁ προγραμματισμός τῆς οικονομικῆς δραστηριότητος μέσα ἀπό νέες δομές μέ στόχο:
  - α) τήν αὐξηση τῶν μισθῶν καί τοῦ εἰσοδήματος τῶν ἀγροτῶν καί τή μείωση τῶν κερδῶν τῶν ἐπιχειρηματιῶν
  - β) τή διάρθρωση τῆς ἐσωτερικῆς ζήτησης μέ τέτοιο τρόπο ὥστε νά ἐθνοποιηθῇ ἡ παραγωγή προϊόντων, πού πολλαπλασιάζουν τή ζήτηση τῶν ἐγχωρίων παραγωγικῶν συντελεστῶν, πού θά βελτιώσουν συνεχῶς τόν παραγωγικό μηχανισμό τῆς οικονομίας
  - γ) τήν βιομηχανική ἀνάπτυξη στή πλαίσια τῆς βελτίωσης τῶν συνθηκῶν ζωῆς στήν ἐλληνική ὑπαιθρο
  - δ) τήν συστηματική προώθηση ἔργων ἀποδομῆς σ' ὅλοκληρη τή χώρα καί κάθε ἔργου πού προορίζεται γιά συλλογική χρήση
  - ε) τήν ἀνάπτυξη τῆς ἀγροτικῆς παραγωγῆς γιά τήν πλήρη κάλυψη τῆς ἐσωτερικῆς ζήτησης
  - στ) τήν ἀνάπτυξη τῶν μικῶν καί μεσαίων ἐπιχειρήσεων καί τήν ἐνίσχυση συνεταιριστικῶν μορφῶν ὀργάνωσης
  - ζ) τήν διατήρηση τοῦ ἀνταγωνισμοῦ στούς μὴ κοινωνικοποιημένους τομεῖς, τήν ἀρση τῶν πολλαπλῶν περιορισμῶν στήν ἀσκήση τῶν ἐπαγγελμάτων καί τήν ἱδρυση τῶν ἐπιχειρήσεων.

Γιά νά ἐπιτύχει τοὺς στόχους τούτους ἡ κυβέρνηση ἐκτός ἀπὸ τὰ μέτρα πού ἀναφέραμε (κοινωνικοποίηση, προγραμματισμός, ἐλεγχος τοῦ τραπεζικοῦ συστήματος) θά ἐπιδιώξει:

- α) Ὁ ἐλεγχος τῶν διακινήσεων συναλλάγματος νά γίνεи πρὸς ἀποτελε-



- α) σματικός για να καταπολεμηθούν ιδιαίτερα οι υποτιμολογήσεις και οι υπερτιμολογήσεις. Κάθε πολυεθνική εταιρεία μέχρις ότου κοινωνικοποιηθεί θα πρέπει να προγραμματίσει και να δηλώσει τις προβλεπόμενες κινήσεις κεφαλαίων για μια διετία τουλάχιστον.
- β) Να καταρτίσει συμφωνίες με τους εκπροσώπους των επιχειρήσεων κατά κλάδο για τη πολιτική των τιμών που θα ακολουθήσουν. Οι επιχειρήσεις που συμμετέχουν στην κοινή πολιτική τιμών θα διευκολυνθούν κατά προτεραιότητα στη χορήγηση πιστώσεων.
- γ) Να αναπτύξει τη συνεταιριστική οργάνωση των παραγωγών και καταναλωτών ώστε να συμπιεσθούν και να εξαφανισθούν τα κέρδη των μεσαζόντων.
- δ) Να μειώσει τις αντιπαραγωγικές δαπάνες (π.χ. σε διαφήμιση, κτίρια, πολυτελείς εγκαταστάσεις, αγορά μηχανισμού εξοπλισμού, που δεν είναι ακόμη αναγκαίος) είτε με φορολογικά μέτρα είτε με έλεγχο των πιστώσεων είτε με απ'εύθείας συνενόηση των οργάνων προγραμματισμού με τις ενδιαφερόμενες επιχειρήσεις (καθορισμός ποσοστού της συνολικής δαπάνης της επιχείρησης, που μπορεί ν' αφιερώνεται σε ωρισμένους σκοπούς).
- ε) Να καταπολεμηθούν αποτελεσματικά κοινοπραξίες επιχειρήσεων που σκοπό έχουν τον καθορισμό των όρων παραγωγής και διάθεσης των προϊόντων. Η σχετική νομοθεσία θα συμπληρωθεί.
- στ) Η μαύρη αγορά ζει και διατηρείται είτε με την ανεπάρκεια ενός αγαθού είτε με την έλπιδα της υποχώρησης της κυβέρνησης όσον αφορά τα μέτρα που συμπιέζουν το κέρδος της. Το ΠΑ.ΣΟ.Κ. θα φροντίσει τα βασικά είδη -σε αντιδιαστολή με τα εισαγόμενα είδη πολυτελείας για ένα στρώμα ελαχίστων ανθρώπων- να υπάρξει η απαραίτητη επάρκεια. Θα φροντίσει επίσης να προγραμματίσει τα μέτρα του και να εφαρμόσει με συνέπεια τη πολιτική του, έτσι ώστε κάθε κερδοσκοπία πάνω σε πιθανές υπαναχωρήσεις του να είναι μάταιη. Για να πετύχει μια τέτοια πολιτική είναι όμως αναγκαία και η συνεχής υποστήριξή του από τις μάζες. Γιατί τότε μόνο θα έχει τη δυνατότητα να αντισταθεί αποτελεσματικά στις συνεχείς πιέσεις του κεφαλαίου.

Οι άστοι οικονομολόγοι έχουν διαδόσει την αντίληψη, ότι η καταπολέμηση των φαινομένων, όπως ο πληρωρισμός είναι δυνατά μόνο με ωρισμένα "κλασσικά" μέτρα, όπως αύξηση του έπιτοκίου, μέτρα που μπορούν να επιβληθούν μόνο από κυβέρνηση που ασπάζεται το καπιταλιστικό σύστημα



όργάνωσης της οίκονομίας. Ἡ ἐξέλιξη ἔχει δείξει, ὅτι τὰ πομπυρολόμενα αὐτά μέτρα δέν εἶναι ἀποτελεσματικά. Γιατί συνεχίστηκε στή χώρα μας ἐντατικά ὁ πληθωρισμός καί μετὰ τό 1974; Γιατί ὑπάρχει πάντα διαρροή συναλλάγματος; Τά μέτρα δέν εἶναι ἀποτελεσματικά γιατί οἱ αἰτίες τῆς οἰκονομικῆς κρίσης εἶναι δομικές. Ἡ ἀνεργία εἶναι π.χ. ἀποτέλεσμα τῆς ἀναγκαστικῆς συστηματικῆς ἐπιδίωξης τῶν ἐπιχειρήσεων στό καπιταλιστικό σύστημα, νά βειώσουν τό ἀπασχολούμενο προσωπικό. Για τοῦτο καί ἡ κρίση μόνο μέ δομικές ἀλλαγές μποροῦν νά καταπολεμηθοῦν. Τά καπιταλιστικά ἡμίμετρα δέν ὁδηγοῦν πουθενά. Ἡ λύση βρίσκεται στή διαφορετική ὁργάνωση τῆς οἰκονομίας καί αὕτη τή διαφορετική ὁργάνωση θά ἐπιδιώξει τό ΠΑ.ΣΟ.Κ.

## II. Φορολογική Πολιτική

Οι διαφορές ανάμεσα στα εισοδήματα στην Ελλάδα είναι τεράστιες και συνεχίζουν να αυξάνονται. Οι πλούσιοι γίνονται όλο και πιο πλούσιοι οι φτωχοί σε σύγκριση με τους πλούσιους πιο φτωχοί.

Για τη μείωση των εισοδηματικών διαφορών θα ληφθούν τα εξής μέτρα:

- α) Η φορολογία των εισοδημάτων κινητών αξιών, η οποία επιτρέπει σήμερα στα μεγάλα εισοδήματα να καταβάλουν φόρο χαμηλότερο εκείνου, των όποιου θα έπρεπε να πληρώνουν με βάση το γενικό φόρο εισοδήματος, θα αναμορφωθεί ώστε το ποσοστό του φόρου να είναι ανάλογο του φόρου επί του εισοδήματος.
- β) Το ποσοστό του φόρου για τα μεγάλα εισοδήματα θα αυξηθεί. Σήμερα για τις πρώτες 110.000 δρχ. φορολογητέου εισοδήματος ο μέσος (πραγματικός) ο συντελεστής είναι 8% περίπου και μέχρι του ποσού των 600.000 δρχ. ο μέσος φορολογικός συντελεστής αυξάνεται σταθερά κατά 4% περίπου ανά 100.000. Στη συνέχεια όμως και μέχρι το ποσό του 1.000.000 ο μέσος συντελεστής αυξάνει μόνο κατά 2% περίπου ανά 100.000, πάνω δε από το ποσό του 1.000.000 δρχ. ο ρυθμός αύξησής του ρολοφορικού συντελεστού όλο και φθίνει. Είναι απαραίτητο να φορολογούνται ετήσια εισοδήματα ενός και δέκα εκατομμυρίων με το ίδιο ποσοστό.
- γ) Τα ποσοστά φόρου για τα χαμηλά και μεσαία εισοδήματα θα μειωθούν αισθητά.
- δ) Για την καλύτερη εφαρμογή της αρχής του φορολογικού διαφορισμού των εισοδημάτων θα επιδιωχθεί:
  - αα) Η αύξηση του ανωτέρω ορίου έκπτώσεως στο εισόδημα από μισθωτές υπηρεσίες (σήμερα 40.000 δρχ. αύξησή του στο διπλάσιο τουλάχιστον).
  - ββ) Η κατάργηση της άφορολόγητης έκπρωσης για τα ελεύθερα επαγγέλματα.
  - γγ) Θα επιβληθεί συμπληρωματικός προσθετικός φόρος στα εισοδήματα από κεφάλαιο 3-6%, (συμπεριλαμβανομένων και των εισοδημάτων εξ ακινήτων) εφ' όσον τα εισοδήματα αυτά δεν υπόκεινται στο φόρο επί της περιουσίας.
- ε) Το έκπιπτόμενο, από το φορολογητέο εισόδημα ποσό θα ισοϋται με το ελάχιστον όριον συντηρήσεως, που δε θα πρέπει να υπολαμβάνεται κατά πολύ του μέσου κατά κεφαλή εθνικού εισοδήματος. (Αύξησή του σε 80.000 δρχ.). Στο ίδιο ποσό καθορίζεται το έκπιπτόμενο

- ε) είσοδημα γιά κάθε μέλος τής οίκογένειας.
- στ) Γιά νά υπάρξει σαφήνεια γύρω από τίς φορολογικές υποχρεώσεις θά επιδιωχθεί νά καθορισθούν οί φορολογικές υποχρεώσεις του φορολογουμένου γιά μεγαλύτερα χρονικά διαστήματα (τρία χρόνια) μέ βάση συμβάσεις μεταξύ φορολογουμένου καί φορολογικής αρχής.
- ζ) Τά στοιχεΐα καί βιβλία του φορολογουμένου είναι υποχρεωτικά γιά τήν Έφορία, έφ' όσον τηρούνται μέ τό νόμιμο τρόπο. Ό νόμιμος τρόπος τηρήσεως των βιβλίων καί στίχείων θ' άπλουστευθεί.
- η) Οί κλίμακες εισοδήματος στή φορολογία, εισοδήματος καί οί προβλεπόμενες έκπτώσεις άναπροσαρμόζονται σύμφωνα μέ τήν εξέλιξη του τιμάριθμου γιά νά μήν επέρχεται αύξηση του φορολογικού βάρους.
- θ) θά επιδιωχθεί ή φορολογία κάθε υπεραξίας έφ' όσον ξεπερνά τήν τιμαριθμική άνοδο καί τή στιγμή τής πραγματοποίησής της.
- ι) θά καταπολεμηθεί ή φοροδιαφυγή μέ τή δημοσίευση των φορολογικών δηλώσεων καί ούσιαστό έλεγχο του πόθεν έσχες στο έπόπεδο των μεγάλων εισοδημάτων.
- ια) Ό φόρος επί τής άκινήτου περιουσίας θά διαμορφωθεί σέ φόρο επί τής περιουσίας. θά καθορισθεί προοδευτική κλίμακα γιά τό φόρο επί τής περιουσίας.
- ιβ) θά αύξηθούν τά ποσοστά του φόρου κληρονομίας γιά τές μεγάλες περιουσίες πού διαιωνίζουν τήν οίκονομική έξουσία στά χέρια λίγων οίκογενειών. θά άναμορφωθεί ο φόρος κληρονομίας σέ τρόπο ώστε νά μή καταβάλλωνται γιά τά ίδια περιουσιακά στοιχεΐα λόγω έλλεπαλλήλων θανάτων πολλαπλόξ<sup>ο</sup> φόρος (θάνατοι γονέων) καί νά αποφευχθούν κοινωνικά προβλήματα (θάνατος ενός συζύγου όταν ο άλλος βρίσκεται σέ προχωρημένη ηλικία).
- ιγ) θά εισαχθεί ο φόρος επί τής προστιθέμενης αξίας σά μόνος έμμεσος φόρος. \*\*\*
- ιδ) Φόροι επί του εισοδήματος των νομικών προσώπων θά αύξηθεί τό ποσοστό φόρου θά φθάσει μέχρι καί 50% των κερδών. θά καθορισθούν ποσοστά γιά τή σχέση των γενικών έξόδων καί των άποσβέσεων προς τά κέρδη. Τά γενικά έξοδα καί οί άποσβέσεις δέ θά μπορούσαν έτσι νά ξεπερνούν ώρισμένο ποσοστό των κερδών.

Γιά νά είναι δυνατή ή γνώση του φορολογικού συστήματος θά κωδικοποιηθούν οί φορολογικοί νόμοι. Στή κωδικοποίηση θά διατυπωθούν άφου επανεξεταστούν οί παρεχόμενες έκπτώσεις καί άπαλλαγές.



θα αναθεωρηθεί το όλο σύστημα των δημοτικών φόρων και τελών για να απλουστευθεί ή φορολογική νομοθεσία. Θα επιδιωχθεί ή κατάργηση όλων των ειδικών φορολογιών και τελών και ή χρηματοδότηση της δημοτικής δραστηριότητας από τους καθολικούς φόρους. Τέλη καταβάλλονται στους δήμους μόνο για ειδικές υπηρεσίες. Για την εγκατάσταση βιομηχανικών εγκαταστάσεων και δευτερευουσών κατοικιών προβλέπεται ειδικός φόρος εγκαταστάσεως ανάλογος της επένδυσης και των απαιτούμενων έργων υποδομής. Ο φόρος τούτος θα καθορίζεται με ένιαία κριτήρια.

Θα επιδιωχθεί ή κατάργηση όλων των τελών και των εισφορών υπέρ τρίτων. Σήμερα το κόστος ωρισμένων υπηρεσιών είτε είναι απρόβλεπτο είτε επιβαρύνεται άδικα ολόκληρα από φόρους και τέλη υπέρ τρίτων. Οι φόροι, τα τέλη και οι εισφορές αυτές επιπρόσθετα, πολλαπλασιάζουν τη γραφειοκρατική δουλειά, δυσκολεύουν τη διεκπεραίωση εργασιών και καταταλαιπωρούν το κοινό. Η ένοποίηση του συστήματος ύγείας και συντάξεως θα έχει σά συνέπεια όλοι οι ειδικοί τούτοι πόροι να διοχετεύονται προς το ίδιο κοινό ταμείο. Θα μπορούν επομένως να αντικατασταθούν μακροπρόθεσμα από τη κρατική επιδότηση.

\*\*\* ιγ) Μετά την εισαγωγή του φόρου τούτου θα επιδιωχθεί ή κατάργηση όλων των υπολοίπων φόρων όπως του φόρου κύκλου εργασιών, του φόρου επί των μισθών, και ήμερομισθίων, ο ειδικός φόρος επί των εισαγομένων, ο ειδικός φόρος κατανάλωσης του 1958, τα τέλη χαρτοσήμου κ.λ.π.

Θα διατηρηθούν οι φόροι πολυτελείας στο μέτρο που θέ θα είναι δυνατή ή ένταξή τους στο φόρο προστιθέμενης αξίας.



### III. Χρηματοδοτική πολιτική - Τράπεζες

1. Ἡ κοινωνικοποίηση τοῦ τραπεζικοῦ συστήματος θά ἔχει σά συθέπεια τήν ριζική ἀναδιοργάνωσή του. θά πρέπει νά ἐξακολουθήσουν νά ὑπάρχουν περισσότερες τράπεζες, ὥστε νά εἶναι ικανοποιητική ἡ ἐξυπηρέτηση τοῦ κοινοῦ. Ὅμως:
    - α) θά πρέπει νά ὑπάρξουν γιά εἰδικές μορφές πιστώσεων, εἰδικοί τραπεζικοί ὀργανισμοί (π.χ. τράπεζα γιά τή χρηματοδότηση τῶν δήμων καί κοινωτήτων, τράπεζα γιά τή χρηματοδότηση τῶν μικρομεσαίων ἐπιχειρήσεων κ.ο.κ.).
    - β) θά πρέπει νά ὑπάρξει περιφερειακή ὀργάνωση τοῦ τραπεζικοῦ συστήματος, ὥστε σέ κάθε περιφέρεια τῆς χώρας νά ὑπάρχει τραπεζικός ὀργανισμός γιά τά προβλήματά της.
    - γ) θά πρέπει νά ἐλεγχθεῖ ἡ σημερινή πληθώρα τῶν ὑποκαταστημάτων, πού δέν συναγωνίζονται σέ ὑπηρεσίες πρός τό κοινό ἀλλά σέ δαπανηρές ἐγκαταστάσεις.
    - δ) θά καταργηθοῦν τά πρακτορεῖα καί ὑποκαταστήματα τῶν ξένων τραπεζῶν.
  2. Ἡ τραπεζική χρηματοδότηση τοῦ ἰδιωτικοῦ τομέα τῆς οἰκονομίας, ἐφ' ὅσον ὁδηγεῖ στή δημιουργία ἐπιχειρήσεων, πού καλύπτουν τίς προϋποθέσεις κοινωνικοποίησης θά συνδυάζεται μέ τήν κεφαλαιουχική συμμετοχή τοῦ κοινωνικοῦ συνόλου στήν ἐπένδυση.
  3. Τή κατεύθυνση τῆς χρηματοδοτικῆς πολιτικῆς θά ἀναλάβει τό Κεντρικό Ὅργανο Προγραμματισμοῦ. Ἡ Νομισματική Ἐπιτροπή καθαργεῖται. Ἡ χρηματοδότηση ἀπό τίς τράπεζες θά παρέχεται σύμφωνα μέ τίς ἐπιταγές τοῦ προγράμματος, μέ σκοπό τήν πραγματοποίηση τῶν στόχων του. Ἀφοῦ ἐξασφαλισθεῖ ἡ πλήρης χρηματοδότηση τῶν τομέων πού καθορίζει τό πρόγραμμα, οἱ τράπεζες θά εἶναι ἐλεύθερες στή διαχείριση τῶν διαθεσίμων τους, πάντα στή γενικά πλαίσια τοῦ προγράμματος.
- Οἱ ὁροι χρηματοδότησης θά εἶναι τυποποιημένοι καί ἐνιαῖοι. Ἀνταγωνισμός ἀνάμεσα στίς Τράπεζες θά εἶναι δυνατός ὡς πρός τίς παρεχόμενες ὑπηρεσίες.
- Τά κριτήρια χρηματοδότησης θά ἀναθεωρηθοῦν. Ἡ σημερινή ἀποψη, ὅτι κριτήριο γιά τήν παροχή πιστώσεων, πού εἶναι σύμφωνο μέ τό νόμο δυνατός ἀποτελεῖ ἡ ἀπό μέρος τῆς ἐπιχείρησης παροχή ικανοποιητικῆς ἀσφάλειας εἶναι ἀνασχετική τῆς οἰκονομικῆς δραστηριό-

3. τητας. Τά κριτήρια της χρηματοδότησης θά εἶναι κατά κύριο λόγο αναπτυξιακά. θά ἐξετάζεται ἂν ἡ ἐπένδυση θά συμβάλει στήν οἰκονομική αὐτοδυναμία της χώρας, ἂν προωθεῖ τήν ἀνάπτυξη ἐγχώριας τεχνολογίας, ἂν ὑποβοηθεῖ τήν περιφερειακή πολιτική καί τή πραγματοποίηση τῶν προγραμμάτων δημοσίων ἐπενδύσεων.
4. Ὅλα τά δάνεια, πού ἔχουν χορηγηθεῖ στό παρελθόν, θά ἐλεγχθοῦν ὡς πρός τόν τρόπο χρησιμοποίησής τους. Ὅσους δέν χρησιμοποίησαν τά δάνεια σύμφωνα μέ τούς ὅρους πού χορηγήθηκαν θά ἐπιβληθοῦν οἱ νόμιμες κυρώσεις.
5. Γιά τήν καλύτερη ἐξυπηρέτηση τοῦ καινοῦ θά ἐπιδιωχθεῖ ἡ ὅλη ἐξυπηρέτηση της χρηματικῆς συναλλαγῆς μέ τό Δημόσιο καί τίς κοινωνικοποιημένες ἐπιχειρήσεις (π.χ. πληρωμή λογαριασμῶν ΟΤΕ, ΔΕΗ, κ.λ.π) νά πραγματοποιεῖται μέ τή βοήθεια τῶν τραπεζῶν.

#### IV. Αποταμίευση

1. Ο πληθωρισμός έχει σά συνέπεια νά χάνουν τά αποταμιευόμενα χρήματα καθημερινά τήν αξία τους. Ο τόκος μόλις έπαρκει για νά αντισταθμίσει τήν απώλεια τής αξίας του χρήματος, όταν ο πληθωρισμός έχει χαμηλό ρυθμό αύξησης. Για νά ενισχυθεί ή αποταμίευση πρέπει νά καταπολεμηθεί ή απώλεια τής αξίας του αποταμιευμένου χρήματος. Σήμερα, ο πληθωρισμός εξασφαλίζει τή χρηματοδότηση των επιχειρήσεων μέ τά χρήματα των μικρών αποταμιευτών χωρίς οι αποταμιευτές νά παίρνουν τήν αντιπαροχή πού δικαιούνται. Για τουτο πρέπει νά συνδεθεί ή παροχή τής Τράπεζας πρός τήν ούσιαστική παροχή του αποταμιευτού, πρέπει νά αυξάνεται ο τόκος σέ συνάρτηση μέ τή μεταβολή του τιμάριθμου. Ο συσχετισμός θά ισχύσει βέβαια μόνο για χυς μακροπρόθεσμες καί μεσοπρόθεσμες καταθέσεις (6μήνες καί άνω).
2. Η κοινωνικοποίηση του χρηματοδοτικού συστήματος θά επιτρέψει τήν καλύτερο προγραμματισμό τόσο τής προσέλκυσης τής αποταμίευσης, όσο καί τής διοχέτευσής της σέ παραγωγικές αποταμίευσης. θά μελετηθούν καί θά εφαρμοσθούν κίνητρα για τήν αποταμίευση (π.χ. διπλασιασμός του ποσοστού του τόκου σέ περίπτωση αποταμίευσης τμήματος του μισθού για μακρύ χρονικό διάστημα).
3. Τό χρηματοστήριο θά διατηρηθεί σά θεσμός πού θά βοηθήσει τήν προσέλκυση τής λαϊκής αποταμίευσης στό αξιόγραφο ιδιαίτερα σέ δημολογίες κοινωνικοποιημένων επιχειρήσεων καί σέ μετοχές μικτών επιχειρήσεων. θά δημιουργηθεί τύπος λαϊκής μετοχής-δημολογίας πού θά προβλέπει τήν καταβολή ενός ελάχιστου ποσοστού σταθεροῦ μερίσματος, πού θά αυξάνεται ανάλογα μέ τ'α κέρδη. Η εισαγωγή μετοχών στό χρηματοστήριο θά είναι υποχρεωτική για επιχειρήσεις ώρισμένου μεγέθους. Οι επιχειρήσεις αυτές θά υποχρεούνται νά διαθέτουν ώρισμένο τμήμα του κεφαλαίου τους για τήν κάλυψη τής λαϊκής αποταμίευσης. Η εισαγωγή μετοχών στό χρηματιστήριο θά συνεπάγεται όπως σήμερα τόν έλεγχο τής επιχείρησης από αρκετούς λογιστές. Οι υπάρχουσες εταιρείς άμοιβαίων κεφαλαίων μιά πού ανήκουν στίς κοινωνικοποιημένες Τράπεζες θά αναδιοργανωθούν. Κάθε επιχείρηση πού θά εισάγει τίς μετοχές στό χρηματιστήριο θά είναι υποχρεωμένη νά διαθέτει ποσοστό του κεφαλαίου της στους όργανισμούς αυτούς.



## V. Βιομηχανική Πολιτική

Τό Κεντρικό Συμβούλιο Προγραμματισμού θά καθορίσει τούς τομείς βιομηχανικής ανάπτυξης τής χώρας μέ κριτήρια:

- α) Τήν αὐτοδυναμία τῆς οἰκονομίας. θά ἀναπτυχθοῦν βιομηχανίες πού θά μειώσουν τήν ἐξάρτηση τής χώρας ἀπό τό ἐξωτερικό (θά δημιουργηθεῖ π.χ. βιομηχανία τηλεπικοινωνιακοῦ ὕλικου).
- β) Τήν ἀξιοποίηση τῶν πλουτοπαραγωγικῶν πόρων τής χώρας. Ἡ ἐπεξεργασία τῶν ἐλληνικῶν ὀρυκτῶν σέ βιομηχανικά προϊόντα πρέπει νά γίνεται μέσα στή χώρα.
- γ) Τήν ὑποκατάσταση τῶν εἰσαγωγῶν. Σήμερα εἰσάγεται ἡλθώρα προϊόντων, πού μποροῦν νά παραχθοῦν στήν Ἑλλάδα σέ καλή ποιότητα, ἐπειδή οἱ ἰδιῶτες ἐπιχειρηματίες καί οἱ δῆθεν ἀναπτυξιακοί φορεῖς ὅπως ἡ ΕΤΒΑ ἀδιαφόρησαν γιά τήν ἀνάπτυξη σχετικῶν βιομηχανιῶν.
- δ) Τήν ἀξιοποίηση συγκριτικῶν πλεονεκτημάτων, πού μπορεῖ νά παρουσιάσει ἡ Ἑλλάδα σέ ὠρισμένους τομείς (π.χ. ἡλιακή ἐνέργεια).
- ε) Τή συγκέντρωση βιοτεχνικῶν σέ συνεταιριστικούς φορεῖς, πού θά ἐπιτρέψουν τή δημιουργία μονάδων μέ χαμηλό κόστος, σωστή κατανομή ἐργασίας, ὀρθολογική ὀργάνωση.
- στ) Τόν ἐκσυγχρονισμό βιομηχανιῶν, πού χάρη στά προστατευτικά μέτρα δουλεύουν μέ πεπαλαιωμένο μηχανολογικό ἐξοπλισμό καί κακή ὀργάνωση.
- ζ) Τήν περιφερειακή ἀνάπτυξη.
- η) Τήν τυποποίηση τῆς παραγωγῆς. (Π.χ. οἱ δεκάδες τύποι λυομένων σπιτιῶν μποροῦν νά ἀντικατασταθοῦν μέ λίγους μελετημένους πού νά ἱκανοποιοῦν ὅλες τῆς δυνατές ἀνάγκες).



## VI. Ένεργειακή πολιτική

Καμμεά κυβέρνηση μέχρι σήμερα δέν άσχολήθηκε σοβαρά με τήν άξιολόγηση τών στοιχείων πού διαμορφώνουν τό ένεργειακό σά βασικό πολιτικό θέμα πού βρίσκεται στό επίκεντρο τής γενικώτερης άναπτυξιακής προσπάθειας τής χώρας. Τό άποτέλεσμα είναι ότι ή χώρα μας μπήκε άναγκαστικά σ'ένα παιχνίδι όπου οί κανόνες καί οί ιδιομορφίες του έλέγχονται ολοκληρωτικά από τά διεθνή μονοπώλια καί τά ξένα συμφέροντα.

Τό ΠΑ.ΣΟ.Κ. πιστεύει, ότι ό δρόμος τούτος δέν είναι υποχρεωτικός. Υπάρχουν δυνατότητες συνεργασίας μέ εταιρείες χωρών πού δέν συμμετέχουν στό καρτέλ τών πολυεθνικών, έτσι ώστε νά είναι έφικτή ή άνεξάρτητη άνάπτυξη καί προώθηση τής ένεργειακής πολιτικής τής χώρας μας.

Αυτή όμως ή πολιτική προϋποθέτει τή ριζική άλλαγή τής κατάστασης πού επικρατεί σήμερα. Δέν είναι δυνατόν πλέον νά υπάρχει άγνοια τόσο για τό λαό όσο για τό υπεύθυνο κράτος καί τίς υπεύθυνες ύπηρεσίες πάνω στό περιεχόμενο τών ένεργειακών μας πηγών, τό Α καί τό Β για τή χάραξη μιās όρθολογικής ένεργειακής πολιτικής. Δέν είναι δυνατό νά

είσάγουμε κατά 35% περισσότερα καύσιμα από τίς χώρες τής ΕΟΚ. Δέν είναι δυνατόν νά μένει σχεδόν άνεμετάλλευτο τό υδάτινο δυναμικό μας πού ποτέ δέν κάλυψε πάνω από τό 9% τών άναγκών μας καί πού διαφημίσθηκε στό παρελθόν κατά κόρο. Δέν είναι δυνατόν νά μή γνωρίζουμε άκόμη άν έχουμε πετρέλαιο, πόσο καί πού τό έχουμε. Δέν είναι δυνατόν νά ξεπουλάμε τά διεθνή μονοπώλια μέ τό νόμο, για τούς υδρογονάνθρακες τά πιθανά μας άποθέματα πετρελαίου σάν ανταλλάγματα τών έρευνών του για τήν άνεύρεσή του. Δέν είναι δυνατόν νά έτοιμάζει ή ΔΕΗ σύμβαση μέ Ιταλική εταιρεία για νά κάνει έρευνες για τίς γαιοθερμικές μας πηγές ένέργειας, πού είναι άμφίβολο άν έχει τήν έμπειρία τών Έλλήνων έπιστημόνων τοῦ ΙΓΜΕ, καί ν'άπουσιάζουν από τίς έρευνες οί Έλληνες έπιστήμονες καί τεχνικοί.

Τό τελευταίο παράδειγμα ένεργειακής πολιτικής πού οδηγεί στην έξάρτηση καί τήν υποτέλεια είναι ή ξαφνική άπόφαση τής κυβέρνησης νά εισαχθεῖ ή χρησιμοποίηση τής πυρηνικής ένέργειας καί μάλιστα άνακοινώθηκε ότι θά έγκατασταθεῖ στην Κάρυστο πυρηνικός άντιδραστήρας 600 MW, ότι θά λειτουργήσει τό 1985 καί ότι θά καλύπτει τό 8% τής συνολικής έγκαταστημένης ίσχύος.

Τό ΠΑ.ΣΟ.Κ. θεωρεί αυτή τήν απόφαση τής κυβέρνησης, τουλάχιστον άβασάνιστη καί βασιτική. Αύτή τή στιγμή ύπάρχει παντελής έλλειψη έπιστημονικά θεμελιωμένης μελέτης σκοπιμότητας, σέ συσχετισμό μέ τή μακροχρόνια χρησιμοποίηση τοῦ έγχώριου λιγνίτη καί τής Τύρφης. Δέν υπάρχουν ακόμη ασφαλή στοιχεία γιά τήν οικονομικότητα τής παραγωγής ηλεκτρικής ενέργειας από πυρηνικά καύσιμα, σέ σχέση μέ τήν παραγόμενη π.χ. από πετρέλαιο ή άλλο υλικό ενέργεια. Δέν υπάρχουν ακόμα ολοκληρωμένες μελέτες από Έλληνες έπιστήμονες πού νά εξέτάζουν τό ζήτημα τής πυρηνικής ενέργειας από τήν άποψη άτυχημάτων, τής διαρροής ραδιενέργειας καί τής προστασίας τοῦ περιβάλλοντος.

Περισσότερο όμως έπ'όλα πρέπει όλοι νά συνειδητοποιήσουμε ότι ή δέσμευσή μας μέ τά πυρηνικά καύσιμα κάτω από τίς παραπάνω συνθήκες, μάς ρίχνουν έναγκαστικά στά χέρια τών πολυεθνικών εταιριών, οί όποτες από εταιρίες πετρελαίου έξελίσσονται όλοένα καί περισσότερο σέ πολυεθνικές ενέργειας, καί οί όποτες ρυθμίζοντας τό παιχνίδι τών τιμών, τών συμβατικών υγρών καί τών ούρανιούχων μεταλλευμάτων, καί έλέγχοντας καίρια σημεία τοῦ τεχνολογικοῦ πυρηνικοῦ κύκλου, πετυχαίνουν τόν άπόλυτο ενεργειακό έλεγχο τών χωρών πούπέφτουν στά χέρια τους, έξασφαλίζοντας όμως έτσι γιά τόν έαυτό τους τή διατήρηση τοῦ ενεργειακοῦ μονοπωλίου καί φυσικά καί τών αντίστοιχων κερδών.

Τό ΠΑ.ΣΟ.Κ. πιστεύει ότι ή χώρα μας πρέπει νά μελετήσει βαθειά καί άνεπηρέαστα από ξένα συμφέροντα, άν ή πυρηνική ενέργεια, σέ σύγκριση μέ τίς άλλες πηγές ενέργειας είναι συμφέρουσα γιά τό άμεσο μέλλον.

Τό ΠΑ.ΣΟ.Κ. δέν άρνεΐται βέβαια τή χρησιμοποίηση τής πυρηνικής ενέργειας. Δέν νομίζουμε ότι μπορεί κανείς υπεύθυνα νά άγνοήσει τήν έπιστημονική καί τεχνολογική πρόοδο τοῦ αιώνα μας. Ίδιαίτερα τή στιγμή πού στίς γειτονικές χώρες, λειτουργοῦν ήδη αντιδραστικές.

Γιά τό λόγο αυτό, θεωροῦμε άναγκαῖο τόν προσδιορισμό συγκεκριμένων προϋποθέσεων πού απαιτοῦνται, γιά νά φθάσουμε στό σημείο νά χρησιμοποιήσουμε τήν πυρηνική ενέργεια.

- α) Τήν άμεση καί πλατειά ένημέρωση τοῦ ελληνικοῦ λαοῦ, τών φορέων του, καί τών εκπροσώπων του στή Βουλή, γιά τήν σκοπιμότητα καί τόν τρόπο χρησιμοποίησης τής πυρηνικής ενέργειας.
- β) Έντατική μεταλλευτική έρευνα από Έλληνες έπιστήμονες γιά τήν ανάκλυψη καί αξιοποίηση τοῦ Έλληνικοῦ ούρανίου, στήν χρησιμοποίηση τοῦ οποιοῦ θά πρέπει νά στηριχθεΐ τελικά καί ή λειτουργία



- β) πυρηνικού έργου.
- γ) Ένιαία έντατική προώθηση της τεχνολογικής γνώσης με κύρια αξιοποίηση του ελληνικού επιστημονικού δυναμικού, τόσο με πλήρη μετεκπαίδευση στο εξωτερικό πάνω στα θέματα της αξιοποίησης της πυρηνικής ενέργειας και στη λειτουργία των αντιδραστήρων, όσο με άμεση δημιουργία ειδικών αντίστοιχων Σχολών στα Πολυτεχνεία μας, ώστε να είμαστε έτοιμοι όταν καταλήξουμε στην απόφαση, να αξιοποιήσουμε την πυρηνική ενέργεια.
- δ) Επιστημονικά θεμελιωμένη απόφαση, με συμμετοχή των υπεύθυνων επιστημονικών και τεχνικών φορέων, των κομμάτων και της αυτοδιοίκησης για τον τόπο πιθανής εγκατάστασης αντιδραστήρα, μακριά από τις κατοικημένες περιοχές, πού θα έγγυάται σύγχρονα τόσο την ασφάλεια της γύρω περιοχής, όσο και την αποφυγή οποιασδήποτε μόλυνσης του περιβάλλοντος.

Από όλα επισημάνουμε παραπάνω προκύπτει ότι για το ΠΑ.ΣΟ.Κ. το ενεργειακό πρόβλημα δεν προσδιορίζεται μόνο από την οικονομική του, αλλά παράλληλα από την πολιτική και κοινωνική τους πλευρά.

Για το ΠΑ.ΣΟ.Κ. πρώτιστο καθήκον μιας γνήσιας ενεργειακής πολιτικής για τον τόπο μας είναι η χρησιμοποίηση του φυσικού μας πλούτου σαν όπλο, για να διαφυλάξουμε την Εθνική μας Ανεξαρτησία, και για να μπορέσουμε να τον χρησιμοποιήσουμε σαν μέσο προόδου για την ορθολογική ανάπτυξη της χώρας μας. Για να υλοποιηθεί ο στόχος αυτός απαιτείται:

- α) Άμεση χαρτογράφηση των ενεργειακών μας πηγών και γενικότερα του όρυκτου μας πλούτου και διεξαγωγή έντατικών έρευνών για την άμεση χρησιμοποίησή τους με αποτέλεσμα τη μείωση της εξωτερικής εξάρτησης και τη δημιουργία πολλαπλού ενεργειακού συστήματος.
- β) Η εκπαίδευση μεγάλου αριθμού Τεχνικών (Μηχανικών, Επιστημόνων, υπομηχανικών, Εργοδηγών, Τεχνιτών) στις μεθόδους της σύγχρονης τεχνολογίας, για την εκμετάλλευσή του Εθνικού μας πλούτου από Ελληνικά χέρια.
- γ) Η σύνταξη μελέτης σκοπιμότητας, για τη σωστή επέκταση του ηλεκτρικού μας δικτύου, με κύριο άξονα την μεγιστοποίηση της χρησιμοποίησης των στερεών καυσίμων και γενικότερα Ελληνικών πηγών ενέργειας, έστω και με υψηλότερο οικονομικό κόστος.
- δ) Προσπάθεια ανεύρεσης πρώτων ύλων ενέργειας, είτε σε χαμηλότερο κόστος είτε χωρίς ανταλλάγματα και έκβιασμούς, από χώρες που ανήκουν

- δ) στό αντιϊμπεριαλιστικό στρατόπεδο και συνεργασία με διαφόρους φορείς ξένης τεχνολογίας, ώστε να μην υπάρχει κίνδυνος οικονομικής και πολιτικής εξάρτησης.
- ε) Έλεγχος και περιορισμός επεκτάσεων ένεργοβόρων βιομηχανιών και έπιλογή συγκεκριμένων μορφών  ενέργειας και τρόπου έπιμετάλλευσής τους, που ταιριάζουν στην προώθηση μιας άποκεντρωμένης και αυτοδιαχειριζόμενης κοινωνίας, που θα μεγιστοποιεί την άπασχόληση των Έλλήνων εργαζόμενων, και την έθνική ώφέλεια.

Τό ΠΑ.ΣΟ.Κ. πιστεύει πως για να υλοποιηθούν οι παραπάνω στόχοι θα πρέπει να δημιουργηθεί στα πλαίσια των Κεντρικών Όργάνων Προγραμματισμού, ένας φορέας προγραμματισμού της ενεργειακής μας πολιτικής.

Οι έισηγήσεις και αποφάσεις του φορέα αυτού θα πρέπει να γίνονται εδρύτατα γνωστές με δημοσίευση στο τύπο και θα υπόκεινται σε κριτική και διόρθωση πριν γίνουν τελεσίδικα αποδεκτές.



VII

Συγκοινωνιακή Πολιτική

Τό καπιταλιστικό σύστημα έχει καί στή χώρα μας ακολουθώντας τόν τρόπο όργάνωσης στά μητροπολιτικά κέντρα επιβάλλει τόν "πολιτισμό" τοῦ ιδιωτικοῦ αὐτοκινήτου. Οἱ δημόσιες συγκοινωνίες εἶναι ἀνεπαρκεῖς. Δέν ἐξυπηρετοῦν τόν πολίτη. Δέν ἐξασφαλίζουν τή σύντομη, χωρίς ἐμπόδια καί κάτω ἀπό εὐχάριστες συνθήκες μεταφορᾶς του σέ ὁποιοδήποτε σημείο θέλει. Ὁ πολίτης εἶναι ὑποχρεωμένος νά καταφύγει μόλις έχει τήν οἰκονομική δυνατότητα στό ιδιωτικό αὐτοκίνητο. Ἔτσι χειροτερεύουν συνεχῶς οἱ συνθήκες τόσο γιά ὅσους ἔχουν χαμηλά εἰσοδήματα (ἐγκατάλειψη τῶν δημοσίων συγκοινωνιῶν) ὅσο καί γιά ὅσους ἐξασφαλίζουν τό πολυπόθητο ιδιωτικό αὐτοκίνητο (ἀνεπαρκεῖς δρόμοι, ἔλλειψη χώρων στάθμευσης, κυκλοφοριακή συμφόρηση).

Ἐπιδίωξή μας πρέπει νά εἶναι ἡ ἀνάπτυξη τῶν δημοσίων μεταφορικῶν μέσων, ὥστε ὁ κάθε πολίτης νά έχει τή δυνατότητα νά πηγαίνει στή δουλειά του καί στούς χώρους ἀναψυχῆς σύντομα καί χωρίς καμμιά ταλαιπωρία. Ἐπιδίωξη πρέπει ἐπίσης νά εἶναι ἡ πρόληψη τῆς καταστροφῆς τῆς πόλης καί τῆς ὑπαίθρου. Σήμερα κάθε ἐλεύθερος δημῶσιος χώρος ἢ κάθε ὥραία τοποθεσία μεταβάλλεται ταχύτατα σέ χώρο στάθμευσης ἢ σέ δρόμο γιά νά διευκολυνθεῖ ἡ διέλευση τῶν αὐτοκινήτων. Γιά νά ἀναπτυχθοῦν οἱ δημόσιες συγκοινωνίες θά ἐξασφαλισθοῦν στούς φορεῖς τῶν ἀστικῶν καί ὑπεραστικῶν μεταφορῶν τά ἀπαραίτητα μέσα γιά τήν ἀγορά μέσων μεταφορᾶς (τρόλλεϋ, λεωφορεῖα) πού θά ἔχουν μικρό ὄγκο, δέν θά μολύνουν τό περιβάλλον. Τοῦτο δέν εἶναι δυνατό μέ τό σημερινό σύστημα ὀργάνωσης, ὅπου ὑπάρχουν πολλαποῖ δημῶσιοι καί ιδιωτικοί φορεῖς καθοριστικό ρόλο παίζουν οἱ ιδιώτες κεφαλαιοῦχοι. Γιά τοῦτο τό ΠΑ.ΣΟ.Κ. θά ἐπιδιώξει τά ἑξῆς:

- α. Σέ κάθε νομό δημιουργεῖται ἓνας καί μοναδικός φορέας ὅλων τῶν τοπικῶν συγκοινωνιακῶν μέσων. Ὁ φορέας τοῦτος ἀναλαμβάνει ταυτόχρονα τόν συντονισμό τῶν περιφερειακῶν καί τοπικῶν μέ τά ἐθνικά συγκοινωνιακά μέσα. Ὁ φορέας ἀνήκει στήν περιφέρεια καί στούς δήμους καί τίς κοινότητες. Αὐτοδιαχειρίζεται.
- β. Σέ ἐθνικό ἐπίπεδο δημιουργεῖται ὀργανισμός, πού σκοπό έχει τή μελέτη τῶν προβλημάτων τῶν ὑπεραστικῶν καί ἀστικῶν συγκοινωνιῶν καί τήν ὑπόδειξη λύσεων. Ὁ ὀργανισμός θά πρέπει ἰδιαίτερα νά διαπιστώσει ποιὰ μέσα μαζικῆς μεταφορᾶς εἶναι πιό ἐξυπηρετικά καί προστατεύουν περισσότερο τό περιβάλλον, νά μελετήσει τή

χάραξη τών γραμμών τών δημοσίων μέσων μεταφοράς γύρω από συγκοινωνιακούς κόμβους ώστε να είναι δυνατή στις πόλεις ή έξυπνηρέτηση του πληθυσμού ολόκληρο το είκοσιτετράωρο στην ύπαρξο περισσότερες φορές τήν ήμέρα. θα μελετήσει καί θα προτείνει μέτρα για περισσότερη ασφάλεια στις συγκοινωνίες.

- γ. Σε έθνικό επίπεδο καί σε επίπεδο περιφέρειας θα υπάρξει συγκοινωνιακό πρόγραμμα, πού θα άφορα όλα τά συγκοινωνιακά μέσα. Σκοπός τών προγραμμάτων θα είναι ή αντιμετώπιση τών προβλημάτων τών επί μέρους συγκοινωνιακών μέσων μέ βάση ένιαίους στόχους, ή ένίσχυση σε κάθε τομέα καί σε κάθε ~~περιοχή~~ περιοχή του μέσου πού παρουσιάζει τά περισσότερα πλεονεκτήματα καί ή περιφερειακή ανάπτυξη.
- δ. 'Η χρηματοδότηση της εφαρμογής του προγράμματος θα κατανεμηθεί ανάμεσα στους δήμους, τήν περιφέρεια καί τήν κεντρική διοίκηση. Κατά τόν ύπολογισμό του φόρου έγκαταστάσεως θα συνυπολογίζεται καί τό κόστος της συγκοινωνιακής σύνδεσης της περιοχής.
- ε. Τό κόστος της μεταφοράς θα πρέπει να υπολογισθεί μέ τέτοιο τρόπο ώστε να είναι συμφέρουσα ή χρήση τών δημοσίων μέσων μεταφοράς. Τά είσητήρια στις άστικές συγκοινωνίες θα καθορισθούν σε ύψος ώστε ή έπιβάρυνση τών εργαζομένων από τή μεταφορά να είναι ή δυνατόν χαμηλότερη.
- στ. Στην 'Αθήνα, Θεσσαλονίκη, Πάτρα καί σε όποιαδήποτε πόλη θα δυσκολεύεται μελλοντικά ή κυκλοφορία τών μέσων δημόσιας μεταφοράς από τήν κυκλοφοριακή συμφόρηση θα δημιουργηθούν συγκοινωνιακές γραμμές άπαλλαγμένες από όποιαδήποτε άλλο συγκοινωνιακό μέσο ώστε να έπιτευχθεί ταχύτητα, άνεση, πυκνότητα καί ακριβής τήρηση τών χρόνων μεταφοράς στις συγκοινωνίες. Στην 'Αθήνα θα έπιταχυνθεί ή δημιουργία του υπόγειου καί ή επέκτασή του στις άκραίες εργατικές συνοικίες.
- ζ. Σε κάθε πόλη θα δημιουργηθούν περιφερειακοί καί παρακαμπτήριοι δρόμοι για να περιορισθεί ή συμφόρηση του κέντρου από άυτόκινητα πού άναγκαστικά τό διασχίζουν για να φτάσουν στην άλλη άκρη.
- η. θα προωθηθεί ή συνεταιριστική όργάνωση τών ταξί ο έξοπλισμός τους μέ ράδιοτηλέφωνα καί ή κατανομή τους σ'όλόκληρο τό χώρο της 'Αθήνας για να είναι δυνατή ή κατεύθυνση καί ο έλεγχός τους σε ώρες άίχμης.

VIII

Άλιεία

Ἡ συμβολή τῆς ἀλιείας στήν οἰκονομική δραστηριότητα καί στή διατροφή τοῦ πληθυσμοῦ εἶναι μικρή. Θά ἔπρεπε ὅμως, ἡ ἀλιεία λόγω τοῦ φυσικοῦ περιβάλλοντος νά εἶναι ἀπό τοὺς κύριους τομεῖς τῆς ἐλληνικῆς οἰκονομίας. Γιά τοῦτο τό ΠΑ.ΣΟ.Κ. θά ἐπιδιώξει:

- α. Τήν ἀνάπτυξη τοῦ ἀλιευτικοῦ πλούτου μέ τή δημιουργία ἰχθυοτροφικῶν σταθμῶν σ' ὅλη τή χώρα.
- β. Τόν ἐλεγχό τοῦ τρόπου ἀλιείας καί τῆς ρύπανσης τῆς θάλασσας ὥστε νά ἀποκατασταθεῖ ἡ οἰκολογική ἰσορροπία καί νά προστατευθοῦν τά ἀλιεύματα.

ΥΠΟΧΡΕΩΣΕΙΣ ΚΑΙ ΔΙΑΡΚΕΙΑ

- γ. Τή δημιουργία συνεταιριστικῶν ὁργανώσεων ὥστε οἱ ψαράδες νά ἐλέγξουν ὅλο τό κύκλωμα παραγωγῆς ἐμπορίου καί μεταποίησης.
- δ. Τή δημιουργία βιομηχανιῶν γιά τά ἀλιευτικά προϊόντα (κονσερβοποιεῖα, παραγωγή ἰχθυοαλεύρου καί ἰχθυελαίου ἀπό τά ὑπόλοιπα).
- ε. Τήν ἀνάπτυξη τῆς ἰχθυοτροφίας στίς συσσωρεύσεις ὑδάτων στίς λίμνες καί ποταμούς.
- στ. Τήν ὁργάνωση τῆς ὑπερπόντιας ἀλιείας μέ συνένωση τῶν ἐπιχειρήσεων, χρηματοδότηση σύγχρονου ἐξοπλισμοῦ καί δημιουργία κοινῶν ἐπιχειρήσεων μέ ἄλλα κράτη.



Τουριστική Πολιτική

Σήμερα τό Κράτος έχει επιδιώξει τήν ανάπτυξη τοῦ τουρισμοῦ μ' ἓνα μόνο γνώμονα τήν αύξηση τοῦ εἰσερχομένου συναλλάγματος. θεωρεῖ δέ ὅτι ὁ κάθε ξένος ταξειδιώτης ὁποιοσδήποτε καί ὁ τρόπος ζωῆς του ἀποτελεῖ κέρδος γιατί ἀποδίδει ἔστω καί ἐλάχιστο συνάλλαγμα. Ἡ φροντίδα του γιά τόν τουρισμό ἐξαντλεῖται κύρια στό νά ἐρχονται στόν τόπο μας ~~ἔστω~~ ὅσο τό δυνατόν περισσότεροι ξένοι ταξειδιῶτες.

Ἡ πολιτική τούτη λανθασμένη γιατί ἀγνοεῖ τίς ἐπιπτώσεις στό περιβάλλον φυσικό καί πολιτιστικό, γιατί οὐσιαστικά ξεπουλάει τά ἀγαθά πού κάνουν τό ταξίδι στή χώρα μας ἐλκυστικό (τόν ἥλιο, τή θάλασσα, περιοχές πού δέν ἔχουν χάσει τήν ἰδιομαρφία τους) γιά μηδαμινό ἀντάλλαγμα, γιατί τέλος ἀγνοεῖ ὁλότελα τίς ἀνάγκες τῆς περιφερειακῆς ἀνάπτυξης.

Στόν τομέα τοῦ τουρισμοῦ θά ἐπιδιωχθεῖ:

- α. Ὁ καθορισμός προγράμματος γιά τήν τουριστική ἀνάπτυξη ὅλης τῆς χώρας. Τό πρόγραμμα τοῦτο θά δημοσιευθεῖ καί θά συζητηθεῖ δημόσια. Σκοπός του θά εἶναι νά θέσει τέρμα στή σημερινή συγκέντρωση τοῦ τουρισμοῦ σέ τόπο καί χρόνο. Νά καθορίσει ποιό εἶναι οἱ ἐπιθυμητοί στόχοι γιά κάθε περιοχή σέ ἀριθμό τουριστῶν, ἐγκαταστάσεις κλπ ~~ἡ~~ ὥστε νά διατηρηθεῖ τό φυσικό καί πολιτιστικό περιβάλλον.
- β. Ἡ ἀνάπτυξη ἑνός ἐθνικοῦ φορέα στόν ὁποῖο θά περάσει ἡ πρακτορέυση τοῦ ἑλληνικοῦ τουρισμοῦ στό ἐξωτερικό. Πρέπει νά πάψουν τά ξένα πρακτορεῖα νά νέμονται τόν τουρισμό πρός τήν Ἑλλάδα. Οἱ συμβάσεις πού καταρτίζουν μέ τίς ἑλληνικές ἐπιχειρήσεις θά ἐλέγχονται καί θά τυποποιηθοῦν μέ σκοπό τόν περιορισμό τῆς ἐκμετάλλευσης τῶν ἑλληνικῶν ἐπιχειρήσεων.
- γ. Ἡ χρηματοδότηση τῶν κατοίκων τῶν χωριῶν γιά νά χτίσουν δωμάτια, πού θά νοικιάζουν στούς ξένους ταξειδιῶτες. θά περιορισθεῖ ἡ ἔγκριση καί χρηματοδότηση μεγάλων ξενοδοχειακῶν μονάδων. Ἀντίθετα θά ὑποβοηθηθοῦν οἱ οἰκογενειακές ἐπιχειρήσεις μέ περιορισμένο προσωπικό (ἀγροτικά ξενοδοχεῖα).
- δ. Ἡ χρηματοδότηση δημοσίων ἔργων στίς περιοχές ὅπου παρατηρεῖται μέγало τουριστικό ρεῦμα γιά νά διατηρηθεῖ τό φυσικό περιβάλλον (ἐγκαταστάσεις κατασκηνώσεων, ἀποχέτευση, κλπ).
- ε. Ἡ ἐπιβολή δικαιώματος εἰσόδου ἢ ἐπίσκεψης στή χώρα ἢ σέ ὠρισμέ-

νη περιοχή ώστε να επιτευχθεί η καλύτερη χρονική κατανομή του τουριστικού ρεύματος, ή κατανομή του στο χώρο και ή αύξηση των εσόδων από τον τουρισμό.

στ. Ἡ ἀνάπτυξη τοῦ ἐσωτερικοῦ τουρισμοῦ μέ τήν πρόβλεψη εἰδικῶν ἐκπτώσεων γιά τοὺς Ἑλλήνες, τόν καθορισμό τοῦ χρόνου τῶν ἀδειῶν κλπ. Τό φαινόμενο στίς περιόδους τῶν ἀδειῶν νά μήν ὑπάρχουν δυνατά τεταταμένα ταξιδιοῦ γιά τοὺς ντόπιους πρέπει νά ἐκλείψει.

./..

Κεφάλαιο Γ

Μέτρα για την κοινωνική μεταρρύθμιση στους χώρους δουλειάς

I

Πολιτική για την Έλληνική Ύπαιθρο

Άγροτική πολιτική

Ο Έλληνας αγρότης είναι ο πιο άδικημένος Έλληνας αντικείμενο πάντα της πιο άστυγνης εκμετάλλευσης, από τους μεσάζοντες και τό ξένο και ντόπιο μονοπωλιακό κεφάλαιο, στην έξυπνέτηση του οποίου αποβλέπουν κατά κανόνα τόσο τὰ νομοθετικά όσο και τὰ διλικητικά μέτρα που παίρνουν οι κυβερνήσεις της χώρας στὰ πλαίσια της εξάρτησης της οίκονομίας μας από τὰ μητροπολιτικά κέντρα της Δύσης. Έτσι ενώ τό ακαθάριστο έθνικό εισόδημα αύξήθηκε μέ μέσο έτήσιο ρυθμό 10,8% στην περίοδο 1961-1974 τό ακαθάριστο άγροτικό εισόδημα αύξήθηκε μέ ρυθμό 2.9%. Τό 1975 και 1976 μάλιστα είναι ζήτημα αν ο ρυθμός αύξησης του άγροτικού εισοδήματος έφθασε τό 2%. Στην ούσία τό άγροτικό εισόδημα παραμένει καθηλωμένο.

Τό εισοδηματικό πρόβλημα του άγροτικού πληθυσμου μπορεί νά αντιμετωπισθεί άμεσα μέ δημοσιονομικά κατά κύριο λόγο μέτρα. Τά μέτρα αυτά περιλαμβάνουν:

- α. Τήν έξαγγελία ένωρίς τιμών άσφαλείας που νά καλύπτουν πλήρως τὰ άναμενόμενο κόστος παραγωγής και ένα λογικό ποσοστό κέρδους. ΟΙ τιμές άσφαλείας θά υπολογισθοϋν σέ τρόπο ώστε οι αγρότες μέ χαμηλή παραγωγή νά έχουν ικανοποιητικό εισόδημα ενώ οι μεγάλοι παραγωγοί νά μήν έχουν όφέλη, που δέν τους είναι άναγκαία.
- β. Έπιδοτήσεις για νά διακινηθεί τό προϊόν, αν ή τιμή άσφαλείας τυχαίνει νά είναι ψηλότερη άπ'ό,τι έπιτρέπουν οι συνθήκες της αγοράς ή αν ή πολιτεία επιθυμεί νά εξασφαλίσει χαμηλή τιμή στην αγορά πρόσ όφελος των οίκονομικά άσθενέστερων τάξεων. (Αυτό δέν άφορ ά τον αγρότη που είσπράττει πάντως την προκαθορισμένη τιμή άσφαλείας).
- γ. Άσφάλιση της παραγωγής από άρρώστειες και θεομηνίες.
- δ. Έλεγχο των τιμών, χημικών όδους των δασμών και έπιδότηση του μηχανικού έξοπλισμου, των χημικών λιπασμάτων και των φυτοφαρμάκων.
- ε. Αύξηση των συντάξεων σέ επίπεδο που νά έπιτρέπει αξιοπρεπή γη-ρατεία.



Μά τά μέτρα αὐτά δέν λύνουν τό πρόβλημα. Θά χρειασθεῖ ὄχι μόνο ἀναδιάρθρωση τῆς ἄγροτικῆς παραγωγῆς μᾶλλον καί ριζικέες θεσμικές ἀλλαγές. Γιατί μόνο ἔτσι θά περάσει ὁ μηχανισμός ἀξουσίας τῆς ἀγροτικῆς οἰκονομίας στά χέρια τῶν ἀγροτῶν.

Τά ἀγροτικά θέματα δέν ἀποτελοῦν εἰδικά προβλήματα τμήματος τοῦ ἐλληνικοῦ πληθυσμοῦ. Ἀφοροῦν τό σύνολο τῆς ἐλληνικῆς ὑπαίθρου. Ἡ ἀγροτική πολιτική πρέπει γιά τοῦτο νά ἀντικατασταθεῖ μέ μιᾶ πολιτική γιά τήν ἐλληνική ὑπαίθρο. Σκοπός τῆς θά εἶναι ἡ ἀνάπτυξη τῆς ὑπαίθρου σέ ὅλους τοὺς τομεῖς ὥστε ὅσοι ζοῦν στήν ὑπαίθρο νά μὴν εἶναι πολῖτες δεύτερης κατηγορίας. Ἡ βελτίωση τοῦ βασικοῦ ἐπιπέδου τοῦ ἀγρότη δέν μπορεῖ νά ἐπιτευχθεῖ μέ μέσα πού ἀφοροῦν ἀποκλειστικά τήν ἀγροτική παραγωγή. Εἶναι ἀπαραίτητα καί μέτρα βιομηχανικῆς, τουριστικῆς καί πολιτιστικῆς ἀνάπτυξης, ἡ βελτίωση τῆς παιδείας, τῆς ὑγειονομικῆς περίθαλψης τῆς ἀγροτικῆς κατοικίας καί τῶν ἔργων ὑποδομῆς στήν ὑπαίθρο. Στά μέτρα αὐτά ἀναφερόμαστε στά εἰδικά κεφάλαια.

Γιά νά καταστεῖ δυνατή ἡ ἰσομερὴς καί γρήγορη ἀνάπτυξη τῆς ἀγροτικῆς παραγωγῆς σ' ὅλη τή χώρα χρειάζεται πρῶτα ἀπ' ὅλα ἓνα γενικό πανεθνικό πλάνο γιά τήν ἐκλογή καί τόν προγραμματισμό τῶν καλλιιεργειῶν κατὰ περιφέρεια ἢ ζώνη τῆς χώρας. Ἡ ἐπιλογή-πού θ' ἀναθεωρεῖται σέ τακτά χρονικά διαστήματα ἢ ὅπως τό ἐπιβάλλουν οἱ συνθήκες - τοῦ εἴδους καί τῆς ἐκτασης τῆς καλλιιεργείας σέ κάθε παραγωγική ζώνη, θά ἐξαρτηθεῖ τόσο ἀπό τίς ἐδαφολογικές καί κλιματολογικές συνθήκες ὅσο καί ἀπό τίς συνθήκες πού ἐπικρατοῦν στήν ἐγχώρα καί παγκόσμια ἀγορά. Τό πρόγραμμα θά πρέπει νά συμβάλει στήν κάλυψη τῆς ἐσωτερικῆς ζήτησης σ' ὅλα τά ἀγροτικά προϊόντα καί στή δημιουργία τῶν προϋποθέσεων ἀξαγωγῆς τῶν προϊόντων, πού εἶναι ἀνταγωνίσιμα στή διεθνή ἀγορά. Στήν ἐκπόνηση τοῦ προγράμματος θά συμμετέχουν καί οἱ ἀκρόσωποι τῶν συνεταιρισμῶν καί τῶν ἀγροτικῶν συλλόγων.

Οἱ δυνατότητες παραγωγῆς σέ μιᾶ περιφέρεια ἢ ζώνη ἐξαρτιῶνται βέβαια σέ μεγάλη κλίμακα ἀπό τίς ἐπενδύσεις ὑποδομῆς πού ἔχουν πραγματοποιηθεῖ. Κι' αὐτό σημαίνει ἀποξηραντικά, ἀρδευτικά, ἐγγειοβελτικά ἔργα καί κατάλληλα ἐπαρκῆ ὁδικά δίκτυα. Πράγματα πού θά συγκεντρώνουν τά νερά πού χύνονται στή θάλασσα χειμῶνα καί καλοκαίρι, ἀξιοποίηση τοῦ νεροῦ πού κινεῖται σέ ὑπόγειες φλέβες, ἔργα ἀντιπλημμυρικά - ἀποτελοῦν προϋπόθεση γιά τήν πλήρη ἀξιοποίηση τῶν παραγωγικῶν δυνατοτήτων τῆς ἐλληνικῆς γῆς.

Ἡ χαμηλή παραγωγικότητα καί τό ὑψηλό κόστος τῆς ἐλληνικῆς γεωργίας ὀφείλονται στό μικρό καί κατατεμαχισμένο ἀγροτικό κλῆρο. Ὁ ἀνα-

δασμός δέν έλυσε καί ούτε θά λύσει τό πρόβλημα. Ή μόνη λύση είναι ο παραγωγικός αγροτικός συνεταιρισμός μέ βάση τήν ομαδική καλλιέργεια. Ο συνεταιρισμός είναι σήμερα θεσμός πού αντιμετωπίζουν οι αγρότες μέ δυσπιστία. Γιατί δέν τούς υποβοηθεί στην επίλυση τών προβλημάτων τους, αλλά αντίθετα αποτελεί μηχανισμό καταπίεσής τους, αφού τίς περισσότερες φορές δέν πρόκειται παρά για μία γραφειοκρατική προέκταση τής Αγροτικής Τράπεζας πού περιορίζεται στη διανομή τών δανείων καί τόν έλεγχο τών φρονημάτων.

Τό ΠΑ.ΣΟ.Κ. θά προωθήσει τό γρηγορώτερο δυνατό τή δημιουργία σέ πανελλήνια κλίμακα αγροτικών συνεταιρισμών (πρωτοβαθμίων καί δευτεροβαθμίων) νέου τύπου. Κάθε αγρότης θά μπορεί νά συμμετέχει στόν πρωτοβάθμιο συνεταιρισμό μέ δικαίωμα νά συναποφασίζει σέ όλα τά θέματα. Ο αγρότης προσφέρει στό συνεταιρισμό τή γή του (πού παραμένει δικιά του άτομική ιδιοκτησία), τήν προσωπική εργασία του ή καί τό μηχανικό έξοπλισμό πού διαθέτει. Ο πρωτοβάθμιος συνεταιρισμός έκπονεί τό πρόγραμμα ομαδικής καλλιέργειας στό χωριό στά κτήματα πού διαχειρίζεται καί κατανέμει τή δουλειά στά μέλη του. Ο συνεταιρισμός διαθέτει τά μηχανήματα, τά λιπάσματα, τούς όπόρους, τά φυτοφάρμακα κλπ. Έτσι θά έπιτευχθεί μεταξύ άλλων ή έντατική άπασχόληση του μηχανικού έξοπλισμού, ή προμήθεια τών αγροτικών έφοδίων σέ χαμηλή τιμή, ή άπλούστευση τής χρηματοδότησης, ο καλύτερος προγραμματισμός τής παραγωγής κλπ.

Οι δευτεροβάθμιες συνεταιριστικές μονάδες θά έχουν σαν άποστολή, τήν διακίνηση τών προϊόντων, τή διάθεσή τους στην έσωτερική καί έξωτερική αγορά, τήν προμήθεια τών γεωργικών έφοδίων για τίς ανάγκες τών συνεταιρισμών τής περιφέρειάς τους, τήν κατανομή τών πιστώσεων, τήν σύνταξη τών προγραμμάτων παραγωγής τής περιφέρειας καί τόν έλεγχο τους. Έτσι θά έκλείψουν οι ίδιώτες μασάζοντες. Οι δευτεροβάθμιες συνεταιριστικές οργανώσεις έπιδιώκουν τή δημιουργία συσκευαστηρίων καί αγροτοβιομηχανικών μονάδων, ώστε ή βιομηχανοποίηση τών γεωργικών προϊόντων νά περάσει στα χέρια τών αγροτών.

Στή διοίκηση τών συνεταιρισμών (πρώτου καί δευτέρου βαθμού) θά συμμετέχουν οι φορείς τοπικής αυτόδιοίκησης για νά προωθήσουν τά γενικώτερα συμφέροντα του χωριού, τής πόλης, τής έπαρχίας.

Ή Ένωση τών δευτεροβάθμιων ~~πρωτοβάθμιων~~ συνεταιρισμών είναι όργανο καθαρά έπιτελικής μορφής. Συμμετέχει στόν Κεντρικό Φορέα του Προγραμματισμού καί συμβάλει στη διαμόρφωση του συνολικού αγροτικού προγράμματος καί τής έφαρμογής τους. Κεντρικοί φορείς, πού θά ελέγχονται από τούς συνεταιρισμούς, θά υπάσχουν καί για τήν είσαγωγή



ή κατασκευή αγροτικών μηχανημάτων και γεωργικών έφοδίων. Έτσι θα έκλείψει τό φαινόμενο οί αγρότες νά πληρώνουν γιά τά μηχανήματα και τά λιπάσματα τιμές πού αποτελούνται σέ μεγάλο ποσοστό από προμήθειες μεσαζόντων.

Η πολιτεία θα παίξει αποφασιστικό ρόλο στήν ανάπτυξη τών γεωργικών άξαγωγών. Υπάρχουν τεράστιες δυνατότητες άξαγωγών ιδιαίτερα πρós τή Μέση Ανατολή. Οί δυνατότητες αυτές δέν έχουν αξιοποιηθεί γιατί τό έξαγωγικό έμπόριο βρίσκεται μέχρι σήμερα στά χέρια ιδιωτών, πού δέν έχουν ούτε τά κεφάλαια ούτε τίς άπαραίτητες γνώσεις και τό κράτος δέν έχει διώξει.

Η αύξηση, ή ποιοτική βελτίωση, ή μείωση του κόστους τής αγροτικής παραγωγής συνδέεται άμεσα μέ τήν εκπαίδευση τών αγροτών, τήν επιμόρφωσή τους σέ νέους τρόπους καλλιέργειών. Η σωστή λειτουργία τών συνεταιρισμών άξαρτάται από τήν ύπαρξη συνεταιριστικών στελεχών. Γι' αυτό θα δημιουργηθούν αγροτικές και συνεταιριστικές σχολές στήν ύπαιθρο. Θα ίδρυθούν επίσης κέντρα έρεύνης και πειραματικά σταθμά γιά όλους τούς κλάδους τής γεωργίας, τής κτηνοτροφίας και τής δασοκομίας.

Η πολιτική πού θα ακολουθηθεί, σκοπό έχει νά μειώσει τή διαρροή του αγροτικού πληθυσμού από τήν ύπαιθρο και νά δημιουργήσει δυνατότητες πλήρους και ικανοποιητικής άπασχόλησης και στο χωριά. Όμως οί ανακατατάξεις τής παραγωγής θα οδηγήσουν αναπόφευκτα ένα ποσοστό αγροτών νά αναζητήσουν δουλειά στα αστικά κέντρα. Για νά διευκολυνθούν νά βρουν δουλειά θα δημιουργηθούν κέντρα επιμόρφωσης και θα ένισχυθούν κατά τή μεταβατική περίοδο όπου θα αναζητούν νέα δουλειά.

Οί αγρότες είναι εργαζόμενοι. Έχουν επομένως δικαίωμα στίς ίδιες κοινωνικές παροχές μέ όλους τούς άλλους εργαζόμενους και τήν έξασφάλισή τους σέ περίπτωση άρρώστειας, γηρατειών, θεομηνίας πού οδηγεί σέ άνεργία ή έλλειψη άπασχόλησης. Για τουτο θα ~~χρησιμοποιηθεί~~ αξιοποιηθεί τό καθεστώς τών κοινωνικών παροχών πρós τούς αγρότες μέ τό καθεστώς πού ισχύει γιά όλους τούς εργαζόμενους.

Αναγκαία είναι ή αποτελεσματική αντιμετώπιση του προβλήματος τής αγροτικής γής. Υπάρχει σήμερα μεγάλο τμήμα γής πού δέν ανήκει σέ αγρότες αλλά σέ κατοίκους αστικών περιοχών. Πρέπει νά διακρίνουμε άνάμεσα στήν ιδιοκτησία μικρών εκτάσεων, πού περιέρχονται στους κατόχους της γιά λόγους οίκογενειακούς (πρόικα, κληρονομιά) και στήν ιδιοκτησία μεγάλων εκτάσεων πού αγοράζονται μέ σκοπό τήν εκμετάλλευση από επιχειρηματίες. Τά προβλήματα επιτείνονται από τά κρατικά φορολογικά μέτρα. Η φορολογική πολιτική (φόρος μεταβίβα-



σεως, φόρος κληρονομιάς) δέν υποβοηθεῖ τή μεταβίβαση τῆς ἀγροτικῆς γῆς ἀπό τῶν ἀγρότη σέ ἀγρότη. Γιά ν' ἀντιμετωπισθοῦν τά προβλήματα αὐτά θά ληφθοῦν τά ἀναγκαῖα μέτρα ὥστε ἡ καλλιεργήσιμη γῆ ν' ἀνήκει σ' αὐτούς πού τήν καλλιεργοῦν μέ ἐξαίρέσεις γιά τή μικροϊδιοκτησία οἰκογενειακῆς προέλευσης.

Τά τσιφλίκια καί ἡ μοναστηριακή περιουσία θά κοινωνικοποιηθοῦν πρὸς ἀποκλειστικό ὄφελος τῶν συνεταρισμένων ἀγροτῶν. Τά φορολογικά μέτρα θά πρέπει νά διευκολύνουν τή διατήρησή της στά χέρια τῶν ἀγροτῶν. Θά δημιουργηθεῖ εἰδικός ὀργανισμός, τή διατήρηση τῶν καλλιεργησίμων ἐκτάσεων σέ χέρια ἀγροτῶν καί τήν επέκταση τῆς καλλιεργήσιμης ἐκτασης, τήν παρακολούθηση καί τόν ἐλεγχό, ὅπου χρειάζεται, τῶν μεταβιβάσεων ἀγροτικῶν ἐκτάσεων.

Τό ΠΑ.ΣΟ.Κ. θά προωθήσει τέλος τή δημιουργία ἀγροτικῶν συλλόγων. Οἱ σύλλογοι, τό συνδικαλιστικό ὄργανο τῶν ἀγροτῶν θά προβάλουν τά αἰτήματα τῆς ἀγροτικῆς ἀπέναντι στό κοινωνικό σύνολο, θά παρακολουθοῦν καί θά ἐλέγχουν τή λειτουργία τῶν συνεταρισμῶν καί θά ἀποτελοῦν τό μέσο κινητοποίησης γιά τήν ἐπίλυση τῶν προβλημάτων τῆς ὑπαίθρου.

./..

II

Άπασχόληση - Έργατες, Υπάλληλοι - Εργατικό δίκαιο

I. Άπασχόληση

Στόχος της Κυβέρνησης θά είναι ή διασφάλιση εργασίας σέ κάθε Έλ-ληνα. Ή γενική οικονομική πολιτική θά πρέπει νά συντείνει στή συνε-χή δημιουργία νέων ευκαιριών άπασχόλησης. Θά σταματήσει κάθε διευ-κόλυνση στή μετανάστευση είτε πρὸς τή δυτική Εὐρώπη είτε πρὸς τίς ὑπερπόντιες χώρες.

Μισθοί. Ήμερομίσθια. Θά καθορισθεῖ ἐλάχιστο ὄριο συντηρήσεως πού θά ἐκφράζει τό ἀναγκαῖο ποσό εἰσοδήματος γιά τήν προμήθεια ἀπό κάθε ἐργαζόμενο τῶν φυσικῶν ἀγαθῶν γιά τήν ἀντιμετώπιση μιᾶς κοινωνικά ἀποδεκτῆς διαβίωσης. Κανένας μισθός δέν <sup>θά</sup> ἔνδεκα νά εἶναι χαμηλότερα ἀπό τό ἐλάχιστο ὄριο συντήρησης. Στό πρῶτο μήνα κάθε χρόνου θά δια-πιστώνει ή Κυβέρνηση μέ βάση τήν τρέχουσα τιμή τῶν ἀγαθῶν πού συνυπο-λογίσθηκαν γιάνά βρεθεῖ τό ἐλάχιστο ὄριο συντήρησης τήν αὐξηση τοῦ τιμάριθμου. Μισθοί καί ἡμερομίσθια μέχρι καί τοῦ τετραπλάσιου τοῦ ἐλάχιστου ὁρίου διαβίωσης θά αὐξάνουν ἀπό τήν πρώτη τοῦ Φλεβάρη αὐτόματα κατὰ τό ποσοστό αὐξησης τοῦ τιμάριθμου.

Τά ἐπιδόμα πολυετοῦς ὑπηρεσίας (τριετίες) ὅπως τελικά θά διαμορφω-θεῖ θά καθιερωθεῖ γιά τό σύνολο τῶν ἐργατῶν καί ὑπαλλήλων. Ή ἀμοι-βή μέ βάση τήν ἀπόδοση (κοιμάτι) καταργεῖται βαθμιαία. Τό κατώτατο ὄριο μισθοῦ γιά τοὺς μαθητευόμενους εἶναι ἴσο μέ τό 70% τοῦ βασικοῦ ἡμερομίσθιου.

Έπιλογή χώρου δουλειᾶς. Κάθε ἐργαζόμενος πρέπει νά εἶναι ἐλεύθερος στήν ἐπιλογή τοῦ τόπου καί τοῦ εἴδους τῆς δουλειᾶς του. Γιά νά ὑλο-ποιηθεῖ ή ἀρχή αὐτή θά ἀναμορφωθεῖ καί θά ἐνισχυθεῖ ὁ Ὁργανισμός Ἀπασχόλησης Ἑργατικοῦ Δυναμικοῦ (Ο.Α.Ε.Δ.) ὥστε νά ἀνταποκριθεῖ στόν πραγματικό σκοπό του τήν ὑποβοήθηση τῶν ἐργαζομένων στήν ἀνεύ-ρεση εργασίας καί νά μήν ἀσχολεῖται ὅπως σήμερα μέ τήν προώθηση τῶν κομματικῶν ἐπιδιώξεων τῆς Δεξιᾶς. Στόχος πρέπει νά εἶναι ὅλοι οἱ ἐργαζόμενοι νά βρίσκουν ἀπασχόληση σέ ὁποιαδήποτε θέση μέ τή βοήθεια τοῦ Ὁργανισμοῦ. Τά ἰδιωτικά γραφεῖα εὐρέσεως εργασίας θά ἀπαγορευ-θοῦν. Ὁ Ο.Α.Ε.Δ., θά παρέχει ἐπίσης στοὺς ἐργαζόμενους τή δυνατότη-τα ἐκπαίδευσης καί ἐπιμόρφωσης γιά νά τοὺς ὑποβοηθεῖ στήν ἐπιλογή τοῦ τόπου δουλειᾶς καί τή βελτίωση τῆς θέσης τους. Θά ἀναπτύξει τήν ἐρευνα καί τή ~~καί~~ χορήγηση συμβουλῶν γιά τόν ἐπαγγελματικό προσ-ανατολισμό.





τῶν ἐργαζομένων. Στά πλαίσια τῶν διεθνῶν συμβάσεων θά ἐπιδιωχθεῖ νά ὑπάρχει σέ κάθε τομέα δουλειᾶς (π.χ. οἰκοδομική δραστηριότητα, μεταφορές, βιομηχανίες τροφίμων) μιᾶ συνδικαλιστική ὀργάνωση στήν ὁποία θά συμμετέχουν ὅλοι οἱ ἐργαζόμενοι στόν τομέα ὥστε νά εἶναι δυνατή ἡ ἀποτελεσματική ἀντιμετώπιση κάθε προβλήματος. Ὁ κατακερματισμός τῶν ὀργανώσεων ἐπιτρέπει σήμερα τή διάσπαση τῶν ἐργαζομένων καί ὑποβοηθεῖ τούς ἐργοδότες στή σύναψη συλλογικῶν συμβάσεων, πού ρυθμίζουν μόνο τά ἀπολύτως ἀναγκαῖα.

Ἡ εἰσφορά τῶν ἐργαζομένων γιά τά συνδικάτα περιέρχεται στά συνδικάτα, πού τή διαχειρίζονται ἐλεύθερα. Ἡ Ἑργατική Ἑστία καί ὁ ΟΔΕΠΕ καταργοῦνται. Οἱ πόροι καί οἱ ἀρμοδιότητές τους περιέρχονται ἀπ'εὐθείας στά συνδικάτα.

Οἱ δευτεροβάθμιες συνδικαλιστικές ἐνώσεις καί ἡ γενική συνομοσπονδία σέ πανελλήνια κλίμακα διοργανώνονται σέ τρόπο ὥστε νά συμμετέχουν ὅλα ἀνεξαίρετα τά σωματεῖα, πού ἐκπληροῦν τίς αὐστηρά ἀπό τό νόμο καθωρισμένες προϋποθέσεις καί νά ἀντιπροσωπεύονται τά σωματεῖα μέ βάση τήν πραγματική δύναμη τῶν μελῶν τους.

Ἡ συνδικαλιστική δραστηριότητα στό ἐργοστάσιο εἶναι ἐλεύθερη. Κάθε ἐπιχείρηση παρέχει στούς συνδικαλισμένους ἐργαζόμενους τουλάχιστον μιᾶ ἐλεύθερη ὥρα τή βδομάδα γιά συνδικαλιστική δραστηριότητα. Τά συνδικαλιστικά στελέχη ἐκλέγονται ἀπό τούς ἐργαζόμενους. Τά συνδικάτα διατηροῦν σχολές γιά τήν ἐπιμόρφωσή τους.

### III. Ὁργάνωση τῶν ἐργαζομένων στήν ἐπιχείρηση. Συνθήκες Δουλειᾶς

1. Σέ κάθε ἐπιχείρηση πού ἀπασχολεῖ τουλάχιστον ἑνέα ἐργαζόμενους ὑπάρχει ἐργοστασιακή ἐπιτροπή ἢ ἐπιτροπή ἐργαζομένων.

Ἡ ἐργοστασιακή ἐπιτροπή εἶναι ἀρμόδια νά ἐκφέρει γνώμη γιά ὅλα τά θέματα πού ἀφοροῦν τήν ἀμοιβή καί τίς συνθήκες δουλειᾶς τῶν ἐργαζομένων. Ἡ ἐργοστασιακή ἐπιτροπή ἐκφέρει προηγούμενα γνώμη γιά προσλήψεις, ἀπολύσεις, προαγωγές, ἀλλαγές στόν τόπο δουλειᾶς, μεταθέσεις, ἀλλαγές στήν ὀργάνωση τῆς παραγωγῆς πού συνεπάγονται ἀλλαγές στόν τρόπο δουλειᾶς τῶν ἐργαζομένων. Ἡ διοίκηση κατατοπίζει τήν ἐργοστασιακή ἐπιτροπή πάνω στήν πορεία τῆς ἐπιχείρησης καί τίς ἀμοιβές πού παρέχονται. Ἡ ἐργοστασιακή ἐπιτροπή ἀποφασίζει, ἐάν στό ἐργοστάσιο ὑπάρχουν δουλειές ἰδιαίτερα δύσκολες ἢ μονότονες (ἀλυσίδα), τήν ἐκ περιτροπῆς ἀπασχόληση τῶν ἐργαζομένων σ'αὐτές. Ἡ ἐργοστασιακή ἐπιτροπή μπορεῖ νά προσφύγει στήν ἀρμόδια κρατική ὑπηρεσία, γιά νά τήν ὑποβοηθήσει στήν τήρηση τῆς ἐργατικῆς νομοθεσίας στό ἐργοστάσιο.

Μπορεί νά προσφύγει στο άρμόδιο δικαστήριο έφ' όσον διαφωνεί μέ μέτρα πού άφοροϋν τίς συνθήκες έργασίας ή τήν άπόλυση έργαζομένων.

Σέ κάθε έπιχείρηση πού έχει περισσότερους από είκοση έργαζόμενους ή έπιχείρηση διαθέτει γραφείο για τήν έργοστασιακή έπιτροπή καί τό συνδικάτο.

Ό κανονισμός έργασίας έκπονείται από τή διεύθυνση τής έπιχείρησης σέ συνεργασία μέ τήν έργοστασιακή έπιτροπή, πού καί πρέπει όπωσδήποτε νά τόν έγκρίνει.

Η παράβαση του κανονισμού έργασίας διαπιστώνεται καί τιμωρείται από έπιτροπή πού συμμετέχουν εκπρόσωποι τής διεύθυνσης καί τής έργοστασιακής έπιτροπής. Ό υπό κατηγορίαν έργαζόμενος πρέπει νά έχει τή δυνατότητα νά εκφέρει τίς άπόψεις του.

Τό προσωπικό ασφάλειας τής έπιχείρησης προσλαμβάνεται μόνο μέ σύμφωνο γνώμη τής έργοστασιακής έπιτροπής καί είναι γνωστό σ' αύτήν.

2. Σέ κάθε έπιχείρηση πού άπασχολεί τουλάχιστον τριάντα έργαζόμενους καταρτίζεται είδική συλλογική σύμβαση για τήν έπιχείρηση. Η συλλογική σύμβαση ρυθμίζει μεταξύ άλλων τή διευθέτηση του ώράριου έργασίας, τό ρυθμό τής δουλειάς, τό χρόνο άνάπαυσης, τήν τοποθέτηση στις διάφορες θέσεις καί γενικά τίς συνθήκες δουλειάς στο έργοστάσιο.
  3. Η Ιατρική ύπηρεσία στο έργοστάσιο είναι ανεξάρτητη από τή διεύθυνση τής έπιχείρησης. Αποφασίζει αυτόνομα για τό πότε ο έργαζόμενος μπορεί νά προσφέρει έργασία. Ό έλεγχος τής άπουσίας από τή δουλειά είναι άποστολή του όργανισμού κοινωνικής ασφάλειας.
  4. Ό τόπος δουλειάς, τό περιβάλλον στή δουλειά, ή όργάνωση τής δουλειάς πρέπει νά άνταποκρίνονται σέ τέτοιους όρους, ώστε νά έλαχιστοποιοϋνται οι κίνδυνοι για τή σωματική καί τήν ψυχική υγεία των έργαζομένων. Η άρμόδια κρατική ύπηρεσία θά έλέγχει σέ περιοδικά διαστήματα τους χώρους δουλειάς σέ συνεργασία μέ τήν έργοστασιακή έπιτροπή καί θά υποδεικνύει τά άναγκαζα μέτρα.
- Κάθε έπιχείρηση άφιερώνει κάθε χρόνο ώρισμένο ποσό για τή βελτίωση των συνθηκών έργασίας καί υγιεινής στον τόπο δουλειάς σέ συνεννόηση μέ τήν έργοστασιακή έπιτροπή.
- Τό κράτος μαζί μέ τά συνδικάτα έρευνοϋν όλα τά στοιχεζα πού έπη-



ρεάζουν τήν υγεία τῶν ἐργαζομένων (χρονική πίεση, θόρυβος, σκόνη, τοξικές οὐσίες, κλιματολογικές συνθήκες κλπ) καί ἐπιδιώκουν τή λήψη μέτρων γιά τήν ἀξασφάλιση υγιεινῆς ἐργασίας.

5. Οἱ ἐργαζόμενοι ἔχουν τό δικαίωμα νά ἐκφράζουν τίς ὁποιοσδήποτε ἀπόψεις τους, ἰδιαίτερα πολιτικές στόν τόπο δουλειᾶς, ὑπό τοῦς ὅρους πού ρυθμίζει ὁ κανονισμός ἐργασίας. Κάθε ἐρευνα γιά τίς πολιτικές πεποιθήσεις τοῦ ἐργαζόμενου πρίν ἢ μετὰ τήν πρόσληψη εἶναι παράνομη.

Μέτρα κρυφῆς παρακολούθησης καί ἐλέγχου τῶν ἐργαζομένων δέν εἶναι ἐπιτρεπτά.

#### IV. Ἑργατικό δίκαιο

Τό σύνολο τῶν γενικῶν ρυθμίσεων τοῦ ἐργατικοῦ δικαίου θά κωδικοποιηθεῖ σέ ἐνιαῖο κείμενο εὐχρηστο καί κατανοητό ὥστε νά ~~ἀπλοποι~~ πάψει ἡ σημερινή ἀβεβαιότητα γύρω ἀπό τά δικαιώματα καί τίς ὑποχρεώσεις τῶν ἐργαζομένων.

Τό δικαίωμα τῆς ἀπεργίας θά καθοχυρωθεῖ. Οἱ ρυθμίσεις πού τό περιορίζουν, ὅπως ὁ νόμος 330, θά καταργηθοῦν. Ἀντίμετρα κατά τῶν ἀπεργούντων (ὁμαδική ἀπόλυση) δέν θά εἶναι ἐπιτρεπτά.

Τό δικαίωμα κριτικῆς παρέμβασης σέ ἀπεργιακοὺς ἀγῶνες εἴτε ἄμεσο, εἴτε ἔμμεσο θά περιορισθεῖ. Τά διαιτητικά δικαστήρια θά ἀντικατασταθοῦν ἀπό διαιτητικές ἐπιτροπές ἢ σύνθεση τῶν ὁποίων θά ἐγγυᾶται τήν ἀντικειμενική κρίση τῆς διαφορᾶς στά πλαίσια τοῦ γενικοῦ προγράμματος. Ἡ ἀπόφασή τους δέν θά εἶναι ὑποχρεωτική γιά τά ~~μέλη~~ μέλη.

Οἱ ἐργοδότες θά εἶναι ὑποχρεωμένοι νά διαπραγματεύονται τή διαπραγμάτευση συλλογικῶν συμβάσεων.

Οἱ πολλαπλές διαφοροποιήσεις ἀνάμεσα στοὺς ἐργαζόμενους (ἀνάλογα μέ τό φύλο, τό εἶδος, τή νομική μορφή τῆς ἐπιχείρησης κλπ) θά ~~καταργη~~ καταργηθοῦν. Οἱ ρυθμίσεις πρέπει νά εἶναι ἐνιαῖες γιά ὅλους τοὺς ἐργαζόμενους. θά ἐπιδιωχθεῖ γιά τοῦτο καί ἡ κατάργηση τῶν διαφοροποιήσεων ἀνάμεσα στοὺς ἐργάτες καί στοὺς ὑπάλληλους.

Ἡ ἐργαζόμενη γυναίκα θά ἐξισωθεῖ ὀλοκληρωτικά στήν πρόσληψη, τήν ἀμοιβή, τήν προαγωγή καί γενικά σέ κάθε ρύθμιση τῆς δουλειᾶς μέ τοὺς ἄνδρες ἐργαζόμενους. Ἡ ἀδεια τοκετοῦ θά ὀρισθεῖ σέ 4 μῆνες. Στήν ἐργαζόμενη μητέρα θά ἐξασφαλισθοῦν συνθήκες πού τῆς ἐπιτρέπουν νά ἐργάζεται καί νά φροντίζει γιά τά παιδιά της (βρεφικοί σταθμοί, υγιεινομική φροντίδα, μερική ἀπασχόληση κλπ).

Ἡ σύμβαση ἁορίστου χρόνου πού ἐπιτρέπει τήν ἀπόλυση τοῦ ἐργαζόμενου



ὁποτεδήποτε θά ἀντικατασταθεῖ μέ συμβάσεις ὠρισμένου χρόνου. Ἡ ὑποχρέωση τούτη θά περιέχεται στίς ἐθνικές συλλογικές συμβάσεις. ἡ σύμβαση ὠρισμένου χρόνου μετά ἀπό μιᾶ ἀρχική δοκιμαστική περίοδο ἐνός ἐτους θά εἶναι τουλάχιστον τριετής. Ὁ χρόνος διάρκειας τῆς σύμβασης θά ἀξάνει μέ τό χρόνο ἀπασχόλησης. Ἡ σύμβαση θάμπορεῖ νά καταγγέλεται μόνο γιά σπουδαῖο λόγο. Ὁ σπουδαῖος λόγος ἐλέγχεται ἀπό τά δικαστήρια. Σέ περίπτωση μή ἀνανέωσῆς τῆς καταβάλλεται ἀποζημίωση σύμφωνα μέ τό χρόνο παραμονῆς στήν ἐπιχείρηση. Μετά τό πρῶτο χρόνο ἐργασίας θά χορηγεῖται ἄδεια 15 ἡμερῶν καί μετά τό δεύτερο τεσσάρων βδομάδων μέ πλήρεις ἀποδοχές.

#### IV. Ίδιωτική επίχειρηση - Μικρομεσαίες επιχειρήσεις

Ἡ ἰδιωτική επίχειρηση παραμένει ἐκεῖ, ὅπου δέν εἶναι δυνατή ἡ ἀσκηση οἰκονομικῆς ἐξουσίας σέ βάρος τοῦ κοινωνικοῦ συνόλου καί μπορεῖ νά ἐλεγχθεῖ ἀποφασιστικά ἡ ἐκμετάλλευση τῶν ἐργαζομένων ἡ πιά ἀποτελεσματική μορφή ὀργάνωσης τῆς οἰκονομικῆς δραστηριότη-  
τας. Ἡ οἰκονομία μας βρίσκεται ἀκόμη σέ πολλούς τομεῖς σ' ἕνα χα-  
μηλό ἢ μέσο ἐπίπεδο ἀνάπτυξης, ὅπου ἡ δημιουργία ἐπιχειρηματικῶν  
φορέων προϋποθέτει τή συνέχῃ παρουσία καί δουλειά τοῦ προσώπου,  
πού κοντά στά κεφάλαια διαθέτει καί τίς ἀπαραίτητες γνώσεις, ὀρ-  
γανωτική πείρα, χρόνο καί διάθεση. Γιά τοῦτο πολιτική τοῦ ΠΑ.ΣΟ.Κ.  
θά εἶναι ἡ ἀνάπτυξη τῶν μικρῶν καί μεσαίων ἐπιχειρήσεων.

Ἡ κοινωνικοποίηση, μιά πού θά ὀδηγήσει στόν ἐλεγκτο τῆς οἰκονομι-  
κῆς ἐξουσίας τοῦ μεγάλου κεφαλαίου θά συντείνει στήν οὐσιαστική  
ἀνάπτυξη τῶν μικρομεσαίων ἐπιχειρήσεων. Γιατί σήμερα ὁ κίνδυνος  
γιά τόν βιοτέχνη καί τόν ἐπαγγελματία προέρχεται ἀπό τό μεγάλο  
κεφάλαιο. Οἱ μονοπωλιακές καί ὀλιγοπωλιακές ἐπιχειρήσεις συνεπά-  
γονται εἴτε τόν ἀφανισμό εἴτε τόν ὑποβιβασμό τῶν μικρομεσαίων ἐπι-  
χειρήσεων σέ ὀλοκληρωτικά ἐξαρτημένους ὑπεργολάβους. Γιατί ἡ ἀρ-  
σὴν οἰκονομική τους δύναμη μποροῦν (δταν θελήσουν) νά ἐκδιώξουν  
ὁποιαδήποτε ἐπίχειρηση ἀπό τήν ἀγορά, ἐάν δέν ὑποκύψει καί ἐργα-  
στεῖ σύμφωνα μέ τούς ὅρους τους.

Θά ἐπιδιωχθεῖ ἡ συνεταιριστική ὀργάνωση τῶν μικρομεσαίων ἐπιχειρή-  
σεων. Κοινοί προμηθευτικοί συνεταιρισμοί μποροῦν νά προμηθεύονται  
ἐμπορεύματα καί πρῶτες ὕλες σέ χαμηλότερο κόστος. Ἡ ἀπαραίτητη  
σύγχρονη τεχνολογία καί ἡ τυποποίηση καί διάθεση τῶν προϊόντων  
μποροῦν νά ἐξασφαλισθοῦν πολύ καλύτερα ἀπό κοινές ὀργανώσεις τῶν  
βιοτεχνῶν παρά ἀπό τόν καθένα χωριστά. Ἡ ἐκπαίδευση ἐπιχειρηματι-  
κῶν στελεχῶν πού σήμερα εἶναι λίγο ὥς πολύ ἀνύπαρκτη, θά μπορεῖ νά  
πραγματοποιηθεῖ σέ κοιτά κέντρα ἐπιμόρφωσης. Τό Κράτος θά προωθήσει  
κάθε προσπάθεια γιά τήν προώθηση τῆς συνεταιριστικῆς μορφῆς ὀργάνω-  
σης. Θά ἐπιδιωχθεῖ ἡ συγχώνευση μικρῶν μονάδων σέ μεγαλύτερες μέ  
πιά σύγχρονο ἐξοπλισμό (χρηματοδότηση τῆς δημιουργίας νέων κοινῶν  
ἐγκαταστάσεων).

Θά ἐπιδιωχθεῖ ἡ ἀνάπτυξη τεχνολογίας προσαρμοσμένης στά δεδομένα  
μικρῶν ἐπιχειρήσεων, πού θά δουλεύουν στήν ἐλληνική ὑπαιθρο, καί  
θά προωθηθοῦν οἱ σχετικές νέες μορφές ἐπιχειρηματικῆς δραστηριότη-  
τας.

θά επιδιωχθεῖ ἡ συνεταιριστική ὁργάνωση τοῦ λιανικοῦ ἐμπορίου γιὰ τήν ἀπό κοινοῦ δημιουργία μεγάλων καταστημάτων, ἐκεῖ ὅπου ὑπάρχει ἀνάγκη γιὰ καλύτερη ἐξυπηρέτηση τοῦ κοινοῦ καί ἐκσυγχρονισμοῦ τῶν χώρων πωλήσεως.

θά δημιουργηθοῦν νέες νομικές μορφές γιὰ τοὺς φορεῖς τῶν ἐπιχειρήσεων. θά τελειοποιηθεῖ ἡ νομοθεσία, πού θά διευκολύνει τήν συνεταιριστική ὁργάνωση.

θά ἐπιδιωχθεῖ ἡ δημιουργία κοινῶν ἐπιχειρήσεων ἀπό ἰδιῶτες καί κοινωνικοὺς φορεῖς, ὅπως οἱ δήμοι ἢ οἱ κοινότητες. Τοῦτο εἶναι ἰδιαίτερα ἐπιθυμητό σέ τομεῖς ὅπως ὁ τουρισμός, οἱ συγκοινωνίες. Οἱ σχετικές προσπάθειες μποροῦν νά ἐπεκταθοῦν στή βιοτεχνία, τό ἐμπόριο κ.λ.π.



## Κεφάλαιο Δ'

### Μέτρα για την προστασία του πολίτη στην οικονομική ζωή

#### Ι. Προστασία του καταναλωτικού κοινού

Στό σημερινό καπιταλιστικό σύστημα ή εκμετάλλευση δέν παίρνει μόνο τή μορφή εκμετάλλευσης τής μισθωτής εργασίας. Παίρνει κύρια τή μορφή εκμετάλλευσης του καταναλωτού. Στόν καταναλωτή προσφέρουν οι επιχειρήσεις για νά μεγιστοποιήθουν τό κέρδος τους, προϊόντα κατώτερης ποιότητας ή προϊόντα μικρής άντοχής, του διαθέτουν έμπορεύματα σέ παραπλανητικές συσκευασίες, του επιβάλλουν όρους πληρωμής, πού αύξάνουν τό τίμημα. Ή διαφήμιση πείθει τόν καταναλωτή νά αγοράζει προϊόντα, πού δέν χρειάζεται ή νά αποδίδει σημασία σέ ιδιότητες χωρίς καμιά αξία. Ζεί μιμούμενος καταναλωτικές συνήθειες, πού παρεμποδίζουν τή βελτίωση του βιοτικού του επιπέδου καί συμβάλλουν στή διαιώνιση του συστήματος πού τόν εκμεταλλεύεται. Είναι για τουτο αναγκαία ή προστασία του. Ή προστασία του επιβάλλεται καί όταν ακόμα ή κοινωνικοποιηθούν οι βασικές μονάδες τής παραγωγής. Γιατί είναι δυνατόν οι κοινωνικοποιημένες επιχειρήσεις, μιά πού πρέπει νά επιδιώκουν καί τήν αποδοτικότητα, νά παραβλέψουν τά συμφέροντά του. Ή αυτοοργάνωση των καταναλωτών για τήν προστασία τους θά αποτελέσει στή κοινωνικοποιημένη οίκονομία, έναν από τους βασικούς θεσμούς για τόν έλεγχο καί τόν περιορισμό τής εξουσίας των κοινωνικοποιημένων επιχειρήσεων.

Γιά νά προστατευθούν οι καταναλωτές θά δημιουργηθεί αυτόνομος ΄Οργανισμός για τήν Προστασία των Καταναλωτών. Ο ΄Οργανισμός θά λειτουργεί σέ κεντρικό, περιφερειακό καί τοπικό επίπεδο. Σέ κάθε δήμο ή κοινότητα θά υπάρχει σύνδεσμος για τήν προστασία του καταναλωτού, στόν οποιο θά μπορεί νά συμμετέχει ο κάθε κάτοικος καί κάθε ένωση προσώπων ή σωματείο πού έντάσσει τήν προστασία των πολιτών στους σκοπούς της. Στό περιφερειακό καί κεντρικό επίπεδο εκλέγονται αντιπρόσωποι των τοπικών συνδέσμων.

Κάθε επίπεδο άσχολείται μέ τά προβλήματα του χώρου του. Τό κεντρικό όργανο παίζει κυρίως συντονιστικό καί καθοδηγητικό ρόλο. Δέν έχει τό δικαίωμα αποκλειστικής ένασχόλησης μέ ώρισμένα προβλήματα.

Ο όργανισμός τουτος,

- α) θά παρουσιάζει τήν άποψη καίτά αίτήματα των καταναλωτών στή διοίκηση καί στό κρατικά όργανα (κυβέρνηση, βουλή, δικαστήρια).

- α) Θά διαπιστώνει τὰ ὁποτελέσματα νομοθετικῶν καί διοικητικῶν μέτρων γιά τοὺς καταναλωτές καί γενικά θά ἐρευνᾷ ὅλα τὰ θέματα τὰ σχετικὰ μέ τή προστασία τῶν καταναλωτῶν καί θά συγκεντρώνει ὅλα τὰ ἀπαραίτητα στοιχεῖα.
- Θά ἐργάζεται γιά τόν κατατοπισμό τῶν καταναλωτῶν, γιά τή δια-  
ωτίσή τους. Θά ἀναλύει πῶς δημιουργεῖται ἡ δομὴ τῶν ἀναγκῶν  
τους. Θά ἐρευνᾷ ἂν ἡ δομὴ τούτη ἀνταποκρίνεται σέ πραγματικές  
ἀνάγκες ἢ (εἶναι τεχνητά) ἐπιβεβλημένη. Θά ἐργάζεται γιά τήν  
ἀνάπτυξη μιᾶς νέας ἱεραρχίας ἀναγκῶν, πού νά προκύπτει ἀπό  
τόν ἴδιο τόν ἄνθρωπο.
- Θά κινητοποιεῖ τοὺς καταναλωτές.
- β) Στόχος του θά εἶναι ἡ πληροφόρηση σχετικὰ μέ τὰ δεδομένα τῆς  
ἀγορᾶς (τιμές, ποιότητα προϊόντων καί ὑπηρεσιῶν), ἡ ἐρευνα  
σχετικὰ μέ τήν ποιότητα τῶν προϊόντων καί τή χρησιμότητά τους.
- γ) Ἀντιδιαφήμιση. Ὁ ὀργανισμός θά ἐλέγχει τήν ἀλήθεια τῶν δια-  
φημίσεων. Θά μπορεῖ, ὅταν κρίνει ὅτι διαφήμιση εἶναι παραπλα-  
νητική νά προβαίνει σέ ἀντιδιαφήμιση. Ἡ τηλεόραση καί τό ρα-  
διόφωνο θά διαθέτουν ἐλεύθερο χρόνο γιά τήν ἀντιδιαφήμιση.  
Θά μπορεῖ νά ζητᾷ ἀπό κάθε ἐπιχείρηση νά τεκμηριώνει τοὺς ἰσ-  
χυρισμούς της.
- δ) Ἡ δημιουργία τοπικῶν πληροφοριακῶν γραφείων γιά τοὺς κατανα-  
λωτές, πού θά παρέχουν μέ κατανοητό τρόπο τὰ ἀναγκαῖα γιά τή  
κατανόηση τῆς ἀγορᾶς στοιχεῖα, καθορισμός κανόνων γιά τό ποιές  
πληροφορίες πρέπει νά ἐπισυνάπτονται στό κάθε προϊόν ὥστε νά  
εἶναι κατατοπισμένος ὁ ἀγοραστής ἢ ἐπεξεργασία συστάσεων πρὸς  
τοὺς καταναλωτές ἢ ἐκπόνηση διακριτικῶν γνωρισμάτων πού θά  
διακρίνουν κατηγορίες προϊόντων ἀνάλογα μέ τήν ποιότητά τους.
- ε) Ὁ ὀργανισμός θά ἐπισημαίνει μὴ σοβαρές ἐπιχειρήσεις, προσπά-  
θειες παραπλάνησης τοῦ κοινοῦ καί γενικά θά ἐπιδιώκει τήν ἀποκα-  
τάσταση τῆς μονόπλευρα εὐνοϊκῆς εἰκόνας, πού προέρχεται ἀπὸ τή  
διαφήμιση.
- στ) Ὁ ὀργανισμός θά πρέπει νά προλαμβάνει τοὺς κινδύνους πού προέρ-  
χονται ἀπὸ διάφορα προϊόντα γιά τοὺς καταναλωτές. Θά ἐρευνᾷ  
ἐστίες κινδύνων καί θά προτείνει μέτρα γιά τήν ἀποφυγὴ ζημιῶν  
(π.χ. θά διαπιστώνει τίς ἐπιπτώσεις τῆς μόλυνσης τοῦ περιβάλλον-  
τος στὰ τρόφιμα καί θά εἰσηγεῖται μεταβολὴ καλλιεργειῶν).
- ζ) Ὁ ὀργανισμός θά ἐπιδιώκει σέ συνεργασία μέ τή βιομηχανία νά τυ-  
ποποιήσῃ τὰ προϊόντα καί νά ἀναπτύξῃ τύπους προϊόντων πού

- ζ) εξασφαλίζουν τή μεγαλύτερη δυνατή ασφάλεια καί απόδοση μέ τά δεδομένα τής τεχνολογίας.
- η) Ὁ οργανισμός θά συμπαρίσταται στούς καταναλωτές κατά τήν ἀσκήση τῶν ἀπαιτήσεών τους. θά ἔχει τό δικαίωμα νά ἀσκεῖ γιά λογαριασμό τοῦ συνόλου τῶν καταναλωτῶν ἀπαιτήσεις κατά ἐπεχειρήσεων σέ περιπτώσεις ἐξαπατήσεων, παραπλάνησης. θά παρέχει νομική βοήθεια. θά ἔχει τό δικαίωμα παρέμβασης σέ δίκες.



## II. Διαφήμιση

Ἡ διαφήμιση εἶναι ἓνα ἀπό τὰ κύρια μέσα πού χρησιμοποιεῖ ἡ ἀστική κοινωνία γιά νά ἐκπαιδεύσει τό λαό σέ μιά συμπεριφορά σύμφωνη μέ τούς σκοπούς της. Εἶναι μέσο κυριαρχίας πάνω στό πολίτη καί καταδυνάστευσής του, γιατί καθημερινά διαμορφώνει τό τρόπο σκέψης καί ζωῆς του χωρίς νά τό συνειδητοποιεῖ. Εἶναι ἀναγκαστός ὁ περιορισμός τῆς διαφήμισης.

Δέν πρέπει ὅμως νά παραβλέψουμε, ὅτι ἡ διαφήμιση ἐκτελεῖ ἐπίσης λειτουργία πληροφόρησης καί ἀποτελεῖ δραστηριότητα πού ὑποβοηθεῖ τήν αἰσθητική ἀναζήτηση καί δημιουργία. Ὁ περιορισμός της πρέπει γιά τοῦτο νά συμβαδίζει μέ ρύθμιση πού νά ἐξασφαλίζει τή διατήρηση τῶν πλεονεκτημάτων της. θά ἐπιδιωχθοῦν τὰ ἀκόλουθα μέτρα:

- α) Τά ἐξοδα διαφήμισης θά φορολογοῦνται μέ βάση προοδευτική κλίμακα.
- β) θά ἀπογορευεῖται ἡ διαφήμιση γιά προϊόντα ἐπικίνδυνα ἢ σέ τομεῖς ὅπου δέν εἶναι ἀναγκαῖα (φαρμακευτικά προϊόντα, πετρελαιοδῆ).
- γ) Οἱ ἐπιχειρήσεις πού διαφημίζουν θά εἶναι ὑποχρεωμένες ἐφ' ὅσον τό ζητήσῃ ὁ Ὄργανισμός Προστασίας τῶν Καταναλωτῶν νά ἀποδείξουν τήν ἀλήθεια τῶν ἰσχυρισμῶν τους. Σέ περίπτωση ἀναληθοῦς ἰσχυρισμοῦ θά δαπανοῦν τό ἴδιο ποσό πού κόστισε ἡ διαφήμιση γιά τήν ἀποκατάσταση τῆς ἀλήθειας.
- δ) Οἱ ἐπιχειρήσεις θά εὐθύνονται σέ ἀποζημίωση ἐφ' ὅσον τὰ προϊόντα τους δέν παρουσιάζουν τίς διαφημιζόμενες ἰδιότητες.
- ε) θά ἀπογορευεῖται ἡ διαφήμιση στή τηλεόραση καί στό ραδιόφωνο.

### III. Τρόφιμα

Ἡ διατροφή τοῦ πληθυσμοῦ πρέπει νά ἀνταποκρίνεται σέ κανόνες πού ἐξασφαλίζουν τήν ὑγεία του. Σήμερα ἐγκυμονοῦν κίνδυνοι καί ἀπό τά ἀλλοιωμένα τρόφιμα πού κυκλοφοροῦν στήν ἀγορά καί ἀπό τήν ἀλόγιστη χρήση ξένων οὐσιῶν στά τρόφιμα. Γιά τοῦτο σκοπός μας εἶναι :

- α) Ἡ ἐκκαθάριση καί κωδικοποίηση τῆς νομοθεσίας. Ἡ τυποποίηση τῶν προγραφῶν γιά τά τρόφιμα σ' ἕνα "κώδικα τροφίμων" ὅπου θά ὑπάρχουν καταχωρημένοι οἱ κανόνες πού ἰσχύουν γιά τή σύνδεση καί τή διατήρηση κάθε τροφίμου.
- β) Ἡ συσκευασία τῶν τυποποιημένων τροφίμων πρέπει νά περιέχει πλήρεις ἐνδείξεις γιά τό περιεχόμενο, τίς ξένες οὐσίες καί τό χρόνο μετά τόν ὁποῖο θέ θά ἐπιτρέπεται ἡ κατανάλωση τοῦ τροφίμου.
- γ) Ἡ δημιουργία σέ κάθε νομό ἐργαστηρίων ἐλέγχου, πού θά παρακολουθοῦν καί θά ἐλέγχουν τά τρόφιμα πού βρίσκονται στήν ἀγορά.
- δ) Ὁ ἐλεγχος χρήσης λιπασμάτων καί γεωργικῶν φαρμάκων γιά νά εἶναι τά τρόφιμα φυσιολογικά.

Τ μ ῆ μ α Δ'

Ἡ Πραγμάτευση τῆς λαϊκῆς κυριαρχίας καί τῆς κοινωνικῆς  
δικαιοσύνης

Κ ε φ ᾶ λ α ι ο Α'

Μέτρα γιὰ τήν ἐξασφάλιση τῆς πολιτικῆς δημοκρατίας



Ἡ ἀναθεώρηση τοῦ Συντάγματος

Τό ΠΑ.ΣΟ.Κ. ἔχει δηλώσει ὅταν ψηφίστηκε τό σημερινό Σύνταγμα τῆς χώρας, ὅτι θά ἐπιδιώξει τήν ἀναθεώρησή του ἢ καί τήν ψήφιση νέου Συντάγματος.

Τό νέο Σύνταγμα θά πρέπει:

- α. Νά προβλέπει τίς διαδικασίες ἐκεῖνες πού θά καταστήσουν δυνατή τήν ἀναδιάρθρωση τῆς οἰκονομικῆς, κοινωνικῆς καί πολιτικῆς δομῆς τῆς χώρας, καί νά κατοχυρώνει τίς μεταρρυθμίσεις, πού θά εφαρμοσθοῦν (κοινωνικοποίηση, αὐτοδιαχείριση, προγραμματισμός).
- β. Νά συμβάλει στή δημιουργία τῶν δομῶν (περιφερειακή ὀργάνωση, τοπική αὐτοδιοίκηση) πού θά ἐπιτρέπουν τήν ἐνεργή συμμετοχή τοῦ λαοῦ στή διακυβέρνηση τῆς χώρας γιά νά εἶναι ἡ ἀσκηση τῆς ἐξουσίας ἀποτέλεσμα οὐσιαστικῆς δημοκρατικῆς διαδικασίας. θά καθιερώνει τό δημοκρατικό προγραμματισμό μέ τή συνεργασία κοινωνικῶν φορέων, ὅπως τῶν συνδικαλιστικῶν ὀργανώσεων καί τῶν συνεταιρισμῶν. θά καθιερώνει τή διοικητική ἀποκέντρωση καί θά ἐξασφαλίζει τήν αὐτονομία τῆς τοπικῆς αὐτοδιοίκησης.
- γ. Νά ἐξασφαλίζει τήν ἀδέσμευτη λαϊκή κυριαρχία. Σήμερα τό Σύνταγμα ἐπιτρέπει τή συγκέντρωση καί τήν ἀνέλεγκτη ἀσκηση τῆς ἐξουσίας ἀπό τόν Πρόεδρο τῆς Δημοκρατίας, καί τήν ἐξουθένωση τῆς Βουλῆς, καί τῆς λαϊκῆς θέλησης μέ μιά τακτική τετελεσμένων γεγονότων καί πολιτικῶν πιέσεων ἀπό τήν πλευρά τῆς ἐκτελεστικῆς ἐξουσίας. Τό ΠΑ.ΣΟ.Κ. θά προτείνει τήν ἀναμόρφωση τῶν σχέσεων ἀνάμεσα στόν Πρόεδρο τῆς Δημοκρατίας, τήν Κυβέρνηση καί τή Βουλή ὥστε ὁ Πρόεδρος νά ἔχει ρόλο ρυθμιστικό καθορισμένο μέ σαφήνεια, ἡ Κυβέρνηση νά εἶναι τό κέντρο τῆς ἐκτελεστικῆς ἐξουσίας καί ἡ Βουλή νά ἔχει τή δυνατότητα νά ἐλέγξει τίς πράξεις τῆς ἐκτελεστικῆς ἐξουσίας καί τό κυριώτερο νά μπορεῖ νά τίς διαπλάθει. Οἱ περιορισμοί πού παρεμποδίζουν τή Βουλή νά ἐξετάζει ὅλα ἀνεξαίρετα τά θέματα στούς τομεῖς τῆς ἐθνικῆς ἀμυνας, τῆς ἀσφάλειας καί τῆς ἐξωτερικῆς πολιτικῆς πρέπει νά καταργηθοῦν. Ἡ Βουλή πρέπει νά εἶναι ἐλεύθερη νά συνιστᾷ ἐπιτροπές γιά τήν ἀσκηση ἐλέγχου σέ ὁποιαδήποτε τομέα καί γιά ὁποιοδήποτε θέμα.
- δ. Νά προβλέπει τήν ἀπαλλαγή τῆς πατρίδας μας ἀπό τούς στρατιωτικούς,

πολιτικούς και οικονομικούς συνασπισμούς εκείνους που δεν έξυπηρετούν τὰ συμφέροντά της. Νά άπαγορεύσει τήν έγκατάσταση ξένων βάσεων στόν τόπο μας και τήν ύπαγωγή τών έλληνικών ένόπλων δυνάμεων σέ ξένα διοίκηση.

ε. Νά κατοχυρώνει όσο τό δυνατόν πιο πλατειά τὰ δικαιώματα του ανθρώπου και του πολίτη. Νά καθερώνει μέ έπιτακτικούς κανόνες που έπιδέχονται άμεση έφαρμογή και δικαστική κύρωση, τὰ κοινωνικά εκείνα δικαιώματα που είναι θεμελιώδη όπως τό δικαίωμα εργασίας ή κοινωνικής ασφάλισης.

στ. Νά προβλέπει τόν χωρισμό του Κράτους και Έκκλησίας και νά διακηρύξει ρητά τήν έλευθερία τής θρησκευτικής συνείδησης.

Έάν τό ΠΑ,ΣΟ.Κ. δέν εξασφαλίσει τήν πλειοψηφία εκείνη που θά έπitrέπει τήν αναθεώρηση του Συντάγματος θά έπιδιώξει τήν έφαρμογή του Συντάγματος σέ τρόπο ώστε νά τεθεί τέρμα στην πρακτική του περιορισμού τών δικαιωμάτων του πολίτη και στην σιωπηλή έγκαθίδρυση άύταρχικου κράτους.

./..

Ἡ Βουλὴ. Τὰ Πολιτικά Κόμματα. Ἡ Κυβέρνηση.

Καμμιά ἑλληνικὴ Βουλὴ μετὰ τὸ τέλος τοῦ ἐμφύλιου πόλεμου δέν ἦταν ἀντιπροσωπευτικὴ τοῦ ἑλληνικοῦ λαοῦ γιὰτί τόσο ὁ ἐκλογικὸς νόμος ὅσο καὶ οἱ συνθήκες ψηφοφορίας νόθευαν τὴ λαϊκὴ θέληση. Τὸ ΠΑ.ΣΟ.Κ. θὰ ἐπιδιώξει νὰ καθιερώσει τὴν ἀπλὴ ἀναλογικὴ σὰν ἐκλογικὸ σύστημα, καὶ νὰ ἐξασφαλίσαι συνθήκες ἀσκήσεως τοῦ ἐκλογικοῦ δικαιώματος, ὥστε τὰ ἀποτέλεσμα τῆς ἐκλογῆς νὰ ἀνταποκρίνεται στὴ θέληση τοῦ ἐκλογικοῦ σώματος. Τὸ ΠΑ.ΣΟ.Κ. θὰ προχωρήσει στὴν τροποποίησιν τοῦ σημερινοῦ συστήματος τοῦ σταυροῦ ποὺ διαιωνίζει τίς παλαιοκομματικὰς μορφὰς πολιτικῆς ὀργάνωσης. Σκοπὸς μιᾶς μεταρρύθμισης πρέπει νὰ εἶναι:

- α. νὰ συμμετάσχουν στὴ Βουλὴ ὄχι γνωστὰς προσωπικότητες στὸ τέρμα τοῦ βίου τους, ἀλλὰ νέα ἱκανὰ πρόσωπα χωρὶς τοὺς περιορισμοὺς ποὺ ἐπιβάλλει ἡ μικροπολιτικὴ,
- β. νὰ ἐκπροσωπηθοῦν οἱ ἐργαζόμενοι,
- δ. νὰ διευκολυνθεῖ ἡ ἀνάπτυξη τῶν πολιτικῶν θέσεων τόσο στὸν προεκλογικὸ ἀγῶνα ὅσο καὶ μετεκλογικά.

Ὁ ἐκλογικὸς νόμος ἐπιβάλλεται τέλος νὰ προβλέπει νομοθετικὴ ρύθμιση γιὰ νὰ ψηφίζουν οἱ νέοι μόλις συμπληρώσουν τὰ 18 χρόνια ἡλικίας καὶ γιὰ τὴν κατοχύρωσιν τῆς ψήφου τῶν Ἑλλήνων ποὺ διαμένουν στὸ ἐξωτερικόν.

Τὸ κύριον πρόβλημα τῆς κοινοβουλευτικῆς συστήματος σήμερον εἶναι ἡ ἀδυναμία τῆς Βουλῆς νὰ διαμορφώσει πολιτικὴ καὶ νὰ ἐλέγξει τὴν ἐκτελεστικὴ ἐξουσίαν. Τὰ προβλήματα, ποὺ ἀντιμετωπίζει ἡ Κυβέρνησις εἶναι πολυσύνθετα καὶ μέ ἐντονο τεχνικὸ χαρακτήρα. Ἡ ἀντιμετώπισή τους προϋποθέτει ἐξειδικευμένα ἐπιστημονικὰ ἐπιτελεῖα ποὺ εἶναι σέ θέσιν νὰ συλλέξουν στοιχεῖα καὶ νὰ ἐκπονήσουν λύσεις. Οἱ βουλευτὲς δέν διαθέτουν τὰ μέσα γιὰ νὰ ἔχουν στοιχειώδη ἐποπτεῖα τῶν προβλημάτων ποὺ συζητοῦν. Παρέχουν τυπικὰς ἐγκρίσεις στὰ ἀποτελέσματα διαδικασίας, ποὺ ἐλάχιστα ἐπηρεάζουν. Ἡ Βουλὴ δέν πραγματοποιεῖ πολλὰς φορές οὔτε καὶ οὐσιαστικόν πολιτικόν ἐλεγχον, γιὰτί οἱ κυβερνήσεις τῆς Δεξιᾶς ἔχουν συστηματικὰ ἀρνηθεῖ νὰ παρέχουν πληροφορίες καὶ στοιχεῖα, ποὺ ἐπιτρέπουν θεμελιωμένη κριτικὴ. Οἱ βουλευτὲς ἐξαντλοῦνται ἔτσι σέ θεαματικὰς πρωτοβουλίας γιὰ τὰ ἐποσιώδη ἀντὶ μέ σωστὴ ἐνασχόλησιν γιὰ τὰ οὐσιώδη. Ἡ ἀναμόρφωσις τῆς δουλειᾶς τοῦ κοινοβουλίου πρέπει νὰ ἔχει γιὰ τοῦτο σὰν κύριους ἀξονες:



- α. Τήν πλήρη πληροφόρηση τῆς Βουλῆς. Ἡ Κυβέρνηση καί οἱ δημόσιες ὑπηρεσίαι θά εἶναι ὑποχρεωμένες νά παρέχουν ὅλα τά στοιχεῖα πού εἶναι ἀπαραίτητα γιά τήν ἐκτίμηση τῶν μομοσχεδίων καί τῶν Κυβερνητικῶν διοικητικῶν πράξεων.
- β. Ἡ Βουλή, οἱ κοινοβουλευτικές ὁμάδες, οἱ κοινοβουλευτικές ἐπιτροπές κι' ἀκόμα καί οἱ βουλευτές ἀτομικά θά ἔχουν στή διάθεσή τους τά τεχνικά μέσα καί τό εἰδικευμένο προσωπικό τό ἀπαραίτητο γιά νά ἀνταποκριθοῦν στό ἔργο τους.
- γ. Θά ἀναπτυχθεῖ ὁ ρόλος τῶν κοινοβουλευτικῶν ἐπιτροπῶν σάν ὀργάνων ἐλέγχου μέ δυνατότητα δημοσίων συνεδριάσεων καί ἐξέταση μαρτύρων ἢ ἐμπειρογνομόνων σχετικά μέ τά συζητούμενα θέματα. Θά διευκολυνθεῖ ἡ σύσταση ἐξεταστικῶν ἐπιτροπῶν πάνω σέ εἰδικά θέματα.
- δ. Θά αὐξηθεῖ ὁ χρόνος πού ἀφιερώνεται γιά τίς ἐρωτήσεις καί ἐπερωτήσεις κύρια γιά νά συζητοῦνται ἐπερωτήσεις, πού θά ὑποβάλλουν κόμματα.

Ἡ βελτίωση τῆς λειτουργίας τῆς Βουλῆς προϋποθέτει ὄχι μόνο τή νομοθετική ἀναγνώριση τῆς σημασίας τῶν πολιτικῶν κομμάτων ἀλλά καί τή διασφάλιση τῆς λειτουργίας τους. Οἱ διάφορες ρυθμίσεις κυρίως διοικητικές (π.χ. ἀφισοκόλληση μετά ἀπό ἄδεια τῆς ἀστυνομίας, ἀπαγόρευση πολιτικῶν ἀναγγελιῶν στήν τηλεόραση καί τό ραδιόφωνο), πού περιορίζουν τή δραστηριότητα τῶν κομμάτων, ἐνῶ ταυτόχρονα ἡ δεξιὰ χρησιμοποιοῖ ἀνέλεγκτα τόν κρατικό μηχανισμό γιά τοὺς σκοπούς της, θά καταργηθοῦν. Οἱ ἐκλογικές δαπάνες τῶν κομμάτων θά καλύπτονται μερικά ἀπό τό δημόσιο. Τά πολιτικά κόμματα θά δημοσιεύουν ὑποχρεωτικά τόν προϋπολογισμό τους καί τά ὄνόματα τῶν ἐνισχυτῶν τους, πού δέν εἶναι ὀργανωμένα μέλη. Ἐνώσεις προσώπων κάθε μορφῆς πού δημοσιεύουν πολιτικές διαφημίσεις θά ἀνακοινῶνουν στή διαφήμιση τά φυσικά πρόσωπα πού τίς διοικοῦν, καί θά δηλώνουν δημόσια τοὺς χρηματοδότες τους.

Ἡ δουλειά τῆς Κυβέρνησης διακρίνεται σήμερα ἀπό ἔλλειψη συνεννόησης καί συντονισμοῦ μεταξύ τῶν ὑπουργείων καί ἀπουσία προγράμματος δουλειᾶς μέ ἱεράρχηση στόχων. Τό ἀποτέλεσμα εἶναι νά ἀπαιτεῖται ἡ πρωθυπουργική παρέμβαση γιά νά γίνει δεκτὴ ὁποιαδήποτε γενική κατευθυντήρια γραμμή. Ἡ ἀναμόρφωση τῆς λειτουργίας τῆς Κυβέρνησης θά ἔχει σά σκοπό τόν καλύτερο συντονισμό καί προγραμματισμό τῶν ἐργασιῶν της.

Ἡ διάρθρωση τῶν ὑπουργείων θά ἀνταποκρίνεται στίς ἀνάγκες τοῦ προγραμματισμοῦ.

Ἡ κυβερνητική ὑπηρεσία πληροφοριῶν (Κ.Υ.Π.) πού ὑπάγεται στόν πρωθυ-

πουργό θά συγχωνευθεῖ μέ ὅλες τίς ἄλλες ὑπηρεσίες πληροφοριῶν (ὅπως π.χ. ἡ Γ.Δ.Ε.Α.) σέ ἐνιαῖο ὀργανισμό. Ἀποστολή του δέν θά εἶναι ἡ παρακολούθηση τῶν ὑπολοίπων πολιτικῶν παρατάξεων κάτω ἀπό τό πρόσχημα τῆς διασφάλισης τῆς συνταγματικῆς τάξης, ἀλλά ἡ προέπι-  
ση τῆς ἐθνικῆς ἀσφαλείας. Δραστηριότητες ὁμάδων ἢ ἀτόμων στό ἐσω-  
τερικό θά παρακολουθοῦνται ἀποκλειστικά ἀπό τήν ἀστυνομία καί μόνο ἐφ'ὅσον ἐμπίπτουσιν στίς ἀπαγορεύσεις τῆς ποινικῆς νομοθεσίας.

./..

91 Ένοπλες Δυνάμεις

1. Ο στρατός, ανήκει στο Έθνος. Αποτελεί έγγυητή της έθνικης ανεξαρτησίας, δηλαδή της οίκονομικης πολιτικής και στρατιωτικής ελευθερίας του Έθνους. Οι ένοπλες δυνάμεις και τά σώματα άσφαλείας υπηρετούν τό Έθνος και τό λαό και βρίσκονται κάτω από τόν συνεχή, πλήρη και αποτελεσματικό έλεγχο της νόμιμα εκλεγμένης πολιτικής ήγεςίας της χώρας. Κάθε προσπάθεια έπηρεασμού των στρατευμένων παιδιών του λαού ενάντια στο πνεύμα και τό γράμμα του συντάγματος αποτελεί παραβίαση του δημοκρατικού πολιτεύματος.

Όλα τά κέντρα λήψεως αποφάσεων τά σχετικά μέ τήν άμυνα και τήν ασφάλεια υπάγονται υπό τόν έθνικό έλεγχο. Κάθε σχέση μέ στρατιωτικές υπηρεσίες ή υπηρεσίες πληροφοριών ξένων χωρών λύνεται.

Είδική έπιτροπή άμύνης της Βουλής παρακολουθεί τή λειτουργία των ενόπλων δυνάμεων. Τά προβλήματα των ενόπλων δυνάμεων θά είναι άνοιχτά στη δημόσια συζήτηση. Απόρρητα θά πρέπει νά παραμένουν θέματαμόνον άμεσα συσχετισμένα μέ τήν ασφάλεια (διάταξη δυνάμεων, έπιχειρησιακά σχέδια κ.λ.π.).

2. Ο στρατός είναι πολιτικά ουδέτερος στις κοινωνικές και πολιτικές διαμάχες. Τά καθήκοντα άστυνόμευσης στο έσωτερικό είναι ξένα προς τήν αποστολή του. Δέν υπάρχει έσωτερικός αντίπαλος, τόν όποϊον όφείλει νά έπιτηρεϊ.

Δέν υφίσταται υποχρέωση υπακοής και πειθαρχίας νομική ή ήθική σέ περίπτωση κήρυξης του στρατιωτικού νόμου χωρίς τήν άδεια της Βουλής και τίς λοιπές συνταγματικές προϋποθέσεις ή κατάλυσης του δημοκρατικού πολιτεύματος. Άξιωματικοί και όπλίτες έχουν αντίθετα υποχρέωση νά άρνηθοϋν υπακοή.

Δέν αποτελούν αποστολή των ενόπλων δυνάμεων δραστηριότητες που ανήκουν στην πολιτική έξουσία ή στους πολίτες. Απαγορεύεται για τοϋτο π.χ. ή διατήρηση και χρήση μαζικών μέσων επικοινωνίας μέ τό κοινό όπως ή YENEΔ.

Κάθε στρατευμένος Έλληνας κάθε μόνιμος άξιωματικός πρέπει νά νοιώθει σαν έλεύθερος πολίτης που έχει υποχρεώσεις και δικαιώματα για νά είναι συνειδητά πρόμαχος του Έθνους και της λαϊκής κυριαρχίας.



2. Ὁ στρατιώτης καί ὁ ἀξιωματικός εἶναι πολίτες μέ στολή, καί κατά συνέπεια διατηροῦν στό ἀκέραιο τά ἀτομικά καί πολιτικά τους δικαιώματα. Μποροῦν νά συμμετέχουν ἐλεύθερα στήν πολιτική ζωή, ἐφ' ὅσον ἡ πολιτική τους δραστηριότητα ἐκδηλώνεται ἔξω ἀπό τό στράτευμα. Μποροῦν νά διαβάζουν καί στούς στρατῶνες τίς ἐφημερίδες καί τά βιβλία τῆς ἐπιλογῆς τους. Μποροῦν νά συμμετέχουν σέ συνδικαλιστικές ὁργανώσεις γιά τήν προάσπιση τῶν ὑλικῶν τους συμφερόντων. Μποροῦν νά ἐκφέρουν ἐλεύθερα τή γνώμη τους. Στή δημόσια ὕψιζη γύρω ἀπό τά μέσα τά ὁποῖα χρειάζεται ὁ στρατός γιά νά ἐκπληρώσει τήν ἀποστολή του μπορεῖ καί πρέπει νά συμμετέχουν οἱ στρατιωτικοί.
3. Γιά νά βελτιωθοῦν οἱ σχέσεις μεταξύ κληρωτῶν καί ἀξιωματικῶν καί μεσάζυ τῶν ἴδιων τῶν ἀξιωματικῶν ὥστε νά μή διαωνέονται ἀπό αὐθαίρεσία καί καταναγκασμό ἀλλά ἀπό συντροφικότητα θά ἐπιβιωχθεῖ:
  - α) Ἡ ἀναθεώρηση τοῦ τρόπου κρίσης καί προαγωγῶν. Στίς ἐπιτροπές κρίσης θά συμμετέχουν πρόσωπα πού ἐπιλέγουν οἱ ἴδιοι οἱ ἀξιωματικοί μεταξύ τους.
  - β) Ἡ δημιουργία ἐπιτροπῶν ἀπό κληρωτούς καί ἀξιωματικούς, πού θά ἐκφέρουν γνώμη γιά ὅλα τά προβλήματα τῆς καθημερινῆς ζωῆς στούς τόπους στρατωνισμοῦ.
  - γ) Ὁ περιορισμός τῶν πειθαρχικῶν δικαιωμάτων τῶν ἀξιωματικῶν σέ καιρό εἰρήνης. Ἐλαφρά πειθαρχικά παραπτώματα θά κρίνονται ἀπό ἐπιτροπές πού συμμετέχουν στρατιῶτες.
  - δ) Ἡ κατάργηση τῆς στρατιωτικῆς δικαιοσύνης σέ περίοδο εἰρήνης καί ἡ ἀναμόρφωση τοῦ στρατιωτικοῦ ποινικοῦ κώδικα.
4. Ὁ στρατός πρέπει νά ἔχει τή μεγαλύτερη δυνατή ἀποτελεσματικότητα, ὥστε τόσο ὁ ἐχθός μέ τήν προσωπική τῶν πιθανῶν ἀπωλειῶν νά ἀποτρέπεται ἀπό ὁποιαδήποτε ἐπιθετική ἐνέργεια ὅσο καί ὁ πολίτης νά ἔχει ἐμπιστοσύνη στήν ὑπεράσπισή του.

Ἡ ὑποχρεωτική θητεία θά διατηρηθεῖ, ἀλλά θά μειωθεῖ βαθμιαία, ἀρχικά σέ 18 μῆνες, καί μετὰ στόν ἀναγκαῖο γιά τήν ἐκπαίδευση καί τήν ἐπάνδρωση τοῦ στρατιωτικοῦ μηχανισμοῦ χρόνο. Ἡ στράτευση τῶν γυναικῶν θά ἀναμορφωθεῖ ὥστε νά ἀνταποκρίνεται πραγματικά στίς ἐπιταγές τῆς ἰσότητος τῶν φύλων. Ἡ στρατιωτική ἐκπαίδευση τῶν νεοσυλλέκτων θά βελτιωθεῖ. Οἱ ἐφεδροὶ θά καλοῦνται σέ περιδδικές ἀσκήσεις γιά νά διατηρήσουν τήν ἱκανότητά τους.

θά ἐξασφαλισθεῖ ὁ σύγχρονος ἐξοπλισμός τῶν ἐνόπλων δυνάμεων. θά

4. δημιουργηθούν στη χώρα οι απαραίτητες βιομηχανίες για την κατασκευή ανταλλακτικών, έλαφρων όπλων κ.λ.π., ώστε να μειωθεί η εξάρτησή της από ξένους προμηθευτές.

5. Η μελλοντική στρατιωτική πολιτική του ΠΑ.ΣΟ.Κ. καθορίζεται από τις επιλογές του στην εξωτερική πολιτική. Ειδικότερα από την **έπιδίωξη**:

α) Της δημιουργίας στα Βαλκάνια και στην ανατολική Μεσόγειο αποπυρηνικοποιημένης ζώνης περιορισμένων εξοπλισμών, την ούδετεροποίηση των Βαλκανίων και της ανατολικής Μεσογείου, την αποχώρηση των στόλων και στρατών, των υπερδυνάμεων από τη Μεσόγειο.

β) Της δημιουργίας στα Βαλκάνια και στην ανατολική Μεσόγειο ζώνης, όπου σ' ένα άμοιβαίο σύστημα ασφάλειας και ελέγχου των εξοπλισμών θα υπάρξει ή ισορροπία των δυνάμεων τέτοια, πού θα αποκλείει την παραβίαση του έθνικοῦ χώρου.

Όταν έπιτεκνθούν οι προϋποθέσεις αυτές ή άμυντική πολιτική της Ελλάδας θα βασίζεται κύρια στην άμυντική και έπιθετική λαϊκή κινητοποίηση.

Η άμυντική λαϊκή κινητοποίηση θα έχει σκοπό να μεταβάλει τό σύνολο της χώρας σε πεδίο ένοπλης αντίστασης σε τρόπο ώστε να μην είναι δυνατή σε κανένα έχθρό ή παραμονή του χωρίς σοβαρές απώλειες σε πρόσωπα ή υλικό. Παράδειγμα αποτελεί τό Βιετνάμ.

Η έπιθετική λαϊκή κινητοποίηση θα έχει σκοπό τή μεταφορά στη χώρα του έχθρου μέ συνεχείς δολιοφθορές τήν κατάσταση άνταρτοπόλεμου και έτσι τόν έξαναγκασμό του σε ύποχώρηση.

Μιά τέτοια πολιτική προϋποθέτει τή προετοιμασία όλόκληρου του λαού σε άμυντικά καθήκοντα και τήν κινητοποίησή του σε ὅρα ανάγκης. Είναι πολιτική καθολικής λαϊκής άμυνας. Συνεπάγεται τήν ίδρυση πολιτοφυλακής, πού θα είναι συνδεδεμένη μέ τούς φορείς της έξουσίας σέτοπικό επίπεδο, τήν προσαρμογή του έξοπλισμοῦ, της εκπαίδευσης των στρατιωτών και της οργάνωσης του στρατεύματος.

#### IV. Ἡ Ἀποκατάσταση τῆς δημοκρατικῆς λειτουργίας τοῦ κρατικοῦ μηχανισμοῦ

Ὁ κρατικός μηχανισμός στήριξε τὴν ἐπτάχρονη δικτατορία γιατί ἦταν ἔκφραση τῆς ἰδεολογίας ποὺ ἀκολουθοῦσε ὁ ἴδιος καὶ τῆς πολιτικῆς ποὺ ἐφάρμοζε μετὰ τὸ τέλος τοῦ ἐμφύλιου πόλεμου. Ἡ χούντα δὲν ἦταν παρὰ μιά ἀπὸ τρεῖς διάφορες ομάδες στὰ πλαίσια τοῦ νόμιμου κράτους ποὺ χρησιμοποιοῦσε ἡ δεξιά καὶ οἱ ξένοι πάτρονές της γιὰ νὰ διασφαλίσει τὴν ἐξουσία της. Ὁ κρατικός μηχανισμός ἔχει μείνει μέχρι σήμερα ὁ ἴδιος καὶ οἱ διάφορες ομάδες ποὺ ἀποτελοῦν πυρῆνες φασιστικῆς νοοτροπίας συνεχίζουν νὰ ἐργάζονται ἀνενόχλητα. Ἡ ἀποχουντοποίηση δὲν μπορεῖ ἐπόμενα νὰ πραγματοποιηθεῖ μὲ τὴν ἀπομάκρυνση ἢ καὶ τιμωρία τοῦ ἑνὸς ἢ ἄλλου συνεργάτη τῆς δικτατορίας. Προϋπόθεση γιὰ τὴν ἀποκατάσταση τῆς δημοκρατικῆς λειτουργίας τοῦ κρατικοῦ μηχανισμοῦ εἶναι ἡ καταστροφή τοῦ φασιστικοῦ πλέγματος στὴ διοίκηση, ἡ ἐκρίζωση τῆς φασιστικῆς νοοτροπίας, ἡ διαπαιδαγώγηση τῶν δημοσίων ὑπαλλήλων στὰ δημοκρατικά ἰδεώδη καὶ ἡ ἐπάνδρωση τῆς διοίκησης μὲ δημοκρατικά στελέχη. Ἡ ἀποκατάσταση τῆς δημοκρατικῆς λειτουργίας εἶναι γιὰ τοῦτο μιά μακροχρόνια προσπάθεια. Εἶναι ἀπαραίτητα ὅμως μερικά ἀμεσα μέτρα ὅπως:

1. Ἡ ἀπομάκρυνση ἀπὸ τὴ διοίκηση, τρεῖς ἐνοπλεις δυνάμεις καὶ τρεῖς δυνάμεις ἀσφαλείας, ὁσων συνεργάστηκαν μὲ τὸ δικτατορικό καθεστῶς ἢ παρέχουν τὴν ὑποστήριξή τους στὶς φασιστικὲς ὁργανώσεις.
2. Ἡ ἀπομάκρυνση ἀπὸ τὴ δικαιοσύνη ὅλων τῶν δικαστικῶν, ποὺ δὲν τήρησαν κατὰ τὴ διάρκεια τῆς δικτατορίας τὴ στάση ποὺ τοὺς ἐπέβαλε τὸ λειτούργημά τους.
3. Ἡ διάλυση ὅλων τῶν παρακρατικῶν ὁργανώσεων καὶ μηχανισμῶν καθὼς καὶ τῶν ὁμάδων, ποὺ ἐφαρμόζουν βία στὴν πολιτικὴ διαμάχη.

Ταυτόχρονα θὰ πρέπει νὰ ἐπιδιωχθεῖ ἡ ἀναμόρφωση τῆς διοίκησης σὲ τρόπο ὥστε καὶ ἂν ἀκόμη ἡ δεξιά θελήσει νὰ ἐπιβάλλει αὐταρχικό καθεστῶς τοῦτο νὰ μὴν εἶναι πιά δυνατό.



V. Τά δικαιώματα του ανθρώπου και του πολίτη

Τό σημερινό σύνταγμα προβλέπει λίγο ως πολύ τά βασικά δικαιώματα του ανθρώπου και του πολίτη. Τά δικαιώματα αυτά περιορίζονται όμως με σειρά από νόμους και διοικητικές διατάξεις και κύρια με τήν καθημερινή πρακτική τής διοίκησης. "Αν και τό σύνταγμα κατοχυρώνει π.χ. τόσο τήν έλευθερία τής γνώμης όσο και τήν έλευθερία του τύπου ή άστυνομία καταδιώκει τό πούλημα πολιτικών έντύπων σέ δημόσιους χώρους ή τήν άφισσοκόλληση. Πέρα λοιπόν από τή νέα διατύπωση των συνταγματικών διατάξεων μέ τρόπο ξεκάθαρο, και μέ βάση τό χάρτη των ανθρωπίνων δικαιωμάτων του "Οργανισμού "Ηνωμένων Έθνών, χρειάζεται ή έκκαθάριση τής νομοθεσίας και κύρια ο έλεγχος τής καθημερινής πρακτικής.

4. Για τή διασφάλιση των ανθρωπίνων δικαιωμάτων και των δικαιωμάτων του πολίτη θά δημιουργηθεϊ ένας νέος θεσμός: θά ορισθεϊ σ' "Επίτροπος των Δικαιωμάτων του Πολίτη.

"Αποστολή του θά είναι ή προστασία των πολιτών είτε άτομικά είτε συλλογικά ένάντια σέ κάθε περιορισμό ή σέ κάθε προσβολή των δικαιωμάτων ή των έλευθεριών τους από τό κράτος ή κρατικούσ οργανισμούς.

"Ο "Επίτροπος θά εκλέγεται από τό κοινοβούλιο. "Η θητεία του θά διαρκεϊ πέντε χρόνια.

Κάθε πολίτης θά μπορεί νά άπευθύνεται στον επίτροπο για άνά ζητήσει τή συμπάρσταση του ή νά αναφέρει τήν καταπάτηση συνταγματικών έλευθεριών. "Ο "Επίτροπος θά μπορεί νά έπιλαμβάνεται και αύτεπάγγελτα κάθε θέματος πού έχει σχέση μέ τήν άποστολή του. Θά μπορεί νά παρεμβαίνει σέ διοικητικές διαδικασίες, νά συμμετέχει σέ δίκες και νά προσφεύγει στά δικαστήρια.

"Ο "Επίτροπος θά έχει τό δικαίωμα νά έρευνά μία υπόθεση, νά ζητη άπό τή διοίκηση στοιχεϊα, νά συγκεντρώνει τίς αναγκαίες πληροφορίες, νά κατατοπίζεται στό περιεχόμενο έγγράφων χωρίς ή διοίκηση νά μπορεί νά του άντιτάξει όποιοδήποτε άπόρρητο. Θά μπορεί νά έξετάζει μάρτυρες, νά όρίζει πραγματογνώμονες και νά προβαίνει σέ αύτοψία. Θά έχει τά δικαίωμα νά άπευθύνει μομφές στις ύπηρεσίες των οποίων οι ένέργειες ή παραλείψεις όδήγησαν σέ προσβολή των δικαιωμάτων και έλευθεριών του πολίτη. Οι μορφές θά δημοσιεύονται.

Θά έχει τό δικαίωμα έλεύθερης πρόσβασης στό ραδιόφωνο και στή τηλεόραση.

Μία φορά τό χρόνο θά συννάσσει έκθεση τό Κοινοβούλιο, πού και θά

1. δημοσιεύεται. θα προβαίνει στις ανακοινώσεις που κρίνει σκόπιμες και θα διαβιβάζει τις παρατηρήσεις του οποτεδήποτε προς τό Κοινοβούλιο. θα απολαμβάνει άσυλίας για να μην υπόκεινται σε πιέσεις.
2. Για την επέκταση της προστασίας του πολίτη θα καθιερωθούν δύο νέα δικαιώματα, τό δικαίωμα πληροφόρησης και τό δικαίωμα σεβασμού του ιδιωτικού βίου.

α) Τα προβλήματα που συναντά ο πολίτης στό επάγγελμα, στη καθημερινή ζωή, στην κάθε μορφής δραστηριότητά του δέν μπορούν να αντιμετωπισθούν μέ τις γνώσεις που τυχαία διαθέτει. Ο πολίτης χρειάζεται στοιχεΐα, πληροφορίες για να κρίνει και να ενεργήσει. Προτού χτίσει ένα σπίτι πρέπει να ξέρει τούς όρους δόμησης και τις πιθανές φορολογικές επιβαρύνσεις. Τό σωματείο που θέλει να προστατεύσει τό περιβάλλον από τά απόβλητα εργασίας πρέπει να είναι σε θέση να μάθει ποιές υποχρεώσεις επέβαλε ή διοίκηση στό εργοστάσιο κατά την εγκατάστασή του.

Στή σύγχρονη τεχνική κοινωνία τό άτομο εξαρτάται από τή σωστή πληροφόρηση. Η εξάρτησή του αυτή παρέχει σ'αυτούς που κατέχουν τή πληροφόρηση, τή δυνατότητα να επιβάλουν τήν εξουσία τους μέ κατακράτηση της πληροφόρησης. Είναι σ'όλους γνωστή ή σημερινή τακτική της δημόσιας διοίκησης να όχυρώνεται πίσω από τό απόρρητο ώστε να μην πληροφορεί και να μπορεί να παίρνει έτσι τις αποφάσεις της χωρίς να διατρέχει τή δυνατότητα κριτικής και έλέγχου. Στην αυτόαρχική κοινωνία που ζούμε ή μειοψηφία των προνομιούχων επιχειρηματολογεί για να δικαιολογήσει τή πολιτική της κατακρατώντας όρισμένες πληροφορίες και κροβάλλοντας αποκλειστικά άλλες. Η δεξιά ποτέ δέν πληροφορήσε τόν πληθυσμό π.χ. για την έκταση της διεΐσδυσης του ξένου κεφαλαίου στην ελληνική οίκονομία και τό βαθμό συγκέντρωσης του κεφαλαίου (μονοπώλια) ενώ ιδιαιτυμπανίζει τό ύψος των ξένων επενδύσεων σά δείγμα σταθερότητας της οίκονομίας. Η κοινωνική αλλαγή που επιδιώκει τό ΠΑ.ΣΟ.Κ. θα εξαρτηθεί σε μεγάλο βαθμό από τή δυνατότητα εξασφάλισης πραγματικής έλευθερίας πληροφόρησης. Γιατί μόνο οι σωστά πληροφορημένοι πολίτες θα υποβοηθήσουν στη προσπάθειά του αντιμετωπίζοντας τήν έκστρατεία του μεγάλου κεφαλαίου να παραπλανήσει και να άνησυχήσει μέ διαδόσεις και φήμες τήν κοινή γνώμη. Γιατί μόνο αν υπάρξει έλεύθερη, συχνή και πλήρης πληροφόρηση, θα επιτευχθεί ή αλλαγή στις όχέσεις εξουσίας και θα είναι σε θέση οι πολίτες να λύσουν οι ίδιοι τά προβλήματά τους.

2. α) Ἡ σωστή πληροφόρηση ἀποτελεῖ τή βάση τῆς δημοκρατίας.

Κάθε πολίτης ἔχει δικαίωμα νά τοῦ παρέχονται οἱ πληροφορίες, πού τῶν ἐνδιαφέρουν (δικαίωμα πληροφόρησης). Τό περιεχόμενο ὅλων τῶν διοικητικῶν φακέλλων καί τῶν δημοσίων ἐγγραφῶν θά ἀνακοινώνεται σέ ὁποιοδήποτε φυσικό ἢ νομικό πρόσωπο ἔχει ἐννομο συμφέρον καί ὑποβάλλει σχετική αἴτηση. Ἡ ἀνακοίνωση θά πρέπει νά πραγματοποιεῖται μέ τέτοιο τρόπο ὥστε ὁ πολίτης νά μπορεῖ νά ἀντλήσει τή πληροφόρηση πού ἐπιθυμεῖ. Οἱ τομεῖς ὅπου θά ἰσχύει τό διοικητικό ἀπόρρητο θά ᾄ καθορίζονται περιοριστικά ἀπό τό νόμο. Ἡ διοίκηση θά εὐθύνεται γιά τήν ὀρθότητα τῶν πληροφοριῶν πού παρέχει.

Αὐτόνομος ὀργανισμός σέ ἐθνικό ἐπίπεδο θά συγκεντρώνει σέ κάθε τομέα δημόσιας δραστηριότητας στατιστικές καί ὁποιοδήποτε στοιχεῖο εἶναι ἀπαραίτητο γιά τήν παρακολούθηση τῆς οἰκονομικῆς καί κοινωνικῆς ἐξέλιξης. Τά στοιχεῖα αὐτά θά δημοσιεύωνται μέ τρόπο κατανοητό γιά τό πολύ κοινό. Ὁ ὀργανισμός τοῦτος θά πραγματοποιεῖ γιά τή βουλή, τά κόμματα, τά συνδικάτα, τούς συνεταιρισμούς καί τούς ἄλλους κοινωνικούς φορεῖς μελέτες (ἀναλύσεις, προβλέψεις κ.λ.π.).

Ἐποχρέωση πληροφόρησης θά ἔχουν καί οἱ ἐπιχειρήσεις (κοινωνικοποιημένες ἢ μή) ἀπέναντι στούς κοινωνικούς φορεῖς (συνδικάτα, συνεταιρισμοί, ὀργανώσεις προστασίας καταναλωτῶν κ.λ.π.). θά πρέπει, ἐφ' ὅσον ἐρωτηθοῦν νά χορηγοῦν στοιχεῖα γιά τί ἐπενδύσεις τους, τίς κινήσεις κεφαλαίων, τόν ἀριθμό τῶν ἀπασχολουμένων, τό ὕψος τῶν ἀμοιβῶν, τήν ποιότητα τῶν προϊόντων τους.

Στό σχολεῖο θά πρέπει νά ἐκπαιδεύτοῦν οἱ πολῖτες στήν ἐρευνα καί ἀξιοποίηση τῶν στοιχείων. θά πρέπει νά μάθουν νά διαβάζουν μιά στατιστική, νά διαπιστώνουν ἂν ἔγινε σωστά μιά σφυγομέτρηση τοῦ πληθυσμοῦ. Ἐπίσης νά ξέρουν μέ ποιό τρόπο μποροῦν νά παραποιηθοῦν στοιχεῖα, ἀριθμοί, μαγνητοταινίες, εἰκόνες.

Οἱ κοινωνικοί φορεῖς τέλος θά πρέπει νά ἐπιδιώξουν τό διάλογο σέ ὅλα τά ἐπίπεδα ὀργάνωσης, ὥστε ἀνά σπάσει ἡ ὑπερεξουσία τῶν πληροφοροσημένων καί ἡ παθητικότητα ἐκείνων πού δέχονται τή πληροφόρηση

- β) Ἡ σύγχρονη τεχνολογία ἐπιτρέπει τήν παρακολούθηση τοῦ ἀτόμου σέ ὅλη τή διάρκεια τοῦ εἰκοσιτετράωρου καί σέ κάθε δραστηριότητά του. Μέ συσκευές τηλεφωνικῆς παρακολούθησης, μαγνητοταινίες, μικρόφωνα,



2. β) φωτογραφικές μηχανές με υπέρυθρες ακτίνες ή τηλεφακούς μπορεί ή ιδιωτική ζωή του πολίτη και στη πιο κρυφή πτυχή της να γίνει γνωστή σε τρίτους. Τό κράτος και οι ιδιώτες έχουν σήμερα τη δυνατότητα συγκεντρώνοντας στοιχεία για τον κάθε πολίτη από την αστυνομία, τό γιατρό του, τόν εργοδότη τους, τούς συγγενείς, τούς συγκάτοικους να δημιουργήσουν ιδιαίτερα μέ τή βοήθεια ηλεκτρονικών υπολογιστών πλήρης φακέλλους, ώστε να μπορούν να έλέγχουν να έπιτρέπουν ή να άπαγορεύουν και γενικά να άστυνομεύουν τή ζωή μας. Ό κάθε πολίτης πρέπει να έχει για τούτο δικαίωμα για τό σεβασμό τής ιδιωτικής του ζωής. Τό δικαίωμα τούτο συνεπάγεται ότι:

• Η παρακολούθηση τηλεφώνων, ιδιωτικών συνομιλιών, ή φωτογράφιση από άπόσταση άπαγορεύονται γενικά. Θα έπιτρέπονται μόνο μετά από άδεια δικαστή σε περιπτώσεις προστασίας τής έθνικής άμυνας και καταπολέμησης σοβαρών μορφών ποινικής έγκληματικότητας.

Δέν έπιτρέπεται ή τήρηση φακέλλων σχετικά μέ τίς πολιτικές πεποιθήσεις, τή συνδικαλιστική δραστηριότητα, τήν ιδεολογική τοποθέτηση, τίς θρησκευτικές άντιλήψεις τών πολιτών. Όλοι οι σχετικοί φακέλλοι πού υπάρχουν σήμερα καταστρέφονται.

Καμμιά πληροφόρηση σχετικά μέ τό άτομο μέ έξαίρεση εκείνη πού άφορά τήν έθνική άμυνα και τό έγκλημα δέν θα μπορεί να καταγραφεί από τή διοίκηση χωρίς να πληροφορηθεί ό πολίτης τό περιεχόμενό της και να τού παρέχεται ή δυνατότητα να τήν άμφισβητήσει.

Κάθε πολίτης θα έχει τό δικαίωμα να πληροφορηθεί τό περιεχόμενο όποιουδήποτε φακέλλου πού τόν άφορά και γενικά κάθε ένδειξης πού κατέχει τό δημόσιο ή ιδιώτης σχετικά μέ τή ζωή και τίς δραστηριότητές του. Θα μπορεί να ζητήσει δικαστικά τή διόρθωση ή τή διαγραφή κάθε καταχώρησης, πού δέν είναι άκριβής. Ό νόμος καθορίζει περιοριστικά ποίων φακέλλων τό περιεχόμενο παραμένει άπόρητο.

• Η δημιουργία φακέλλων ή καταλόγων ή τράπεζας πληροφοριών είτε από τό δημόσιο είτε από άντιιδιώτες για πολίτες θα υπόκειται στον έλεγχο τού Έπίτροπου για τά Δικαιώματα τού Πολίτη. Θα καταγράφουν οι τράπεζες πληροφοριών πού υπάρχουν σήμερα, θα έλεγχθεί ή σκοπιμότητά τους και ό τρόπος χρησιμοποίησής τους.

• Η κατάχρηστική δημοσίευση πληροφοριών για τήν ιδιωτική ζωή θα άποτελεεί άδίκημα. Ό πολίτης θα έχει πάντως τό δικαίωμα άπάντη-

2. β) σης ώστε ή πληροφόρηση νά μήν είναι μονόπλευρη.
3. Για τήν εξάλειψη τών παρανομιών τοῦ παρελθόντος, πού ὀδηγοῦσαν στή δημιουργία Ἑλλήνων διαφόρων κατηγοριῶν ἀνάλογα μέ τά πολιτικά τους φρονήματα καί τή συνδικαλιστική τους δράση:
  - α) θά καταργηθοῦν ὅλες οἱ διακρίσεις -ἰδιαίτερα στό στράτευμα καί στή δημόσια διοίκηση -πού βασίζονται στίς πολιτικές πεποιθήσεις καί δραστηριότητες τών πολιτῶν.
  - β) θά ἀποδοθεῖ ή ἐλληνική ἰθαγένεια σέ ὅλους τούς πολιτικούς πρόσφυγες, πού θά μποροῦν νά γυρίσουν ἐλεύθερα στή πατρίδα. θά ἐνισχυθοῦν κοινωνικά καί οἰκονομικά οἱ ἐπαναπατριζόμενοι ὥστε νά ἐνσωματωθοῦν χωρίς ἐμπόδια στή ζωή τῆς πατρίδας.
  - γ) θά καταργηθεῖ ὅλη ή νομοθεσία γιά ἐκτακτά μέτρα, πού ἐπέζησε παρά τίς διαδοχικές ἀναθεωρήσεις τοῦ συντάγματος.
4. Τέλος γιά τήν πληρέστερη κατοχύρωση τών ἀνθρωπίνων δικαιωμάτων καί τών δικαιωμάτων τοῦ πολίτη θά ἐκκαθαριστεῖ ὅλη ή νομοθεσία ὥστε νά καταργηθοῦν οἱ ἀντισυνταγματικές διατάξεις ὅπως ἐκεῖνες πού περιορίζουν τήν ἐλευθερία ἐκφρασης γνώμης (π.χ. ἀφισσοκόλληση), τήν ἐλευθερία τοῦ τύπου (π.χ. πώληση ἐφημερίδων), τήν ἐλευθερία τοῦ συνεταρρίζεσθαι (π.χ. συνδικαλιστική δραστηριότητα) κ.λ.π.

Κ Ε Φ Α Λ Α Ι Ο Β '

Μέτρα για την πολιτική αυτοδιαχείριση

I

Ἡ Δημόσια Διοίκηση

Ἡ λειτουργία τῆς δημόσιας διοίκησης καθορίζεται ἀπό τόν ταξικό χαρακτήρα τοῦ κράτους πού ἐξυπηρετεῖ. Ἡ διοίκηση ἐπιδιώκει νά διευρύνει καί νά ἐνισχύσει τήν ἐξουσία τῆς μεγαλοαστικῆς τάξης καί τῶν ξένων πατρónων της καί νά προασπίσει ὅσο πιά ἀποτελεσματική γίνεται τά ἰδιωτικά συμφέροντα στήν ἀναζήτηση τοῦ ἰδιωτικοῦ κέρδους. Ἡ δημόσια διοίκηση λειτουργεῖ σά μηχανισμός καταπίεσης τοῦ πολίτου. Σκοπός της εἶναι νά τόν περιαγάγει σέ ὅσο τό δυνατόν μεγαλύτερη ἐξάρτηση ὥστε νά εἶναι ὑποχείριός της, νά ἐργάζεται χωρίς διαμαρτυρίες καί ἀντιρρήσεις σύμφωνα μέ τόν τρόπο πού τοῦ ἐπιβάλλει τό σημερινό ἀστικό σύστημα. Για νά πετύχει τό σκοπό της αὐτό ἡ διοίκηση ἔχει θεσμοθετήσει πολλές διαδικασίες, πού ὁ πολίτης καί τίς χαρακτηρίζει περιγραφικά γραφειοκρατία.

Ἔτσι ἡ ὅλη διοίκηση πραγματοποιεῖται χωρίς τή συμμετοχή τοῦ κοινοῦ ἢ τῶν ἐνδιαφερομένων καί μέ τρόπο ὥστε τό κοινό νά μήν πληροφορεῖται τίς σκέψεις πού ὁδηγοῦν σέ μιὰ ἀπόφαση. Ἡ συγκάλυψη τῆς διαδικασίας λήψεως ἀποφάσεων ἐνισχύει τό μονοπώλιο τῆς πληροφόρησης καί τή θωράκιση ἐνάντια σέ κάθε κριτική. Μέσα στήν ἴδια τή διοίκηση ὑπάρχουν πολλαπλά ἐπίπεδα ἀποφάσεων ἀπόλυτα στεγανά μεταξύ τους. Οἱ ὑπάλληλοι τοῦ κατώτερου ἐπίπεδου δέν πληροφοροῦνται τί συμβαίνει στό ἀνώτερο ἐπίπεδο, ἀπό τούς ὑπάλληλους τοῦ ἰδίου ἐπιπέδου συμμετέχουν μόνο ὠρισμένοι στή λήψη τῶν ἀποφάσεων πού πραγματοποιεῖται σ' ἓνα στενό κύκλο προσώπων συνδεδεμένων μέ τόν ὑπουργό. Ἡ ἔλλειψη συμμετοχῆς τῶν ὑπαλλήλων ὁδηγεῖ σέ ἀδιαφορία, ἔλλειψη πρωτοβουλίας καί τήν ἀλλοτρίωσή τους. Ταυτόχρονα ἐπιδιώκεται ὁ περιορισμός κάθε ἐλέγχου, καλλιεργεῖται ἡ νοοτροπία τῆς αὐθαιρεσίας καί τῆς ἀρνήσεως κάθε κριτικῆς ὥστε νά ἐξασφαλιστεῖ τό ἀνεύθυνο καί ὁσών ἀποφασίζουν καί ὁσών ὑπακούουν. Τό ἀνεύθυνο εἶναι ἀναγκαῖο, γιατί ἡ διοικητική λειτουργία ἐξαντλεῖται πολλές φορές σέ ἐξυπηρετήσεις ἰδιωτικῶν συμφερόντων σέ προώθηση τῶν κομματικῶν συμφερόντων τῆς δεξιᾶς, στόν προορισμό ὠφελειῶν σέ φίλους ἢ σέ ὅσους στηρίζουν τό σύστημα.

Τό σύστημα τοῦτο πρέπει νά ἀλλάξει ριζικά. Στήν ἀλλαγὴ του θά συντείνουν μερικές ἀπό τίς μεταρρυθμίσεις πού κι' ὅλας περιγράψαμε. Χρειάζεται ὅμως κι' ἄλλες.



1. Γενική αρχή της διοίκησης πρέπει να είναι η δημοσιότητα όλων των διαδικασιών και η διαφάνεια στη λήψη των αποφάσεων. Όλες οι διοικητικές αποφάσεις θα πρέπει να αιτιολογούνται με σαφήνεια όταν δημιουργούν υποχρεώσεις ή δεν δέχονται ένα αίτημα. Ο πολίτης θα πρέπει στα πλαίσια του δικαιώματος πληροφόρησης να κατανοείται πάνω σ' όλα τα στοιχεία που ωδήγησαν στη λήψη μιας απόφασης.

Κάθε διοικητική απόφαση, που συνεπάγεται αποτελέσματα για τις συνθήκες ζωής και τό περιβάλλον θα πρέπει να δημοσιεύεται σε τρόπο ώστε να τήν πληροφορούνται όλοι οι ενδιαφερόμενοι. Ο κύκλος των ενδιαφερομένων, που μπορούν να προσφύγουν έναντίον της στα δικαστήρια περιλαμβάνει όλα τα πρόσωπα, των οποίων οι συνθήκες ζωής επηρεάζονται από την απόφαση.

2. Γενική αρχή της διοίκησης πρέπει να είναι η συμμετοχή των πολιτών στη λήψη των αποφάσεων. Θα πολλαπλασιασθούν οι δημόσιες έρευνες από επιτροπές που θα ακούουν τους ενδιαφερομένους, θα συγκεντρώνουν στοιχεία, θα εξετάζουν πραγματογνώμονες και θα γνωμοδοτούν πριν από τη λήψη μιας βασικής απόφασης ~~χρηματοοικονομική πολιτική, περιβάλλοντος, τουρισμού, δημιουργία συγκοινωνιακών δικτύων~~ (όπως π.χ. για την εγκατάσταση πυρηνικού εργοστασίου, για τη δημιουργία βιομηχανικής ζώνης, για τη διατήρηση της μορφής ενός οικισμού). Σε ώριμους τομείς (όπως προστασία περιβάλλοντος, τουρισμός, δημιουργία συγκοινωνιακών δικτύων) οι αποφάσεις πλαίσιο θα παίρνονται από επιτροπές που θα συμμετέχουν κοντά στους εκπροσώπους της διοίκησης, εκπρόσωποι κοινωνικών φορέων και των ενδιαφερομένων.

3. Η έσωτερική οργάνωση των υπηρεσιών πρέπει να εκδημοκρατικοποιηθεί. Πρέπει να εξασφαλισθεί η συνεχής και αμφίδρομη πληροφόρηση μεταξύ των διαφόρων επιπέδων λήψεως αποφάσεων ή συνεργασία τους και η συμμετοχή των υπαλλήλων στην απόφαση πάνω σε θέματα που χειρίζονται. Πρέπει να αυξηθεί αισθητά η δυνατότητα παροχής εξουσιοδοτήσεων από την κατώτερη στην ανώτερη υπηρεσία, να περιορισθεί ο αριθμός των ενδιάμεσων οργάνων και η υποχρέωση εγκρίσεων από την προϋσταμένη υπηρεσία. Κάθε υπηρεσία που έρχεται σε ~~επικοινωνία~~ έπαφή με το κοινό ~~και~~ πρέπει να έχει τη δυνατότητα να παίρνει άμεσα τις αποφάσεις πάνω στα αιτήματα, που υποβάλλουν οι πολίτες. Η διαδικασία έγκρισης και έλεγχου των δαπανών πρέπει να απλουστευθεί. Κάθε υπηρεσία θα είναι υπεύθυνη για τη νομιμότητα των δαπανών, που πραγματοποιεί και θα έχει την πρωτοβουλία στον καθορισμό τους στα πλαίσια του γενικού προϋπολογισμού, της. Ο έλεγχος της αρμοδίας για τον έλεγχο υπηρεσίας πρέπει να πραγματοποιείται μόνο εκ των υστέρων για τη διαπίστωση πιθανών

παραβάσεων καί θά εἶναι δειγματοληπτικός.

4. Γιά τήν προστασία τοῦ πολίτη ἀπό τήν ἀδιαφορία, τήν ἀδράνεια ἢ καί τίς αὐθαιρεσίες τῆς διοίκησης θά δημιουργηθεῖ ὁ θεσμός τοῦ Ἐπιτρόπου Διοίκησης.  
Ἀποστολή του θά εἶναι ἔλεγχος τοῦ τρόπου λειτουργίας τῆς διοίκησης ὥστε νά ἐξασφαλίζεται ἡ ἥ ἀποτελεσματικώτερη ἐξυπηρέτηση τῶν πολιτῶν. Ὁ ἐπίτροπος θά ἐξετάζει τά παράπονα τοῦ ὑποβάλλοντος, θά φροντίζει γιά τήν ἐπανόρθωση ἀδικιῶν καί τήν τήρηση τοῦ νόμου, θά παραπέμπει ὅταν διαπιστώνει παρανομίες τοῦς ὑπεύθυνους στά δικαστήρια. θά ἔχει τίς ίδιες ἐξουσίες μέ τόν Ἐπίτροπο Ἐλευθεριῶν τοῦ Πολίτη γιά τήν ἐρευνα ὑποθέσεων καί τήν ἐκπλήρωση τῆς ἀποστολῆς του. θά συντάσσει κάθε χρόνο ἐκθεση πρὸς τή Βουλή, πού καί θά δημοσιεύεται. θά ἀπολαμβάνει ἀσυλίας γιά νά μὴν ὑπὸκειται σέ πιέσεις.
5. Γιά νά ἀναπτυχθεῖ ὁ δημόσιος διάλογος γύρω ἀπό τίς μεθόδους διοίκησης, ἡ δημιουργική κριτική ἡ γνώση γιά τίς δυνατότητες, τίς ἐλλείψεις, τοῦς τρόπους βελτίωσης, τοῦ κρατικοῦ μηχανισμοῦ ὁ Ὁργανισμός Προστασίας τῶν Καταναλωτῶν θά εἶναι ἀρμόδιος νά ἐρευνᾷ κάθε θέμα σχετικό μέ τή λειτουργία τῶν κρατικῶν ὑπηρεσιῶν, νά διαπιστώνει τά ἀποτελέσματα νομοθετικῶν καί διοικητικῶν μέτρων, νά παρεμβαίνει στόν Ἐπίτροπο Διοίκησης καί γενικά νά παίρνει στά πλαίσια τῶν ἀρμοδιοτήτων του κάθε μέτρο ἀναγκαῖο γιά τήν καλύτερη ἐξυπηρέτηση καί προστασία τοῦ πολίτη.
6. Ὁ πολίτης θά μπορεῖ νά προσφεύγει στό δικαστήριο γιά τόν ἔλεγχο κάθε διοικητικῆς πράξης. Ἡ ἀπόφαση τοῦ δικαστηρίου θά εἶναι ὑποχρεωτική γιά τή διοίκηση. Ἡ μὴ ἐκτέλεση ἀπόφασης τοῦ δικαστηρίου θά ἀποτελεῖ ἀδίκημα. θά συνεπάγεται ποινική καί ἀστική εὐθύνη εὐθύνη γιά τόν δημόσιο ὑπάλληλο.
7. Γιά νά διευκολυνθεῖ ἡ λειτουργία τῆς διοίκησης καί νά γνωρίζουν οἱ πολῖτες ποιά τά δικαιώματα, ποιές οἱ ὑποχρεώσεις καί οἱ δυνατότητές τους θά ἐκκαθαρισθεῖ καί θά κωδικοποιηθεῖ ἡ διοικητική νομοθεσία. Οἱ κανόνες μέ βάση τοῦς ὁποίους ἡ διοίκηση θά παρέχει διευκολύνσεις, θά ἀναγνωρίζει ἐξαιρέσεις, θά ἐγκρίνει ἀδειες θά καθορισθοῦν μέ ἀκρίβεια.
8. Σήμερα γράφονται ἀκόμη μέ τό χέρι ἀποδείξεις πληρωμῶν πρὸς τό δημόσιο. Ἀριθμομηχανές καί ὑπολογιστές δέν ὑπάρχουν σέ ὑπηρεσίες

πού συναλλάσσονται μέ τό κοινό (π.χ. δημόσια ταμεία). Ἀποτέλεσμα εἶναι ἐπίσης ἡ διόγκωση ἑνός ὑπαλληλικοῦ προσωπικοῦ χωρίς ἱκανοποιητική ἀπασχόληση, πιθανότητες σταδιοδρομίας καί συνακόλουθα χωρίς ἐνδιαφέρον στή δουλειά του. θά ἐπιδιωχθεῖ ἡ ὅσο τό δυνατόν ταχύτε-ρη ἐκμηχάνιση τῆς διοίκησης. Τό ὑπαλληλικό προσωπικό πού θά πλεονά-σει θά χρησιμοποιηθεῖ στούς νέους τομεῖς δράσης τοῦ δημοσίου (π.χ. προγραμματισμός).

Τό δημόσιο καί πολλές δημόσιες ἐπιχειρήσεις διαθέτουν σήμερα σειρὰ ἀπό ἠλεκτρονικούς ὑπολογιστές. Οἱ ὑπολογιστές τοῦτοι ὑποαπασχολοῦνται ἂν καί ἀντιπροσωπεύουν τεράστιες ἐπενδύσεις γιατί δέν ὑπάρχει μεταξὺ ἄλλων οὔτε ἡ διασύνδεσή τους σέ δίκτυα ὑπολογιστῶν ~~καί~~ γιά τήν καλ-λίτερη χρησιμοποίηση τοῦ δυναμικοῦ οὔτε ἀνάπτυξη βασικῶν μεθόδων προγραμματισμοῦ γιά τήν ἐκμετάλλευσή τῶν δυνατοτήτων τους σέ εὐρύ-τερη κλίμακα ἀπ' ὅ,τι προσφέρει ὁ κατασκευαστής.

Θά καταρτισθεῖ σχέδιο ἐγκατάστασης καί χρήσης τῶν ἠλεκτρονικῶν ὑπο-λογιστῶν τοῦ δημοσίου καί τοῦ κοινωνικοποιημένου φορέα. Κεντρική ὑπηρεσία θά ἀναλάβει τή διασύνδεση καί τόν συντονισμό τῆς χρήσης τους.

9. Τό Ἐλεγκτικό Συνέδριο ἀσχολεῖται σήμερα κατά κύριο λόγο μέ τόν ἐλεγ-χο τῶν κρατικῶν ἐξόδων. Μιά πού μελλοντικά ὁ ἐλεγχος θά πραγματο-ποιεῖται ἐκ τῶν ὑστέρων καί ~~δεκχόμενα~~ δειγματοληπτικά τό Ἐλεγκτι-κό Συνέδριο θά πρέπει νά προσαρμοσθεῖ στή νέα ἀποστολή του.

Γιά τή δημόσια διοίκηση σημασία δέν ἔχει τόσο ὁ ἐλεγχος τῶν δαπανῶν πού συχνά ἐκφυλίζεται σέ γραφειοκρατικό ἐμπόδιο. Στήν ἀποτελεσματι-κότητά της συμβάλει κύρια ἡ ἐρευνα ἐάν ὁ τρόπος διοίκησης προωθεῖ τήν οὐσιαστική λύση τῶν προβλημάτων τῶν πολιτῶν. Ὁ ἐλεγχος δέν πρέπει νά ἀφορᾷ τούς τύπους ἀλλά τήν οὐσία τῆς διοίκησης. Τό Ἐλεγ-κτικό Συνέδριο πρέπει γιά τοῦτο νά μεταβληθεῖ σέ ὄργανο γιά τή βελτίω-ση τοῦ τρόπου διοίκησης (ἐξέταση τῆς δομῆς τῶν ὑπηρεσιῶν, τοῦ τρόπου λήψεως ἀποφάσεων, τῶν συστημάτων πληροφόρησης, τοῦ σχεδιασμοῦ τῆς ἐργασίας κ.λ.π.). Θά διαπιστώνει τίς ἀνεπάρκειες καί θά εἰσηγεῖται καί θά βοηθᾷ στήν ἐφαρμογή νέων μεθόδων διοίκησης γιά τό σκοπό αὐτό θά ἀναμορφωθεῖ, θά στελεχωθεῖ μέ τό κατάλληλο προσωπικό καί θά τοῦ ἀνατεθοῦν οἱ σχετικές ἀρμοδιότητες τῆς Γενικῆς Διευθύνσεως Δημοσίας Διοικήσεως τοῦ Ὑπουργείου Προεδρίας.

10. Κατευθυντήρια ἀρχή στή λειτουργία τῆς δημόσιας διοίκησης πρέπει νά



είναι ή σκέψη, ότι ό χρόνος τοῦ κάθε πολίτη είναι ~~ήχηχέφ~~ πολύτιμος.   
Ή δημόσια διοίκηση θά πρέπει νά εργάζεται μέ τρόπο ὥστε νά μειώσει   
στό ελάχιστο τό χρόνο άναμονής καί διεκπεραίωσης μιᾶς ὑπόθεσης.   
Ό πολίτης περιμένει σήμερα ὥρες ή καί μέρες γιά ἓνα πιστοποιητικό   
ή μιᾶ ιατρική εξέταση, ό έλεγχος έγγραφων γιά τήν έγκριση αίτήματος   
διαρκεί μήνες. Έκεῖνος πού σήμερα περιμένουν είναι ἐκεῖνοι πού   
δέν έχουν έξουσία, δέν μποροῦν νά πιέσουν καί νά εξασφαλίσουν   
εἰδική μεταχείριση. Ή ισότητα τῶν πολιτῶν θά έχει ἀποκατασταθεῖ   
ὅταν δέν ὑπάρχει πιά γιά κανέναν χαμένος χρόνος σέ άσκοπη άναμονή.

./..

II

Οἱ Δημόσιοι ὑπάλληλοι καί ὑπάλληλοι νομικῶν προσώπων δημοσίου δικαίου.  
(ν.π.δ.δ.)

Ἡ ριζική μεταρρύθμιση τῆς δημόσιας διοίκησης δέν μπορεῖ νά πραγματοποιηθεῖ χωρίς τή βελτίωση τῆς θέσης καί τήν καλύτερη μόρφωση τῶν δημοσίων ὑπαλλήλων καί τῶν ὑπαλλήλων ν.π.δδ.

Θά ἐπιδιωχθεῖ ἡ ἐνιαία ρύθμιση τῆς δημοσιοὑπαλληλικῆς σταδιοδρομίας σέ ὅλες τίς δημόσιες ὑπηρεσίες καί τά ν.π.δδ. Οἱ κανόνες γιά τό ποιός θά προσλαμβάνεται σάν δημόσιος ὑπάλληλος καί ποιός μέ σύμβαση ἰδιωτικοῦ δικαίου θά εἶναι σαφεῖς καί θά ἐφαρμοσθοῦν αὐστηρά. Οἱ σημερινές ἐνδιάμεσες καταστάσεις (ἐκτακτοὶ ὑπάλληλοι) θά καταργηθοῦν. Οἱ ἐκτακτοὶ ὑπάλληλοι, πού ἔχουν τά νόμιμα προσόντα θά μονιμοποιηθοῦν. Οἱ ὑπάλληλοι ν.π.δ.δ. θά ἐξιωθοῦν μέ τοὺς δημόσιους ὑπάλληλους. Οἱ δημόσιοι ὑπάλληλοι τοῦ πρώτου βαθμοῦ θά προσλαμβάνονται μετά ἀπό ἐνιαῖο διαγωνισμό γιά ὅλες τίς ὑπηρεσίες πού θά διενεργεῖται κατὰ κύκλους εἰδικοτήτων (νομικός, οἰκονομικός κ.λ.π.). Σέ κάθε βαθμό τῆς δημοσιοὑπαλληλικῆς ἱεραρχίας θά εἶναι δυνατή ἡ ἡάλυψη θέσεων σέ καθωρισμένο ποσοστό ὄχι μέ προαγωγή ἀλλά μέ πρόσληψη νέων προσώπων ὥστε ἡ δημόσια διοίκηση νά μπορεῖ νά ἀπαχθεῖ νέες δυνάμεις μέ ὑψηλή κατάρτιση.

Οἱ δημόσιοι ὑπάλληλοι θά πρέπει νά διαθέτουν ὑψηλή γενική μόρφωση, πού θά τοὺς ἐπιτρέπει νά ἀνταποκρῶνται στίς ἀνάγκες διαφόρων ὑπηρεσιῶν. Γιά νά περιορισθεῖ ἡ ἐξειδίκευση, νά βελτιωθοῦν οἱ δυνατότητες προαγωγῆς, νά ἀποκτήσει ἡ δημοσιοὑπαλληλική σταδιοδρομία μεγαλύτερο ἐνδιαφέρον θά διευκολυνθεῖ ἡ μετάθεση ἀπό ὑπηρεσία σέ ὑπηρεσία. Ἡ συνεχῆς ἐκπαίδευση καί ἐπιμόρφωση θά πραγματοποιεῖται στά πλαίσια τῆς γενικῆς πανεπιστημιακῆς παιδείας. Ἡ εἰδική ἀνώτερη σχολή δημοσίων ὑπαλλήλων <sup>πού</sup> προγραμματίζεται σήμερα, σκοπὸ ἔχει τήν ἐκπαίδευση τῶν ὑπαλλήλων στήν ὑποταγή καί τόν κονφορμισμὸ.

Γιά τοὺς δημόσιους ὑπάλληλους θά ἰσχύει ἐνιαῖο μισθολόγιο. Οἱ μισθοὶ θά ἀναπροσαρμόζονται μέ βάση τήν ἀύξηση τοῦ τιμάριθμου. Τό ἴδιο θά ἰσχύει γιά τό "ἐφ' ἅπαξ" πού χορηγεῖται σέ ὅσους ἀποχωροῦν ἀπὸ τήν ὑπηρεσία. Οἱ βασικοὶ μισθοὶ θά βελτιωθοῦν ὥπως καί τὰ οἰκογενειακά ἐπιδόματα ὥστε νά ἐξασφαλισθεῖ ἱκανοποιητικὸ ἐπίπεδο διαβίωσης γιά κάθε οἰκογένεια.

Σέ κάθε δημόσια ὑπηρεσία θά δημιουργηθοῦν ἐπιτροπές ὑπαλλήλων πού θά συμμετέχουν στίς ἀποφάσεις, πού ἀρροοῦν τίς συνθηκὲς δουλειᾶς καί

τά θέματα του προσωπικού (προσλήψεις, μεταθέσεις, προαγωγές, κ.λ.π.). Σέ συνεργασία μέ τίς έπιτροπές υπαλλήλων καί τά συνδικαλιστικά όργανα θά άπονέμονται χρηματικές άμοιβές σέ περιπτώσεις ιδιαίτερης άπόδοσης ή προτάσεων γιά τή βελτίωση τής λειτουργίας τής διοίκησης.

Οί δημόσιοι υπάλληλοι θά μπορούν νά συμμετέχουν έλεύθερα στήν πολιτική ζωή, νά συμμετέχουν σέ συνδικαλιστικές οργανώσεις γιά τήν προάσπιση των υλικών τους συμφερόντων καί σέ πολιτικά κόμματα ή όργανισμούς. Θά μπορούν νά έκφράζουν έλεύθερα τή γνώμη τους καί νά συμμετέχουν σέ δημόσιες συζητήσεις γύρω άπό τούς τρόπους βελτίωσης τής λειτουργίας τής ύπηρεσίας τους.



### III. Ἡ περιφερειακή ὁργάνωση. Ἡ Τοπική Αὐτοδιοίκηση

Τό αὐταρχικό κράτος συγκεντρώνει ὅσο τό δυνατόν περισσότερες ἐξουσίες στή κεντρική διοίκηση. Ἔτσι μπορεῖ νά ἐλέγχει πιό ἀποτελεσματικά τόν κρατικό μηχανισμό σ' ὁλόκληρη τήν ἐπικράτει. Ἔτσι μπορεῖ νά στερεῖ τοὺς πολίτες τή δυνατότητα τῆς συμμετοχῆς στίς ἀποφάσεις γιά τίς ὑποθέσεις τους. Ὁ "ὕδροκεφαλισμός" τῆς Ἀθήνας δέν ὀφείλεται σέ λανθασμένη ἀντίληψη γιά τή σχέση κέντρου καί περιφέρειας. Ὄφείλεται στή συνειδητή προσπάθεια τῆς μεγαλοαστικῆς καί μεταπρατικῆς τάξης, πού ἐξουσιάζει τό τόπο, νά ἱδρειώσει μέ τόν πιό ἀποτελεσματικό τρόπο τήν κυριαρχία της πάνω σ' ὁλόκληρο τήν οἰκονομική καί πολιτική ζωή. Στό σημερινό σχῆμα περιφερειακῆς ὁργάνωσης οἱ νόμοι εἶναι ἀπλές διοικητιές διαιρέσεις, οἱ νομάρχες τοποτηρητές τῆς κυβέρνησης, οἱ δήμοι καί οἱ κοινότητες ἐλεγχόμενα ὄργανα γιά τήν ἀντιμετώπιση δευτερευόντων θεμάτων σέ τοπικό ἐπίπεδο. Παλαιότερα εἶχαν γίνεο προσπάθειες, ὅπως π.χ. ἀπό τό σύνταγμα τοῦ 1927, γιά τή δημιουργία τοπικῆς αὐτοδιοίκησης μέ οὐσιαστικές ἀρμοδιότητες. Ἡ δεξιὰ ματαίωσε ὅμως πάντα κάθε τέτοια ἐξέλιξη. Τά ἀποτελέσματα εἶναι φανερά σ' ὅλους μας.

Ἡ ἐλληνική ὑπαιθρος φθίνει. Πολλά χωριά δέ διαθέτουν κἂν τόν ἀπαραίτητο γιά τή ζωή στό χωριό ἐξοπλισμό (δρόμο, ἠλεκτρικό, σχολεῖο, τηλέφωνο). Στίς κωμοπόλεις κάθε πιό σημαντικό περιστατικό τῆς καθημερινῆς ζωῆς συνοδεύεται ἀπό ταξεῖδι στήν Ἀθήνα ἢ στή πρωτεύουσα τοῦ νομοῦ γιατί λείπουν σχολεῖα, νοσοκομεῖα καί κρατικές ὑπηρεσίες μέ δικαίωμα ἀπόφασης πάνω σ' ἓνα θέμα. Στίς μεγάλες πόλεις δημιουργοῦνται συνοικίες ὅπου ἔχει πάψει κάθε μορφή συλλογικῆς ζωῆς καί ὁ πολίτης ζεῖ ἀλλοτριωμένος σ' ἓνα ἀνώνυμο πλῆθος μέ ἄγχος καί μέ συνεχῆ ταιπωρία.

Τό σημερινό σύστημα περιφερειακῆς ὁργάνωσης χρειάζεται ριζική ἀλλαγὴ. Σκοπὸς τῆς ἀλλαγῆς δέν θά πρέπει νά εἶναι μιὰ ἀκόμη ἀποκέντρωση, πού ὅπως οἱ τόσες ἄλλες πού ἔγιναν ὁδηγεῖ μόνο σέ μετάθεση τῶν ὑπηρεσιῶν καί γραφείων στή περιφέρεια. Χρειάζεται μιὰ νέα πολιτική γιά τήν ἀσκηση τῆς ἐξουσίας στήν ἐπικράτεια μέ στόχο:

- α) Νά ἐνισχυθοῦν ἀπέναντι στήν κεντρική κρατική ἐξουσία οἱ ὁργανισμοὶ τοπικῆς αὐτοδιοίκησης, ὥστε νά ἀποκτήσουν τή δυνατότητα ν' ἀντιμετωπίζουν αὐτόνομα καί χωρίς περιορισμούς τὰ προβλήματά τους.
- β) Νά ἐξασφαλισθεῖ ἡ ὅσο τό δυνατόν πλατύτερη συμμετοχὴ τῶν πολιτῶν στήν αὐτοδιοίκηση, ὥστε ὁ κάθε πολίτης νά ἔχει τό δικαίωμα καί τή

β) δυνατότητα να προβάλλει τα αιτήματά του και να εργάζεται για την επίλυσή τους.

γ) Σε κάθε οργανωτικό επίπεδο οι αποφάσεις να παίρνονται από σώμα που εκλέγεται και η διοίκηση να καθοδηγείται και ελέγχεται από όργανο που νομιμοποιείται δημοκρατικά.

Μόνο αν υλοποιηθούν αυτοί οι στόχοι θα τεθεί τέρμα μια για πάντα στο αυταρχικό κράτος, θα μεταβληθεί η δομή της κρατικής εξουσίας και θα μεταφερθεί η εξουσία στους πολίτες, στη βάση.

Για να πραγματοποιήσει τη νέα περιφερειακή οργάνωση το ΠΑ.ΣΟ.Κ. θα επιδιώξει τη δομή της κρατικής εξουσίας σύμφωνα με τις ακόλουθες αρχές:

1. Η κεντρική κρατική εξουσία θα είναι αρμόδια για όλα τα θέματα, που πρέπει να ρυθμισθούν ενιαία για όλη την επικράτεια. Τέτοια θέματα π.χ. είναι η εξωτερική πολιτική, η άμυντική πολιτική, η γενική οικονομική πολιτική και ιδιαίτερα τα θέματα τα σχετικά με το νόμισμα και τούξδασμούς, η αστική νομοθεσία, η ποινική νομοθεσία. Η κεντρική κρατική εξουσία στους υπόλοιπους τομείς θα εκδίδει γενικές κατευθύνσεις, νόμους, πλαίσια, υποδείξεις για τη διαδικασία, που θα πρέπει να ακολουθείται κατά τη λήψη των αποφάσεων ώστε να συμμετέχουν όλοι οι ενδιαφερόμενοι. Θα είναι επίσης αρμόδια για τον συντονισμό των ενεργειών των οργάνων της αυτοδιοίκησης και την ένταξη τους σε γενικά προγράμματα που θα εξασφαλίζουν την ίση ανάπτυξη όλων των περιφερειών της χώρας.
2. Η χώρα θα χωριστεί σε περιφέρειες. Η περιφέρεια θα αποτελέσει νέα μονάδα αυτοδιοίκησης και διοίκησης. Θα καλύπτει την έκταση περισσοτέρων νομών που παρουσιάζουν ιδιαίτερα χαρακτηριστικά και προσδιορίζουν έτσι κοινά συμφέροντα του πληθυσμού.

Η περιφέρεια θα είναι αρμόδια για τη ρύθμιση κάθε θέματος, που δεν είναι αποκλειστικής αρμοδιότητας της κεντρικής εξουσίας. Θα εφαρμόζει και θα πραγματώνει τους νόμους πλαίσια και τις γενικές κατευθύνσεις εξειδικεύοντάς τους και προσαρμόζοντάς τους στα τοπικά δεδομένα. Η περιφέρεια π.χ. θα αποφασίζει για την τρόπο υλοποίησης του γενικού προγράμματος της παιδείας, της υγείας, των συγκοινωνιών, στο επίπεδό της. Η περιφέρεια θα συμμετέχει στην εκπόνηση των γενικών προγραμμάτων και θα συντονίζει τη δραστηριότητα των νομών. Θα συμμετέχει στη διοίκηση και στον έλεγχο της λειτουργίας των κοινωνικοποιημένων επιχειρήσεων, που βρίσκονται στο χώρο της.

2. Ἡ περιφέρεια διοικεῖται ἀπὸ περιφερειακὸ συμβούλιο πού ἐκλέγεται ἀπὸ τοὺς πολίτες τῆς περιφέρειας μέ καθολικὴ ψηφοφορία καί ἀναλογικὸ σύστημα ἐκπροσώπησης. Ἐκτελεστικὸ ὄργανο εἶναι περιφερειακὴ ἐπιτροπὴ, πού ἐκλέγεται ἀπὸ τὸ συμβούλιο.

Ἡ περιφέρεια θά ἔχει δικούς της πόρους. Σ' αὐτὴν θά περιέρχεται ποσοστὸ τῶν γενικῶν φόρων, πού θά πληρώνουν οἱ κάτοικοί της. Ἡ κεντρικὴ κρατικὴ ἐξουσία θά φροντίζει σέ συνεργασία μέ τίς περιφέρειες γιὰ τὴν ἀνακατανομὴ τῶν πόρων ὥστε νά ὑποβοηθηθοῦν στὴν ἀνάπτυξή τους καί οἱ οἰκονομικὰ πρὸ καθυστερημένες περιφέρειες.

Σέ ὅλες τίς κοινωνικοποιημένες ἐθνικὲς ἐπιχειρήσεις καί στοὺς δημόσιους ὀργανισμοὺς πού ἐργάζονται σέ ἐθνικὴ κλίμακα θά ὑπάρχουν στὸ ἐπίπεδο τῆς περιφέρειας διευθύνσεις μέ εὐρύτατες ἀρμοδιότητες. Ἡ ὀργάνωση τῆς περιφερειακῆς διεύθυνσης θά πρέπει νά ἐξασφαλίζει τὴν συμμετοχὴ τῶν ἐκπροσώπων τῆς περιφέρειας στὴ λήψη τῶν ἀποφάσεων.

Ἡ περιφέρεια θά ἔχει ἔντονα πολιτιστικὴ δραστηριότητα. θά πρέπει νά ἀναπτύξει τύπο, θέατρο καί νά συμμετέχει στὰ ἐθνικὰ προγράμματα τῆς τηλεόρασης καί τοῦ ραδιοφώνου.

3. Ὁ δῆμος καί ἡ κοινότητα θά εἶναι τὸ βασικὸ κύτταρο τοπικῆς αὐτοδιοίκησης.

α) Ὁ δῆμος καί ἡ κοινότητα θά ἔχουν τὸ δικαίωμα στὰ πλαίσια τῶν κατευθύνσεων τῆς περιφέρειας νά ρυθμίζουν μέ ἀπόλυτη πρωτοβουλία τίς ὑποθέσεις τους. θά εἶναι ἀρμόδιοι γιὰ τὸ χειρισμὸ ὅλων τῶν τοπικῶν προβλημάτων ὅπως π.χ. θεμάτων ὕδρευσης, ἀποχέτευσης, πολεοδομίας, οἰκισμοῦ, τουριστικῆς πολιτικῆς, προστασίας τοῦ φυσικοῦ καί πολιτιστικοῦ περιβάλλοντος, συγκοινωνιῶν, ἀστυνομίας.

Ἡ τοπικὴ αὐτοδιοίκηση θά ἀποκτήσει διοικητικὴ αὐτετέλεια. θά καταργηθοῦν οἱ σημερινοὶ προκαταρκτικοὶ ἐλεγχοί, οἱ ἐλεγχοὶ σκοπιμότητος καί οἱ πειθαρχικὲς διώξεις πού περιορίζουν κάθε πρωτοβουλία. Ὁ ἐλεγχος ὅταν ἀποδεικνύεται ἀναγκαῖος θά διενεργεῖται ἐκ τῶν ὑστέρων, θά ἀφορᾷ μόνον μὴ νόμιμες ἀποφάσεις καί θά πραγματοποιεῖται ἀπὸ τίς δικαστικὲς ἀρχές.

β) Ἡ σημερινὴ ἀδυναμία τῶν ὀργανισμῶν τοπικῆς αὐτοδιοίκησης ὀφείλεται στὴν ἔλλειψη πόρων. Στούς ὀργανισμοὺς τοπικῆς αὐτοδιοίκησης θά περιέρχεται ὁ π' εὐθείας ποσοστὸ τῶν γενικῶν φόρων πού θά διαφέρει ἀνάλογα μετ' τοῦ εἴδους τοῦ φόρου μεγαλύτερο ποσοστὸ ἀπὸ τὸ φόρο ὑπεραξίας, μικρότερο ποσοστὸ ἀπὸ τὸ φόρο ἐπὶ τῆς προστι-



θέμενης αξίας και οι τοπικοί φόροι (π.χ. φόρος εγκαταστάσεως). Οι οργανισμοί τοπικής αυτοδιοίκησης θα μπορούν να αναπτύξουν οικονομική δραστηριότητα (π.χ. τοπικές επιχειρήσεις όπως ξενοδοχεία) και να διαχειρίζονται ελεύθερα τους σχετικούς πόρους τους. Θα ιδρυθούν σε περιφερειακό επίπεδο ειδικοί οργανισμοί για τη χρηματοδότηση των έργων υποδομής σε τοπικό επίπεδο.

γ) Η ραγδαία χειροτέρευση της ποιότητας ζωής στις πόλεις όφειλεται στο ότι ιδιώτες επιχειρηματίες ελέγχουν άμεσα ή έμμεσα τις δραστηριότητες που καθορίζουν την ποιότητα ζωής (π.χ. τις συγκοινωνίες, τους οίκισμούς, την άναψυχή). Μια που κριτήριο τους είναι το κέρδος αδιαφορούν για τις συλλογικές ανάγκες. Οι μεταρρυθμίσεις που προτείνονται για τη βελτίωση της ποιότητας ζωής και που αναλύονται σε ιδιαίτερα κεφάλαια θα δώσουν στην τοπική αυτοδιοίκηση τα μέσα να επηρεάσει αποφασιστικά τη διαμόρφωση του περιβάλλοντός μας. Π.χ. ο έλεγχος των αγοραπωλησιών αστικής γης, η ολοκληρωμένη μελέτη σε κάθε πόλη της πολεοδομικής προοπτικής, η έπιβολή φορολογίας στους κερδοσκόπους θα έπιτρέψουν στην τοπική αυτοδιοίκηση την έκταση έργων πολεοδομικής αναμόρφωσης και ανάπτυξης.

δ) Ο Κώδικας Δήμων και Κοινοτήτων θα αναμορφωθεί για να άξασφαλισθεί η δημοκρατικώτερη λειτουργία της τοπικής αυτοδιοίκησης. Τα δημοτικά και κοινοτικά συμβούλια θα είναι τα αποφασιστικά όργανα αρμόδια να έπιλύσουν όλα τα κρίσιμα για το δήμο ή την κοινότητα ζητήματα. Ο δήμαρχος ή ο πρόεδρος της κοινότητας θα είναι τα έκτελεστικά όργανα των αποφάσεων του συμβουλίου. Σε κοινότητες μέχρι 1000 κατοίκους κυρίαρχο όργανο της κοινότητας θα είναι η γενική συνέλευση των πολιτών που έχουν δικαίωμα ψήφου. Στους δήμους με πολλές συνοικίες όπως π.χ. η Αθήνα θα πρέπει να υπάρξει και σε συνοικιακό επίπεδο αυτοδιοίκηση (αίρετά συνοικιακά συμβούλια με συγκεκριμένες αρμοδιότητες). Για να συμμετέχουν οι πολίτες στη λήψη των αποφάσεων που τους άφοροθν άμεσα, θα ακολουθηθούν και στην τοπική αυτοδιοίκηση οι κανόνες για τον έκδημοκρατισμό της διοίκησης. Θα δημιουργούνται έπιτροπές με συμμετοχή των ένδιαφερομένων - π.χ. θέματα σε πολιτιστικά, πολεοδομικά οικιστικά - θα πραγματοποιούνται δημόσιες έρευνες και συζητήσεις, δημοψηφίσματα πριν από τη λήψη σημαντικών αποφάσεων ιδίως σε πολεοδομικά θέματα, θα έπωδιωχθεί ο συνεχής διάλογος με τις διάφορες ενώσεις προσώπων και τα σωματεία που έπιδιώκουν τη βελτίωση της ποιότητας ζωής.

ε. Τό αξίωμα τοῦ δημάρχου τοῦ προέδρου τῆς κοινότητας καί τοῦ δημοτικοῦ συμβούλου εἶναι σήμερα τιμητικά καί ἀμισθο. Ἡ ρύθμιση τούτη περιορίζει τή συμμετοχή στήν τοπική αὐτοδιοίκηση ὧν δέν διαθέτουν ὑψηλά εἰσοδήματα καί συνεπάγεται τήν εὐκαιριακή μόνο ἐνασχόληση τῶν ἐκλεγμένων μέ τίς ὑποθέσεις τῆς κοινότητας ἢ τοῦ δήμου τους. Πρέπει νά ἐξασφαλισθεῖ ἡ χορήγηση ἀποζημίωσης σέ ὅσους δέν ἔχουν τήν οἰκονομική εὐχέρεια νά ἀσχοληθοῦν ταυτόχρονα μέ τό ἐπάγγελμα καί τήν αὐτοδιοίκηση, νά τοὺς παρασχεθοῦν δυνατότητες ἐπιμόρφωσης καί ἐπαγγελματικῆς ἐπανεκπαίδευσης, γιά νά συμμετάσχουν στήν αὐτοδιοίκηση καί οἱ μὴ προνομιούχοι.

Γιά νά ἀντιμετωπίσει ἡ τοπική αὐτοδιοίκηση τήν ἀποστολή της ἔχει ἀνάγκη ἀπό ἐξειδικευμένο διοικητικό καί τεχνικό προσωπικό. Οἱ ὑπάλληλοι τῶν δήμων τῶν κοινοτήτων θά ἐξομοιωθοῦν πρὸς τοὺς δημόσιους ὑπάλληλους ἰδιαίτερα στά θέματα τοῦ μισθοῦ, τῆς ἐπιμόρφωσης καί τῶν προαγωγῶν.

4. Ἡ λύση πολλῶν προβλημάτων τῆς τοπικῆς αὐτοδιοίκησης προϋποθέτει τή συνεργασία περισσοτέρων δήμων καί κοινοτήτων. Ἡ συνεργασία τούτη καί ἡ δημιουργία ἐνώσεων δήμων καί κοινοτήτων θά ἐνισχυθεῖ. Ἡ δημιουργία πολλαπλῶν ἐπιπέδων ἀποφάσεων μπορεῖ ὅμως νά ἔχει σάν ἀποτέλεσμα τόν περιορισμό τῆς ἀμεσης συμμετοχῆς τῶν πολιτῶν καί τή συγκέντρωση τῆς ἐξουσίας σέ τεχνοκρατικούς μηχανισμούς. Γιά τοῦτο οἱ ἐνώσεις δήμων καί κοινοτήτων πρέπει νά ἔχουν ἀρμοδιότητες καθωρισμένες, νά ἀσχολοῦνται κύρια μέ τήν ἐκτέλεση ἔργων ὑποδομῆς πού ἀφοροῦν περισσότερους δήμους ἢ κοινότητες σέ καθωρισμένη γεωγραφική περιοχή.

5. Ὁ νομός θά ἐξακολουθήσει νά ὑπάρχει σά διοικητική διαίρεση. θά ἀποτελεῖ ὅμως καί τό δεύτερο βαθμό τῆς τοπικῆς αὐτοδιοίκησης. Ὁ νομός θά διοικεῖται ἀπό νομαρχιακό συμβούλιο, πού θά ἐκλέγεται σέ καθολική ψηφοφορία μέ ἀναλογικό σύστημα ἐκπροσώπησης. Ἐκτελεστικό ὄργανο θά εἶναι ἡ νομαρχιακή ἐπιτροπή. Τά νομαρχιακά ὄργανα θά ἀποφασίζουν πάνω στά θέματα, πού χρειάζονται λύση στό νομαρχιακό ἐπίπεδο, θά συντονίζουν τή δραστηριότητα τῶν δήμων καί κοινοτήτων, καί θά παρακολουθοῦν τήν ἐκτέλεση τῶν γενικῶν νομοθετικῶν καί διοικητικῶν μέτρων τῆς κεντρικῆς κρατικῆς ἐξουσίας ἢ τῆς περιφέρειας στό ἐπίπεδο τοῦ νομοῦ.

IV

Τά Σώματα Ασφαλείας

Τά σώματα ασφαλείας από όργανα παρακολούθησης της πολιτικής δραστηριότητας των πολιτών και έπιβολής των πολιτικών απόψεων της δριξιάς πρέπει νά στραφούν στην κύρια άποστολή τους τή διαφύλαξη της δημόσιας τάξης και τήν καταπολέμηση τοῦ έγκλήματος.

Γιά τοῦτο θά πρέπει νά ληφθοῦν και έδω τά μέτρα πού προτείνονται γιά τίς ένοπλες δυνάμεις ὥστε τά σώματα ασφαλείας νά βρίσκονται κάτω από τόν συνεχή και πλήρη έλεγχο της νόμιμα έκλεγμένης πολιτικής ήγεσίας, νά είναι πολιτικά οὔδέτερα, νά αποκτήσουν δημοκρατική ὀργάνωση και οἱ άνδρες τους νά έχουν τίς ίδιες έλευθερίες μέ τούς ὑπόλοιπους πολίτες. Έπιπρόσθετα:

Τά σώματα ασφαλείας θά αναδιοργανωθοῦν σέ περιφερειακή βάση και θά ὑπάγωνται στην περιφερειακή διοίκηση. θά έπιδιωχθεῖ ἡ βαθμιαία συγχώνευσή τους. θά απαλλαγοῦν από τήν κηδεμονία τοῦ στρατοῦ. Κατά τήν εκτέλεση των καθηκόντων τους θά συνεργάζονται μέ τά πρωτοβάθμια ὀργανα της τοπικής αὐτοδιοίκησης. Ἡ ὀργάνωση των σωμάτων ασφαλείας θά αναμορφωθεῖ μέ πρότυπο τίς ὑπηρεσίες της διοίκησης και ὄχι τίς ὑπηρεσίες των ένόπων δυνάμεων. Γιά τούς αξιωματικούς των σωμάτων ασφαλείας θά ισχύουν οἱ δημοσιοὑπαλληλικές ρυθμίσεις.

θά έξοπλισθοῦν μέ τά άπαραίτητα μέσα γιά τή δίωξη τοῦ έγκλήματος. Κεντρική κρατική ὑπηρεσία θά είναι ὑπεύθυνη γιά τόν συντονισμό της δίωξης τοῦ έγκλήματος σ' ὅλοκληρη τή χώρα.

Ἡ άνάθεση στά σώματα ασφαλείας τοῦ έλέγχου της οίκονομικης δραστηριότητας (π.χ. έλεγχος συναλλάγματος άγορανομικός έλεγχος) έχει σάν αποτέλεσμα πρόσωπα χωρίς τήν άπαραίτητη εκπαίδευση και ικανότητα και ὀργανισμοί πού είναι άκατάλληλοι γιά οίκονομικό έλεγχο νά προσπαθοῦν τίς περισσότερες φορές χωρίς ικανοποιητικό αποτέλεσμα νά επιβάλλουν τήν τήρηση τοῦ νόμου. Οἱ δραστηριότητες πού έχουν σχέση μέ τήν οίκονομική ζωή θά αφαιρεθοῦν από τά σώματα ασφαλείας και άλλες ειδικές ὑπηρεσίες (π.χ. ὑπηρεσία διώξεως λαθρεμπορίου) και θά άνατεθοῦν σέ ειδικό σῶμα έλέγχου της οίκονομικης δραστηριότητας ὥστε έφεξής πρόσωπα κατάλληλα εκπαιδευμένα νά έξασφαλίσουν οὔσιαστικό έλεγχο.



Τά Μέσα Μαζικής Ένημέρωσης

Σήμερα τά μέσα μαζικής ένημέρωσης (τύπος, ραδιόφωνο, τηλεόραση) βρίσκονται στά χέρια ιδιωτών έπιχειρηματιών πού έλέγχουν τήν πληροφόρηση σέ τρόπο ώστε νά διασφαλίζουν έξουσία καί κέρδη στά χέρια του κράτους πού τά έχει μεταβάλλει σέ μέσα προπαγάνδας του άστικού συστήματος καί τής κυβέρνησης τής δεξιάς. Για νά γίνουν ό τύπος, ή τηλεόραση, τό ραδιόφωνο όργανα πληροφόρησης, παιδείας, διαλόγου, πολιτιστικής ανάπτυξης πρέπει:

- α. νά παύσουν νά έλέγχωνται από ιδιωτικά συμφέροντα. Τοϋτο ίσχύει έπίσης για τήν τηλεόραση καί τό ραδιόφωνο, πού ανήκουν μέν στό κράτος άλλ'έξυπηρετοϋν τή δραστηριότητα ιδιωτικών έπιχειρήσεων (π.χ. εταιρειών παραγωγής δίσκων, παραγωγής τηλεοπτικών προγραμμάτων) καί είναι στενά συνεμένα μ'αϋτές.
- β. νά εξασφαλιστεί ή πρόσβαση σ'αϋτά όσων τό δυνατόν περισσότερων τάσεων τής κοινής γνώμης (κατοχύρωση του πλουραλισμού).
- γ. νά καταργηθεί ή λογοκρισία. Άπαγορεύσεις είναι δικαιολογημένες μόνο για τήν προστασία των νέων από δημοσιεύματα πού έξυμνοϋν τό έγκλημα, μορφές αντικοινωνικής στάσης κ.ο.κ.
- δ. νά προωθηθεί ή αϋτοδιαχείριση.

Για νά πετύχουμε τούς στόχους τούτους.

1. θα ένισχυθεί ή έκδοση έντύπων από συνεταιριστικές όργανώσεις δημοσιογράφων. Τό κράτος θα παρέχει για ώρισμένο χρονικό διάστημα όχι μόνον κεφάλαια αλλά καί χαρτί, τή χρήση τυπογραφείων καί ύπηρεσία για τή διάθεση των έντύπων.

2. θα χρηματοδοϋνται έντυπα, τά όποια συγκεντρώνουν ώρισμένες προϋποθέσεις, πού διασφαλίζουν τόν περιορισμό τής επίδρασης των ιδιωτικών συμφερόντων. Τέτοιες προϋποθέσεις μεταξύ άλλων είναι:

- α. Νομική μορφή πού εξασφαλίζει τή σχετική ανεξαρτησία των συντακτών άπέναντι σέ όσους χορηγοϋν τά κεφάλαια (συμμετοχή των συντακτών στό κεφάλαιο τής εταιρείας κατά ποσοστό 51% ή περιορισμός των δικαιωμάτων του χρηματοδότη καί έξομοίωσή του μέ έτερόρρυθμο έταίρο ή ύπαρξη έπιτροπής συντακτών, ή όπόια θα συναποφασίζει σέ όλα τά βασικά θέματα κ.λ.π.

β. Τό περιεχόμενο τοῦ ἐντύπου πρέπει νά ἀναφέρεται σέ ποσοστό 60% τουλάχιστον σέ εἰδήσεις πολιτικῆς, οἰκονομικῆς, κοινωνικῆς ἢ πολιτιστικῆς φορῆς.

γ. Τά ἔσοδα ἀπό τή διαφήμιση νά μὴν καλύπτουν περισσότερο ἀπὸ 50% τῶν ἐσόδων.

3. Θά καθιερωθοῦν κανόνες, πού θά ἐξασφαλίζουν τή διαφάνεια στή λειτουργία τῶν ἐντύπων. Τό κοινό θά πρέπει νά εἶναι σέ θέση νά πληροφορεῖται ὁποτεδήποτε ποιοὶ εἶναι ~~μέλη~~ οἱ χρηματοδότες ἐνός ἐντυπου, ποιοὶ εἶναι οἱ συντάκτες του, ποιά τὰ ἀποτελέσματα τῆς οἰκονομικῆς διαχείρισης.

4. Θά ἐπιδιωχθεῖ ἡ σύνταξη κανονισμοῦ γιά τή λειτουργία ιδιωτικῶν ἐπιχειρήσεων πού ἐκδίδουν ἡμερησίως καί περιοδικά. Ὁ κανονισμός θά προσδιορίζει τὰ δικαιώματα τοῦ ιδιοκτήτη καί τῶν συντακτῶν στόν καθορισμό τῆς ἐμφάνισης καί τοῦ περιεχομένου τοῦ ἐντύπου.

5. Θά ἐνισχυθεῖ ὁ τύπος στίς περιφέρειες.

6. Θά δημιουργηθεῖ ὁργανισμός, πού θά εἶναι ἀρμόδιος γιά τήν ἐνίσχυση τοῦ τύπου. Στή διοίκησή του θά συμμετέχουν ἐκπρόσωποι τῶν ἐνώσεων συντακτῶν, ἐκπρόσωποι τῶν πολιτικῶν κομμάτων, ἐκπρόσωποι τοῦ ὁργανισμοῦ προστασίας καταναλωτῶν, τῶν συνδικάτων καί τῶν συνεταιρισμῶν. Ὁ ὁργανισμός αὐτός θά ἐλέγχει ἐπίσης, ἂν τὰ στοιχεῖα τὰ ὁποῖα δημοσιεύουν οἱ ἐκδοτικές ἐταιρεῖες σχετικά μέ τή χρηματοδότηση καί τή λειτουργία τους ἀνταποκρίνονται στήν πραγματικότητα.

7. Στό διοικητικό συμβούλιο τῆς ΕΡΤ (ραδιόφωνο, τηλεόραση) θά συμμετέχουν ἐκπρόσωποι τῶν πολιτικῶν κομμάτων, πολιτιστικῶν φορέων, συνδικαλιστικῶν καί συνεταιριστικῶν ὁργανώσεων, τοῦ Ὁργανισμοῦ Προστασίας Καταναλωτῶν. Τό Διοικητικό Συμβούλιο θά ἐπιλέγει τοὺς διευθυντές.

8. Ἡ ΥΠΕΝΕΑ θά καταργηθεῖ. Ἡ τηλεόραση καί τὸ ραδιόφωνο τῆς ΥΠΕΝΕΑ θά περιέλθουν σέ φορέα διάφορο τῆς ΕΡΤ πού θά ἀνήκει στίς περιφέρειες. Τό πρόγραμμα θά συντάσσεται ἀπὸ στύντιο στίς περιφέρειες.

Τόσο στόν περιφερειακό φορέα ὅσο καί στήν ΕΡΤ θά λειτουργεῖ διαιτητική ἐπιτροπή, πού θά ἀποτελεῖται ἀπὸ ἐκπροσώπους τῶν συντακτῶν, πολιτικῶν, πολιτιστικῶν καί συνδικαλιστικῶν φορέων, τῆς τοπικῆς αὐτοδιοίκησης καί τοῦ Ὁργανισμοῦ Προστασίας Καταναλωτῶν. Ἡ διαιτητική ἐπιτροπή θά ἔχει δικαίωμα παρέμβασης στή διαμόρφωση τῶν προγραμμάτων ὥστε νά ἐξασφαλίζεται ἡ δημόσια ἐκφραση ὅλων τῶν τάσεων τῆς κοινῆς γνώμης.

Στήν ΕΡΤ καί στόν περιφερειακό φορέα κανονισμός θά ρυθμίζει κάτω από ποιές προϋποθέσεις κοινωνικοί φορείς καί ομάδες πολιτών θά μπορούν νά εκφέρουν απόψεις, Ἡ τηλεόραση καί τό ραδιόφωνο θά πρέπει νά παύουν νά εἶναι ἀποκλειστικά σχεδόν μέσα προσφοράς θεάματος καί μουσικῆς διασκέδασης ἀλλά νά γίνουν καί βήματα ἀνταλλαγῆς ἀπόψεων, μέσα δημοσίου διαλόγου.

9. Τό Ἀθηναϊκό Πρακτορεῖο Εἰδήσεων θά ἀναμορφωθεῖ ὥστε ἀπό ὄργανο προπαγάνδας τῆς κυβερνητικῆς πολιτικῆς νά γίνεῖ ὄργανο πᾶρηροφόρησης.

./..



## ΚΕΦΑΛΑΙΟ Γ'

### Μέτρα για την κοινωνική δικαιοσύνη

#### Ι. Ἡ Δικαιοσύνη

Ἡ δικαιοσύνη εἶναι ἀπρόσιτη σέ πολλούς πολίτες γιατί ἡ προσφυγή σ'αὐτήν προϋποθέτει ψηλά ἔξοδα (π.χ. ἀμοιβή δικηγόρου), ἐλεύθερο χρόνο καί γνώση τῶν νομικῶν κανόνων. Ἡ δικαιοσύνη δέν εἶναι ἀρκετά αποτελεσματική γιατί οἱ δίκες διαρκοῦν ὑπερβολικά πολύ χρόνο, καί οἱ δικαστές ἀπό προσήλωση στούς τύπους παραβλέπουν τήν οὐσίά τῶν ὑποθέσεων. Ἡ δικαιοσύνη λειτουργεῖ σάν προασπιστής τοῦ πολιτικοῦ καί οἰκονομικοῦ αἰτήματος στήν δυσκεκριμένη μορφή πού παίρνει σέ κάθε ἱστορική φάση ὅπως ἔδειξε ἡ κατάδίωξη τῶν ἀντιφονούντων πολιτῶν στή διάρκεια τῆς δικτατορίας. Σέ ὅλα τοῦτα συντείνουν ἡ ἀύστηρή ἱεράρχηση ὀργάνωση πού ὑποχρεώνει τό δικαστή νά ἀκολουθεῖ τήν εἰκαζόμενη θέληση τῶν προϊστάμενων καί τῆς κυβέρνησης, ὁ ἀναχρονιστικός τρόπος ὀργάνωσης, ἡ χαμηλή παιδεία καί ἡ ἔλλειψη μέσων.

Γιά νά γίνεи δημοκρατικότερη ἡ ὀργάνωση τῆς δικαιοσύνης : Τό Ἀνώτατο Δικαστικό Συμβούλιο, πού θά ἀποφαοίζει πάνω σέ θέματα σταδιοδρομίας τῶν δικαστῶν θά ἀποτελεῖται κατὰ τό μισό, ἀπό μέλη πού ἐκλέγει ἡ Βουλή. Ὁ Πρόεδρος του θά ἐκλέγεται ἀπό τά μέλη μεταξύ τους. Τό Ἀνώτατο Δικαστικό Συμβούλιο θά ὀργανωθεῖ σέ τμήματα μέ μεταβαλλόμενα σύνθεση. Κάθε τμήμα θά εἶναι ἀρμόδιο γιά ἓνα ἐπίπεδο δικαιοσύνης.

Οἱ δικαστές κάθε βαθμοῦ σέ κάθε δικαστήριο συνέρχονται σέ ὀλομέλεια. Ἡ ὀλομέλεια ἀποφασίζει πάνω σ'ὅλα τά θέματα λειτουργίας τοῦ δικαστηρίου καί κατανέμει τήν ὑπηρεσία ἀνῖσα στά μέλη της.

Ὁ βαθμός εἶναι ἀνεξάρτητος τῆς ἀρμοδιότητας στό δικαστήριο. Μεταξύ τῶν δικαστῶν δέν θά ὑφίσταται ἱεραρχία.

Γιά νά ἐξυψωθεῖ τό ἐπίπεδο τῶν δικαστῶν :

Ἡ εἴσοδος στό δικαστικό σῶμα θά πραγματοποιεῖται μετά ἀπό εἰδική τριετή ἐπιμόρφωση.

Οἱ δικαστικοί θά συμμετάσχουν σέ εἰδικά προγράμματα ἐκπαίδευσης, ὥστε νά ἀντιλαμβάνονται τή κοινωνική προβληματική τῶν ὑποθέσεων, πού δικάζουν, νά πληροφοροῦνται τις συνθήκες στούς τόπους δουλειᾶς, νά διαπιστώνουν τά κοινωνικά ἀποτελέσματα τῶν ἀποφάσεών τους καί νά γνωρίζουν τή λειτουργία τῶν φυλακῶν καί ἀναμορφωτηρίων.

Γιά νά εἶναι ἡ δικαιοσύνη προσιτή στό λαό :

Θά ὀργανωθοῦν τά δικαστήρια σέ τρόπο ὥστε ὁ πολίτης πού καταφεύγει στό

δικαστικό μέγρο να καταπορεύεται χωρίς χρονοτριβή πάνω στον τρόπο που θα υποβάλλει το αίτημά του και στη διαδικασία που θα ακολουθεί για να εξεταστεί ή υπόθεσή του. Θα αξιολογούν τα εισηγητικά και θα διευκυνθούν οι διαφοροδοκίες του. Ο πολίτης θα έχει τη δυνατότητα να προστεθεί σ' αυτά για θέματα της καθημερινής ζωής του χωρίς ειδική νομική βοήθεια (δικηγόρος). Η διαδικασία θα έγγυεται τη συμμετοχή τους και τη σοβαρή εξέταση της υπόθεσής του.

Θα είναι δυνατή η απαλλαγή από τα δικαστικά έξοδα όσων δεν διαθέτουν το εισόδημα για να τα καλύψουν. Οι δικηγορικοί σύλλογοι θα παρέχουν σε συνεργασία με την τοπική αυτοδιοίκηση δωρεάν νομική βοήθεια.

Για να επιταχυνθεί ή άπνομή της δικαιοσύνης:

Οι διάφορες μορφές άπνομης δικαιοσύνης (πολιτική, διοικητική) θα υπαχθούν σ' έναν ενιαίο κορμό δικαιοσύνης. Το συμβούλιο Επικρατείας θα καταργηθεί σαν ειδικό και αποκλειστικό δικαστήριο για τη διοικητική δικαιοσύνη. Στα πλαίσια του ενιαίου κορμού θα υπάρχουν σε κάθε δικαστήριο ειδικευμένα τμήματα για την εκδίκαση των διαρκών μορφών υποθέσεων. Η απόφαση για το δικαστικό σήμα θα είναι ένας ενιαίος. Η προσβολή διοικητικής πράξης θα είναι έτσι μελλοντικά δυνατή στο δικαστήριο του τόπου κατοικίας του ενδιαφερομένου. Η πορολογική δικαιοσύνη θα πρέπει να είναι προέκταση της πορολογικής δικολήψης.

Τα πρωτοβάθμια δικαστήρια θα είναι μονομελή. Τα δευτεροβάθμια δικαστήρια τριμελή. Το ανώτατο δικαστήριο θα συνεδριάζει σε πενταμελή τμήματα. Η περόληψη ανείρεσης δεν θα παραπέμπει την υπόθεση σε άλλο τμήμα αλλά θα επιλύει στην ίδια δικάσιμο όριστική τη διαφορά.

Τα δικαστήρια θα διαθέτουν το απαραίτητο βοηθητικό προσωπικό και τα τεχνικά μέσα για τη γρήγορη διεκπεραίωση των υποθέσεων.

II

Τό Δίκαιο

Τό δίκαιο ισχυροποιεί τίσ δομές εξουσίας της άστικής τάξης. "Η άλλαγή του θά είναι βαθμιαία. Θά συμβαδίζει μέ τίσ μεταρρυθμίσεις που σκοπό θά έχουν τό μετασχηματισμό της κοινωνίας. "Άμεσα μέτρα πρέπει όμως νά διευκολύνουν τήν αναδιάρθρωση της οικονομικής και κοινωνικής δομής.

Τέτοια μέτρα θά είναι:

"Η εκκαθάριση της νομοθεσίας. Σήμερα ισχύουν πληθος από διατάξεις που όχι μόνο πολλές φορές αντιφάσκουν αλλά κύρια έχουν δημιουργήσει καθεστώς ασάφειας γύρω από τίσ ισχύουσες ρυθμίσεις διευκολύνοντας έτσι τήν αυθαίρεσία της διοίκησης. Θά επιδιωχθεί ή κωδικοποίηση τών κατεστημένων σέ διάφορους νόμους διατάξεων σέ ένια ή μερικά και ή συστηματική κατάταξη τών ή νομικών ρυθμίσεων σέ διαφανή σύνολα, ώστε νά διευκολύνεται ή έποπτεία της όλης.

Στόν τομέα του (δωτικού δικαίου: "Η αναμόρφωση του άστικού δικαίου ώστε νά παρέχει προστασία στόν καταναλωτή (νέοι κανόνες γιά τούς έντυπους όρους τών συμβάσεων, κανόνες που θά εισάγουν διαφοροποιήσεις στην ισχύ του αναγκαστικού δικαίου στο δίκαιο τών συμβάσεων ανάλογα μέ τήν οικονομική δύναμη τών συμβαλλομένων, προστασία του άτομου από τούς κινδύνους της βιομηχανικής ανάπτυξης μέ ρητή καθιέρωση της εφθύνης του παραγωγού, τροποποίηση της νομοθεσίας γιά τίσ πωλήσεις μέ δόσεις κ.λ.π.) "Η αναμόρφωση του οικογενειακού δικαίου ώστε νά κατοχυρώνει τήν ισότητα τών φύλων και νά διευκολύνει τή χορήγηση διαζυγίου σέ περίπτωση όριστικού κλονισμού του γάμου" ή αναμόρφωση του δικαίου τών οικονομικών συναλλαγών ώστε νά αναγνωριστεί ή σημασία της επιχείρησης στην οικονομική ζωή, νά διαμορφωθεί τό δίκαιο του άθέμιτου ανταγωνισμού σέ δίκαιο προστασίας του καταναλωτή, νά διαμορφωθεί τό δίκαιο της βιομηχανικής ιδιοκτησίας σύμφωνα μέ τίσ ανάγκες της οικονομικής ανάπτυξης.

Στόν τομέα του ποινικού δικαίου. "Η κατάργηση της θανατικής ποινής καθιέρωση ειδικού αδικήματος γιά τούς βασανισμούς πολιτών" "Η ειδική προστασία τών αστυνομικών, που προβλέπεται σήμερα από τό νόμο, πρέπει νά αποκτήσει αντίβαρο τήν διεύρυνση της προστασίας τών πολιτών άπέναντι σέ όπαρβάσεις εξουσίας τών αστυνομικών όργάνων. "Ένοχοι του αδικήματος τούτου θά είναι όσοι από έμέλεια ή έλλειψη επιτήρησης επιτρέπουν τίσ όπαρβάσεις εξουσίας. "Η κατάργηση της διαδικασίας του αυτόφωρου αδικήματος γιατί όέν παρέχει στόν κατηγορούμενο τή δυνατότητα



αυστης υπερέσπισης. \*Η σύνταξη κώδικα οικονομικών παραβάσεων (ποδεία τροφίμων, εξαπάτηση του κοινού, φορολογικές παραβάσεις κ.λ.π.), με σκοπό να αποκοινωνικοποιηθούν οι οικονομικές παραβάσεις, ώστε να καταστεί δυνατή η επιβολή ούσιαστικών χρηματικών προστίμων\* \*Η κατάργηση αναχρονιστικών διατάξεων (μοιχεία)\* \*Η τροποποίηση της νομοθεσίας για την αμβλωση. \*Η ρύθμιση της εθελοντικής: \*Η προανάκριση για αδικήματα απεναντιών και στρατιωτικών σε βάρος πολιτών διεξάγεται από δικαστικούς. \*Η σύνταξη κώδικα προστασίας του περιβάλλοντος.

Στόν τομέα της δικονομίας. \*Η χορήγηση δυνατότητας προσφυγής στα δικαστήρια σε κάθε αματείο ή έγκληση προσώπων, που έχει συσταθεί για την προέσπιση συλλογικών συμφερόντων π.χ. (πολεοδομία, περιβάλλον) για θέματα σχετικά με τους σκοπούς του \* \*Η εισαγωγή νέας μορφής άγωγης για την άσκηση απαιτήσεων ενός συνόλου \*προσώπων ( η άγωγή να άσκειται από ένα ή περισσότερα πρόσωπα για λογαριασμό όλων άκόμη και χωρίς τη συγκατάθεσή τους ώστε τα δικαστήρια να σταθμίζει την πραγματική έπταση της υπόθεσης και να άποσπάζει σε ένιαία διαδικασία για όλους τους ενδιαφερόμενους).

\*Η δημιουργία ταμείου για την άποζημίωση θυμάτων έγκληματικών ένεργειών (π.χ. σε περίπτωση τραυματισμού διαβάτου από σφαίρα) όταν οι έγκληματές είναι άγνωστοι ή χωρίς περιουσία.

Στόν τομέα του αφορονιστικού δικαίου: Τό αφορονιστικό σύστημα δά πρέπει να υποβοηθεί την επάνένταξη του καταδίκου στην κοινωνία. Με τό σκοπό τούτο είναι αντίθετη όργάνωση των φυλακών, που άφίνει τόν φυλακισμένο στην χωρίς έλεγχο έξουσία της διοίκησης της φυλακής. Οι συνθήκες κράτησης δά μπορούν να έλέγχονται τόσο από τις δικαστικές άρχές όσο και από τόν \*Επίτροπο των Δικαιωμάτων του Πολίτη. \*Ο φυλακισμένος δά μπορεί σε περίπτωση πειθαρχικής ποινής να προσφεύγει σε δικαστή για την επανάκριση της συμπεριφοράς του.

Ἡ Προστασία τῶν Κοινωνικῶν Ἀδυνάτων

Τῇ θέσῃ τῶν γυναικῶν, τῶν νέων καὶ τῶν ἡλικιωμένων στὴν κοινωνία μας χαρακτηρίζουν καταπίεση, ἐκμετάλλευση, ἀνισότητα, κραυγαλέες ἐλλείψεις στὴν κοινωνικὴ ἀσφάλεια, κρατικὴ ἀδιαφορία καὶ κακὲς συνθήκες ζωῆς. Ἡ κατάσταση τοῦτη εἶναι ἀποτέλεσμα τῆς μορφῆς τῶν οἰκογενειακῶν σχέσεων, τῆς ὀργάνωσης τῆς παραγωγῆς ἀποκλειστικὰ μὲ βάση τὸ κριτήριο τῆς ἀπόδοσης, τῆς χωρὶς ἐνδιασμοῦ ἐπιδίωξης τῆς προσωπικῆς ἀνέλευσιν στὸ ὀστικὸ σύστημα. Σκοπὸς μιᾶς πολιτικῆς ποῦ νοιάζεται γιὰ τὸν ἄνθρωπο πρέπει μακροπρόθεσμα νὰ εἶναι ἐξασφάλιση τῶν αἰτιῶν ποῦ ὁδήγησαν στὴ σημερινή κατάσταση καὶ βραχυπρόθεσμα ἡ προστασία τῶν πρὸ ἀδυνάτων ὥστε νὰ ἔχουν τίς ἱδίες δυνατότητες μὲ τοὺς ἄλλους πολίτες νὰ ζήσουν μὲ εὐηρέπεια. Ἡ σημερινὴ νομοθεσία πρέπει νὰ μεταρρυθμισθεῖ γιὰ νὰ χειροπετηθοῦν ὁλοκληρωτικὰ οἱ γυναῖκες, νὰ μὴν εἶναι οἱ ἡλικιωμένοι ἀπόβλητοι, νὰ βοηθηθοῦν οἱ νέοι στὴν ἀντιμετώπιση τῶν προβλημάτων τῆς ζωῆς.

Γιὰ νὰ πετύχουμε τοὺς στόχους τούτους τὸ ΠΛ.ΣΟ.Κ. θὰ ἐπιδιώξει:

1. **Γυναῖκες:** Τὴν ἀρση τῶν διακρίσεων σὲ βάρος τῆς γυναῖκας στὴν ὀστικὴ νομοθεσία ὥστε ἡ πρωτοβουλία καὶ ἡ εὐθύνη σ' ὅλα τὰ θέματα τῆς οἰκογενείας ν' ἀνήκει καὶ στοὺς δύο συζύγους. Θὰ καταργηθεῖ ἡ ἀρχηγικὴ θέση ποῦ δίνει ὁ νόμος στὸν ἄντρα, θὰ κατανεμηθοῦν τὰ οἰκογενειακὰ βάρη ἀνάλογα μὲ τὴν περιουσία τοῦ καὶ τοῦ συζύγου, ἡ περιουσία ποῦ ἀπουτᾶται κατὰ τὴ διάρκεια τοῦ γάμου θὰ εἶναι κοινὴ καὶ τῶν δύο συζύγων, ὁ ΣΕΚ θεσμοδότης τῆς προίκας θὰ καταργηθεῖ ἡ ἐξουσία πάνω στὰ παιδιὰ θὰ ἀσκεῖται καὶ ἀπὸ τοὺς δύο γονεῖς.

Τὴν ἀρση τῶν διακρίσεων στοὺς τόπους δουλειᾶς. Ἡ ἀμοιβὴ πρέπει νὰ εἶναι ἴση γιὰ ἴσης ἀξίες ἐργασίας. Οἱ περιορισμοὶ στὴν πρόσληψη γυναικῶν καὶ τόσο ἀπὸ ἐπιμετριο ὅσο καὶ στὶς ἰδιωτικὲς ἐπιχειρήσεις πρέπει νὰ καταργηθεῖ. Ἡ προαγωγή νὰ πραγματοποιεῖται μὲ ἐνιαία καὶ γιὰ τὰ δύο φύλα κριτήρια. Γιὰ νὰ προωθηθεῖ ἡ ἐξέλιξη τῶν ΣΕΚΙΚ δικαιωμάτων πρέπει σὲ κάθε ἱεραρχικὴ βαθμίδα στὶς δημόσιες ὑπηρεσίες καὶ κοινωνικοποιημένες ἐπιχειρήσεις νὰ προβλέπεται ἡ κάλυψη ὁρισμένου ἀριθμοῦ θέσεων μὲ γυναῖκες.

Τὴν κατάργηση διατάξεων, ποῦ ὁδηγοῦν σὲ κοινωνικὲς ἀνισότητες. Ἡ ἀμβλωση θὰ εἶναι δυνατὴ στοὺς τρεῖς πρώτους μῆνες τῆς ἐγκυμοσύνης ἐπ' ὅσον πραγματοποιεῖται κάτω ἀπὸ ἰατρικὴ ἐπίβλεψη.

## 2. Οικογένεια

Τήν προστασία της μητρότητας. Οι εργαζόμενες γυναίκες πρέπει να έχουν τη δυνατότητα να εργάζονται και να φροντίζουν για τα παιδιά τους. Θα δημιουργηθούν βρεφικοί σταθμοί στους τόπους δουλειάς, θα κολλαπλασιασθούν τα νηπιαγωγεία.

Τήν εξασφάλιση οικογενειακής ζωής χωρίς άγχος. Σε περίπτωση ασθένειας του παιδιού θα χορηγείται σ'έναν από τους συζύγους άδεια με αποδοχές. Οι άνδρες των νηπιαγωγείων και των σχολείων θα πρέπει να προσπαθούσαν στα όρια εργασίας. Η σχολική οργάνωση θα πρέπει να εξασφαλίζει την άπασχόληση των παιδιών στο σχολείο σε όλη τη διάρκεια της καθημερινής δουλειάς των γονέων.

Τήν διευκόλυνση και απαγνώριση της δουλειάς στο νοικοκυριό. Οι νοικοκυρές που δεν είναι ασφαλισμένες θα μπορούσαν να ασφαλίζονται με αντίστοιχη συνεισφορά του φορέα κοινωνικής ασφάλισης. Σε όλες τις επιχειρήσεις και δημόσιες υπηρεσίες θα πρέπει να δημιουργηθούν δυνατότητες μερικής απασχόλησης για να μπορεί η γυναίκα να δουλεύει επαγγελματικά χωρίς να βλάπτεται η οικογενειακή ζωή και υγεία της. Θα πρέπει να διασφαλισθεί η άνεληση εργασίας από τη γυναίκα και μετά την άνακοπή έτών, που θα διατίθεται στην ένασχόλησή της με την άνταροή των παιδιών. Θα πρέπει να εξασφαλισθεί η εκπαίδευση και επιμόρφωσή της για να διευκολυνθεί η επανέντασή της στην παραγωγική διαδικασία.

Τόν περιορισμό του φορολογικού βάρους στην οικογένεια. Από τό φορολογητέο εισόδημα θα εκπίπτουν τα έξοδα για τη φύλαξη του παιδιού μέχρι 10 έτών κατά τη διάρκεια του χρόνου εργασίας. Τό κάθε μέλος της οικογένειας θα εκπίπτει φορολογητέο εισόδημα ίσο προς τό ελάχιστο όριο συντηρήσεως.

Τήν οικονομική ενίσχυση της οικογένειας. Οι εργοδότες θα πρέπει να καταβάλουν στους εργαζόμενους επί πλέον του βασικού μισθοῦ, επίδομα για κάθε παιδί που θα επιτρέπει στην οικογένεια να άντιμετωπίσει τά βάρη, που δημιουργεί τό παιδί.

Ιδιαίτερη δημογραφική πολιτική δεν είναι άναγκαία. Η βελτίωση των συνθηκών ζωής οδηγεί σε αύξηση των γεννήσεων. Η μείωση των γεννήσεων είναι αποτέλεσμα άμεταίετης και κακών όρων διαβίωσης.

## 3. Νέοι

Τήν άναγνώριση της ώριμότητας και της εθύνης της νεολαίας με



3. μείωση της ηλικίας ενηλικίωσης και χορήγηση δικαιώματος ψήφου 18.

Τήν εξασφάλιση της δυνατότητας συμμετοχής των νέων σε κάθε έκφραση της ζωής του τόπου. Τά επιδιωχθεί νά συμμετέχουν σε όλους τους κοινωνικούς φορείς σε υπεύθυνες θέσεις νέοι και νέες, ώστε οι κοινωνικοί φορείς νά έχουν υπ'αντίληψη των προβληματισμών που αναπτύσσονται σε πολιτικά-κοινωνικά-πολιτιστικά θέματα στα πλαίσια της προσπάθειας κάθε νέου νά ολοκληρωθεί και νά ανθροφεί. 'Η συντήρηση βασίζεται και στην γεροντοκρατία, στην υποκατάσταση της πρωτοβουλίας, της παντοσίας, του θόρους με την άνθηστη περίθαλψη "ήλικιωμένων". 'Η συντήρηση καλλιεργεί τό χάσμα των γενιών για νά συγκαλύψει υπαρκτές πολιτικές και κοινωνικές διαφορές. 'Ε κοινωνία που θάβ θέλουμε νά δημιουργήσουμε πρέπει νά είναι ανοιχτή στους νέους προσανατολισμούς που δημιουργούνται στη διαδικασία ένταξης των νέων στη παραγωγή και διάπλασης της προσωπικότητός τους.

Τήν ενίσχυση των νέων στην προσπάθειά της για ανάπτυξη και καλλιέργεια της προσωπικότητός τους. Οι δογανισμοί τοπικής αυτοδιοίκησης θά χρηματοδοτήσουν τή δημιουργία κέντρων νεότητας και συλλόγων νέων, που θά τά χδιαχειρίζονται, σε κάθε χωριό, κοινότητα, συνοικία και δήμο. Τά κέντρα και οι σύλλογοι θά είναι φορείς πολιτιστικής μέριμνας και ψυχαγωγίας (θά παρέχουν π.χ. εθελοντικές τάξεις, μουσικής, παιδείας, θά διαθέτουν βιβλιοθήκη, αίθουσα για δημόσιες συζητήσεις, γυμναστήρια, θά οργανώνουν μαθήματα επιμόρφωσης). Είδικός κρατικός οργανισμός διορισμένος σε περιφερειακό επίπεδο, στη διοίκηση του οποίου θά συμμετέχουν και νέοι, θά υποβοηθεί τή δραστηριότητα των συλλόγων και κέντρων νεότητας. Οι επιδοτήσεις θά χορηγούνται με βάση πρόγραμμα για κάθε νομό και ειδική σύμβαση με κάθε σύλλογο. # 'Ο οργανισμός θά ενισχύει επίσης όικονομικά τις διάφορες μαζικές οργανώσεις των νέων, όπως τους σπουδαστικούς και μαθητικούς συλλόγους, τή νεολαία των συ νδικάτων, πολιτιστικούς συλλόγους.

Τήν άρση των διακρίσεων σε βάρος των νέων και τήν εξάλειψη της έκμετάλλευσης. Τό μεγαλύτερο ποσοστό των νέων που εργάζονται είτε στη βιομηχανία είτε στη βιοτεχνία είτε στο χωριό δέν περνάνε από καμιά εκπαίδευση, καμιά ειδικευση από κανένα κατευθυντήριο σύστημα επαγγελματικού προσανατολισμού. Κάθε μέρα διοπιστώνεται άνιση μεταχείριση της νεολαίας με τή δημιουργία ειδικών σχέσεων για όσους πρωτοαπασχολούνται ή μαθαίνουν με διαπομπιότητες στους μισθούς, της συνθήκες δουλειάς, τήν κοινωνική άσφάλιση. 'Η άνερ-

3. γία και υποαπασχόληση χτυπάει πρώτα απ' όλα τους νέους εργαζόμενους. Τά φροντιστήρια, ή ιδιωτική εκπαίδευση, τά νυχτερινά σχολεία άπομυζούν τό θυσέσημα των γονιών και των νέων εργαζόμενων. Ή άμοιβολη επαγγελματική άναγνώριση και κατοχύρωση των πτυχίων των έποποιών των τεχνικών σχολών άποτελούν τραυματική καθημερινή έμπειρία των νέων μας. Για να άντιμετωπιστούν όλα αυτά τά φαινόμενα τό ΠΛ.ΣΟ.Κ. θά πάρει σέ κάθε τομέα τά άπαραίτητα ειδικά μέτρα. θά δημιουργήσει υπηρεσίες επαγγελματικού προσανατολισμού, ειδικές δυνατότητες επιμόρφωσης για τους νέους εργαζόμενους (βραρη έργασία, βραδυνά μαθήματα) κ.λ.π.

Τήν καταπολέμηση της νωστινής έγκληματικότητας, που είναι αποτέλεσμα έλλειψης προσασιογής στο κοινωνικό περιβάλλον και συνακόλουθης τήσης ευγής. Τά άναμορφωτήρια πρέπει να διευκολύνουν τήν επανένταξη τοβ νέου στη κοινωνία και όχι να τόν σπρώχνουν σέ μια περιθωριακή ύπαρξη, που τόν οδηγεί πάλι στο έγκλημα.

#### 4. Ήλικιωμένοι

Σήμερα ο ήλικιωμένος αισθάνεται έξοστρακισμένος από τήν οίκογένεια και τή κοινωνία. Ή στυτηξη συνήθως θέν έπικριεί για να άντιμετωπίσει τις άδξημένες άνόγες του. Μένει χωρίς άπασχόληση σέ ήλικία που θά μπορούσε να προσφέρει και έτσι σπρώχνεται στο περιθώριο. Μένει χωρίς οίκογενειακή ζεστασιά και θαλπωρή σέ ήλικία που τή χρειάζεται. Γίνεται θρυσιο έκμετόλλευσης γιατί οι φυσικές δυνάμεις του θέν έπαρκοϋν για να άντιμετωπίσει μόνος του τήν καθημερινή ζωή. Είναι ένδεικτικό ότι οι "οίκοι ευγηρίας" έχουν πολλαπλασιασθεί. Είναι χαρακτηριστικό ότι λειτουργοϋν χωρίς γιατρούς, ψυχολόγους, νοσοκομειακό προσωπικό, χωρίς επέβλεψη ως προς τις άντιπαροχές που ζητούν και μπορούν να πετύχουν έκβλαστικά. Οι ήλικιωμένοι πεθαίνουν σάν κοινωνικά άτομα πολύ προτοθ έπέρθει ο φυσικός θάνατος.

Για να σπάρουμε τό φράγμα της άκουόνησης που δημιουργεί τό άστικό σύστημα πρέπει:

- 1) Να φροντίσουμε οι ήλικιωμένοι να έχουν τά άπαραίτητα χρηματικά μέσα. Ή κάθε εργαζόμενος θά μπορεί να συνταξιοδοτείται μετά τό 60 έτος της ήλικίας. Ή συνταξιοδότηση θά είναι ύποχρεωτική μετά τό 65 έτος. Ή εργαζόμενος θά μπορεί όμως και μετά τή συνταξιοδότησή του να άπασχολείται μερικά χωρίς καμιά μείωση της σύνταξής του, άντε να έξασφαλισθεί ή βαθμιαία μετάβαση από τήν

4. 1) πλήρη απασχόληση στο καθεστώς μη'εργασίας.

Ἡ σύνταξη θά πρέπει νά ἰσοῦται σέ προστό 80% τοῦ μέσου ὅρου τῶν ἀποδοχῶν κατὰ τὰ τελευταῖα μέντε χρόνια πρὶν ἀπὸ τή συνταξιοδότηση. Ἡ σύνταξη δέν μπορεῖ νά εἶναι κατώτερη τοῦ ἐλαχίστου ὁρίου συντήρησης. Ἡ προσαρμογή τῶν συντάξεων στήν ἀύξηση τοῦ τιμάρθιμου θά εἶναι αὐτόματα.

Γιὰ τὸν ὑπολογισμό τοῦ συντάξιμου χρόνου μέχρι τή δημιουργία τοῦ ἐθνικοῦ φορέα κοινωνικῆς ἀσφάλισης θά ὑπολογίζεται ὁ ἀποδεικνυόμενος χρόνος ἐργασίας σέ ὁποιοδήποτε συνταξιοδοτικό ὄργανισμό κι'άν ἦταν ἀνεπαισθημένος ὁ ἐργαζόμενος.

Ἡ αὐτοασφάλιση τῶν γυναικῶν πού δουλεύουν στό σπίτι θά παρέχει καί δικαίωμα σύνταξης.

2) Νά ἐξασφαλίσουμε σ'ὅλους τοὺς ἡλικιωμένους κοινωνική περίθαλψη.

Ἡ ὀργανισμὸς κοινωνικῆς ἀσφάλισης θά παρέχει δωρεάν ἱατρικὴ παρακολούθηση. Οἱ ὀργανισμοὶ τοπικῆς αὐτοδιοίκησης θά πρέπει νά ἐπιμεληθοῦν τή φροντίδα ἀπὸ ψυχολόγους καί κοινωνικοὺς λειτουργούς. Ἡ σχετικὴ ὑπηρεσία κάθε δήμου ἢ κοινότητας πρέπει νά διαθέτει εἰδικευμένα γιὰ τή περιποίηση ἡλικιωμένων προσωπικό, πού θά τοὺς συμπαροστέμνεται σέ περίπτωσι ἀρρώστειας. Ὁ ἡλικιωμένος ἔχει δικαίωμα γιὰ φροντίδα ἀπὸ τὸ κοινωνικὸ σύνολο.

3) Νά ἐξασφαλίσουμε στοὺς ἡλικιωμένους ἱκανοποιητικὲς συνθήκες ζωῆς.

Ἡ διαμόρφωση τῶν γηροκομείων νά εἶναι τέτοια ὥστε οἱ κάτοικοί τους νά μὴν εἶναι ἀπομονωμένοι (σύνδεσή τους μὲ ἐργασίες ἐπιτήρησης πού δέν ἀπαιτεῖν φυσικὸ κόπο π.χ. μὲ παιδικούς σταθμούς). θά πρέπει μὲ ἐπέμβαση κοινωνικῶν λειτουργῶν, παροχὴ χρηματικῶν βοηθημάτων, παροχὴ κατοικίας νά διευκολυνθεῖ ἡ συγκατοίκηση τῶν ἡλικιωμένων μὲ τίς οἰκονόμους τους ἢ ἄλλες οἰκονόμους. Οἱ δήμοι κοινότητες πρέπει νά φροντίσουν γιὰ τὴν ἀντιμετώπιση τῶν ἀναγκῶν σέ ψυχιαγία καί νά δημιουργήσουν χώρους γιὰ τὴν ἡμερήσια παραμονὴ τῶν γερόντων καί τὴν ἀπασχόλησή τους.

4) Νά ἐξασφαλίσουμε τὴ σύνδεση τῶν ἡλικιωμένων μὲ τὴν παραγωγικὴ διαδικασία. Ὅλες οἱ δημόσιες ὑπηρεσίες καί κοινωνικοποιημένες ἐπιχειρήσεις θά ἔχουν τὴν ὑποχρέωση νά δημιουργήσουν θέσεις μερικῆς ἀπασχόλησης προσαρμοσμένες στίς δυνατότητες τῶν ἡλικιωμένων.

5) Νά ἐξασφαλίσουμε τὴν νομικὴ προστασία τῶν ἡλικιωμένων. Οἱ δικη-



4. 5) γορικοί σύλλογοι θά παρέχουν δωρεάν νομική βοήθεια σέ συνεννόηση μέ τόν οργανισμό κοινωνικής ασφάλισης καί τήν τοπική αυτοδιοίκηση. Ή εγκατάλειψη ήλικιωμένου θά αποτελέσθ αδίκημα.

6) Είδεικός κρατικός οργανισμός νά έρευνά τά προβλήματα τών ήλικιωμένων καί τήν αντιμετώπισή τους.

## 5. Άρρωστοι

Ή άρρωστος έχει δικαίωμα νά τόν σέβονται καί νά τοῦ παρέχονται οί ιατρικές υπηρεσίες σέ τρόπο ὥστε νά διασφαλιστεῖται ἡ προσωπική του. Έχει γιά τοῦτο:

α) Δικαίωμα γιά τή διατήρηση τῆς αξιοπρέπειάς του. Οἱ νοσοκομειακοί θάλαμει πρέπει νά διαμορφωθοῦν σέ τρόπο ὥστε ὁ κάθε άρρωστος νά έχει τό ἀπαραίτητο ἐλάχιστο ιδιαίτερου χώρου.

β) Δικαίωμα πληροφόρησης. Ή κάθε άρρωστος πρέπει νά μαθαίνει λεπτομερειακά τούς λόγους πού καθιστοῦν ἐπιβεβλημένη ὁρισμένη ἐγχείριση ἢ θεραπεία καί ποιές θά εἶναι οἱ εὐχάριστες ἢ δυσάρεστες συνέπειες.

Ή άρρωστος δέν εἶναι ἀντικείμενο γιά τήν τύχη τοῦ ὁποίου ἀποφασίζει ὁ γιατρός.

γ) Τό δικαίωμα νά μήν υποφέρει. Όλες οἱ δυνατότητες τῆς σύγχρονης τεχνικῆς πρέπει νά αξιοποιοῦνται γιά τή μείωση τοῦ πόνου.

δ) Τό δικαίωμα νά μή μεταβάλλεται χωρίς γνώση του σέ ἀντικείμενο πειραματισμῶν τῆς ιατρικῆς ἐπιστήμης.

ε) Τό δικαίωμα πτό φυσικό θάνατο. Ή ιατρική ἐπέμβαση ἀποβλέπει στό νά θεραπεύσει ἢ νά μειώσει τόν πόνο ἀλλ' ὅχι νά παρατείνει τεχνητά τή ζωή στερεώνοντας τόν άρρωστο τήν ἐλευθερία τοῦ θανάτου. Όταν ὁ άρρωστος δέν έχει τή δυνατότητα νά ζητήσει τό θάνατο θά πρέπει τό περιβάλλον του νά τό κάνει γι' αὐτόν.

## 6. Άνάπηροι

Ή κοινωνική περίθαλψη τών ἀναπήρων εἶναι σέ ἀπαργανώδη κατάσταση. Οἱ ἀνάπηροι έχουν δικαίωμα ἐπαγγελματικῆς καί κοινωνικῆς βοήθειας, πού νά διευκολύνει τήν ἐνταξή τους στόν κοινωνική καί ἐπαγγελματική ζωή ἀλλά καί δικαίωμα γιά τήν εἰδική προστασία πού ἐπιβάλλει ἡ κατάσταση τους. θά πρέπει:

α) Ή κοινωνική ασφάλιση νά παρέχει στούς ἀνάπηρους, τούς σπαστικούς, τούς καθυστερημένους πνευματικά τά ἀνάγκασα μέσα γιά ἀνθρώπινη

6. α) διαβίωση.

- β) Νά δημιουργηθούν σε περιφερειακό επίπεδο ειδικά κέντρα αποκατάστασης ανάπηρων ώστε τά μέτρα αποκατάστασης νά λαμβάνονται έγκαιρα καί νά εφαρμόζονται συνεχώς. Τόσο τό παιδί όσο καί ὁ ἐνήλικας πρέπει νά ἐντάσσονται στό κανονικό σχολείο καί σέ κανονικούς τόπους δουλειάς ώστε νά εἶναι δυνατή ἡ όσο τό δυνατόν καλύτερη προσαρμογή του στήν κανονική ζωή.
- γ) Νά δημιουργηθοῦν ειδικά κέντρα θεραπείας καί παρακολούθησης σπαστικών, ἀκαμήλων παιδιών, ἀλκολικών, τοξικομανών.

#### IV. ΟΙ Μετανάστες

Έκατοντάδες χιλιάδες Έλληνες βρίσκονται σήμερα στο εξωτερικό γιατί στο τόπο μας δε μπόρεσαν να βρουν δουλειά για να ζήσουν. Οι κυβερνήσεις της δεξιάς όχι μόνο προέβλεψαν τη μετανάστευση για να ξεφορτωθούν τους άνεργους και να αποσύρουν τις πολιτικές επιπτώσεις της ανεργίας, αλλά και άδιαφορησαν ολοκληρωτικά για την τύχη των μεταναστών. Οι εργάτες στη Γερμανία απέδθηκαν π.χ. στην εκμετάλλευση των γερμανών εργοδοτών χωρίς καμιά επίσημη βοήθεια. Τά προξενεία και τὰ κλιμάκια του υπουργείου άπασχόλησης άσχολήθηκαν σχεδόν αποκλειστικά με την άστυνόμευση των εργαζομένων. Χιλιάδες παιδιά χωρίς ή με υπολειπόμενη σχολική άκπαίδευση μεγαλώνουν κάτω από συνθήκες που αεί τὰ σπρώξουν προς τό έγκλημα. Οι πληγές που άνοιξε ή μετανάστευση πρέπει να κλείσουν.

1. Κρατική άημερέσια θά έπιμεληθεί την έπιστροφή όλων των μεταναστών στην πατρίδα. θά φροντίζει για την άνεύρεση δουλειάς με τοξάντίστοιχους όρους που ίσχυαν στο εξωτερικό, και την έκίλυση όλων των σχετικών με την έπιστροφή προβλήματα. θά παρέχει ένισχύσει για την κάλυψη των έξόδων επανεικατάστασης.
2. Για να διευκολυνθεί ή έπιστροφή θά έκιδωχθεί ή κατάρτιση συμβάσεων με τὰ ξένα κράτη, ώστε οι μετανάστες να μπορούν να άσκήσουν όλα άνεξαίρετα τὰ δικαιώματά τους έπό τή κοινωνική έμφέλιση στο τόπο που δούλευαν και μετά την έπιστροφή τους.
3. Έως ότου πραγματοποιηθεί ή έπιστροφή και άνάλογα με τις συνθήκες σε κάθε χώρα:
  - α) θά προωθηθεί ή άσγάνωση όλων των έλλήνων εργαζομένων σε ένιαίο ποσά.
  - β) 'Ο φορέας θά διατηρεί με κρατική βοήθεια, γραφεία όπου υπάρχουν έλληνες εργαζόμενοι για να τους υποβοηθεί σε όλα τὰ προβλήματά τους (της δουλειάς, της κατοικίας, των σχέσεων με τις ξένες άρχές, σε θέματα υγείας κ.λ.π.).
  - γ) Οι έλληνικές κοινότητες θά άποκτήσουν ένιαίο καθεστώς και θά υποβοηθηθούν στη δραστηριότητά τους.
  - δ) θά πληληπικισθούν τὰ έλληνικά σχολεία για τὰ παιδιά των εργαζομένων, θά υποβοηθηθεί ή σύνδεσή τους με τὰ ξένα σχολεία του τόπου κατοικίας. Πανέντα Έλληνοήπουλο δέν πρέπει να μείνει χωρίς μόρφωση.



3. ε) εφ' επιθυμίας τῆς συντροφίας με τὰ Εἶνα συνδεδεμένα καὶ τῶν  
Εἶνες ἀρχὲς ἡ ἐπιμέλειαν τῶν εργαζομένων.

Τ μ η μ α Ε

Γιά μία νέα ποιότητα ζωής

## Κ Ε Φ Α Λ Α Ι Ο Α

### Μέτρα για την υγεία

Τό ΠΑ.ΣΟ.Κ. πιστεύει ότι η περίθαλψη και η ασφάλιση του λαού αποτε-  
λει χρέος και καταξίωση της πολιτείας. Θεωρεί δε απαραίτητο κάθε  
πολιτική στον τομέα αυτό να επιδιώξει τους εξής στόχους:

1. Ότι χρέος μιᾶς πολιτείας είναι τό να προσφέρει μιᾶ ζωή ἀπαλλαγ-  
μένη ἀπό τό βραχνά της ἀνασφάλειας πού δημιουργοῦν ἡ ἀρρώστεια,  
ἡ ἀνεργία, ἡ ἀναπηρία, τά γηρατιά.
2. Ότι ὅλοι οἱ ἄνθρωποι ἀνεξάρτητα ἀπό οἰκονομικές δυνατότητες καί  
ἀπό τόπο διαμονῆς δικαιούνται μιᾶ σωστή ἱατρική περίθαλψη. (Μέ-  
σα στόν ὅρο περίθαλψη περιέχονται ἡ πρόληψη, ἡ ἐγκαιρὴ διάγνωση  
καί ἡ θεραπεία).
3. Ότι ὅλες οἱ παράμετροι πού θά διασφαλίζουν τή δημόσια υἱεΐα  
δέν θά ὑπακούουν στό νόμο τοῦ κέρδους.

Προϋπόθεση γιά τήν ἐπίτευξη τῶν στόχων αὐτῶν εἶναι ἡ δημιουργία ἐνός  
συστήματος πού θά ἐξυπηρετεῖ καλύτερα τόν ἀρρωστο, παρέχοντάς του  
περίθαλψη στήν πιό ψηλὴ στάθμη πού εἶναι δυνατή καί μέ τά πιό σύγ-  
χρονα μέσα πού ὑπάρχουν. Δέν θά ὑπάρχουν διακρίσεις ἀνάμεσα σέ πλού-  
σιους καί φτωχοὺς, οὔτε ἀνάμεσα στίς διάφορες κοινωνικές καί ἐπαγγελ-  
ματικές ὁμάδες καί στίς διάφορες γεωγραφικές περιοχές.

Οἱ συνθήκες δουλειᾶς καί οἱ ἀμοιβές ὧν ἐργάζονται στό σύστημα θά  
εἶναι ἱκανοποιητικές γιά νά μποροῦν αὐτοί ἀπερίσπαστα νά ἐκτελέσουν  
τό ἔργο τους.



## 1. Τό Συμβούλιο Ύγείας

Τά σημερινά πολυάριθμα ασφαλιστικά ταμεία θά αντικατασταθοῦν ἀπό ἓνα ΣΥΜΒΟΥΛΙΟ ΥΓΕΙΑΣ. Τό τωρινό καθεστώς νοσοκομειακῆς, ἐξωνοσοκομειακῆς καί φαρμακευτικῆς περίθαλψης θά ἐκσυγχρονισθεῖ καί θά ἀναδιαρθρωθεῖ ἔτσι ὥστε ὅλες οἱ ὑπηρεσίες νά ὑπάγονται στό Συμβούλιο Ύγείας.

Ἡ ὁργανωτική δομή τοῦ Συμβουλίου Ύγείας θά ἔχει δύο βαθμίδες.

1. Τό Κεντρικό Συμβούλιο Ύγείας.
2. Τά Περιφερειακά Συμβούλια Ύγείας.

Τό Περιφερειακό Συμβούλιο Ύγείας θά εἶναι ὑπεύθυνο:

- α. γιά τήν ὁργάνωση τῆς ἐξωνοσοκομειακῆς περίθαλψης: ἐξασφάλιση ἐπαρκoῦς ἀριθμοῦ γιατρῶν γιά τίς ἀνάγκες τῆς περιφέρειας, δημιουργία κινητῶν μονάδων γιά τίς ἀπομακρυσμένες περιοχές κ.λ.π.
- β. γιά τήν ὁργάνωση νοσοκομειακῆς περίθαλψης: δημιουργία καί συντήρηση τῶν νοσοκομείων πού χρειάζονται γιά τήν κάλυψη τῶν ἀναγκῶν τῆς περιφέρειας καί ἐπίσης ἐποπτεία τῶν ὑπηρεσιῶν πού παρέχονται ἀπό τίς πανεπιστημιακές μονάδες πού ὑπάρχουν στήν περιφέρεια.
- γ. γιά τήν ἀξασφάλιση φαρμακευτικῆς περίθαλψης τοῦ πληθυσμοῦ τῆς περιφέρειας,
- δ. γιά τήν ὁργάνωση ὑπηρεσιῶν προληπτικῆς ἱατρικῆς,
- ε. γιά τήν προστασία τοῦ περιβάλλοντος καί τήν ἐξάλειψη νοσογόνων παραγόντων,
- στ. γιά τήν προστασία τῶν εὐπαθῶν ὁμάδων τοῦ πληθυσμοῦ (ὑπερήλικες, ἐγκυοί, παιδιά, ψυχασθενεῖς κ.λ.π.

Τό Κεντρικό Συμβούλιο Ύγείας θά εἶναι ὑπεύθυνο:

- α. γιά τόν συντονισμό τῶν δραστηριοτήτων καί προγραμμάτων τῶν περιφερειακῶν Συμβουλίων, ὥστε νά παρέχεται ἰσότιμη ὑγειονομική περίθαλψη σ'ὅλες τίς περιφέρειες,
- β. γιά τή διαχείριση τῶν κονδυλίων πού παρέχονται ἀπό τό Ὑπουργεῖο

Κοινωνικῶν Ὑπηρεσιῶν, γιὰ τὴν κατανομὴ τους στὰ διάφορα Περι-  
φερειακὰ Συμβούλια ἀνάλογα μὲ τίς ἀνάγκες τους καί γιὰ τὴν  
κατάρτιση τοῦ προϋπολογισμοῦ τῶν δαπανῶν,

- γ. γιὰ τὸν ἐλεγχὸ τῆς παραγωγῆς καί τῆς διακίνησης τῶν φαρμάκευ-  
τικῶν προϊόντων,
- δ. γιὰ τὸν συντονισμό καί προγραμματισμὸ τῆς ἐκπαίδευσης καί ~~μηχαν~~  
μετεκπαίδευσης τῶν γιατρῶν καί ἄλλων ἐπαγγελματιῶν ὑγείας, δέ  
συνεργασία μὲ τὰ ἀνώτατα ἐκπαιδευτικὰ ἰδρύματα,
- ε. γιὰ τὸν συντονισμό τῆς ἐπιστημονικῆς ἐρευνας σέ ὅλα τὰ νοσοκο-  
μεῖα καί ὅλες τίς πανεπιστημιακὲς μονάδες,
- στ. γιὰ τὴν ὀργάνωση καί λειτουργία ὀρισμένων ὑπηρεσιῶν ποὺ πρέπει  
νὰ παρέχονται σέ ἐθνικὴ κλίμακα, ὅπως π.χ. ἡ αἱμοδοσία.

./..

## 2, Διοίκηση του Συμβουλίου Υγείας

Απαραίτητη προϋπόθεση για την καλύτερη εξυπηρέτηση του ασφαλισμένου και για την εξασφάλιση ικανοποιητικών συνθηκών δουλειάς είναι η ανάθεση του καθοριστικού ρόλου στη διοίκηση του Συμβουλίου Υγείας στους εκλεγμένους εκπροσώπους των άμεσα ενδιαφερομένων.

Η διοίκηση των Περιφερειακών Συμβουλίων Υγείας θα συγκροτείται από:

- α. Εκπρόσωπους των ασφαλισμένων που θα είναι εκλεγμένα μέλη των συνεταιρισμών, των συνδικαλιστικών σωματείων και της τοπικής αυτοδιοίκησης.
- β. Εκπρόσωπους των γιατρών και του νοσηλευτικού, διοικητικού και τεχνικού προσωπικού που εργάζεται στο σύστημα.

Η διοίκηση του Κεντρικού Συμβουλίου Υγείας θα συγκροτείται από:

- α. Εκπρόσωπους όλων των Περιφερειακών Συμβουλίων Υγείας,
- β. Εκπρόσωπους του κράτους (δηλ. του Υπουργείου Κοινωνικών Υπηρεσιών).

Ανάλογη θα είναι και η συγκρότηση της διοίκησης της κάθε μονάδας (π.χ. νοσοκομείων, υγειονομικών σταθμών, μέσα στο σύστημα. Η ανέλεγκτη εξουσία του διευθυντού της κλινικής θα καταργηθεί. Οι σχέσεις μεταξύ εκείνων που διευθύνουν τη μονάδα των γιατρών και του βοηθητικού προσωπικού πρέπει να παύσει να διαπνέεται από αυταρχικά πρότυπα.



### 3. Τό Ίατρικό καί νοσηλευτικό προσωπικό

Οί γιατροί καί ὁδοντίατροι θά χωριστοῦν σέ δύο βασικές ομάδες:

1. Νοσοκομειακοὺς καί
2. Μή νοσοκομειακοὺς.

Οί φαρμακοποιοί θά χωριστοῦν σέ δύο ἐπίσης ομάδες:

1. Ἐκείνους πού δουλεύουν στήν ἔρευνα καί τήν παραγωγή τοῦ φαρμάκου,
2. Ἐκείνους πού δουλεύουν στή διακίνηση τοῦ φαρμάκου.

Ἐκτός τῶν βασικῶν αὐτῶν κατηγοριῶν θά ὑπάρχει ξεχωριστά καί ἡ κατηγορία τῶν πανεπιστημιακῶν πού θά ἀσχολοῦνται ἀποκλειστικά μέ τήν ἐκπαίδευση τῶν φοιτητῶν καί τῶν γιατρῶν καί μέ τήν ἔρευνα.

Ἰδιαίτερη φροντίδα χρειάζεται ἡ ἀναμόρφωση τῆς ἱατρικῆς παιδείας ὥστε οἱ γιατροί νά μποροῦν νά διαπιστώνουν τά κοινωνικά καί ψυχολογικά προβλήματα, πού προκαλοῦν τίς ἀρρώστειες καί νά ἐργάζονται γιά τήν ἀντιμετώπισή τους. Τό Συμβούλιο Ὑγείας θά ἐπιμεληθεῖ τή συνεχή ἐπιμόρφωση καί μετεκπαίδευση τῶν γιατρῶν, γιά νά εἶναι γνῶστες τῶν συγχρόνων μεθόδων θεραπείας.

Θά δημιουργηθοῦν οἱ σχολές γιά τήν ἐκπαίδευση μεγάλου ἀριθμοῦ ειδικευμένου βοηθητικοῦ προσωπικοῦ (νοσοκόμες, φυσιοθεραπευτές κ.λ.π.) πού σήμερα εἶναι σχεδόν ἀνύπαρκτο.

### 4. Ἐξωνοσοκομειακή περίθαλψη

Οἱ ἱατρικές ὑπηρεσίες ἐκτός τοῦ νοσοκομείου παρέχονται ἀπό γιατρούς ἐνταγμένους στό ἀποκεντρωμένο σύστημα περίθαλψης. Ὁ ἀρρώστος διατηρεῖ τήν ἐλευθερία ἐπιλογῆς τοῦ γιατροῦ. Ὁ γιατρός πού ἔρχεται σέ ἐπαφή μέ τόν ἀρρώστο εἶναι ὁ γενικός (οἰκογενειακός) γιατρός, πού ἔχει συνολική εἰκόνα τῆς κατάστασης τῆς ὑγείας τοῦ ἀρρώστου καί τῆς θεραπείας. Ἡ παροχή τῶν ἱατρικῶν ὑπηρεσιῶν γίνεται ἐντελῶς δωρεάν.

Τό Κεντρικό Συμβούλιο Ὑγείας φροντίζει γιά τήν ἱκανοποιητική ἀμοιβή τῶν γιατρῶν καί ὁδοντογιατρῶν πού εἶναι ἐνταγμένοι στό σύστημα. Ὁ κάθε γιατρός παραμένει ἐλεύθερος νά ἀποφασίσει ἐάν θά συμμετάσχει στό κοινωνικοποιημένο σύστημα.

Δημιουργεῖται σέ κάθε πληθυσμιακό κέντρο ὑγειονομικός σταθμός. Σέ κάθε σταθμό ἐργάζονται παθολόγοι, γιατροί τῶν κύριων ειδικοτήτων, ὁδοντογιατροί, κοινωνικοί λειτουργοί καί τό ἀναγκαῖο βοηθητικό προσωπικό γιά

γιά τήν παροχή θεραπευτικῆς καί προληπτικῆς ἱατρικῆς στούς κατοίκους τῆς περριοχῆς καί τήν ὑγειονολογική παρακολούθησή της. Ὁ σταθμός εἶναι συνδεδεμένος μέ νοσοκομειακή μονάδα γιά νά ὑπάρχει ἡ ἄμεση συνέχεια καί σύνδεση ἀνάμεσα στήν ἐξωνοσοκομειακή καί νοσοκομειακή περίθαλψη.

Ἡ ὑγειονομική κάλυψη τῆς γύρω ἀπό τόν Ὑγειονομικό Σταθμό περιοχῆς θά γίνεται μέ κινητές ἱατρικές νομάδες ὅπου οἱ συνθῆκες τό ἐπιτρέπουν ἢ μέ διατήρηση τῶν ἀγροτικῶν ἱατρείων στά ἀπομονωμένα χωριά. Ἡ ποιότητα τῆς ὑγειονομικῆς περίθαλψης στήν ἐπαρχία δέν θά ὑστερεῖ σέ τίποτε ἀπό τήν περίθαλψη στήν πρωτεύουσα πού γιά τό ἀποκεντρωμένο σύστημα περίθαλψης θά εἶναι μιὰ περιφέρεια σάν ὅλες τίς περιφέρειες τῆς χώρας.

#### 5. Νοσοκομειακή Περίθαλψη

Ἡ ἀποκέντρωση τοῦ συστήματος Ὑγείας ἀπαιτεῖ πρίν ἀπ' ὅλα τή δημιουργία τῶν ἀναγκαίων νοσηλευτικῶν μονάδων στήν ἐπαρχία, ὥστε νά πᾶψει ἡ συγκέντρωση ἀσθενῶν ἀπό ὅλη τή χώρα, στήν πρωτεύουσα. Γιά τό σκοπό αὐτό: ~~ΜΧΗΜΧΕΝΑΧΗΧΕΝ~~

- α. Θά γίνει ἡ ἀξιοποίηση ὅλων τῶν Νοσοκομείων πού ὑπάρχουν στήν ἐπαρχία. Θά καλυφθοῦν οἱ ἀνάγκες τους σέ ἱατρικό, νοσηλευτικό προσωπικό καί σέ ἐξοπλισμό.
- β. Θά ὑπάρχει ἓνα τουλάχιστον Νοσοκομεῖο πού θά καλύπτει τίς βασικές ἱατρικές εἰδικότητες σέ κάθε Νομό. Τά νομαρχιακά αὐτά Νοσοκομεῖα βρίσκονται σέ ἄμεση σύνδεση μέ τούς Ὑγειονομικούς Σταθμούς τῆς περιφέρειας καί παραλαμβάνουν κάθε περιστατικό πού δέν εἶναι δυνατόν νά καλύψει ὁ Ὑγειονομικός Σταθμός.
- γ. Θά δημιουργηθεῖ ἓνα τουλάχιστον Γενικό Νοσοκομεῖο πού θά καλύπτει κάθε πραγματική ἀνάγκη τοῦ λαοῦ τῆς περιφέρειας γιά νοσηλεία. Στό Γενικό Νοσοκομεῖο τῆς περιφέρειας ἀποστέλλεται κάθε περιστατικό πού δέν εἶναι δυνατόν νά καλυφθεῖ ἀπό τό Νομαρχιακό Νοσοκομεῖο. Τά Γενικά Νοσοκομεῖα στήν ἀρχή καί στή συνέχεια καί τά Νομαρχιακά θά εἶναι συνδεδεμένα μέ τίς Ἱατρικές Σχολές καί τίς Σχολές νοσηλευτικοῦ προσωπικοῦ τῆς χώρας. Τά Γενικά Νοσοκομεῖα τῆς περιφέρειας ἀποτελοῦν κέντρα ἱατρικῆς ἐρευνας.
- δ. Οἱ ἰδιωτικές κλινικές πού δέν ἀνταποκρίνονται στίς ἀπαιτήσεις τῆς σύγχρονης νοσηλείας θά πᾶψουν νά λειτουργοῦν. Οἱ ἰδιωτικές κλινικές πού ἔχουν σύγχρονο ἐξοπλισμό καί ἀριθμό κρεβατιῶν ἱκανοποιητικό θά κοινωνικοποιηθοῦν καί θά ἐνταχθοῦν προοδευτικά στό ἀποκεντρωμένο σύστημα ὕγείας.

## 6. Φαρμακευτική Περίθαλψη

Σέ ένα κοινωνικοποιημένο σύστημα υγείας τό πρόβλημα φάρμακα παύει νά υπάρχει μιά καί παίρνει τήν πραγματική του διάσταση σάν μέσο πρόληψης, διάγνωσης καί θεραπαίας τής αρρώστιας, ξεφεύγοντας από τόν κερδοσκοπικό χαρακτήρα πού τοῦ καθορίζει ἡ ἐξάρτησή του ἀπό ξένα καί ντόπια μονοπωλιακά συγκροτήματα καί λογιῶν- λογιῶν μεσάζοντες. Ἡ λύση τοῦ "προβλήματος" μπορεῖ νά δοθεῖ μόνο μέ τήν κοινωνικοποίηση τής ~~φάρμακα~~ ἐθνικῆς φαρμακοβιομηχανίας γιατί μ'αὐτόν τόν τρόπο ἡ παραγωγή τῶν φαρμάκων περνάει ἀπό τά χέρια τῶν ὀλίγων κερδοσκοπῶν στά χέρια τῆς κοινωνικῆς ομάδας πού τά χρησιμοποιεῖ. Ἡ κοινωνικοποιημένη φαρμακοβιομηχανία βρίσκεται κάτω ἀπό τόν ἔλεγχο τοῦ Κεντρικοῦ Συμβουλίου Ὑγείας πού:

- α. Δημιουργεῖ φορεῖς παραγωγῆς χτίζοντας ἐργαστᾶσια ἢ ἐντάσσοντας μέσα στά πλαίσια τοῦ γενικοῦ προγράμματος παραγωγῆς ἀπό ἤδη ὑπάρχοντα ὅσα ἀνταποκρίνονται στίς ἐπιστημονικές προδιαγραφές παρασκευῆς φαρμάκων.
- β. Δημιουργεῖ φορέα ἐπιστημονικῆς ἐρευνας πού περιλαμβάνει ἐργαστηριακή καί κλινική ἐρευνα, ἀξιοποίηση ντόπιων πρώτων ὑλῶν, ποιοτικό ἔλεγχο τῶν παρασκευαζομένων φαρμάκων καί διαιτητικῶν προϊόντων κ.λ.π.
- γ. Ἐλέγχει τή διακίνηση καί διανομή τῶν φαρμάκων (ἀπό τά φαρμακεῖα, τά ὑγειονομικά κέντρα καί τά νοσηλευτήρια) φροντίζεῖ γιά τήν ἀποθήκευση καί τήν ὑπαρξη ποσοτήτων ἐτοιμότητος γιά περίπτωση ἐπιδημιῶν, μαζικῶν καταστροφῶν (π.χ. σεισμοί) κ.λ.π.
- δ. Ἐλέγχει τό κοινωνικοποιημένο σύστημα εἰσαγωγῆς τῶν πρώτων ὑλῶν καί ὧσων φαρμάκων δέν εἶναι δυνατό νά παρασκευαστοῦν ἀπό τήν ἐθνική φαρμακοβιομηχανία καθῶς καί τῆς ἐξαγωγῆς, γιά ὅσα φάρμακα μπορεῖ νά γίνηι.

Ἡ χορήγηση ὧσων τῶν φαρμάκων θά γίνεται τελείως δωρεάν καί μόνο μέ συνταγή τοῦ θεράποντα γιατροῦ. Ἔτσι θά ἀνταποκρίνεται στίς πραγματικές ἀνάγκες καί θά ἐξασφαλίσαι τήν προστασία τοῦ πολίτη ἀπό τοῦς κινδύνους πού κρύβει γιά τήν ὑγεία του ἡ ἀνεξέλεγκτη λήψη φαρμάκων.



## 7. Προληπτική Ίατρική

Ἡ ἱατρική θά πρέπει νά εἶναι περισσότερο προληπτική καί λιγώτερο θεραπευτική. Γιά τοῦτο θά πρέπει νά ἐξασφαλισθοῦν:

- α. Ἡ ἀδιάκοπη καί ὑπεύθυνη διαφώτιση τοῦ λαοῦ σέ θέματα ὑγείας πού θά δώσει τή δυνατότητα γιά τήρηση κανόνων ὑγιεινῆς καί πρόληψης μεταδοτικῶν νόσων καί νόσων φθορᾶς καθώς καί γιά ἐγκαιρή αὐτοεξέταση καί ἐγκαιρή διάγνωση.
- β. Ἡ ἱδρυση κέντρων ἐλέγχου καί καθοδήγησης γιά τά κοινωνικά καί κληρονομικά νοσήματα.
- γ. Ἡ συστηματοποίηση τῶν ἐμβολιασμῶν καί ἐπανεμβολιασμῶν.
- δ. Ἡ συστηματοποίηση τοῦ ἀστυϊατρικοῦ ἐλέγχου καί τοῦ ἐλέγχου τῶν πηγῶν μόλυνσης.
- ε. Ἡ καθιέρωση τοῦ κλινικοῦ καί ἐργαστηριακοῦ ἐλέγχου ὑγείας (CHECK-UP) γιά ὅλο τόν πληθυσμό.
- στ. Ἡ παροχή καί στούς ἐνήλικες τῆς δυνατότητας νά ἀσχοῦνται σωματικά καί (γυμναστική στούς τόπους δουλειᾶς, συνοικιακά γυμναστήρια).

Μέσα στά πλαίσια τῆς προληπτικῆς ἱατρικῆς θά πρέπει νά δοθεῖ ιδιαίτερη προσοχή στό θέμα τῆς προστασίας τῶν εὐπαθῶν ὁμάδων, ὅπως συνηθίστηκε ν' ἀποκαλοῦμε τίς κατηγορίες ἐκεῖνες τοῦ πληθυσμοῦ, πού γιά διάφορους λόγους (ὕλικία, ὑγεία κ.λ.π.) ἀπαιτοῦν ιδιαίτερη φροντίδα καί εἰδικές συνθήκες ἀπ' ὅτι ὁ ὑπόλοιπος πληθυσμός. Στίς ὁμάδες αὐτές, πού ἀντιπροσωπεύουν σημαντικό προσοστό πληθυσμοῦ ἀνήκουν τά νεογέννητα, τά βρέφη καί τά παιδιά, οἱ ἐγκυες γυναῖκες καί οἱ νέες μητέρες, οἱ γέροι, τά σωματικά καί διανοητικά ἀνάπηρα ἄτομα κλπ. Ἔτσι εἶναι ἀναγκαῖα ἡ λήψη μέτρων γιά τή μείωση τῆς βρεφικῆς καί παιδικῆς θνησιμότητας, τήν προστασία τῆς ἐγκύου καί τῆς νέας μητέρας, ἡ δημιουργία κρατικῶν γηριατρικῶν μονάδων καί γηριατρικῶν ἰσστιτούτων, ἡ σωστή ὁργάνωση τῶν ψυχιατρικῶν μονάδων κ.λ.π.

Κ Ε Φ Α Λ Α Ι Ο Β

Ἡ κοινωνική ασφάλιση

Τά μέτρα πού ἔχουν προταθεῖ μέχρι τώρα ὅπως ἡ δημιουργία Συμβουλίου Ὑγείας, κατάργηση τῶν παροχῶν τρίτων στούς ὀργανισμούς κοινωνικῆς ασφάλισης συνεπάγονται τήν ἀλλαγὴ τοῦ σημερινοῦ συστήματος ασφάλισης.

Οἱ διάφοροι ὀργανισμοὶ συνταξιοδότησης, τὰ ποικίλλα ἐπικουρικά ταμεῖα καί ταμεῖα ὑγείας ὅπως τό Ταμεῖο Νομικῶν ἢ τό Ταμεῖο Ἑπαγγελματιῶν καί Βιοτεχνῶν Ἑλλάδος θά συγχωνευθοῦν σ' ἓναν ἐνιαῖο φορέα. Παλαιότερες προσπάθειες γιά τή συγχώνευση τῶν διαφόρων ταμείων εἶχαν συναντήσῃ τῖς ζωηρές ἀντιδράσεις τῶν ἐργαζομένων γιατί ἡ συγχώνευση θά κατέληγε στόν περιορισμό τῶν κεκτημένων δικαιωμάτων τους. Ἀπαραίτητη λοιπόν προϋπόθεση τῆς συγχώνευσης θά εἶναι κάθε κλάδος ἐργαζομένων νά διατηρήσῃ καί κάτω ἀπό τό καθεστῶς τοῦ ἐνιαίου ασφαλιστικοῦ φορέα τῖς ὅσες παροχές εἶχε ἐξασφαλίσῃ μέχρι τή στιγμή τῆς συγχώνευσης.

Ἐπιτροπή πού θά ἀπαρτίζεται ἀπό ἐκπροσώπους τοῦ Κεντρικοῦ Ὁργάνου Προγραμματισμοῦ, τῆς Κυβέρνησης, τῶν πολιτικῶν κομμάτων καί ὅλων τῶν ἐνδιαφερομένων θά μελετήσῃ τήν προοδευτικὴ ἔνταξη τῶν διαφόρων καί ρυθμίσεων σ' ἓνα ἐνιαῖο σύστημα παροχῶν καί τήν βαθμιαία προσσαρμογὴ τοῦ ἐπιπέδου ασφάλισης κάθε κλάδου ἐργαζομένων στό ἴδιο ἀνώτατο ἐπίπεδο.

Ἡ λειτουργία τοῦ ἐνιαίου φορέα ασφάλισης θά πρέπει νά ἀκολουθεῖ τῖς ἐπόμενες ἀρχές:

- α. Ἡ εἰσφορά κάθε ἐργαζόμενου νά εἶναι ἀνάλογη μέ τό εἰσόδημά του.
- β. Τά ὄργανα τοῦ προγραμματισμοῦ καθορίζουν τήν εἰσφορά τῆς κεντρικῆς κρατικῆς διοίκησης, τῶν περιφερειῶν καί τῆς τοπικῆς αὐτοδιοίκησης.
- γ. Κάθε ἐπιχείρηση καί ἐργοδότης εἰσφέρει στά ἔξοδα κοινωνικῆς ασφάλισης τῶν ἐργαζομένων.
- δ. Ὁ ἐνιαῖος φορέας ασφάλισης ἐξασφαλίζει τήν ἱκανοποιητικὴ καί ἄμεση ἀντιμετώπιση τῶν ἀναγκῶν, πού δημιουργεῖ ἡ ἀναπηρία, ὁ θάνατος τοῦ προστάτη τῆς οἰκογένειας, τό ἀτύχημα κ.λ.π. καὶ μέ τή χορήγηση ἐπιδομάτων πού σάν κριτήριο θάχουν τήν ὡς πραγματικὴ ἀνάγκη γι' αὐτά.
- ε. Οἱ γραφειοκρατικές διατυπώσεις γιά τή χορήγηση συντάξεων καί ἐπιδομάτων μειώνονται στό ἐλάχιστο δυνατό.
- στ. Ὁ φορέας ὀργανώνεται σέ περιφερειακὴ βάση. Οἱ ἐργαζόμενοι συμμετέχουν στή διοίκησή του.

Κ Ε Φ Α Λ Α Ι Ο Γ

Μέτρα για μιά προγραμματισμένη ανάπτυξη του ελληνικού χώρου και  
μιά ανθρώπινη πόλη

Ο καπιταλισμός ώδήγησε στον τόπο μας στην χωρίς έλεγχο ανάπτυξη των αστικών κέντρων. Η Αθήνα και Θεσσαλονίκη έχουν μεταμορφωθεί σε τσιμεντένες θάλασσες χωρίς πράσινο χωρίς χώρους αναψυχής, χωρίς αέρα, χωρίς ρυθμό. Σε καμιά πόλη δεν υπάρχει πολεοδομικό σχέδιο, πού νά συνδέει τόπους δουλειάς, τόπους κατοικίας και τόπους ξεκούρασης σ' ένα αρμονικό σύνολο. Το άτομο ζει σε διαρκές άγχος αντιμέτωπο με το περιβάλλον του. Οι πόλεις επεκτείνονται χωρίς αποχέτευση, ύδρευση, συγκοινωνίες, σχολεία. Η κατοικία θεωρείται εμπόρευμα και όχι κοινωνικό αγαθό, δικαίωμα του κάθε πολίτη. Οι τιμές των διαμερισμάτων έχουν φτάσει σε απλησίαστα για τους εργαζόμενους ύψη. Τα αυθαίρετα πολλαπλασιάζονται. Στην ύπαιθρο τά χωριά μένουν χωρίς τά απαραίτητα έργα υποδομής, η ποιότητα της αγροτικής κατοικίας είναι πάντα χαμηλό. Για νά αντιμετωπιστούν τά φαινόμενα αυτά χρειάζονται ριζικά μέτρα, πού θά καταστήσουν δυνατό, τον έλεγχο του κοινωνικού συνόλου πάνω στη πολεοδομική εξέλιξη. Τέτοια μέτρα είναι:

Ι. Χωροταξία

Η Δημιουργία ενός κεντρικού φορέα χωροταξίας πού θά έκπονήσει ένα χωροταξικό πρόγραμμα για ολόκληρη τήν Ελλάδα.

Στόχοι του πρέπει νά είναι:

1. Ο καθορισμός της λειτουργίας του κάθε διαμερίσματος της χώρας στην ανάπτυξη ολόκληρου του ελληνικού χώρου.
2. Η ίσομερης ανάπτυξη όλων των περιφερειών της χώρας σε τρόπο όμως πού νά εξασφαλίζεται η καλύτερη αξιοποίηση του φυσικού περιβάλλοντος.
3. Ο καθορισμός των γενικών κατευθύνσεων για τή δημιουργία αγροτικών κέντρων με τή συνένωση περισσότερων απομακρυσμένων χωριών και αστικών κέντρων σε κάθε περιοχή ώστε νά είναι δυνατή η προσφορά υπηρεσιών ψηλής στάθμης στον πληθυσμό στην παιδεία, τήν υγεία, τις συγκοινωνίες κ.λ.π. (μέγεθος της πόλης, της κωμόπολης ή του αγροτικού κέντρου καθορισμός του αγροτικού χώρου πού θά εξυπηρετείται από τήν περιοχή, προγραμματισμός των συγκοινωνιών,



άναγκαζα έργα ύποδομής κ.λ.π.).

4. 'Η άνακατανομή τοῦ πληθυσμοῦ καί τῆς οίκονομικῆς δραστηριότη-  
τας στόν ἑλληνικό χῶρο ὥστε νά ὑπάρξει ἰσορροπία ανάμεσα στά ἀστι-  
κά καί ἀγροτικά κέντρα. Πρέπει ἰδιαίτερα νά σταματήσει ἡ ἐπέκ-  
ταση τῆς Ἀθήνας καί τῆς Θεσσαλονίκης καί νά μεταφερθεῖ τμήμα  
τῶν δραστηριοτήτων πού ἔχουν συγκεντρωθεῖ στίς πόλεις αὐτές  
στίς περιφέρειες.
5. 'Ο καθορισμός περιοχῶν, ὅπου δέ θά πρέπει νά μεταβληθεῖ τό φυσι-  
κό περιβάλλον καί ἡ λειτουργική σύνδεσή τους μέ τούς κατοικήσι-  
μους χώρους.

Σέ κάθε περιφέρεια θά ὑπάρχει περιφερειακός χωροταξικός φορέας γιά  
τήν ἐκπόνηση τῶν λύσεων, πού θά ἐφαρμοσθοῦν στήν περιφέρεια μέ βάση  
τίς γενικές κατευθύνσεις. 'Ο περιφερειακός φορέας θά πρέπει ἰδιαί-  
τερα νά προγραμματίσει τήν πραγματοποίηση τῶν ἐργῶν ὑποδομῆς στήν  
περιφέρεια μέ στόχο:

- α. Τή διαμόρφωση τοῦ περιβάλλοντος σύμφωνα μέ τίς ἀνάγκες τοῦ  
πληθυσμοῦ καί ὄχι μέ σκοπό τήν ἀντιμετώπιση τοπικῶν πιέσεων.  
~~καὶ τῆς ἀνάγκης ἀντιμετώπισης τοπικῶν πιέσεων~~
- β. Τήν ἀποφυγή πολλαπλῶν μικρῶν ἐργῶν πού ἱκανοποιοῦν τοπικές ἀνάγ-  
κες ἀλλά εἶναι ἀσχετα μεταξύ τους, δέν ἐντάσσονται σέ εὐρύτερο  
σχέδιο ἀνάπτυξης καί καταλήγουν νά εἶναι ἀντιοικονομικά. Θά πρέ-  
πει ἐπίσης νά μελετᾶ καί νά προγραμματίζει τήν οἰκιστική ἀνάπτυ-  
ξη ὅλων τῶν οἰκισμῶν τῆς περιφέρειας ὅπου δέν ὑπάρχει τοπικός  
φορέας πολεοδομικῆς ἀνάπτυξης καί νά συντονίζει τά διάφορα οἰκι-  
στικά προγράμματα.

Οἱ φορεῖς τῆς χωροταξίας θά εἶναι συνδεδεμένοι μέ τά ὄργανα προγραμ-  
ματισμοῦ καί θά ἔχουν τήν ἴδια δομή.

## II. Πολεοδομία

1. Ἡ δημιουργία φορέα πολεοδομικῆς ἀνάπτυξης σέ κάθε πόλη μέ ἀρμοδιότητες.

- α. Τόν ἔλεγχο τῆς ἀστικῆς γῆς καί τοῦ περιβάλλοντος χώρου.
- β. Τήν ὀλοκληρωμένη μελέτη σέ κάθε πόλη πολεοδομικοῦ συγκροτήματος μέ μακροχρόνια προοπτική.
- γ. Τήν ἐκτέλεση ἔργων πολεοδομικῆς ἀνάμρφωσης καί ἀνάπτυξης. Τήν ἀντιμετώπιση τοῦ προβλήματος κατοικίας.
- δ. Τή βελτίωση τῆς λειτουργίας τῆς πόλης σάν τόπου κατοικίας, δουλειᾶς καί ἀναψυχῆς.

2. Ἡ χάραξη πολεοδομικῆς πολιτικῆς μέ βάση τίς ἀκόλουθες ἀρχές:

Πρέπει νά σταματήσει ἡ διάσπαση τῆς πόλης σέ ζῶνες πού ἀφιερώνονται ἀποκλειστικά καί μόνο σέ μιᾶ δραστηριότητα (π.χ. ἐμπορικό κέντρο, συνοικίες γραφείων, συνοικίες κατοικιῶν). Ἡ πολεοδομία πρέπει νά ἐξασφαλίζει τήν ὑπαρξη σέ κάθε συνοικία περισσοτέρων δραστηριοτήτων. Ἡ δουλειά, ἡ ἀγορά, τά θεάματα, οἱ τόποι ἀναψυχῆς πρέπει νά συνδέωνται μέ τό χώρο κατοικίας. Σήμερα τό κράτος προωθεῖ πολυδάπανες ἐγκαταστάσεις σέ μεγάλη ἀπόσταση ἀπό τοὺς τόπους κατοικίας, τά ἔργα τοῦτα δέν ἐξυπηρετοῦν τελικά, παρά ἐλάχιστους. (Π.χ. ἀθλητικό κέντρο Ἀγίου Κοσμᾶ). Ὁ κάτοικος τῆς πόλης πρέπει νά βρίσκει στή συνοικία του, τόν παιδικό σταθμό τό νηπιαγωγεῖο, τό σχολεῖο, τό κέντρο νεότητος, τό γυμναστήριο, τή γηροκομεῖο καί γενικά ὅλες τίς ἐγκαταστάσεις ἐκεῖνες, πού συμβάλουν στήν ἀνάπτυξη τῶν χῶνάνμεσα στοὺς κατοίκους.

Οἱ κάτοικοι τῆς πόλης ζοῦν σήμερα ἀπομονωμένοι ὁ ἓνας ἀπό τόν ἄλλο γιατί δέν ἔχουν τή δυνατότητα συνάντησης, ἐπαφῆς. Σέ κάθε συνοικία πρέπει νά ὑπάρχει πολιτιστικό κέντρο μέ αἰθουσες θεαμάτων ἐστιατόρια, αἰθουσες διαλέξεων καί ἐκθέσεων, <sup>γυμναστήριο κλπ.</sup> πού θά κατὰστῇ ἐτσι τόπος συνάντησης καί θά παρέχει στόν καθένα τή δυνατότητα νά παρακολουθεῖ καί νά συμμετέχει σέ πολιτιστικές δραστηριότητες. Ἡ παραδοσιακή κοινότητα τοῦ χωριοῦ πρέπει νά ξαναζωντανέψει σέ ἄλλη μορφή.

Σέ κάθε συνοικία πρέπει νά ὑπάρχει ἓνας ἢ καί περισσότεροι χῶροι γιά νά παίζουσιν τά παιδιά κάθε ἡλικίας. Τό παιδί θά πρέπει νά ἔχει τή δυνατότητα νά πηγαίνει στό χῶρο τοῦτο μόνο του.

Ὁ φορέας πολεοδομικῆς ἀνάπτυξης θά πρέπει νά καταπολεμήσει τήν

έγκατάλειψη του κέντρου της πόλης από τούς κατοίκους του, να αντιμετωπίσει τη ραγδαία επιδείνωση της ποιότητας των κατοικιών σε περιοχές με παλιά σπίτια, να φροντίσει εγκαταστάσεις που μολύνουν το περιβάλλον να βρίσκονται μακριά από κατοικημένες περιοχές.

Γύρω από την πόλη πρέπει να υπάρχουν έκτεταμένοι χώροι πρασίνου και αναψυχής, προσιτοί με την άστική συγκοινωνία, εξοπλισμένοι με τις απαραίτητες εγκαταστάσεις ώστε να είναι δυνατή η παραμονή του πληθυσμού χωρίς ρύπανση και καταστροφή του περιβάλλοντος.

Οι εργαζόμενοι εξαρτώνται σε πολύ μεγαλύτερο βαθμό από τις υπηρεσίες που προσφέρει η πόλη. Για τουτο αποτελεί επιτακτικό καθήκον η άμεση βελτίωση του περιβάλλοντος στην Αθήνα και στη Θεσσαλονίκη, ώστε οι κάτοικοί τους να μην υφίστανται τις διακρίσεις που επιβάλλουν σήμερα σε συνολικές δεύτερης κατηγορίας οι συγκοινωνίες, η έλλειψη πρόσβασης σε χώρους, πράσινου κ.λ.π. Η διαμόρφωση της πόλης πρέπει να συμβάλει στην εξαφάνιση και όχι στην ενίσχυση των ταξικών αντιθέσεων.

3. Η συμμετοχή στον πολεοδομικό φορέα κάθε πόλης εκπροσώπων της τοπικής αυτοδιοίκησης, των συνδικάτων, του Οργανισμού Προστασίας Καταναλωτών των συλλόγων και σωματείων, που σκοπό έχουν τη βελτίωση της ποιότητας ζωής.

Κάθε πολεοδομικό πρόγραμμα θα δημοσιεύεται πρίν εφαρμοσθεί για να δοθεί στους ενδιαφερομένους η δυνατότητα να προβάλουν τις απόψεις τους..

Αποφάσεις που είναι καθοριστικές για τη διαμόρφωση της πόλης προϋποθέτουν την έγκριση του πληθυσμού (τοπικό δημοψήφισμα).

4. Η συνεργασία του φορέα πολεοδομικής ανάπτυξης με την τοπική αυτοδιοίκηση:

- α. Για να αναπτύξει νέες μορφές εγκαταστάσεων και υπηρεσιών ώστε να καταστούν δυνατοί και νέοι τρόποι οργάνωσης της κοινωνικής ζωής όπως συγκροτήματα πολυκατοικιών με κοινούς χώρους αναψυχής, σχολεία που είναι ταυτόχρονα πολιτιστικά κέντρα, γηροκομεία συνδυασμένα με δυνατότητες μερικής απασχόλησης για τούς ηλικιωμένους, παιδικοί σταθμοί συνδυασμένοι με χώρους παιχνιδιού, κουζίνες σε συγκροτήματα πολυκατοικιών που προσφέρουν μαγειρεμένο φαΐ στο σπίτι κ.λ.π.



β. Για να οργανωθεί η λειτουργία της πόλης σύμφωνα με τις ανάγκες των κατοίκων (σχεδιασμός δρόμων, για τα συλλογικά συγκοινωνιακά μέσα, περιοχών αποκλειστικά για πεζούς κ.λ.π.).

5. Η προγραμματισμένη αντιμετώπιση της επέκτασης της δευτερεύουσας κατοικίας.

Ο πολλαπλασιασμός λυομένων, αυθαίρετων και μικροκατοικιών ιδιαίτερα στις περιφέρειες των μεγάλων πόλεων (π.χ. στη Χαλκιδική, στην Αττική) συνεπάγεται την καταστροφή του φυσικού περιβάλλοντος και τον έγκλωβισμό των μεγαλουπόλεων από περιωραγμένες εκτάσεις με αντίσποιχη επιμήκυνση του αναγκαίου χρόνου για την έξοδο στη φύση. Είναι αναγκαίος ο καθορισμός των τοποθεσιών για την ανάπτυξη δευτερευουσών κατοικιών, ή εκπόνηση κανόνων δόμησης ώστε τα σπίτια να εντάσσονται στο περιβάλλον και να συμβάλουν στη δημιουργία μιας οργανωμένης κοινότητας, ή μελέτη των θεμάτων ύδρευσης, αποχέτευσης, καθαριότητας κ.λ.π.

./..

### III. Ὁ ἔλεγχος τοῦ χώρου

Ἡ ἀναμόρφωση τῆς νομοθεσίας, ὥστε νά καταπολεμηθεῖ ἡ κερδοσκοπία πάνω στή γῆ καί νά ἀποκτήσει ἡ τοπική αὐτοδιοίκηση τά μέσα γιά νά ~~ἐκμεταλλεῖται~~ τή διαμόρφωση τοῦ χώρου. Ἀρχές τῆς νομοθεσίας πρέπει νά εἶναι:

1. Ὁ φορέας πολεοδομικῆς ἀνάπτυξης πρέπει νά ἀποκτήσει τή δυνατότητα νά καθορίζει τόν τρόπο χρήσης τῶν ἀκινήτων εἴτε γενικά σέ ~~μιά περὶ φέρεια εἴτε καί εἰδικά~~ (π.χ. ἐπιβολή ὑποχρέωσης γιά τή ~~ἀπαγορεύση~~ δημιουργίας γραφείων δημιουργία κατοικιῶν) νά ἐπιβάλλει ἢ νά ἀπαγορεύει τήν ἀνοικοδόμηση οἰκοπέδου, νά ἐπιβάλλει τήν κατεδάφιση ἢ τή διατήρηση οἰκοδομήματος, νά ἐπιβάλλει τήν συνένωση κοινῆς ἐκμετάλλευσης ἀντί τῆς σημερινῆς ἀναρχικῆς οἰκοδόμησης.
2. Τά βάρη γιά τή διαμόρφωση τοῦ χώρου τῆς πόλης θά φέρουν τόσο οἱ ὀργανισμοί τοπικῆς αὐτοδιοίκησης ὅσο καί οἱ ἰδιοκτῆτες τῶν ἀκινήτων, πού ὀφελοῦνται ἀπό τά μέτρα τοῦ φορέα πολεοδομικῆς ἀνάπτυξης (π.χ. τό κόστος τῆς ἀπαλλοτριώσεως ἀκινήτου καί τῆς μεταμόρφωσής του σέ χῶρο παιχνιδιοῦ θά ἐπιβαρύνει καί τά ἀκίνητα, τῶν ὁποίων οἱ κάτοικοι θά χρησιμοποιοῦν τόν χῶρο παιχνιδιοῦ).
3. Ὁ καθορισμός τοῦ χώρου, στόν ὁποῖον θά ἀπαυχθεῖ τά ἐπόμενα εἴκοσι χρόνια ἢ πόλη (χῶρος δόμησης). Ἡ τοπική αὐτοδιοίκηση θά ἔχει τό δικαίωμα προαγορᾶς ὁποιοῦδήποτε ἀκινήτου πού βρίσκεται στό χῶρο δόμησης, δηλ. θά μπορεῖ μέ ~~ἐκχώρησιν~~ δήλωσή της ὁποιαδήποτε στιγμή νά ἀποκτᾷ τό ἀκίνητο καταβάλλοντας τήν ἀξία του. Ἡ ἀξία τῶν ἀκινήτων πού βρίσκονται στό χῶρο δόμησης θά παγώνει μέ τήν ὑπάγωγή τους στό χῶρο δόμησης. Θά ἀναπροσαρμόζεται τό πολύ κάθε πέντε χρόνια.

Ἡ ἰδιοκτησία τῶν ἀκινήτων θά περιέρχεται σέ εἰδικό φορέα τῆς τοπικῆς αὐτοδιοίκησης, στή διοίκηση τοῦ ὁποίου θά συμμετέχουν ἐκπρόσωποι τῆς καθῶς καί ἐκπρόσωποι τῶν συνδικάτων, τοῦ Ὁργανισμοῦ Προστασίας Καταναλωτῶν καί τῶν ἄλλων κοινωνικῶν φορέων. Ὁ φορέας αὐτός θά εἶναι ὁ μόνος ἀγοραστής γῆς ἀπό τήν πλευρά τοῦ δημόσιου ἢ τοῦ κοινωνικοποιημένου τομέα, ὥστε νά μὴν ὑπάρξουν φαινόμενα ἀνταγωνισμοῦ ὑπηρεσιῶν ἢ ἐπιχειρήσεων. Ἀκίνητο πού θά ἔχει περιέλθει στήν ἰδιοκτησία τοῦ φορέα δέν θά μπορεῖ πλέον νά μεταβιβασθεῖ κατὰ κυριότητα σέ ἰδιῶτες. Δυνατή θά εἶναι μόνο ἡ ἐκχώρηση τῆς χρήσης γιά περιορισμένο χρονικό διάστημα.

4. Ἡ ἀποζημίωση πού θά καταβάλεται θά πρέπει νά ὑπολογίζεται σέ τρόπο ὥστε οἱ μικροί ἰδιοκτῆτες νά εἰσπράττουν τήν πραγματική ἀξία τοῦ περιουσιακοῦ στοιχείου πού χάνουν ἀλλά νά μήν ἀμείβονται ὅσοι κερδοσκοποῦν στή γῆ. Ὁ ὑπολογισμός τῆς ἀποζημίωσης θά γίνεται μέ β' ἀφῆ τῆ φορολογητέα ἀξία τοῦ ἀκινήτου. Ἡ ἀποζημίωση θά χορηγεῖται τόσο σέ χρῆμα ὅσο καί σέ μορφή συνιδιοκτησίας ἐμπραγμάτων δικαιωμάτων καί συμμετοχῆς μέ ἀξιόγραφα στήν ἐκμετάλλευση τῶν ἀκινήτων.
5. Ὅσοι ὀφελοῦνται ἀπό τήν ἀνάπτυξη τῆς πόλης θά πρέπει νά μεταβιβάσουν τμῆμα ἀπό τό κερδος τους στήν ὁλότητα. Στήν περίπτωση ὑπαγωγῆς περιοχῆς στό σχέδιο πόλης οἱ ἰδιοκτῆτες τῶν ἀκινήτων τῆς περιοχῆς θά καταβάλουν συνεισφορά στήν τοπική αὐτοδιοίκηση ἀνάλογη τῆς δαπάνης πού θά ἀπαιτηθεῖ (κόστος ἀποζημιώσεων καί δημοσίων ἔργων) γιά τή διαμόρφωση τῆς περιοχῆς σέ πολεοδομικό συγκρότημα. Ἡ ὑπεραξία πού ἀποκτοῦν τά ἀκίνητα μέ τήν πολεοδομική ἀνάπτυξη θά φορολογεῖται. Ὁ φόρος ἐπὶ τῆς ὑπεραξίας θά διαμορφωθεῖ σέ τρόπο ὥστε νά μήν ἐπιβαρύνωνται ἀκίνητα πού ἰδιοκατοικοῦνται ἢ χρησιμοποιοῦνται ἀπό τοὺς ἰδιοκτῆτες τους γιά τήν ἀσκηση τοῦ ἐπαγγέλματός τους καί γενικά ἡ μικρὴ ἰδιοκτησία. Στό φόρο δέν θά ὑπάγεται ἡ συνηθισμένη αὐξηση τῆς ἀξίας λόγω τῆς γενικῆς ἀνόδου τῶν τιμῶν ἀλλά τά ἐκτακτά καί σημαντικά κέρδη.
6. Ὁ σημερινός θέσμός τῆς ἰδιοκτησίας στήν γῆ ὅπως ἔχει διαμορφωθεῖ ἀπό τόν ἀστικό κώδικα πρέπει νά συμπληρωθεῖ μέ νέους νομικῆς θεσμούς, πού νά παρέχουν τή δυνατότητα διαχωρισμοῦ τοῦ δικαιώματος ἰδιοκτησίας καί τοῦ δικαιώματος χρήσης τῆς γῆς, τῆς ἐκχώρησης τοῦ δικαιώματος χρήσης γιά ὀρισμένα χρονικά διαστήματα (25, 50 ἢ 75 χρόνια), τόν διαχωρισμό τῆς ἰδιοκτησίας στή γῆ ἀπό τήν ἰδιοκτησία στά ὑπερκείμενα ἀκίνητα. Μέ τόν τρόπο αὐτό ἡ τοπική αὐτοδιοίκηση θά ἀποκτήσει τή δυνατότητα νά καθορίζει σέ περιοχές κρίσιμες γιά τήν πολεοδομική ἀνάπτυξη τόν τρόπο τῆς χρήσης τοῦ ἐδάφους, τό ὕψος τοῦ κτιμῆματος πού θά εἰσπράττει γιά τήν ἀπαραχώρηση τῆς χρήσης καί τόν χρόνο πού περιοχὴ θά ἀφιερώνεται σέ ὀρισμένη χρήση.



#### IV. Οίκιστική πολιτική

Τό άτομο έχει όχι μόνο δικαίωμα σέ κατοικία αλλά σέ κατοικία πού νά ανταποκρίνεται στίς ανάγκες της.

Τήν οίκιστική πολιτική πρέπει νά διέπουν γιά τοῦτο οἱ ακόλουθες ἀρχές:

- α) Ἡ κατοικία ἀποτελεῖ κοινωνικό ἀγαθό.
- β) Ταυτόχρονα εἶναι μονάδα στέγασης τῆς οἰκογένειας καί κύτταρο τοῦ περιβάλλοντος.
- γ) Ἡ οίκιστική πολιτική δέν πρέπει νά βασίζεται στίς ἀρχές τῆς ἀγο-  
ράς. Στήν ἐλεύθερη ἀγορά ὑπάρχει προσφορά κύρια σέ ἀκριβές κατοικί-  
ες. Ἀπαιτεῖται μακρόπνοη πολιτική γιά τήν κάλυψη τῶν στεγαστι-  
κῶν ἀναγκῶν τῶν πλατειῶν στρωμάτων πού στεροῦνται στέγης (ἀστικῆς  
καί ἀγροτικῆς) ἀπό κρατικούς φορεῖς.

Γιά τήν ἐφαρμογή τῶν ἀρχῶν αὐτῶν τό ΠΑ.ΣΟ.Κ. θά ἐπιδιώξει:

Τή σημαντική αὔξηση τοῦ ἀριθμοῦ τῶν κατοικιῶν τόσο στίς πόλεις ὅσο καί στά ἀγροτικά κέντρα. Πρέπει νά ἐξασφαλισθεῖ στέγη στίς 75.000 οἰκο-  
γένειες πού ὑπάγονται στή κατηγορία τῶν θεομημιοπλήκτων, παραπηγματού-  
χων καί προσφύγων καί στά 113.000 νοικοκυριά πού ζοῦν κάτω ἀπό ἀπαρά-  
δεκτες κοινοβιακές συνθῆκες. Πρέπει νά βελτιωθοῦν οἱ συνθῆκες κατοικίας  
γιά τά 286.000 νοικοκυριά πού ζοῦν κάτω ἀπό δυσμενέστερες συνθῆκες πυκ-  
νότητας (ἀριθμός ἀτόμων πού ἀντιστοιχεῖ σέ ἕνα δωμάτιο) καί γιά ὅσα  
ζοῦν κάτω ἀπό ἀνθυγιεινές συνθῆκες.

Οἱ κατοικίες τῶν ἐργαζομένων πρέπει νά ανταποκρίνονται σέ κανόνες ποιό-  
τητας, πού θά διασφαλίζουν ἀνετη διαβίωση (ἀπομόνωση, καλή ποιότητα ὑλι-  
κῶν, ἀριθμός δωματίων ἀνάλογος μέ τά μέλη τῆς οἰκογένειας). Πι ἐργατι-  
κές κατοικίες δίπλα στούς αὐτοκινητοδρόμους, στά ἐργοστάσια δημιουργοῦν  
καί καθιερώνουν τίς ταξικές διακρίσεις.

Ἡ οίκιστική πολιτική θά πρέπει νά ὑλοποιεῖται ἀπό εἰδικούς φορεῖς τῆς  
τοπικῆς αὐτοδιοίκησης, ὅπου θά συμμετέχουν ἐκπρόσωποι τῶν κοινωνικῶν  
φορέων κάθε περιοχῆς. Οἱ φορεῖς αὐτοί θά κατασκευάζουν καί θά διαχειρί-  
ζονται τά οἰκοδομικά συγκροτήματα. Ταυτόχρονα ὅμως θά ἐπιδιωχθεῖ ἰδιαί-  
τερα στίς ἀγροτικές περιοχές ἡ ἐνίσχυση τῶν οἰκογενειῶν γιά νά φτιάξουν  
μόνες τους τό σπίτι τους. Ἡ ἐνίσχυση θά πάρει τή μορφή μακροχρονίων  
δανείων, τή διάθεση ἀρχιτεκτονικῶν σχεδίων, τήν ἐξασφάλιση ὑλικῶν σέ  
χαμηλό κόστος, τήν ἀναγνώριση φορολογικῶν ἀπαλλαγῶν. θά ἐνισχυθεῖ ἡ ἀπο-  
ταμίευση πού σκοπό ἔχει τή χρηματοδότηση τῆς ἰδιοκατοίκησης.

Ἡ τοπική αὐτοδιοίκηση θά πρέπει νά δημιουργήσῃ -στὶς μεγάλες πόλεις σέ κάθε συνοικία - γραφεῖα, πού θά κατατοπίζουν δωρεάν τοὺς ἀναζητοῦν κατοικία γιὰ τὴν ὑπάρχουσα προσφορά καί τοὺς δροὺς μίσθωσης.

V. Μισθώσεις

Τό δίκαιο τῶν μισθώσεων, πού χαρακτηρίζεται σήμερα ἀπό τήν παράλληλη ὕπαρξη ρυθμίσεων πού βασίζονται σέ διαφορετικές ἀρχές (ἀστικός κώδικας, ἐνοικιοστασιακή ρύθμιση) θά πρέπει νά ἀναμορφωθεῖ σέ ἐνιαία βάση. Ἡ σύμβαση μισθώσεως πρέπει νά παρέχει δικαίωμα μόνιμης κατοικίας μέ ὑποχρέωση περιοδικῆς ἐλεγχόμενης ἀναπροσαρμογῆς τοῦ μισθώματος. Ἡ κατοικία δέν πρέπει νά εἶναι ἀντικείμενο κερδοσκοπίας. Πρέπει ὅμως νά παρέχει ταυτόχρονα σ'ὅποιον ἔχει ἐπενδύσει τίς ἀποταμιεύσεις του ἀπόδοση σύμφωνη μέ τή γενική ἀπόδοση τῆς ἀποταμίευσης. Τμήμα τοῦ μισθώματος θά πρέπει νά ἐπενδύεται περιοδικά γιά τή διατήρηση ἢ καί τήβελτίωση τοῦ οἰκήματος.



## VI. Δημόσια καί Ἰδιωτικά Ἔργα

Οἱ μεγάλες τεχνικές ἐταιρεῖες πού δημιουργήθηκαν καί γιγαντώθηκαν στή περίοδο τῆς δικτατορίας μονοπωλοῦν σήμερα δημόσια καί σημαντικά ἰδιωτικά ἔργα, μέ ἄμεση συνέπεια τήν συμπίεση καί τόν ἐξοστρακισμό τῶν μικρομεσαίων κατασκευαστῶν. Ταυτόχρονα τό κύκλωμα τῶν ἐμποροβιομηχανικῶν ἐπιχειρήσεων δομικῶν ὑλικῶν πραγματοποιεῖ ὑπερβολικά κέρδη μέ αὐθαίρετους καθορισμούς τιμῶν. Τό ΠΑ.ΣΟ.Κ. προτείνει σάν ἄμεσα μέτρα γιά τήν ἀντιμετώπιση τῶν προβλημάτων αὐτῶν:

1. Τή δημιουργία ἀπό κάθε περιφέρεια κατασκευαστικῶν ἐπιχειρήσεων, πού θά ἐξοπλισθοῦν μέ τόν ἀπαραίτητο τεχνικό ἐξοπλισμό γιά τήν πραγματοποίηση καί συντήρηση τῶν δημοσίων ἔργων στήν περιφέρεια. Ἡ ἐπιχείρηση θά καταρτίζει κάτω ἀπό τήν ἐποπτεία τῶν περιφερειακῶν ὀργάνων συμβάσεις μέ τοὺς δήμους, τίς κοινότητες, τά νομικά πρόσωπα δημοσίου δικαίου κ.λ.π. γιά τήν ἐκτέλεση τῶν ἔργων.
2. Τή δημιουργία κοινοπραξιῶν καί συνεταιρῶν (προμηθευτικῶν - καταναλωτικῶν - κατασκευαστικῶν) τῶν μικρομεσαίων κατασκευαστῶν καί τεχνικῶν, συμμετοχή ὅλων τῶν σχετικῶν κλάδων (τεχνικῶν, ἐργατοτεχνιτῶν κ.λ.π.) γιά τή μελέτη καί κατασκευή τεχνικῶν ἔργων.
3. Τή δημιουργία Τράπεζας Ἔργων, πού θά χρηματοδοτεῖ τοὺς συνεταρισμούς, τὸς κοινοπραξίες καί τίς μικρομεσαίες κατασκευαστικές ἐπιχειρήσεις, μελετητικά γραφεῖα κ.λ.π.
4. Τόν αὐστηρό ἐλεγχό τῆς ποιότητας καί τῶν τιμῶν τῶν ὑλικῶν καί τήν προτυποποίηση τῶν ὑλικῶν κατασκευῆς.

## VII. Προστασία του Περιβάλλοντος

Ἡ κρίση τοῦ περιβάλλοντος στή χώρα μας ἀποτελεῖ ἀναπόφευκτη συνέπεια τοῦ καπιταλιστικοῦ συστήματος παραγωγῆς. Οἱ ἰδιῶτες ἐπιχειρηματίες ἐπιδιώκοντας νά μεγιστοποιήσουν τά κέρδη τους σπαταλοῦν τό φυσικό πλοῦτο καί καταστρέφουν τή φύση. Ἡ κρίση ἐπιτείνεται ἀπό τήν ἔλλειψη ὁποιασδήποτε κρατικῆς πολιτικῆς, τήν ἔλλειψη ἐνημέρωσης τοῦ κοινοῦ, τήν ἀδυναμία παρέμβασης τῶν πολιτῶν, τό γεγονός ὅτι ἀσχολοῦνται μέ τό περιβάλλον 12 κρατικοί καί 12 ἰδιωτικοί φορεῖς χωρίς κανένα συντονισμό.

Γιά νά περιφρουρηθεῖ ἡ οἰκολογική ἰσορροπία καί νά συμβάλει τό περιβάλλον σέ μιὰ καλύτερη ζωὴ καί ὅχι στήν καταπίεση τοῦ ἀτόμου τό ΠΑ.ΣΟ.Κ. θά εἰσηγηθεῖ:

1. Ὁ κεντρικός φορέας χωροταξίας νά εἶναι καί φορέας προστασίας περιβάλλοντος καί ποιότητας ζωῆς μέ ἐπιτελική ἀρμοδιότητα γιά: γενικό σχεδιασμό καί προγραμματισμό τῶν μέτρων προστασίας σ' ὁλόκληρο τόν ἐλληνικό χῶρο, τήν ἐκπόνηση προγραμμάτων δράσης θέ ἐίδιკοὺς τομεῖς (θάλασσα, ἀέρας, θόρυβος κ.λ.π.), τήν μελέτη προβλημάτων, πού παρουσιάζονται σέ ἐθνική κλίμακα ἰδιαίτερα τόν καθορισμό ὁρίων γιά τήν ἐπιβάρυνση τοῦ περιβάλλοντος (π.χ. μέχρι ποιοῦ βαθμοῦ ἐπιτρέπεται νά μολυνθεῖ ἡ θάλασσα), τήν καθιέρωση προτύπων.  
Ὁ φορέας θά ἀναλάβει ἐπίσης τήν προστασία τῶν φυσικῶν πόρων, τόν προγραμματισμό τῆς ὀρθολογιστικῆς χρήσης καί ἐκμετάλλευσής τους θά προβαίνει σέ ἀναλύσεις γιά τήν διαπίστωση τοῦ κόστους καί τοῦ κοινωνικοῦ ὀφέλους τοῦ παράγοντα "προστασία περιβάλλοντος" σέ συγκεκριμένα ἔργα.
2. Οἱ περιφερειακοί φορεῖς χωροταξίας θά ὑλοποιοῦν τίς γενικές κατευθύνσεις, θά ἐκπονοῦν τά κατά τόπους προγράμματα, θά ὑποβοηθοῦν τήν τοπική αὐτοδιοίκηση στήν πραγμάτωση τῆς προστασίας τοῦ περιβάλλοντός της.
3. Τή συνεχή ἐνημέρωση τοῦ κοινοῦ γιά τήν κατάσταση τοῦ ἐλληνικοῦ περιβάλλοντος, τή σχεδιαζόμενη πολιτική καί τά μέτρα προστασίας πού θά ληφθοῦν.
4. Τήν εἰσαγωγή καταλλήλων προγραμμάτων ἐκπαίδευσης καί ἐρευνας μέ σκοπό τήν ἀνάπτυξη τῆς συνείδησης τοῦ κοινοῦ μιά τά προβλήματα προστασίας τοῦ περιβάλλοντος, τή δημιουργία καταλλήλων τεχνικῶν, τήν ἀνάπτυξη τεχνολογίας μέσα στίς δυνατότητες τῆς ἐλληνικῆς οἰκονομίας γιά τήν πρόληψη καί ἀντιμετώπιση τῆς ρύπανσης.

5. Τήν αναμόρφωση τῆς νομοθεσίας μέ σκοπό τή σύνταξη κώδικα προστασίας περιβάλλοντος πού θά καθιερώνει σάν ἀρχές ὅτι:
- α) Τό κόστος πρόληψης ρύπανσης ἢ ἀποκατάστασης τῆς ζημιᾶς πού προκλήθηκε βαρύνει τόν ρυπαίνοντα.
  - β) Τό κράτος ἔχει ὑποχρέωση ἄρα καί ὁ πολίτης δικαίωμα νά ἀπαιτήσει μέ προσφυγή στά δικαστήρια τήν προστασία τοῦ περιβάλλοντος. Τό δικαίωμα θά ἔχουν καί σύλλογοι, σωματεῖα καί ἄλλοι κοινωνικοί φορεῖς.
  - γ) Κάθε ἐπιχείρηση εἶναι ὑποχρεωμένη νά παίρνει τά σύμφωνα μέ τήν ὑπάρχουσα στάθμη τῆς τεχνικῆς ἀναγκαῖα μέτρα γιά τήν προστασία τοῦ περιβάλλοντος.
  - δ) Κάθε ἐπιχείρηση πού θά εἰσαγάγει ἕνα νέο προϊόν ἢ ἐφαρμόζει νέα τεχνολογία εἶναι ὑποχρεωμένη νά μελετᾷ τό κοινωνικό κόστος καί νά μὴν ἀναπτύσσει τή νέα δραστηριότητά της, ἐφ' ὅσον τό κοινωνικό κόστος εἶναι μεγαλύτερο ἀπό τό κοινωνικό ὄφελος.
6. Τή λήψη ἀπό τά ἀρμόδια κρατικά ὄργανα (ὄργανα προγραμματισμοῦ, ὄργανα χωροταξίας, τοπική αὐτοδιοίκηση), τή λήψη συγκεκριμένων μέτρων μέ στόχο:
- α) Τήν προστασία τοῦ ἐλληνικοῦ τοπίου, τή δημιουργία "περιοχῶν προστασίας τῆς φύσης" ὅπου θά ἀπαγορεύεται ἡ μεταβολή τῆς φύσης, τήν επέκταση τῶν ἐθνικῶν δρυμῶν, τήν προστασία τῶν δασῶν καί τήν ἀναδάσωση, τήν προστασία καί ἀνάπτυξη τοῦ ἀλιευτικοῦ πλούτου καί τῆς πανίδος.
  - β) Τήν "κοινωνικοποίηση" τῆς παραλίας, ὥστε νά εἶναι εὐκόλα προσιτή σέ ὅλους χωρίς ἰδιαίτερη δαπάνη, τήν ἀποφυγή τῆς δημιουργίας οἰκοδομικῶν μεγαθηρίων στίς παράκτιες περιοχές, τήν κατασκευή ἐγκαταστάσεων καθαρισμοῦ ἀποβλήτων σέ κάθε δῆμο ἢ κοινότητα γιά νά χύνωνται ὅπως σήμερα ὅλα τά ἀπόβλητα στή θάλασσα, τήν ἀπαγόρευση καθαρισμοῦ τῶν πετρελαιοφόρων στήν ἐλληνική θάλασσα.
  - γ) Τήν δημιουργία καί επέκταση ζωνῶν πρασίνου γύρω ἀπό τίς πόλεις, τή δημιουργία ζωνῶν γιά τήν ἀνάπτυξη τοῦ τουρισμοῦ καί τήν ἐγκατάσταση δευτερευουσῶν κατοικιῶν.
  - δ) Τόν ὑποχρεωτικό ἐφοδιασμό τῶν ἐπιχειρήσεων μέ κατάλληλη τεχνολογία ἀντιμόλυνσης (π.χ. σύστημα ἀνακυκλούμενου νεροῦ, δεξαμενές ὑποδοχῆς καί ἐπεξεργασίας λυμάτων καί ἀποβλήτων, συλλογή κάπνας,



6. δ) ελάττωση θορύβου).

ε) Τόν αύστηρό έλεγχο τής χρήσης τών έντομοκτόων καί χημικῶν λιπασμάτων.

στ) Τήν καταπολέμηση τοῦ θορύβου.

ζ) Τήν έξαφάνιση τῶν άπορριμάτων. Προϊόντα ή άπορρίματα πού δέ θά μπορούν νά καταστραφοῦν ή καταστρέφονται μέ δυσμενεῖς έπιπτώσεις γιά τό περιβάλλον (π.χ. τοξικές άναθυμιάσεις), θά άπαγορεύονται ή έπιβαρύνονται μέ δίδικά τέλη γιά τήν κάλυψη τῶν έξόδων προστασίας τοῦ περιβάλλοντος.

Κεφάλαιο Δ'

Μέτρα για μιὰ νέα δημοκρατική παιδεία

Ἡ παιδεία στό ἀστικό σύστημα προγραμματίζεται καί λειτουργεῖ γιά τή μεταβίβαση τῆς ιδεολογίας τῆς ἀρχουσας τάξης, τήν ἀναπαραγωγή τῶν διακρίσεων καί κανόνων συμπεριφορᾶς τοῦ καπιταλισμοῦ, τήν δημιουργία τῶν ἐπιστημόνων καί τεχνικῶν γιά τήν ἀποδοτικώτερη στελέχωση τῶν μηχανισμῶν κέρδους καί ἐκμετάλλευσης, τόν ἔλεγχο τῆς ἐπιστημονικῆς καί τεχνολογικῆς ἐξέλιξης. Ἡ παιδεία παρὰ τόν ἐπιφανειακά οὐδέτερο χαρακτήρα τῆς διαπλάθει πρότυπο ἀνθρώπου πού ἀνταποκρίνεται καί συμβάλει στή λειτουργία τοῦ συστήματος.

Ι Στόχοι τῆς παιδείας, Προϋπόθεση γιά τό μετασχηματισμό τῆς κοινωνίας εἶναι ὁ ἀναπροσανατολισμός τῶν στόχων τῆς παιδείας μέ ἀντικειμενικό σκοπό:

- α) Τήν ἀνάπτυξη καί ὁλοκλήρωση τῆς προσωπικότητας τοῦ ἀτόμου ἀνεξάρτητα ἀπό φύλο, καταγωγή, προέλευση.
- β) Τήν μάθηση τῆς δημοκρατικῆς διαδικασίας, δηλαδή τῆς συζήτησης, τῆς κριτικῆς, τῆς συλλογικῆς προσπάθειας γιά τήν ἐπίτευξη κοινά ἐπεξεργασμένων στόχων.
- γ) Τή μόρφωση, τό πλάτεμα τῆς γνώσης γιά νά δημιουργηθοῦν ἐλεύθεροι καί καλλιεργημένοι πολίτες πού μποροῦν νά ἐνταχθοῦν ἐνεργά σέ κάθε τομέα τῆς παραγωγικῆς διαδικασίας.
- δ) Τό ξεπέρασμα τῶν διακρίσεων πού προκύπτουν ἀπό διαφορές στήν κοινωνική προέλευση, στήν τοπική καταγωγή, στά οἰκονομικά μέσα κ.λ.π.

Ἡ ἐπίτευξη τῶν παραπάνω στόχων προϋποθέτει ἐκπαιδευτική πολιτική, τῆς ὁποίας οἱ κύριοι ἀξόνες θά εἶναι:

Ἀξόνες τῆς ἐκπαιδευτικῆς πολιτικῆς

1. Ἡ παροχή σέ κάθε πολίτη τῶν ἀπαραίτητων γνώσεων γιά νά μποοεῖ νά συμβάλει στή δημοκρατική λειτουργία τῶν πολιτικῶν καί οἰκονομικῶν θεσμῶν. Ἐτσι μόνο θά γίνει δυνατή ἡ αὐτοδιαχείριση, θά ὑπάρξουν σ' ὅλη τή χώρα ὄριμοι καί υπεύθυνοι πολίτες, πού θά μποροῦν νά συμβάλουν ἀποφασιστικά στή διαδικασία τοῦ προγραμματισμοῦ καί τῆς αὐτοδιοίκησης, θά ἀποφευχθεῖ νά περιέλθει ἡ καθοδήγηση τῆς κοινωνικῆς ἐξέλιξης στά χέρια μιᾶς τεχνοκρατικῆς μειονότητας.
2. Ἡ μαζική ἐπαγγελματική ἐκπαίδευση τῶν ἐργαζομένων ὥστε νά εἶναι δυνατή ἡ ἐνταξή τους σέ ὁποιαδήποτε βαθμίδα τῆς παραγωγικῆς διαδικα-

2. κασίας.

Έτσι μόνο θά καταπολεμηθεῖ αποτελεσματικά ἡ διάκριση ἀνάμεσα σέ πνευματική καί χειρωνακτική ἐργασία καί θά καταστεῖ δυνατή ἡ ἀνάπτυξη παραγωγικῆς δραστηριότητος σέ ἐκτεταμένη κλίμακα καί ἔξω ἀπό τά κέντρα βιομηχανικῆς συγκέντρωσης.

3. Ἡ διαμόρφωση τοῦ ἐκπαιδευτικοῦ συστήματος σέ τρόπο ὥστε νά καθίσταται δυνατή τῇ συνεχῇ ἐπιμόρφωση. Σήμερα ἡ ἐξοδος ἀπό τό σχολεῖο σημαίνει καί τό τέλος τῆς περιόδου ἐκμάθησης καί καθορίζει ἀνάλογα μέ τή βαθμίδα πού πραγματοποιεῖται συνήθως γιά ὅλη τήν ἐπόμενη ζωῇ τίς δυνατότητες καί προοπτικές τοῦ ἀτόμου. Τό αἶτομο καί γιά νά ξεπεραστοῦν οἱ σημερινές ἀνισότητες πρέπει νά μπορεῖ νά πλαταίνει συνεχῶς τίς γνώσεις του, νά τελειοποιεῖ ὅποτεδήποτε τίς ἱκανότητές του ὥστε νά διατηρεῖ τήν ἐλευθερία ἐπιλογῆς τοῦ τρόπου ζωῆς του.
4. Ἡ ἄρση τῶν ἀνισοτήτων καί διακρίσεων. Σήμερα στό τόπο μας πληθώρα ἀπό ἐμπόδια παρεμποδίζει τά παιδιά τῶν ἐργαζομένων νά ἀποκτήσουν τήν ἴδια μόρφωση μέ τά παιδιά τῶν οἰκονομικά προνομιούχων. Στίς ἀγροτικές περιοχές ὑπάρχουν λιγοστά σχολεῖα, στήν ὑπαιθρο τά σχολεῖα δέν ἔχουν οὔτε ἀρκετά οὔτε κατάλληλο ἐκπαιδευτικό προσωπικό, στά δημόσια σχολεῖα οἱ τάξεις εἶναι ὑπερπλήρεις. Ἡ πολιτεία πρέπει νά φροντίσει ὥστε τό ἐκπαιδευτικό σύστημα νά παρέχει ἴσες δυνατότητες σέ ὅλους ἄρα νά χρηματοδοτήσῃ κατά προτεραιότητα τήν ἀνάπτυξη τοῦ σχολικοῦ συστήματος στήν ὑπαιθρο καί στίς ἐργατικές συνοικίες. Ἐπειδή ἡ προσωπικότητα τοῦ ἀτόμου διαπλάθεται ἀποφασιστικά στά πρῶτα χρόνια τῆς παιδικῆς του ἡλικίας καί ἐπηρεάζεται ἀπό τό οἰκογενειακό του περιβάλλον πρέπει ἡ πολιτεία ἐπίσης μέ νηπιαγωγεῖα καί παιδικούς σταθμούς νά παρέσχει στά παιδιά τῶν ἐργαζομένων τά ἐφόδια, τά ὁποῖα δέν μπορεῖ νά τοῦς δώσει τό περιβάλλον τους.
5. Ἡ παροχή δωρεάν παιδείας σέ ὅλες τίς βαθμίδες. Ἡ πολιτεία θά παρέχει τίς σπουδές, τά βιβλία, τά ὄργανα γιά τά ἐργαστήρια καί τόν ἀθλητισμό, τή μεταφορά στό σχολεῖο χωρίς ἀντάλλαγμα. Στήν ὑπαιθρο θά παρέχεται στούς μαθητές ἕνα γεῦμα στό σχολεῖο ὅταν τοῦτο εἶναι ἀναγκαῖο λόγω τῶν συνθηκῶν δουλειᾶς τῶν γονιῶν. Μαθητές καί φοιτητές πού δέν θά μποροῦν νά ὑποστηριχθοῦν οἰκονομικά ἀπό τοῦς γονεῖς τους, θά παίρνουν κρατικές ὑποτροφίες.
6. Ἡ ἰδιωτική ἀκπαίδευση κοινωνικοποιεῖται καί τό διδαχτικό προσωπικό της μετατάσσεται στή δημόσια ἀνάλογα μέ τά προσόντα του καί χωρίς



6. διακρίσεις από τό υπόλοιπο διδαχτικό προσωπικό τής χώρας.
7. Ἡ ἀναμόρφωση τής διοίκησης τής παιδείας, ὥστε νά συμμετέχουν σ'αυτή οἱ ἐκπρόσωποι τοῦ διδαχτικοῦ προσωπικοῦ, τῶν ἐνδιαφερομένων (γονεῖς ἢ σπουδαστές στά ἀνώτατα ἐκπαιδευτικά ἱδρύματα) καί κοινωνικῶν φορέων καί νά ὁργανωθεῖ σύμφωνα μέ τό σύστημα πολιτικῆς αὐτοδιαχείρισης πού ἰσχύει γιά ὅλη τή πολιτεία (περιφέρειες, νομοί, τοπική αὐτοδιοίκηση).

Ἡ δημιουργία ἐνός κεντρικοῦ φορέα, πού θά ἐκπονήσει ἕνα ἐκπαιδευτικό πρόγραμμα γιά ὁλόκληρη τή χώρα τό Συμβούλιο Παιδείας. Ἀρμοδιότητά του θά εἶναι:

- α) Ἡ ἐκπόνηση τής ἐκπαιδευτικῆς πολιτικῆς καί τῶν γενικῶν κατευθύνσεων γιά τήν ὑλοποίησή της σύμφωνα μέ τούς στόχους πού θά καθορίζει τό γενικά πρόγραμμα γιά τή χώρα.
- β) Ἡ παρακολούθηση τής ἐφαρμογῆς τής ἐκπαιδευτικῆς πολιτικῆς ἀπό τά περιφερειακά ὅργανα καί τήν τοπική αὐτοδιοίκηση.
- γ) Ὁ καθορισμός τοῦ περιεχομένου τῶν σπουδῶν.
- δ) Ἡ ρύθμιση τῶν πλαισίων, μέσα στά ὁποῖα τά περιφερειακά καί τά τοπικά ὅργανα θά δροῦν αὐτόνομα.

Ἡ δημιουργία στό ἐπίπεδο κάθε ἐκπαιδευτικοῦ ἱδρύματος ἐπιτροπῆς γιά τή διοίκησή του στήν ὁποία θά συμμετέχουν τό διδαχτικό προσωπικό, οἱ γονεῖς, οἱ μεγάλοι μαθητές καί οἱ σπουδαστές, ἡ τοπική αὐτοδιοίκηση.

8. Ἡ παιδεία προσδίδει σήμερα στούς μαθητές σχεδόν ἀποκλειστικά γνώσεις. Δέν ἀναπτύσσει τή δημιουργικότητά τους. Τά καλλιτεχνικά χαρίσματα τῶν παιδιῶν μένουν ἀκαλλιέργητα. Τό σχολεῖο παράγει ἄτομα, πού διακρίνει ἡ ὁμοιομορφία, ἡ δυνατότητα ἀπόδοσης μέσα σέ τυποποιημένα πλαίσια χωρίς πρωτοβουλία καί φαντασία. Τό σχολικό σύστημα χρειάζεται ριζική μεταμόρφωση γιά νά ἀπελευθερώνει ἀντί νά καταπιέζει τίς δημιουργικές ικανότητες. Οἱ τέχνες, οἱ τεχνικέ δραστηριότητες, ἡ μουσική, ὁ ἀθλητισμός πρέπει νά παίζουν στή μόρφωση τόν ἴδιο σημαντικό ρόλο μέ τήν ἐκμάθηση ἀφηρημένων γνώσεων. Τό σχολεῖο πρέπει νά προάγει κάθε μορφῆς δραστηριότητα, νά ἀναπτύσσει ὅλες τίς ικανότητες τοῦ ἀτόμου -ἀπό τήν ἐπιδεξιότητα στά χέρια μέχρι τήν καλλιτεχνική εὐαισθησία. Ἐτσι μόνο θά γίνει ἡ ἐκπαίδευση, ἀπό βαρετή ὑποχρέωση διασκέδαση. θά δημιουργηθοῦν ἄνθρωποι πολὺπλευροι, πρωτότυποι, δημιουργικοί,

8. Ὁ συσχετισμός τῶν γνώσεων, πού παρέχει σήμερα τό σχολεῖο, μέ τήν καθημερινή ζωή παραμένει στούς μαθητές σκοτεινός. Οἱ περισσότεροι ὅταν βγαίνουν ἀπό τό σχολεῖο, δέν ἔχουν ἀποκτήσει καμμιά ἐπαφή μέ τήν παραγωγική διαδικασία, δέν ξέρουν ποιά πρόβλήματα θά ἀντιμετωπίσουν. Ἡ ἐκπαίδευση εἶναι ἐσωστρεφής. Πρέπει νά τήν ἀνοίξουμε. Πρέπει νά ἀντικατοπτρίζει τούτῳ προβληματισμούς τοῦ κόσμου ἔξω ἀπό τό σχολεῖο γιά νά δώσει στό μαθητή τά ἀναγκαῖα ἐφόδια γιά τή ζωή του. Οἱ μαθητές πρέπει νά ἐπισκέπτονται καί νά ζήσουν στούς χώρους δουλειᾶς (ἐργοστάσιο, χωριό), νά ἔχουν γνωρίσει ἀπό κοντά τόν τρόπο ὀργάνωσης καί λειτουργίας τῆς κοινωνίας. Νά ἔχουν δεῖ δικαστήρια, νοσοκομεῖα, δημόσιες ὑπηρεσίες, νά ἔχουν ἐπισκεφτεῖ καί ἀντιληφτεῖ πῶς δουλεύει τό συνδικάτο, ὁ συνεταιρισμός, ἡ ἐργοστασιακή ἐπιτροπή, ἡ τοπική αὐτοδιοίκηση. Νά ἔχουν ταξιδέψει στά τόπο μας γιά νά γνωρίσουν τή φύση, τοὺς ἀνθρώπους, τά προβλήματα του. Ἡ ἐκπαίδευση πρέπει νά πραγματοποιεῖται σέ πολύ μεγαλύτερο βαθμό ἀπό σήμερα ἔξω ἀπό τά σχολικά κτίρια.

Ἡ σημερινή παιδεία ἀνατρέφει τά παιδιά στήν παθητική ἀπόδοχή τῶν προτύπων καί τῆς ἰδεολογίας τοῦ καπιταλιστικοῦ συστήματος. Ὁ ὑπεύθυνος πολίτης, πρέπει νά ἔχει τήν ικανότητα νά ἀναλύει τά φαινόμενα, νά διαπιστώνει αἰτίες, νά στέκεται κριτικά ἀπέναντι σέ κάθε ἐξέλιξη γιά νά μπορεῖ νά συμβάλει συνειδητά στή λήψη τῶν ἀποφάσεων. Ἡ παιδεία πρέπει νά ἀναπτύξει τό κριτικό πνεῦμα, νά μάθει τά παιδιά νά ἀναλύουν καί νά κρίνουν, ἰδιαίτερα τήν πληροφόρηση πού προέρχεται ἀπό τά μαζικά μέσα ἐνημέρωσης.

9. Τό σχολεῖο πρέπει νά διαπαιδαγωγεῖ καί παιδιά καί στά σεξουαλικά προβλήματα γιά νά μὴν ἀντιμετωπίζουν ἀπαράσκευα θέματα πού καθορίζουν ἀποφασιστικά τήν προσωπικότητά τους.

Τό σύστημα τῆς μικτῆς φοίτησης (ἀγόρια καί κορίτσια στό ἴδιο ἴδρυμα) θά γενικευθεῖ.

Τό νέο περιεχόμενο τῆς παιδείας πρέπει νά συνοδεύεται καί ἀπό μιά παιδαγωγική. Τό σχολεῖο δέν πρέπει νά ἐθίζει τό παιδί σέ ἱεραρχίες, σέ αὐταρχική διοίκηση, σέ ἀκριτη πειθαρχία. Δέν πρέπει νά καλλιεργηθεῖ, ὅπως σήμερα, τόν ἀτομικισμό του. Πρέπει ἡ διδασκαλία νά πραγματοποιεῖται μέσα ἀπό διάλογο, σέ ὁμάδες δουλειᾶς, νά προάγει τή συλλογικότητα καί τή συντροφικότητα, νά συνηθίζει τά παιδιά στή ἐναλλαγή ὑπευθυνότητων. Οἱ μαθητές τῶν μεγάλων τάξεων θά πρέπει νά συμμετέχουν στή διοίκηση τῶν σχολείων.

10. Μέσα στήπροσωπική πού προκύπτουν από τά παραπάνω σημεία είναι αναγκαία ή ριζική αναμόρφωση τοῦ θεσμοῦ τῶν ἐξετάσεων. Οἱ ἐξετάσεις, δέν μποροῦν νά αποτελοῦν κριτήριο ἀπόδοσης καί ποιότητας γιατί ἡ ἀποτυχία σ'αὐτές σημαίνει ἀποτυχία τοῦ δάσκαλου καί τοῦ συστήματος, πού δέν προετοίμασε τό παιδί κατάλληλα.

Οἱ εἰσαγωγικές ἐξετάσεις στά Ἀνώτατα Ἐκπαιδευτικά Ἰδρύματα στό προτεινόμενο σύστημα δέν ἔχουν θέση. Ἡ εἴσοδος στά πανεπιστήμια μετά τήν ἀναμόρφωση τοῦ ἐκπαιδευτικοῦ συστήματος πρέπει νά εἶναι ἐλεύθερη. Ἡ ἀποσυμφόρηση τῆς πανεπιστημιακῆς ἐκπαίδευσης θά ἀπιτευχθεῖ μέ τή μεταρρύθμιση τῆς μέσης ἐκπαίδευσης, πού θά ἐξασφαλίζει τόσο τή σύνδεση τοῦ σχολείου μέ τό ἐπάγγελμα καί θά δώσει στό ἀπολυτήριο τοῦ γυμνασίου οὐσιαστική ἀξία, ὅσο καί μέ τή δημιουργία διασύνδεσης ἀνάμεσα σέ ὅλες τίς βαθμίδες τῆς παιδείας, ὥστε νά εἶναι ὅποτεδήποτε δυνατή ἡ συνέχιση τῆς ἐκπαίδευσης καί ἡ ἐπιμόρφωση. Μέχρι τήν ἐφαρμογή τοῦ νέου συστήματος ἡ εἴσοδος στά πανεπιστήμια θά πραγματοποιεῖται ὄχι μετά ἀπό ἐξετάσεις μιᾶς φορᾶς ἀλλά μέ σιγή ἐκτίμηση τῆς ἀπόδοσης στό σχολεῖο μέ βάση σύστημα βαθμῶν, πού νά μειώνει κατά τό δυνατό τίς συνέπειες τῶν σημερινῶν διακρίσεων (ἀνάμεσα σέ γεωγραφικά διαμερίσματα, σέ τύπους σχολείων, σέ κοινωνική προέλευση κ.λ.π.).

11. Τό ἐκπαιδευτικό σύστημα δημιουργεῖ σήμερα ἐξειδικευμένους κύκλους ἐκπαίδευσης στούς ὁποίους ἐντάσσονται ἀπό νωρίς τά παιδιά τῶν ἐργαζομένων (ἐπαγγελματικές σχολές, διάφορες ἀπό τά γυμνάσια καί τά λύκεια). Ἡ ἐξειδίκευση παρουσιάζεται σάν προτέρημα, ἱκανό νά ἐξασφαλίζει ἄμεσα ἐργασία. Τά κάθε μορφῆς ἐξειδικευμένα ἱδρύματα δημιουργοῦν διακρίσεις καί αποτελοῦν δρόμους χωρίς διέξοδο πρὸς τίς ἀνώτερες βαθμίδες παιδείας. Τά διάφορα στεγανά πού ὑπάρχουν στή μέση παιδεία, ὁ διαχωρισμός σέ "εὐγενῆ" καί τεχνικά ἱδρύματα πρέπει νά καταργηθοῦν. Πρέπει βαθμιαῖα νά παρέχεται στό ἴδιο σχολεῖο καί ἡ γενική μόρφωση καί ἡ τεχνική παιδεία. Πρέπει οἱ ἀνώτερες καί ἀνώτατες σχολές νά εἶναι συνδεδεμένες μεταξύ τους καί νά εἶναι δυνατή ἡ μεταγραφή ἀπό τή μία στήν ἄλλη. Τό σύστημα αὐτό θά ἐπιτρέψει στό κάθε ἄτομο νά προσανατολίζεται βαθμιαῖα ἀνάλογα μέ τίς δυνατότητές του στό ἐπάγγελμα πού ἐπιθυμεῖ καί ὄχι νά ὑποχρεώνεται στήν ἐφηβική κι' ὅλας ἡλικία σέ ἀμετάκλητες ἀποφάσεις.

12. Τό σχολικό σύστημα πρέπει ἐπομένως νά ἀποτελεῖ πατά κυριολεξία σύστημα ἐκπαίδευσης. Τά νηπιαγωγεῖα, τά δημοτικά, οἱ μέσες σχολές, οἱ σχολές τῶν συνδικάτων καί συνεταιρισμῶν γιά ἐπαγγελματική ἐπι-



12. μόρφωση, τὰ κέντρα νεότητας, οἱ ἀνώτερες καί ἀνώτατες σχολές πρέπει νά συνδέωνται μεταξύ τους σέ τρόπο ὥστε κάθε κάτοικος τῆς περιφέρειας ἀπό ὁποιαδήποτε περιοχή καί κοινωνική προέλευση νά ἔχει τή δυνατότητα νά περάσει ὅλες τίς βαθμίδες τῆς ἐκπαίδευσης.
13. Τό σχολεῖο εἶναι σήμερα εἰδικός χώρος γιά τήν ἐκπαίδευση τῶν παιδιῶν χωρίς θύνδεση με'τό κοινωνικό περιβάλλον. Μόλιεξ τελειώνουν τὰ μαθήματακλείνει. Τό σχολεῖο πρέπει νά γίνεи κύτταρο πολιτιστικῆς δράσης, νά ἀνοίξει πρὸς τόν ἔξω κόσμο, νά ἀποτελεῖ στή συνοικία κέντρο γιά συζητήσεις, διαλέξεις, ἐκθέσεις, τόπο ὅπου οἱ πολιτιστικοὶ σύλλογοι, τὰ συνδικάτα καί οἱ συνεταιρισμοὶ μετὰ τό χρόνο διδασκαλίας θά μποροῦν νά παρουσιάζουν τίςθέσεις τους καί νά συναντιῶνται μέ τόν πληθυσμό.
14. Ἡ προσπάθεια γιά τήν ἀλλαγὴ παιδείας προϋποθέτει ἐκπαιδευτικούς ἱκανοὺς καί ἀφοσιωμένους στήν ἀποστολή τους. Σήμερα οἱ ἐκπαιδευτικοὶ χωρίζονται σέ δύο κατηγορίες δασκάλους καί καθηγητές, στοὺς ὁποίους παρέχεται διαφορετικὴ ἐκπαίδευση.  
  
μελλοντικά θά ὑπάρξει ἕναμόνο σῶμα ἐκπαιδευτικῶν. θά ἐκπαιδεύονται ὅλοι σέ πανεπιστημιακά ἱδρύματα. θά ἔχουν τή δυνατότητα συνεχοῦς ἐπιμόρφωσης. Ἡ ἐκπαίδευσή τους πρέπει νά τοὺς ἐξασφαλίζει τή δυνατότητα ἀνά ἀντιληφτοῦν τὰ προβλήματα τοῦ χώρου ὅπου θά δράσουν, νά τοὺς παρέχει ἐπομένως γνώσεις καί στήν ψυχολογία τοῦ παιδιοῦ, τήν παιδαγωγική, τήν ὑγεινὴ καί τίς κοινωνικὲς ἐπιστῆμες.
15. Ἡ κυβέρνηση τῆς δεξιᾶς καθέρωσε τήν κοινὴ δημοτικὴ σὰ γλώσσα τοῦ σχολείου. Ἡ μεταρρύθμιση τούτη δέν ἀρκεῖ ὥστε ἡ χρῆση τῆς γραπτῆς γλώσσας νά γίνεи κτῆμα ὅλων. Εἶναι ἀπαρίτητη ἡ εἰσαγωγή μονοτονικοῦ συστήματος καί ἡ ἀπλούστευση τῆς ὀρθογραφίας.

### III. Ἡ δομή τοῦ σχολείου

1. Τό σχολικό σύστημα θά ἔχει τήν ἀκόλουθη διάρθρωση:

α) Τό νηπιαγωγεῖο. Στό νηπιαγωγεῖο ἐγγράφονται τά παιδιά σέ ἡλικία τεσσάρων ἐτῶν. Ἡ ἐγγραφή τοῦ παιδιοῦ εἶναι ὑποχρεωτική. Τό νηπιαγωγεῖο δέν ἔχει σκοπό νά προετοιμάσει τό παιδί στίς βασικές γνώσεις γραφῆς καί ἀνάγνωστος, ἀλλά νά ἀναπτύξει τίς ἱκανότητες καί τά ἐνδιαφέροντα τοῦ παιδιοῦ γιά νά ὁριευκολύ- νει τήν ἐνταξή τους στή κοινωνία καί τό σχολεῖο. Ἐπιδιώκει μεταξύ ἄλλων τόν πλουτισμό τοῦ λεξικολογίου, βοηθᾷ τό παιδί νά μάθει τή χρήση ὅσο τό δυνατόν περισσότερων τρόπων ἔκφρα- σης (ζωγραφική, μουσική, χειροτεχνία), τοῦ ὑποδεικνύει τή χρησιμότητα κανόνων κοινωνικῆς συμπεριφορᾶς.

Τό παιδί πρὶν ἀπό τό νηπιαγωγεῖο ἐπισκέπτεται τό παιδικό σταθ- μό. Ὁ παιδικός σταθμός δέν ἔχει σα ἄσκοπό μόνο τή φύλαξη τοῦ παιδιοῦ. Εἶναι τόπος παιδείας.

Θά ἐπιδιωχθεῖ βρεφικοί καί παιδικοί σταθμοί, νηπιαγωγεῖα καί ὅλες οἱ ὑπηρεσίες πού ἔχουν σχέση μέ τή μητρότητα καί τό παιδί σέ νηπιακή ἡλικία ἀνέ. ἐνταχθοῦν σ' ἓνα ἐνιαῖο πλαίσιο. τό Παι- δικό Κέντρο. Τό Παιδικό Κέντρο θά ἔχει σά σκοπό νά παρακολου- θεῖ τά παιδιά ὠρισμένης συνοικίας ἀπό ἱατρική, ψυχολογική, παι- δαγωγική ἀποψη σέ συνεργασία μέ τοὺς γονεῖς καί νά παρέχει στοὺς γονεῖς τίς ἀναγκαῖες συμβουλές. Στό Παιδικό Κέντρο ἐργάζονται πέρα ἀπό τοὺς νηπιαγωγούς καί βρεφοκόμους καί γιατροί, ψυχολό- γοι καί κοινωνικοὶ λειτουργοί.

β) Τό βασικό σχολεῖο ἀποτελεῖ συνένωση τοῦ δημοτικοῦ καί τοῦ γυμ- νάσιου. Στό βασικό σχολεῖο ἐγγράφονται τά παιδιά σέ ἡλικία ἔξη ἐτῶν. Ἡ φοίτηση εἶναι ὑποχρεωτική καί διαρκεῖ ἐννιά χρό- νια (ἀργότερα θά ἐπεκταθεῖ μέχρι καί τά 18 χρόνια). Στόχος του εἶναι ἡ ἀνάπτυξη τῆς προσωπικότητος τοῦ παιδιοῦ (τῶν παλλιτεχνι- κῶν καί δημιουργικῶν του δυνατοτήτων, τῆς ἱκανότητάς του γιά συλλογική δουλειά καί ἐπαφή μέ τοὺς ἄλλους ἀνθρώπους), ἡ ἐκμάθη- ση τῶν μέσων ἔκφρασης (γλώσσα, μαθηματικά), ἡ γνώση τοῦ περι-βάλλοντος, κόσμου καί τῆς κοινωνικῆς ζωῆς, ἡ γνώση καί ἐφαρμο- γή ἐπιστημονικῶν μεθόδων.

γ) Τό ἐπαγγελματικό σχολεῖο. Ἀποτελεῖ τή νέα μορφή τοῦ λύκειου καί τῆς μέσης τεχνικῆς σχολῆς. Στό ἐπαγγελματικό σχολεῖο ἐγγρά-

1. γ) φονται τά παιδιά πού ἀποφοίτησαν ἀπό τό βασικό σχολείο. Ἡ φοίτηση διαρκεῖ τρία χρόνια. Σκοπός του εἶναι ἀνά προετοιμάσει τούς νέους γιά τή συμμετοχή τουςστήν β̐ παραγωγική διαδικασία συνδέοντας τήν γενική μόρφωση μέ τήν ἐπαγγελματική γνώση. Χωρίζεται σέ δύο κλάδους, ἕναν πού παρέχει γενικές ἐπαγγελματικές κατευθύνσεις καί ἕναν πού προετοιμάζει γιά εἰδικά τεχνικά ἐπαγγέλματα. Μιά πού κάθε ἐπαγγελματική ἐκπαίδευση προϋποθέτει γερές γενικές γνώσεις τό πρόγραμμα σπουδῶν καί στούς δύο κλάδους θά παρέχει τήν ἴδια γενική ἐκπαίδευση. Πρόσθετα ὑποχρεωτικά καί προαιρετικά μαθήματα, θά ἐξασφαλίζουν τήν ἀναγκαία ἐπαγγελματική κατάρτιση.
2. Ἡ προτεινόμενη ἀλλαγὴ στή δομή τοῦ σχολείου πρέπει νά συνδυασθεῖ μέ πέτρα τῆς πολιτείας γιά τήν ἀποδοτική λειτουργία τοῦ σχολικοῦ συστήματος. Θά πρέπει:
  - α) Νά χτισθοῦν νηπιαγωγεῖα καί σχολεῖα μέ ἐπαρξείς αἰθουσες διδασκαλίας, χώρους ἀθλητισμοῦ καί ψυχαγωγίας, ἐργαστήρια, βιβλιοθήκες καί καντίνες.
  - β) Ὁ ἀριθμός τῶν μαθητῶν κατά τάξη νά μὴν ξεπερνᾷ στό νηπιαγωγεῖο τοῦς 25 καί στίς δύο ἐπόμενες βαθμίθες τοῦς 30. Νά καταργηθοῦν τά μουστάξια ἢ διτάξια σχολεῖα στήν ὑπαιθρο.
  - γ) Νά συνταχθοῦν συγχρονισμένα ἀναλυτικά προγράμματα πού νά ἀνταποκρίνονται στή νέα ἀποστολή τοῦ σχολείου. Νά συνταχθοῦν νέα σχολικά βιβλία σύμφωνα μέ τίς σύγχρονες ἐπιστημονικές μεθόδους καί γνώσεις.
  - δ) Νά προσληφθεῖ τό ἀπαραίτητο διδαχτικό προσωπικό γιά τήν πλαισίωση τῶν σχολείων.
  - ε) Νά αὐξηθοῦν σημαντικά οἱ δαπάνες γιά τήν παιδεία.



IV. Ἀνώτατα Ἐκπαιδευτικά Ἰδρύματα (Α.Ε.Ι.)

1. ~~Σήμερα~~ Ἡ ἀνώτατη ἐκπαίδευση παρέχεται σήμερα σ' ἓναν ἐνιαῖο γιὰ καί-  
τι ~~βασική~~ ἐπιστήμη κύκλο σπουδῶν ἀποκλειστικά στό πανεπιστήμιο.  
Τό σύστημα τοῦτο παραβλέπει ὅρι:

- α) Ἡ ἐπιστημονική εἰδίκευση ἀποκλειστικά σέ μιὰ ἐπιστήμη χωρίς  
κατατοπισμό πάνω στά βασικά στοιχεῖα τῶν συναφῶν ἐπιστημονι-  
κῶν τομέων εἶναι λειψή. Ἡ σωστή ἀντίληψη τῶν νομικῶν κανόνων  
π.χ. δέν εἶναι δυνατή χωρίς γνώσεις οἰκονομίας, κοινωνιολογίας  
καί ψυχολογίας.
- β) Ἡ πανεπιστημιακή μόρφωση πρέπει νά περιλαμβάνει καί τήν ἐπαγ-  
γελματική διάσταση. Σήμερα ὁ ἀπόφοιτος τοῦ πανεπιστημίου ἀγνοεῖ  
τελείως τήν ἐπαγγελματική πρακτική.

Οἱ δαπινιστώσεις αὐτές ἐπιβάλλουν τήν ἀναμόρφωση τῆς πανεπιστη-  
μιακῆς παιδείας. Στή διάρκεια ἑνός πρώτου κύκλου σπουδῶν πού  
κλείνει μέ τό προδίπλωμα οἱ φοιτητές θά ἀποκτοῦν κοντά στίς  
βασικές ἀρχές τῆς ἐπιστήμης τους καί γνώσεις σέ ἄλλες συναφεῖς  
ἐπιστήμες. θά ὀλοκληρῶνουν σ' ἓναν δεῦτερο κύκλο σπουδῶν τή μόρ-  
φωσή τους σέ μιὰ ἐξειδικευμένη ἐπιστήμη καί θά ἀποκτοῦν μέ ἃ  
ἐπανειλημμένες πρακτικές ἐξασκήσεις καί βασικές ἐπαγγελματικές  
γνώσεις. Ὁ κύκλος θά κλείνει μέ τό δίπλωμα. θά ὑπάρχει ἐπιπρόσ-  
θετα καί κύκλος μεταπτυχιακῶν σπουδῶν.

2. Τά Ἀνώτατα Ἐκπαιδευτικά Ἰδρύματα θά ἀποκτήσουν ἐνιαῖα μορφή.  
Τό Συμβούλιο Παιδείας θά καταρτίσει πρόγραμμα γιὰ τήν ἀποσυμφόρη-  
ση τῶν ἰδρυμάτων, πού βρίσκονται στήν Ἀθήνα καί τήν δημιουργία  
νέων στίς περιφέρειες. Τό Συμβούλιο Παιδείας θά προγραμματίζει μέ  
βάση τό γενικό σχεδιασμό τῆς οἰκονομίας τίς ἀνάγκες σέ ἐπιστημονικό  
δυναμικό, ὥστε νά ἐκλείψει τό σημερινό φαινόμενο τῆς ἀνεργίας, τῶν  
ἐπιστημόνων πού τά πανεπιστήμιά μας παράγουν ἀπρογραμμάτιστα καί  
ξεκομμένα ἀπό τίς ἀνάγκες τοῦ τόπου (π.χ. χίλιοι πεντακόσιοι ἀδιό-  
ριστοι γεωπόνοι σέ μιὰ χώρα ἀγροτική, ἀλλά χωρίς ἀγροτική πολιτική).  
Κάθε Α.Ε.Ι. θά συμμετέχει στό Συμβούλιο τῶν Πανεπιστημίων, πού θά  
συντονίζει τή δραστηριότητά τους.

3. Ἡ λειτουργική διάρθρωση τῶν ἀνωτάτων ἐκπαιδευτικῶν ἰδρυμάτων εἶναι  
σήμερα ἀπόρροια τῆς ἀπρογραμμάτιστης ἀνάπτυξης καί τῆς πανεπιστημια-  
κῆς παιδείας γύρω ἀπό τόν θεσμό τῆς ἔδρας. Τό Ἀνώτατο Ἐκπαιδευ-  
τικό Ἰδρυμα χωρίζεται σέ σχολές ἀντίστοιχες μέ τόν ἀριθμό τῶν βα-

3. σικῶν ἐπιστημῶν. Ἡ Σχολή χωρίζεται σέ τομεῖς. Ὁ τομέας εἶναι ἡ βασική ἀκαδημαϊκή μονάδα, ἡ ὁποία καλύπτει μιὰ ἐπιστημονική ἐνότητα. Ὁ τομέας ἔχει, γιά νά καταργηθεῖ καί οὐσιαστικά ὁ θεσμός τῆς ἔδρας, τόσες θέσεις διδαχτικοῦ προσωπικοῦ ὅσες ἀπαιτεῖ ὁ ἀριθμός τῶν φοιτητῶν. Ὁ τομέας καθορίζει τό πρόγραμμα διδασκαλίας καί ἔρευνας, διαχειρίζεται τά χρήματα, πού τοῦ παρέχει ἡ κεντρική πανεπιστημιακή διοίκηση καί αὐτοδιοικεῖται μέ συμμετοχή ὅλου τοῦ διδαχτικοῦ, τοῦ βοηθητικοῦ προσωπικοῦ καί τῶν φοιτητῶν.
4. Οἱ σημερινές κατηφορίες τοῦ διδαχτικοῦ προσωπικοῦ πρέπει μακροπρόθεσμα νά καταργηθοῦν ὥστε ὅλοι οἱ πανεπιστημιακοί λειτουργοί νά εἶναι ισότιμα στελέχη, πού ἐπιλέγονται μέ αὐστηρή καί μακρά κριτική διαδικασία καί ἀσκοῦν τό ἔργο τους μέ καταναμὴ τῶν ἀρμοδιοτήτων πού ἀποφασίζεται ἀπό κοινοῦ. Οἱ διαφοροποιήσεις ἀνάμεσα στό διδαχτικό προωπικό στηρίζονται ἀποκλειστικά στήν ἐπιστημονική ἀξία, τήν προσφορά καί τήν προσωπικότητα τοῦ κάθε μέλους.

θά ἰσχύσει ἀρχή τῆς ἀποκλειστικῆς ἀπασχόλησης στό Α.Ε.Ι. τοῦ κύριου διδακτικοῦ προσωπικοῦ μέ ἀσυμβίβαστη τήν ὁποία ἡ ἄλλη ἐξωπανεπιστημιακή ἐπαγγελματική ἀπασχόληση.

Ἡ μονιμότητα καί ἡ ἰσοβιότητα πού ἐξασφαλίζουν σήμερα στοὺς πανεπιστημιακοὺς δασκάλους τό ἀνέλεγκτο καί τό ἀνεύθυνο θά περιορισθοῦν στά πλαίσια συστήματος περιοδικῆς ἐπανάκρισης προσαρμοσμένου στή θέση καί στήν ἡλικία τοῦ κρινόμενου.

Ὁ πανεπιστημιακός δάσκαλος θά εἶναι στά πλαίσια τοῦ γενικοῦ προγραμματισμοῦ τοῦ τομέα τοῦ ἐλεύθερος στόν καθορισμό τοῦ περιεχομένου τῆς διδασκαλίας καί τῆς ἔρευνας. Δέν ὑπάρχει οὔτε κρατική ἐπιστήμη οὔτε κυρίαρχη ἰδεολογία.

5. Στὴ διοίκηση τῶν Α.Ε.Ι. συμμετέχουν ἐκπρόσωποι τοῦ κύριου καί βοηθητικοῦ διδαχτικοῦ προσωπικοῦ, τῶν φοιτητῶν, τῶν ἐργαζομένων μὴ ἐπιστημόνων τῆς περιφέρειας καί κοινωνικῶν φορέων (συνδικάτα, συνεταιρισμοί). Ἀνώτατο ὄργανο διοίκησης εἶναι ἡ Συνέλευση, πού μετὰ ξύ ἄλλων συντάσσει καί ἀναθεωρεῖ τοὺς κανονισμοὺς λειτουργίας τοῦ Ἰδρύματος στά πλαίσια τοῦ καταστατικοῦ νόμου γιά τὰ Α.Ε.Ι., ἐκλέγει ἐκτελεστικό ὄργανο καί καθορίζει τίς γενικὲς κατευθύνσεις τῆς δραστηριότητος τῶν σχολῶν μέ βάση τίς ποικίλές ἀνάγκες καί τίς ἐπιταγές τοῦ γενικοῦ ἐκπαιδευτικοῦ προγράμματος. Ἡ Συνέλευση ὀρίζει δύο ἐπιτροπὲς ἀρμόδιες γιά τό πρόγραμμα σπουδῶν καί τήν ἔρευνα.

## V. Σύστημα διαρκούς εκπαίδευσης

Γιὰ νά συμπληρωθεῖ τό σχολικό σύστημα πού περιγράφηκε χρειάζεται καί ἕνα δεύτερο κύκλωμα παιδείας μέ στόχο τήν ἐκπαίδευση τῶν ἐργαζομένων πού δέν μπόρεσαν λόγω τῶν σημερινῶν συνθηκῶν νά παρακολουθήσουν ὅλες τίς τάξεις τοῦ σχολείου, τήν προετοιμασία τους γιά τά καθήκοντα πού θά προκύψουν ἀπό τή νέα ὀργάνωση στόν οἰκονομικό καί πολιτικό τομέα εἰδικά ἀπό τήν αὐτοδιαχείριση, τήν ἐπιμόρφωση ὅσων θέλουν νά ἀποκτήσουν τά ἐφόδια γιά μιὰ νέα σταδιοδρομία (π.χ. γυναῖκες ἀφοῦ μεγαλώσουν τά παιδιά) καί γενικά τή δημιουργία ἑνός συστήματος πού θά παρέχει πτόν καθένα τή δυνατότητα νά συνεχίζει τήν ἐπιμόρφωσή του καί νά ἀναπτύσσει τήν προσωπικότητά του.

Τήν δημιουργία τοῦ δεύτερου τούτου κυκλώματος θά ἀναλάβει εἰδικός φορέας κάτω ἀπό τήν καθοδήγηση τοῦ Συμβουλίου Παιδείας. Οἱ τόποι ἐπιμόρφωσης θά πρέπει νά εἶναι εὐκόλα προσιτοί καί σέ ἀμεση ἐπαφή μέ τήν ὑπόλοιπη ἐκπαιδευτική καί πολιτιστική δραστηριότητα. Ἡ διαρκής ἐκπαίδευση θά πραγματοποιεῖται τόσο σέ ὠρισμένους τόπους δουλειᾶς ὅσο καί στά πολιτιστικά κέντρα καί στά σχολεῖα. Τά προγράμματα ἐπιμόρφωσης θά ἀποφασίζονται ἀπό τίς ἐκπαιδευτικές ἀρχές σέ συνεργασία ὁμως μέ τά συνδικάτα, τοὺς συνεταιρισμούς καί τήν τοπική αὐτοδιοίκηση ὥστε νά ὑπάρχει ὁ ἀμεσος συσχετισμός μέ τήν παραγωγική διαδικασία. Τά μαθήματα θά πραγματοποιοῦνται σέ ὅρες καί σέ τρόπο νά εἶναι δυνατή ἡ παρακολούθησή τους ἀπό ὅσους ἐργάζονται. Τό κράτος θά χορηγεῖ ἐπιδόματα ἐπιμόρφωσης, οἱ ἐπιχειρήσεις ἐκπαιδευτικές ἀδειες.



## VI. Επιστημονική και Τεχνική Έρευνα

Η έρευνα στην Ελλάδα είναι σχεδόν ανύπαρκτη. Το ποσοστό του εθνικού προϊόντος που ιδατίζεται για έρευνα, είναι από τα χαμηλότερα στην Ευρώπη. Οι ελληνικές επιχειρήσεις δεν ασχολούνται ή αφιερώνουν ελάχιστα προσοχή στην ανάπτυξη της τεχνολογίας. Η μέχρι σήμερα ανάπτυξη βασίστηκε κυρίως σε ξένη τεχνολογία, για την οποία δαπανάται κάθε χρόνο συνάλλαγμα της τάξεως των δέκα εκατομμυρίων δολλαρίων. Οι πολυεθνικές εταιρείες δεν επιδιώκουν όμως την εγχώρια ανάπτυξη της τεχνολογίας. Προτιμούν να την αγοράζουν από τις μητέρες εταιρείες υποβιβάζοντας έτσι ταυτόχρονα τους Έλληνες τεχνικούς σε εργασίες καθαρά διεκπεραιωτικές κατώτερης στάθμης. Τέλος οι κρατικοί φορείς έρευνας μελετούν χωρίς διασύνδεση με την εγχώρια βιομηχανία θέματα, που λίγο ως πολύ είναι ασχετα με την οίκονομία και τη βελτίωση της ποιότητας ζωής στην Ελλάδα. Η έρευνα πραγματοποιείται για λόγους γοήτρου, για διακιολόγηση θέσεων και εξόδων σε όφελος των οπαδών της δεξιᾶς.

Η ανάπτυξη της έρευνας στον τόπο μας είναι απόλυτα αναγκαία για να μπορέσει η χώρα μας ν' αποκτήσει οίκονομική αυτοδυναμία. Επιβάλλεται για τουτό η διαμόρφωση εθνικής έρευνητικής πολιτικής που να βασίζεται στους εξής ᾶξονες:

- α) Χρειάζεται εθνικό πρόγραμμα στον τομέα της τεχνολογίας και της έρευνας. Το πρόγραμμα θά καθορίζει ᾠρισμένους τομείς στους οποίους θά συγκεντρωθεί η έρευνητική προσπάθεια ᾠστε να' επιτευχθεί εκεί τεχνολογική πρωτοπορεία σε διεθνές επίπεδο.
- β) Η επιλογή των τομέων και η χρηματοδότησή τους θά πρέπει να' εξασφαλίσει τη μείωση της εξάρτησης της χώρας από τη ξένη τεχνολογία, την ᾶξιοποίηση των ειδικών πλεονεκτημάτων του ελληνικού περιβάλλοντος (π.χ. αίολική και ήλιακή ενέργεια), τη δημιουργία βιωσίμων βιομηχανιών σε διεθνές πλαίσια. Η έρευνα πρέπει κατά κύριο λόγο να ᾠδηγεῖ σε βιομηχανική εκμετάλλευση που θά ᾠποδίδει σημαντικά πολλαπλασιαστικά ᾠποτελέσματα για την εγχώρια οίκονομία.
- γ) θά πρέπει ταυτόχρονα να συνεχισθεί έρευνητική προσπάθεια με μικρή ένταση και στους ᾤλλους τομείς, γιατί η βασική έρευνα παραμένει σημαντική για την επιστημονική μὀρφωση, την εκπαίδευση του εκπαιδευτικού προσωπικού και την ᾠποστήριξη της βιομηχανικής έρευνας.
- δ) Για τα έρευνητικά προγράμματα, που θά χρηματοδοτοῦν δημόσιοι φορείς και για τα ᾠποτελέσματά τους θά ᾠπάρχει πλήρης δημοσιότητα, ᾠστε

- δ) νά εἶναι δυνατή ἡ ἀξιοποίησή τους σ' ἕναν ὅσο τό δυνατόν εὐρύτε-  
ρο κύκλο.
- ε) Ἡ ὕπαρξη ἐρευνητικῆς πολιτικῆς δέν πρέπει νά ὀδηγήσει στόν περιο-  
ρισμό τῆς ἐρευνητικῆς ἐλευθερίας. Θά πρέπει τά πλαίσια, πού δέ-  
νονται στήν ἐρευνητική ομάδα νά εἶναι ἀρκετά πλατειά ὥστε νά κα-  
θορίζει ἐλεύθερα τή πορεία της στήν ἀναζήτηση λύσεων. Θά πρέπει  
καί ὅσοι ἀσπάζονται μιά διαφορετική ἀπό τήν κυρίαρχη γνώμη νά  
ἔχουν τή δυνατότητα νά ἐρευνήσουν.

Γιά τήν ὑλοποίηση τῆς ἐθνικῆς ἐρευνητικῆς πολιτικῆς θά δημιουργη-  
θεῖ: Κεντρικός φορέας ἐρευνας (Συμβούλιο Ἐρευνας). Τό Συμβούλιο  
Ἐρευνας θά εἶναι ἀρμόδιο γιά τήν χάραξη γενικῶν κατευθύνσεων,  
τόν καθορισμό τῶν τομέων, στούς ὁποίους θά συγκεντρωθεῖ ἡ ἐρευ-  
νητική προσπάθεια, τήν ἐκπόνηση εἰδικῶν ἐρευνητικῶν προγραμμάτων  
καί τό συντονισμό τῆς δραστηριότητάς τῶν διαφόρων ἐρευνητικῶν κέν-  
τρων. Τά ἐπί μέρους ἐρευνητικά κέντρα θά διατηρηθοῦν ἀλλά θά  
ἐπιδιωχθεῖ ὁ καλύτερος συντονισμός τῆς δουλειᾶς τους. Στά πλαίσια  
αὐτά θά ἀναμορφωθεῖ ριζικά ἡ Ἀκαδημία Ἀθηνῶν, ὥστε νά γίνει  
ζωντανός, σημοκρατικός ὀργανισμός.

Ἡ χρηματοδότηση θά παρέχεται τόσο μέ γενικά κριτήρια -κάθε ἐρευ-  
νητικό κέντρο θά ἔχει ἐπιχορήγηση, πού θά διαχειρίζεται ἐλεύθερα-  
ὅσο καί γιά τή πραγματοποίηση εἰδικῶν ἐρευνητικῶν προγραμμάτων.

Θά ἐνισχυθεῖ ἡ ἐκτέλεση τῆς ἐρευνας ἀπό τίς κοινωνικοποιημένες  
ἐπιχειρήσεις ἰδιαίτερα ἡ συνεργασία περισσοτέρων γιά τήν ἀπό  
κοινῆ δημιουργία ἐρευνητικῶν ἐργαταστάσεων καί ἐκτέλεση ἐρευνη-  
τικῶν προγραμμάτων.

Κεφάλαιο Ε'

Μέτρα για μία πολιτιστική ζωή στα χέρια τών εργαζομένων

Ι. Οί καλές τέχνες

Ἡ πολιτιστική δραστηριότητα -π.χ. ἡ λογοτεχνική ἢ ἡ μουσική ζωή- καθορίζεται σέ μία καπιταλιστική κοινωνία ὅπως τῆς σημερινῆς Ἑλλάδας σέ μεγάλο βαθμό ἀπό τήν ἀνάγκη πραγματοποίησης κέρδους. Ὁ ἐπιχειρηματίας προσφέρει ἐκεῖνο πού μπορεῖ νά πουληθεῖ μέ μεγαλύτερη ἀπόδοση ἐκεῖ ὅπου τοῦ ἐξασφαλίζεται τό μεγαλύτερο κέρδος. Ταυτόχρονα ἐπιδιώκει νά ἐθίσει τό κοινό, νά τό προσαρμόσει στά προϊόντα του γιά νά ἐξασφαλίζει καί νά στεριώσει τήν οἰκονομική ἐξουσία του. Ὁ τόπος μας μᾶς δίνει ζωντανά παραδείγματα γιά τίς συνέπειες ἐνός τέτοιου συστήματος. Ἡ ἐπαρχία εἶναι πολιτιστική ἔρημος. Τό σύνολο σχεδόν τῆς πολιτιστικῆς προσφοράς ἔχει συγκεντρωθεῖ στήν Ἀθήνα. Ἡ προσφορά εἶναι χαμηλῆς ποιότητας. Ἀστυνομικές ταινίες βίας, ρομάντζα μέ φτηνή συναισθηματολογία, τυποποιημένα ἔργα τέχνης κυριαρχοῦν. Ὁ πληθυσμός διαποτίζεται καθημερινά ἀπό τήν κυρίαρχη ἰδεολογία καί ἀσπάζεται τά "εἰδωλα" πού τοῦ προσφέρουν οἱ κινηματογραφικές ἐπιχειρήσεις, οἱ ἐταιρεῖες δίσκων καί ἡ τηλεόραση. Κοντά στήν προορισμένη γιά τό πολύ κοινό ἀποχαυνωτική τέχνη ὑπάρχει ἡ ἐξεζητημένη ἀναζήτηση τών λίγων, ἡ "κουλτούρα" τών διανοουμένων ξεκομμένη ἀπό τά προβλήματα τών εργαζομένων.

Στή κοινωνία πού ἐπιδιώκουμε νά διαμορφώσουμε ἡ πολιτιστική ζωή δέν πρέπει νά καθοδηγεῖται ἀπό τό νόμο τοῦ κέρδους, τό πολιτιστικό προϊόν δέν πρέπει νά εἶναι ἐμπόρευμα, ἡ ἀξία του δέν πρέπει νά κρίνεται μέ βάση τό τί ἀποδίδει ἀλλά μέ τό τί προσφέρει στήν καλλιέργεια τοῦ ἀτόμου. Χρειάζεται καί ἐδῶ νά ἀναζητήσουμε ἕνα νέο δρόμο. Στήν ἀναζήτηση τούτη πρέπει νά ἀποφύγουμε δύο ἄκρα. Τό ἕνα ἀποτελεῖ ἡ κεντρικά καθοδηγούμενη πολιτιστική ζωή στήν ὁποία ἡ ἀσφυκτική παρακολούθηση πνίγει κάθε δημιουργική δραστηριότητα. Τό ἄλλο εἶναι ἡ ἄκρατη αὐτονομία τοῦ δημιουργοῦ πού ζεῖ χωρίς ἐπαφή μέ τό κοινωνικό περιβάλλον.

Τήν ἐλευθερία τοῦ καλλιτέχνη μέ ταυτόχρονη διασύνδεσή του μέ τά προβλήματα τών εργαζομένων μπορεῖ νά ἐξασφαλίζει ἡ αὐτοδιαχείριση. Ἡ πολιτιστική δραστηριότητα πού εἶναι στενά συνδεδεμένη μέ τοὺς κοινωνικοὺς φορεῖς (τοπική αὐτοδιοίκηση, συνδικάτα, συνεταιρισμοί κ.λ.π.) καί βασίζεται στήν πρωτοβουλία τών δημιουργῶν ἀποφεύγει τόν κίνδυνο εἴτε νά ἐκφυλιστεῖ σέ προπαγάνδα τοῦ ἐπίσημου κράτους εἴτε νά ἀποτελέσει παιχνίδι μιᾶς μειοψηφίας. Γιά νά πετύχει ἡ αὐτο-



διαχείριση θά πρέπει :

- α) Νά δημιουργηθεῖ σέ κάθε περιφέρεια πολιτιστικός φορέας (Πολιτιστικό Συμβούλιο) γιά νά προωθήσει τήν πολιτιστική ανάπτυξη της. Σέ ἐθνικό επίπεδο ὑπάρχει συντονιστικό ὄργανο τῶν περιφερειακῶν Πολιτιστικῶν Συμβουλίων. Στό ἐπίπεδο τῆς τοπικῆς αὐτοδιοίκησης τά ὄργανά της ἔχουν ἐκτεταμένη ἐλευθερία στόν καθορισμό τῆς πολιτιστικῆς τους δραστηριότητας. Οἱ κεντρικοί φορεῖς, πού ὑπάρχουν σήμερα (π.χ. Ἑρμῆς θεάτρου) θά καταργηθοῦν στό μέτρο, πού οἱ δραστηριότητές τους μποροῦν νά ἀναληφθοῦν ἀπό τά περιφερειακά Πολιτιστικά Συμβούλια. Θεσμοί ὅπως τό Ἑθνικό θέατρο ἢ ἡ Δυρική Σκηνή ἐξακολουθοῦν βέβαια νά ὑπάρχουν, ἀλλά ὑπάγονται πιά στό Πολιτιστικό Συμβούλιο τῆς περιφέρειας τῆς Ἀθήνας. Τό σχῆμα τοῦτο θά προωθήσει τήν ἀποκέντρωση καί τήν κατάργηση τῆς κηδεμονίας ὁποιοῦδήποτε ἐνιαίου κεντρικοῦ ὁργάνου.
- β) Τόσο στά περιφερειακά Πολιτιστικά Συμβούλια ὅσο καί σ' ὅλα τά πολιτιστικά ἱδρύματα (π.χ. Ἑθνικό θέατρο) συμμετέχουν στή διοίκηση, ἐκπρόσωποι τῶν ἐργαζομένων στόν πολιτιστικό τομέα (π.χ. τῶν ἡθοποιῶν, τῶν λογοτεχνῶν κ.λ.π.), κοινωνικῶν φορέων (ὅπως συνδικάτων, τοῦ Ὀργανισμοῦ Προστασίας Καρταναλωτῶν κ.λ.π.) καί τῆς διοίκησης (τῆς περιφέρειας ἢ καί τοῦ δήμου). Ἡ συμμετοχή ὅλων τῶν ἐνδιαφερομένων θά προωθήσει τήν ἐλεύθερη ἐκφραση τῆς τέχνης καί τήν κατάργηση τῶν περιορισμῶν στήν ανάπτυξη τῆς καλλιτεχνικῆς δημιουργίας.

Τά ὄργανα τῆς πολιτιστικῆς δραστηριότητας θά πρέπει νά ἐπιδιώξουν:

Τήν συμμετοχή ὅλου τοῦ πληθυσμοῦ στήν πολιτιστική ζωή. Οἱ καλές τέχνες πρέπει νά πάψουν νά εἶναι προνόμιον μᾶς μειοψηφίας. Πρέπει νά συμβάλουν ἀποφασιστικά στή μόρφωση τῶν μαζῶν καί στήν ανάπτυξη τῆς ἐλεύθερης ἐκφρασης καί φαντασίας τοῦ κάθε ἀτόμου.

Νά στηριχθεῖ ἡ πολιτιστική δραστηριότητα στά χαρακτηριστικά τῆς ἐλληνικῆς ζωῆς, νά προβάλλει τάγνησια ἐθνικά γνωρίσματα τοῦ λαοῦ μας γιά νά καταπολεμήσει τήν ὁμοιόμορφη, ρηχή καί κατευθυνόμενη πολιτιστική προσφορά τῶν πολυεθνικῶν ἐταιρειῶν (π.χ. ἐταιρειῶν δίσκων ἢ ἐκδοτικῶν ἐπιχειρήσεων). Τά ξένα πολιτιστικά πρότυπα θά πρέπει νά ἀφομοιώνονται μεθοδευμένα καί δημιουργικά στό μέτρο πού βοηθοῦν στή δημιουργία μιᾶς ντόπιας ἐθνικῆς πολιτιστικῆς ζωῆς.

Κάθε προγραμματισμός νά συμβάλει καί ὄχι νά δεσμεύει τήν ἐλεύθερη

καλλιτεχνική έκφραση, τή φαντασία καί τή δημιουργικότητα. Πρέπει νά ένεισχυθεῖ ἡ ἀναζήτηση, ἡ πολλαπλότητα στίξαντιλήψεις καί ἐκφράσεις γιατί ἔτσι μόνο ἐξασφαλίζεται μιὰ πλουσιώτερη πολιτιστική ζωή, στήν ὁποία συμμετέχει κάθε ἄτομο.

Γιά νά ὑλοποιηθεῖ ἡ νέα πολιτιστική πολιτική θά πρέπει:

Σέ κάθε περιφέρεια θνά ἐκπονηθεῖ πρόγραμμα γιά νά διαπιστωθοῦν καί νά ἱεραρχηθοῦν οἱ ἀνάγκες καί νά γίνουν μελέτες γιά τόν τρόπο ἀντιμετώπισής τους.

Στούς δήμους καί στίς κοινότητες, στίς μεγάλες πόλεις, στίς συνοικίες νά δημιουργηθοῦν πολιτιστικά κέντρα καί νά ἱδρυθοῦν πολιτιστικοί σύλλογοι πού θά τα' διαχειρόζονται. Τά πολιτιστικά κέντρα θά εἶναι φορεῖς πολιτιστικῆς μόρφωσης καί ψυχαγωγίας. θά πρέπει νά διαθέτουν βιβλιοθήκη, δισκοθήκη, αἰθουσες γιά ἐκθέσεις, διαλέξεις, θάτρο καί κινηματογράφο, χώρους γιά νά μπορεῖ ὁ κάτοικος νά διαβάσει, νά ζωγραφίσει, νά ἀκούσει ἢ νά παίξει μουσική.

Στίς ἐπιχειρήσεις νά ἀναλάβουν οἱ ἐργοστασιακές ἐπιτροπές τήν προώθηση τῆς πολιτιστικῆς δραστηριότητας στόν τόπο δουλειᾶς. Κάθε ἐπιχείρηση θά καταβάλει στήν ἐργοστασιακή ἐπιτροπή ποσό ἀνάλογο μέ τόν ἀριθμό τῶν ἐργαζομένων (π.χ. 1% τοῦ συνολικοῦ ὕψους τῶν ἀμοιβῶν) γιά τό σκοπό αὐτό.

Οἱ συνεταιρισμοί θά ἀγωνιοθοῦν γιά τό πολιτιστικό ἀνέβασμα τοῦ ἀγρότη. Νά δημιουργήσουν στά χωριά εἰδικές βιβλιοθήκες καί ἐργαστήρια, νά φροντίσουν γιά τή διατήρηση τῶν τοπικῶν πολιτιστικῶν στοιχείων, νά ὑποστηρίξουν τοπικές λαϊκές γιορτές.

Τά Ἀνώτατα Ἐκπαιδευτικά Ἰδρύματα καί τά Σχολεῖα νά ἐπεκτείνουν τούς τομεῖς δραστηριότητάς τους ὥστε νά γίνουν πολιτιστικά κέντρα. Νά ὑλοποιηθεῖ τό ἀνοιχτό σχολεῖο πού προτείνουμε στά μέτρα γιά τήν παιδεία.

Ἡ τηλεόραση καί τό ραδιόφωνο νά προωθοῦν σε' ὅλους τούς τομεῖς τῆς καλλιτεχνικῆς δραστηριότητας τήν πραγματοποίηση νέων μ' ἔργων καί νά συμβάλουν στά προγράμματα διαρκῆς ἐκπαίδευσης πού προτείναμε στά μέτρα γιά τήν παιδεία.

Τό κράτος νά αὐξήσει τά ποσά, πού διαθέτει γιά τήν πολιτιστική δραστηριότητα. Ἡ τοπική αὐτοδιοίκηση καί τά πολιτιστικά κέντρα θά διαχειρίζονται ἐλεύθερα τόν προϋπολογισμό τους γιά νά εἶναι ἐλεύθερα στίς ἐπιλογές τους, καί στόν τρόπο πού θά θελήσουν νά ἀξιοποιήσουν τά διά-

φορα πολιτιστικά μέσα (π.χ. τὰ ὀπτικοακουστικά, τὸ θέατρο, τὴ λογο-  
τεχνία). θὰ εἶναι ὅμως δυνατὴ καὶ ἡ χρηματοδότηση εἰδικῶν προγραμμά-  
των (π.χ. ἡ ἱδρυση ὀρχήστρας, ἡ θεάτρου), ὥστε νὰ ἀναπτυχθεῖ ἡ πο-  
λιτιστικὴ δραστηριότητα σὲ ὀρισμένο τομέα. Κατὰ τὴν κατασκευὴ κάθε δη-  
μόσιου κτίριου θὰ διατίθεται ποσοστὸ τοῦ συνολικοῦ προϋπολογισμοῦ  
(ἀρχικὰ 0,5%) γιὰ τὴν ἐσωτερικὴ καὶ ἐξωτερικὴ διακόσμηση, ὥστε νὰ  
ἐνισχυθοῦν οἱ εἰκαστικὲς τέχνες.

θὰ δημιουργηθεῖ εἰδικὴ κατηγορία ὑπαλλήλων (ἓνα σῶμα ἀνάλογο πρὸς  
τούς ἐκπαιδευτικούς) πού θὰ ἀπαρτίζεται ἀπὸ ζωγράφους, μουσικούς,  
λογοτέχνες, ἡθοποιούς, κινηματογραφιστές κ.λ.π. καὶ θὰ ἀναλάβουν  
τὴν προώθηση τῆς πολιτιστικῆς δουλειᾶς στὰ πολιτιστικὰ κέντρα, στὰ  
ἐργοστάσια, στὰ σχολεῖα κ.λ.π.

Κοντὰ στὰ μέτρα αὐτά θὰ πρέπει καὶ σὲ κάθε τομέα τῆς καλλιτεχνικῆς  
δημιουργίας νὰ ἐξασφαλιστεῖ ἡ ἀποδέσμευση τῶν καλλιτεχνῶν ἀπὸ τὴν  
οἰκονομικὴ ἐξάρτηση καὶ ἡ ἐξασφάλιση τῆς ἐλεύθερης δημιουργίας καὶ  
διάδοσης τοῦ ἔργου τους. θὰ ἐπιδιωχθεῖ π.χ. ἡ χρηματοδότηση θεα-  
τρικῶν ὁμάδων πού θὰ ἀπαρτίζουν ἡθοποιοὶ καὶ καλλιτέχνες τοῦ θεάτρου  
(συνεταιρισμοὶ θίασοι)· ἡ δημιουργία συνεταιρισμῶν ἀπὸ τίς μικρὲς ἐκ-  
δότικὲς ἐπιχειρήσεις γιὰ τὴ βελτίωση τῆς ποιότητος τῶν ἐκδόσεων  
καὶ τὴν ἐκδοση περιοδικῶν γὰ τὰ παιδιὰ καὶ τοὺς νέους· ἡ ὀργάνωση τῆς  
ἀγορᾶς τῶν ἔργων τέχνης σὲ συνεταιριστικὴ βάση, ὥστε νὰ ἐκλείψει ἡ  
σημερινὴ ἐκμετάλλευση τῶν ζωγράφων καὶ γλυπτῶν ἀπὸ τίς γκαλερί· ἡ δη-  
μιουργία μὲ κρατικὴ ἐπιδότηση ἐργαστηρίων· ἡ χορήγηση ἐπιδότησεων  
καὶ δανείων σὲ λογοτέχνες· ἡ δημιουργία δίκτυου διάθεσης κινηματο-  
γραφικῶν ταινιῶν γιὰ νὰ περιορισθεῖ ἡ ἐπιβολὴ στὴν ἀγορὰ ταινιῶν κα-  
τώτερης ποιότητος· ἡ οἰκονομικὴ ἐνίσχυση τῶν κινηματογραφικῶν δημι-  
ουργῶν.

## II. Ἡ προστασία τῆς πολιτιστικῆς κληρονομιάς μας:

Ἡ πολιτιστικὴ ἡμῶν κληρονομιά καταστρέφεται καὶ λεηλατεῖται σή-  
μερα, γιὰ τὸ κράτος εἴτε ἀδιαφορεῖ γιὰ τὴ διατήρησίν της εἴτε χρη-  
σιμοποιεῖ ἀπρόσφορα μέσα. Ἀπόδειξη ἀποτελοῦν ἡ ἐκτεταμένη ἀρχαιο-  
καπηλεία καὶ ἡ καταλήστευση τῶν βωκκλησιῶν ἀπὸ τὰ ἔργα τῆς λαϊκῆς  
τέχνης, ἡ καταστροφὴ τῶν κτιριακῶν μνημείων, οἱ ἐντονες διαμαρτυρίες  
τῶν κατοίκων παραδοσιακῶν οἰκισμῶν γιὰ τὴ στάση, τῆς Ἀρχαιολογικῆς  
Ὑπηρεσίας, ἡ χωρὶς πρόγραμμα καὶ συντονισμό ἐνίσχυση τῶν μουσείων,  
πού παραμένουν τόποι χωρὶς ζωὴ.

Χρειάζεται καὶ ἐδῶ ριζικὴ ἀνανέωση τῆς δομῆς. θὰ δημιουργηθεῖ εἰδικὴ



ύπηρεσία γιά τή διατήρηση τής πολιτιστικῆς κληρονομιάς (Συμβούλιο Πολιτιστικῆς Κληρονομιάς). Σ' αὐτήν θά μεταβιβασθοῦν οἱ σχετικές ἁρμοδιότητες τής Ἀρχαιολογικῆς Ὑπηρεσίας καί τῶν ἄλλων δημοσίων ὑπηρεσιῶν πού σήμερα ἔχουν τή φροντίδα γιά τή διατήρηση τής πολιτιστικῆς κληρονομιάς. Στή διοίκηση τοῦ Συμβουλίου θά συμμετέχουν οἱ ἐκπρόσωποι ὅσων ἐργάζονται στόν τομέα (ἀρχαιολόγοι, διατηρητές μνημείων, ἀρχιτέκτονες κ.λ.π.), οἱ ἐκπρόσωποι πολιτιστικῶν συλλόγων, κοινωνικῶν φορέων καί τής διοίκησης. Τό Συμβούλιο θά λειτουργεῖ μέ βάση τήν ἐξουσία τής ἀποκέντρωσης ὅπως τό σύνολο τῆς κεντρικῆς διοίκησης. Τό Συμβούλιο θά πρέπει νά συντάξει πρόγραμμα γιά τήν καταγραφή, προστασία καί ἀξιοποίηση τής πολιτιστικῆς κληρονομιάς, στή πλαίσια τής πολιτιστικῆς ζωῆς τοῦ τόπου. Στά πλαίσια τοῦ Συμβουλίου θά δημιουργηθοῦν σέ περιφερειακό ἐπίπεδο ομάδες δουλειᾶς καί ἐργαστήρια γιά τήν καταγραφή καί συντήρηση τῶν μνημείων καί ἐργῶν τέχνης. Τό Συμβούλιο θά διατηρεῖ σχολή γιά τήν ἐκπαίδευση τοῦ προσωπικοῦ του στήν ἐθνική ἀποστολή του. Ἡ τοπική αὐτοδιοίκηση καί οἱ φορεῖς τής κολεοδορίας σέ συνεργασία μαζί του καθορίζουν τά διατηρητέα κτίρια καί χώρους ὅστε νά διαφυλαχθεῖ ὁ χαρακτήρας τοῦ τόπου.

Ἕνας ἢ καί περισσότεροι ἐκπρόσωποι τοῦ Συμβουλίου θά ζοῦν στούς παραδοσιακοὺς οἰκισμούς. Θά ἔχουν ἀποκασιοτικές ἁρμοδιότητες ὥστε νά μποροῦν νά χρηγοῦν χωρίς χρονολογία τίς ἀδειες ἀνοικοδόμησας, κατεδάφισης κτιριακῶν μεταβολῶν. Τό Συμβούλιο θά ἐκκονεῖ καί διαθέτει ἐλεύθερα ἀρχιτεκτονικά σχέδια καί τεχνικές λύσεις γιά νά εἶναι δυνατή ἡ διατήρηση τοῦ τοπικοῦ χάρματος (π.χ. στίς κυκλάδες). Τό Συμβούλιο θά ἐνισχύσει χρηματικά τοὺς κατοίκους, ἐπ' ὅσων οἱ λύσεις πού ἐπιβάλλει ἀπαιτοῦν πρόσθετες δαπάνες.

Τό Συμβούλιο θά συντονίζει τή δραστηριότητα τῶν μουσείων, θά φροντίζει γιά τή διατήρηση στή τοπική πολιτιστική κέντρα τῶν πολιτιστικῶν στοιχείων τῆς περιοχῆς, θά προωθεῖ τή μεταβολή τῆς ὁργάνωσης τῶν μουσείων ὥστε μέ ἐκθέσεις γύρω ἀπὸ συγκεκριμένα θέματα, σόνηυση μέ σχολεῖα καί πολιτιστικά κέντρα, διαλέξεις καί δημόσιες συζητήσεις πάνω στή ἐκθέματα, νά γίνουν ἐπίκεντρα πολιτιστικῆς ζωῆς.

Γιά νά ἀνταποκριθεῖ ἡ Ἀρχαιολογικὴ Ὑπηρεσία πρὸ ἀποτελεσματικῶς στό ἐργὸ της θά πρέπει ν' ἀξιοθεῖ σημαντικά ὁ ἀριθμὸς τῶν ἀπασχολουμένων ἀρχαιολόγων, νά συμμετέχουν ὅλοι ὅσοι δουλεύουν σ' αὐτήν στή διοίκησή της καί ταυτόχρονα νά καταργηθοῦν οἱ ἡ σημερινὴ ἀτσαρκὴ δομὴ, νά προγραμματιστεῖ μακροπρόθεσμα τὸ ἐργὸ της. Σήμερον διασπῶνται οἱ προσπάθειες χωρὶς συντονισμό σέ ἀνισκαφές γοήτρου, σέ ... ουσιαστικές

άνασκαφές, στην αποθήκευση τών ανευρισκομένων καί στη καταγραφή καί μελέτη τους. Θά πρέπει κύρια σέ μιά πρώτη φάση νά στραφεῖ ἡ προσοχή στή διάσωση ὅλων τών ἀρχαιολογικῶν εὐρημάτων, τήν καταγραφή καί ἐπιστημονική διερεύνησή τους.

Σημαντική προσπάθεια εἶναι ἀναγκαία γιά τό συντονισμό τῆς δραστηριότητος τῶν διαφόρων βιβλιοθηκῶν, τήν επέκτασή τους καί τήν ἰδρυση βιβλιοθηκῶν σέ τοπικό ἐπίπεδο. Σήμερα δέν ὑπάρχουν κέντρα βάρους γιά τίς ἐθνικές βιβλιοθήκες (Βιβλιοθήκη τῆς Βουλῆς, Ἐθνική Βιβλιοθήκη, Βιβλιοθήκες πανεπιστημίων κ.λ.π.), διασύνδεση μεταξύ τους, συντονισμένο πρόγραμμα ἀγορῶν. Ἡ ἐξυπηρέτηση τοῦ κοινοῦ στήν , πρωτεύουσα εἶναι ὑποτυπώδης στήν ὕπαιθρο ἀδύνατη.

### III. Ὁ ἀθλητισμός

Τό κράτος τῆς δεξιᾶς ἐνίσχυσε τόν πρωταθλητισμό γιά λόγους γοήτρου καί προπαγάνδας καί γιά νά ἀποπροσανατολίσει τή νεολαί. Ἡ πολιτική τοῦ ΠΑ.ΣΟ.Κ. πρέπει νά ἔχει σά στόχο τό μαζικό ἀθλητισμό, τήν ἀνάπτυξη τῶν φυσικῶν ἱκανοτήτων ὅλων ἀνεξαίρετα τῶν νέων, τή διατήρηση καί τῆς σωματικῆς ἀκμῆς καί ὑγείας κάθε ἀτόμου. Ὁ κάθε πολίτης πρέπει νά ἔχει σά κάθε ἡλικία τή δυνατότητα νά ἐθλεῖται. Ἡ ἐπίσκεψη στό γυμναστήριο θά πρέπει νά γίνει αὐτονόητη ἀπασχόληση στή καθημερινή ζωή ὅπως σήμερα ἡ ἐπίσκεψη στόν κινηματογράφο ἢ στή ταβέρνα. Γιά νά πετύχουμε φτό στόχο αὐτό θά πρέπει νά ἐπιδιώξουμε:

- α) Τήν αὔξηση τοῦ χρόνου τῆς γυμναστικῆς καί τῶν ἀθλητικῶν, ὥστε νά καλύπτουν τουλάχιστον τό 20% τοῦ σχολικοῦ προγράμματος.
- β) Τή δημιουργία ἀθλητικῶν κέντρων σέ κάθε δήμο, κοινότητα καί συνοικία μεγάλης πόλης. Τά ἀθλητικά κέντρα πρέπει νά εἶναι προσιτά στό πληθυσμό, ὥστε ἡ ἐπίσκεψη σ' αὐτά νά μήν ἀπαιτεῖ οὔτε χρόνο οὔτε ταλαιπωρία. Ἡ εἰσοδος θά πρέπει νά εἶναι ἐλεύθερη σέ ὅλους. Ἀθλητικοί σύλλογοι, πού διατηροῦν ἡ δημιουργήσαν ἐγκαταστάσεις μέ χρήματα τοῦ δημοσίου πρέπει νά ἐπιτρέψουν τήν ἐλεύθερη χρήση τους ἀπό τό κοινό.
- γ) Τήν ἐκπαίδευση γυμναστῶν καί τή στελέχωση τῶν ἀθλητικῶν κέντρων καί συλλόγων ὥστε νά προσφέρουν προγράμματα γιά τήν ἀσκήση τῶν ἐνηλίκων.
- δ) Τήν ὀργάνωση ἀπό τίς ἐργοστασιακές ἐπιτροπές στίς ἐπιχειρήσεις χώρου γιά τή σωματική ἀσκήση καί τήν ἐνίσχυση τῆς ἀθλητικῆς δραστηριότητάς.
- ε) Τήν ἐνίσχυση τῶν ἀθλητικῶν συλλόγων πού προωθοῦν τό μαζικό ἀθλητισμό καί τίς δραστηριότητες στή φύση (π.χ. πεζοπορία, ὄφειβασία).